

Nr 11

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1960/61 under elfte huvudtiteln, avseende anslagen inom inrikesdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner m. m.

(3:e avd.)

Inrikesdepartementet m. m.

1:o) **Inrikesdepartementet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1 under elfte huvudtiteln (punkt 1, s. 1 och 2 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för inrikesdepartementet, som påkallas av vad departementschefen anfört, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för inrikesdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Inrikesdepartementet: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 559 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 503 000 kronor.

Alltsedan inrikesdepartementets tillkomst år 1947 har ständigt på rättsavdelningen (tidigare lagbyrån) tjänstgjort en hovrättsjurist med arvode enligt för dessa gällande grunder. Därutöver har för kortare eller längre tider ytterligare en eller flera sakkunniga tillkallats för särskilda lagstiftningsuppgifter o. dyl. Även i fortsättningen kommer stadigvarande att erfordras en kvalificerad hovrättsjurist vid sidan av avdelningschefen. Departementschefen förordar därför, att en tjänst som byråchef för lagärenden i Br 2 inrättas fr. o. m. nästa budgetår. Härvid bör anslagsposten till ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft nedräknas med belopp motsvarande nuvarande arvode.

I övrigt föreslås för departementets del endast att en kontoristtjänst i Ae 9 på rättsavdelningen ordinariesättes.

Vad sålunda anförts påkallar icke någon ökning av medelsanvisningen. På grund av den automatiska utgiftsstegringen för vidtagen lönerreglering, löneklassuppflyttningar, höjningen av det rörliga tillägget och kompensation för höjda folkpensionsavgifter uppräknas anslaget med i runt tal

1 — Bihang till riksdagens protokoll 1960. 6 saml. Nr 11

56 000 kronor. Då ett ordinarie kontorsbiträde innehar högre extra ordinarie tjänst, bör från ordinarieposten till icke-ordinarieposten överföras ett belopp av i runt tal 9 000 kronor. Vidare kan en på övergångsstat förd förste kanslisekreterartjänst numera avföras från personalförteckningen.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknas till (1 503 000 + 56 000) 1 559 000 kronor. I personalförteckningen vidtogs de ändringar, som påkallas av vad departementschefen i det föregående anfört och föreslagit.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för inrikesdepartementet, som påkallas av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för inrikesdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	47 200
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	633 000
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	160 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	487 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	208 800
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	23 000

Summa kronor 1 559 000;

c) till *Inrikesdepartementet*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 559 000 kronor.

2:o) *Inrikesdepartementet*: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 3), vilket innebär ökad medelsanvisning med 8 000 kronor till reseersättningar och 7 000 kronor till expenser för eget behov bl. a. för anskaffande av vissa inventarier, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Inrikesdepartementet*: Omkostnader för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 160 000 kronor.

3:o) **Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, s. 3 och 4), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kronor.

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården

4:o) **Medicinalstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 4, s. 5—17) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för medicinalstyrelsen, som föranledes av vad departementschefen föreslagit, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för medicinalstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Medicinalstyrelsen: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 4 175 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 4 043 000 kronor.

Departementschefen anför, att någon mera omfattande översyn av medicinalstyrelsens organisation ej vidtagits sedan 1947. Sedan dess har en snabb och betydelsefull utveckling ägt rum inom så gott som hela det vidsträckta verksamhetsområde, för vilket styrelsen är det ledande och samordnande organet. Dessa förhållanden har uppmärksamrats av 1958 års besparingsutredning, som i sitt betänkande (SOU 1959: 28) föreslagit, att medicinalstyrelsens arbetsuppgifter och organisation snarast skall göras till föremål för en förutsättningslös omprövning. Då departementschefen delar besparingsutredningens uppfattning på denna punkt, har han enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 oktober 1959 tillkallat en sakkunnig för att verkställa en förberedande undersökning rörande medicinalstyrelsens organisation och arbetsuppgifter samt därmed sammanhängande frågor. Det är departementschefens avsikt att, sedan en allmän kartläggning av styrelsens funktion och arbetsförhållanden sålunda erhållits, överväga, i vilka hänseenden en mera omfattande organisationsundersökning kan anses påkallad. I avvaktan härpå anses några genomgripande organisatoriska förändringar inom styrelsen ej böra övervägas.

På grund av den alltmera växande arbetsbelastningen för styrelsens rättsmedicinska nämnd har Kungl. Maj:t medgivit en förstärkning av nämnden fr. o. m. den 1 mars 1959. Formerna för handläggningen av de rättsmedicinska ärendena är en angelägen fråga, som torde böra övervägas i samband med översynen av styrelsens organisation. Till dess denna översyn slutförts, torde den provisoriska dubbleringen av nämnden få bibehållas. I likhet med styrelsen föreslår departementschefen därför, att medel beräknas för arvoden till ytterligare en ordförande och en suppleant för

ordförande. Vidare bör arbetstiden för en föredragande i rättsmedicinska ärenden ökas från en till tre timmar per dag och dennes årsarvode i samband härmed höjas från 5 100 till 15 300 kronor. Då de båda rättsläkarna i styrelsens vetenskapliga råd genom dubbleringen av nämnden fått sin tjänstgöringstid i denna fördubblad, tillstyrkes, att deras arvoden höjes samt att suppleanter utses för dem i syfte att bereda dem viss avlastning. Det förordas, att arvoden beräknas till, för rättsläkarna 3 600 kronor och för suppleanterna 1 800 kronor för år.

För att öka styrelsens möjligheter att anlita expertis utanför styrelsen och vetenskapliga rådet, ej endast i rättsmedicinska ärenden utan även i de mångskiftande frågor i övrigt styrelsen har att handlägga, föreslås, att det belopp som beräknats för ersättningar till sakkunniga för tillfälliga utredningsuppdrag m. m. höjes med 15 000 kronor. Det förutsättes, att styrelsen härigenom kommer att äga resurser för att själv regelmässigt kunna bestrida kostnaderna även för sådan expertis, som må erfordras för fullgörandet av utredningsuppdrag, vilka Kungl. Maj:t lämnar åt styrelsen.

För fullföljande av det åt styrelsen lämnade uppdraget att verkställa en översyn i rationaliseringssyfte av blankettbeståndet inom medicinalväsendets område förordas, att den på lag- och utredningsbyrån för innevarande budgetår medgivna förstärkningen får bibehållas även under nästa budgetår.

Medicinalstyrelsens förslag att vissa arbetsuppgifter på byrån för rätts- och socialpsykiatri skall överföras från en byråsekreterare i reglerad befordringsgång till en tjänsteman i biträdeskarriär tillstyrkes i princip.

Av styrelsen i övrigt föreslagna personalförstärkningar m. m. anser departementschefen sig icke kunna tillstyrka. Emellertid erinras i detta sammanhang om att Kungl. Maj:t genom beslut den 10 april 1959 meddelat föreskrifter om inrättande av en medicinalstyrelsens nämnd för utländska läkare, som skall ha till uppgift att individuellt pröva kompetensen hos utländska läkare samt medicine studerande med utbildning vid utländskt lärosäte, vilka önskar utöva läkarkonsten i Sverige resp. fortsätta sin läkarutbildning här i riket. Nämnden består av sex ledamöter, av vilka ordföranden åtnjuter ett fast arvode om 2 400 kronor för år och övriga ledamöter erhåller ersättning jämlikt kommittékungörelsen. Departementschefen föreslår, att arvodeskostnaderna, vilka tills vidare bestrides från elfte huvudtitelns kommittéanslag, fr. o. m. nästa budgetår överflyttas till förevarande anslag. För ändamålet uppräknas detta med 3 500 kronor.

Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången för biträdespersonal anses fem kontorsbiträden i Ae 5 böra beredas ordinarie tjänster i Ao 5. Å personalförteckningen uppföres dock allenast ytterligare fyra kontorsbiträdestjänster i Ao 5.

Kanslibitträdestjänsten i Ag 7 å avdelningen för vården av psykiskt efterblivna föreslås ordinarie satt.

I anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av

för flera huvudtitlar gemensamma frågor förordas vidare, att ett kontorsbiträde i Ao 5 i styrelsens telefonväxel uppflyttas till kanslibiträde i Ao 7.

Vad sålunda föreslagits föranleder en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar och ändrade lönegradsplaceringar m. m. med 36 000 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för vidtagna löne- och arvodesregleringar, uppflyttningar i reglerad befordringsgång för biträdespersonal, löneklassuppflyttningar, kompensation för höjda folkpensionsavgifter och höjningen av det rörliga tillägget med i runt tal 128 000 kronor. Vidare anses medel för bestridande av avlöningskostnaderna för en å övergångsstat förd byrådirektörstjänst i Ao 24 för nästa budgetår ej böra beräknas under förevarande anslag. Anslaget nedräknas till följd härav med 32 000 kronor. Då två ordinarie kontorsbiträden innehar högre extra ordinarie tjänster, överflyttas från ordinarieposten till icke-ordinarieposten ett belopp av i runt tal 18 000 kronor.

På grund av det anförda uppräknas anslaget med 132 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknas till (4 043 000 + 132 000) 4 175 000 kronor. I personalförteckningen vidtages de ändringar, som påkallas av vad departementschefen i det föregående anført och föreslagit.

Utskottet har i sitt av riksdagen numera godkända utlåtande nr 14 tillstyrkt av departementschefen jämväl i förevarande sammanhang anmält förslag om viss tjänsteförändring.

1958 års besparingsutredning, som uppmärksammat att en snabb och betydelsefull utveckling ägt rum inom medicinalstyrelsens verksamhetsområde sedan en översyn av styrelsens organisation senast företogs, har förordat att denna skall göras till föremål för en förutsättningslös omprövning. Sedan en förberedande undersökning numera igångsatts, anser även utskottet, att några genomgripande förändringar inom styrelsen inte bör ske i avvaktan på undersökningens resultat. Departementschefens förslag i fråga om personalförstärkningar m. m. kan utskottet godtaga.

Medicinalstyrelsen har i sin anslagsframställning föreslagit en förenkling i handläggningen av de rättsmedicinska ärendena, innebärande att beslutanderätten i vissa ärenden av mera okomplicerad beskaffenhet skulle delegeras på ordförande respektive föredragande. Utskottet förutsätter, att denna möjlighet närmare prövas i samband med organisationsundersökningen mot bakgrunden av de rättssäkerhetskrav som måste ställas på handläggningen av dylika ärenden.

Då utskottet i övrigt inte funnit anledning till erinran eller särskilt uttalande, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för medicinalstyrelsen, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för medicinalstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 402 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	442 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 713 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	556 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	62 000
Summa kronor	4 175 000;

c) till *Medicinalstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 175 000 kronor.

5:o) *Medicinalstyrelsen*: *Omkostnader*. Kungl. Maj:t har (punkt 5, s. 17—22) föreslagit riksdagen att till *Medicinalstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 599 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 543 000 kronor.

Departementschefen förordar, att anslagsposterna till sjukvård m. m. och till traktamenten åt vissa vikarier för befattningshavare inom medicinalstyrelsen nedräknas till 12 000 (— 2 000) resp. 25 000 (— 5 000) kronor.

Med hänsyn till höjda traktamenten och kostnaderna för resor för ledamöterna i medicinalstyrelsens nämnd för utländska läkare förordas, att anslagsposten till reseersättningar uppräknas med 11 000 kronor till 111 000 kronor.

Delposten till bränsle, lyse och vatten föreslås ökad med 10 000 kronor till 37 000 kronor.

Under posten till övriga expenser, expenser för eget behov, beräknas i likhet med styrelsen en sänkning av medelsanvisningen till renhållning och städning med 10 000 kronor på grund av införandet av varannandagsstädning samt en höjning av beloppet till telegram, telefon och annonsering med 6 000 kronor, bl. a. för införande av särskilda rikslinjer i styrelsens telefonväxel. Till skrivmaterialier, papper och blankettryck förordas en höjning med 3 000 kronor. Under posten till inköp och underhåll av inventarier beräknas 41 000 kronor till ersättningsanskaffning av inventarier och 3 000 kronor för fortsatt förnyelse av skrivmaskinsbeståndet. Vidare tillstyrkes 5 000 kronor för årligt underhåll av inventarierna och 6 000 kronor till anskaffande av hyllinredningar för arkivet. Inventarieposten beräknas sålunda till 55 000 kronor, vilket innebär en ökning av medelsanvisningen med 10 000 kronor. Till bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. m. föreslås en uppräknings med 2 000 kronor. Slutligen anses från expensposten

böra bestridas eventuella kostnader för utbildning av verkskyddspersonal. Härför beräknas 2 000 kronor. På grund av det anförda höjes posten till övriga expenser, expenser för eget behov, med 13 000 kronor och uppföres med 289 000 kronor.

Med hänsyn till det ökade medelsbehov, som väntas uppstå under delposten till expenser för annat än eget behov i samband med pågående översyn av blankettbeståndet inom medicinalväsendets område, föreslås, att posten uppräknas med 3 000 kronor till 15 000 kronor.

Vad härefter angår anslagsposten till publikationstryck beräknas för tryckning av de publikationer, som styrelsen utan särskilt tillstånd av Kungl. Maj:t må utge, samt för inköp av särtryck ur den av apotekens kontrollaboratorium utgivna förteckningen över specialiteter m. m. 71 000 resp. 18 000 kronor. Till allmän hälsovårdsupplysning — häri inbegripet upplysnings- och propagandaverksamhet i kariesförebyggande syfte — samt till trycksaker för utlandskontakterna förordas en till 10 000 kronor begränsad medelsanvisning. Departementschefen är icke beredd att tillstyrka särskilt statsbidrag till Tandvårdens verksamhet men förutsätter, att medicinalstyrelsen i sitt arbete inom den förebyggande tandvården liksom hittills kommer att samarbeta med föreningen och stödja dess verksamhet.

Departementschefen förordar, att medel anvisas för tryckning av en statistisk årsredogörelse beträffande till cancerregistret anmälda cancerfall. Härför beräknas 3 000 kronor.

Ikraftträdandet av den nya hälsovårdsstadgan och byggnadsstyrelsens reviderade anvisningar till byggnadsstadgan kräver en översyn av medicinalstyrelsens råd och anvisningar rörande olika i nämnda stadgor behandlade ämnen. Departementschefen understryker angelägenheten av att denna översyn skyndsamt genomföres. För tryckning av styrelsens meddelanden i dessa ämnen bör för nästa budgetår anvisas 18 000 kronor.

På grund av vad sålunda föreslagits uppföres anslagsposten till publikationstryck med 120 000 (— 22 000) kronor.

Under anslagsposten till hålkortsarbeten förordas en höjning av medelsanvisningen med 3 000 kronor till 15 000 kronor, främst för de löpande kostnaderna för cancerregistret. I den mån det anvisade beloppet ger utrymme härför, har departementschefen intet att erinra mot att från anslagsposten bestrides kostnaderna för andra hålkortsarbeten av mera begränsad omfattning.

Inkomstposten för särskilda uppborädsmedel anses i enlighet med medicinalstyrelsens förslag böra sänkas med 45 000 kronor och alltså upptagas till (70 000 — 45 000) 25 000 kronor.

Vid bifall till vad nu förordats uppräknas anslaget med 56 000 kronor och bestämmes alltså till (543 000 + 56 000) 599 000 kronor.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må till *Medicinalstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 599 000 kronor.

6:o) *Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd: Avlöningar*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, s. 23 och 24), vilket innebär indragning av ytterligare en kontorsbiträdestjänst med anledning av omläggningen av sjuksköterskerregistret till hålkortssystem och en med 3 000 kronor minskad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	86 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	344 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	52 100
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	6 800

Summa kronor 490 000;

b) till *Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 490 000 kronor.

7:o) *Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd: Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, s. 24 och 25), vilket innebär en uppräknning av anslaget med 3 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 85 900 kronor.

8:o) *Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m.* Kungl. Maj:t har (punkt 8, s. 25—27) föreslagit riksdagen att till *Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 504 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 428 000 kronor.

Departementschefen förordar under anslagsposten till ersättningar för handräckning, semester- och sjukvikarier en med 15 000 kronor ökad medelsanvisning.

Anslagsposten till hyror, frakter m. m. uppräknas med 55 000 kronor.

Departementschefen finner det angeläget, att en genomgång av behandlingsavdelningarnas utrustning nu påbörjas. Sjukvårdsberedskapsnämnden har beräknat kostnaderna härför till 25 000 kronor. Departementschefen förordar, att för ändamålet för nästa budgetår anvisas 6 000 kronor. Anslaget föreslås alltså uppräknat med 76 000 kronor.

Utskottet. Den för beredskapssjukhusen avsedda utrustningen representerar betydande värden. Av vad departementschefen i annat sammanhang anfört framgår, att återanskaffningsvärdet numera kan beräknas till i runt tal 80 miljoner kronor. Utskottet tillstyrker därför, att en genomgång av utrustningen nu kommer till stånd.

Då även anslagsberäkningen kan av utskottet godtagas, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 504 000 kronor.

9:o) Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara. Kungl. Maj:t har (punkt 9, s. 27—34) föreslagit riksdagen att till Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 600 000 kronor.

Hittills har medel anvisats för anskaffande av utrustning för 104 800 av de cirka 110 000 vårdplatser å beredskapssjukhus, för vilka enligt gällande planläggning utrustning beräknats behöva anskaffas. Utrustning saknas sålunda för omkring 5 200 platser. Vidare kvarstår för komplettering av utrustningen å vårdplatser, som tidigare tillhört från försvaret överförda krigssjukhus, ett medelsbehov av 30 000 kronor. För innevarande budgetår har medel för här berörda ändamål icke anvisats. I rådande statsfinansiella läge och då det ur beredskapssynpunkt synes försvarligt att ytterligare något förskjuta slutförandet av förevarande utrustningsanskaffning, föreslår departementschefen, att medelsanvisningen för nyanskaffning av utrustning till beredskapssjukhus för nästa budgetår begränsas till de 30 000 kronor, som erfordras för att täcka materielbristen å de från krigssjukhus överförda vårdplatserna.

Den för beredskapssjukhusen avsedda utrustningen representerar betydande värden. Återanskaffningsvärdet av den i förråd hållna utrustningen

beräknas sålunda till omkring 80 miljoner kronor. Till undvikande av värdelösa förluster är det givetvis synnerligen angeläget, ej endast att materielen vårdas på bästa möjliga sätt utan även att sådan utrustning, som ej tål obegränsad lagring eller av andra skäl undergår större värdeminskning, omsättes innan den helt förlorat sitt värde. Sjukvårdsberedskapsnämnden har beräknat återanskaffningsvärdet för den materiel som i första hand bör ifrågakomma för sådan omsättning, bl. a. viss äldre textilutrustning, till 10 miljoner kronor, medan vid försäljning högst 50 procent härav anses kunna återvinnas. Departementschefen biträder nämndens förslag, att för nästa budgetår anvisas 500 000 kronor för täckande av förluster vid omsättning av här berörd materiel. Härvid förutsättes, att inkomsterna vid försäljningen skall få tillgodoföras förevarande anslag och att sjukvårdsberedskapsnämnden erhåller bemyndigande att disponera inkomsterna till anskaffning av materiel motsvarande den försålda.

Vid omsättning av utrustningen bör beaktas vad riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap anfört. Sålunda bör i första hand undersökas i vilken utsträckning försäljning kan ske till andra statliga förvaltningar. Kontakt bör i sådant syfte tagas med bl. a. arméintendenturförvaltningen och fångvårdsstyrelsen. Departementschefen räknar med att de statliga organen skall ställa sig positiva till att övertaga för dem användbar utrustning, även om denna exempelvis till modellen skulle skilja sig från den av dem vedertagna. Vidare understrykes, att enbart den omständigheten, att vissa artiklar, t. ex. klädespersedlar, blivit omoderna i snittet eller materialet, i allmänhet ej bör föranleda förlustbringande försäljning. I samråd med arméintendenturförvaltningen bör också undersökas vilka erfarenheter som föreligger beträffande långtidslagring av textilvaror.

1959 års riksdag beslöt i princip, att en organisation av sjukhärbärgen i krig skall uppbyggas, omfattande totalt 110 000 vårdplatser, varav 70 000 i en första etapp. För innevarande budgetår har till påbörjande av utrustningsanskaffningen för sjukhärbärgena anvisats 480 000 kronor, möjliggörande materielanskaffning för drygt 3 300 vårdplatser. Departementschefen förordar för nästa budgetår en medelsanvisning av 900 000 kronor för ifrågavarande ändamål. Med en utrustningskostnad av 150 kronor per vårdplats, skulle beloppet möjliggöra, att materiel kan anskaffas för omkring 6 000 vårdplatser.

I samband med att beslut fattades föregående år om sjukhärbärgesorganisationen beslöts även om utbildning av samariter genom Svenska röda korsets försorg. För att tillgodose personalbehovet för sjukhärbärgena beräknades 7 000 samariter erforderliga. Utbildningen för dessa skulle omfatta 30 timmar och statsbidrag skulle utgå till Röda korset med tre fjärdedelar av utbildningskostnaden, som beräknades till en krona per timme och elev.

Enligt av sjukvårdsberedskapsnämnden nu framlagt förslag skall sama-

ritutbildningen göras mer allsidig, så att rödakorssamariter skall kunna utnyttjas inom både öppen och slutna vård. Härför krävs en förlängning av utbildningstiden till 42 timmar, varjämte samariterna skulle genomgå en repetitionskurs om 20 timmar vart femte år. Totalbehovet av samariter för hela den civila sjukvårdssektorn uppskattas av nämnden till omkring 20 000.

För egen del finner departementschefen önskemålet om en på föreslaget sätt utvidgad samaritutbildning starkt berättigat. För det första kan nämligen våra resurser i fråga om kvalificerad medicinalpersonal i ett krigsläge befaras bli synnerligen hårt ansträngda, varför en kader av elementärt utbildad hjälppersonal blir en värdefull tillgång inom alla områden av den civila krigssjukvårdsorganisationen. Härtill kommer att en allsidig och enhetlig utbildning av samaritpersonalen torde vara en förutsättning för att tillgänglig personal i en kritisk situation snabbt skall kunna insättas på de områden, där de aktuella behoven är störst. Departementschefen anser sig därför i princip kunna godtaga nämndens förslag rörande samaritutbildningens omfattning och innehåll. Med hänsyn till vad överstyrelsen för Röda korset anfört rörande kurskostnaderna tillstyrkes vidare, att statsbidraget fr. o. m. nästa budgetår beräknas efter en krona per utbildningstimme och elev, vilket torde motsvara omkring tre fjärdedelar av totalkostnaden.

På grund av det anförda föreslås, att till statsbidrag till Röda korset anvisas 100 000 kronor, varav 18 000 kronor beräknas för att täcka kostnaderna för tilläggsutbildning av de samariter för sjukhärbargen, till vilkas utbildning medel anvisats för innevarande budgetår.

För hyllinredning och annan förrådsutrustning för sjukhärbargesmateriel förordas för nästa budgetår ett belopp av 30 000 kronor.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits skulle medelsbehovet för nästa budgetår uppgå till 1 560 000 kronor. Enligt vad nämnden upplyst finns emellertid f. n. obundna medel under anslaget å cirka 60 000 kronor. På grund härav uppföres anslaget för nästa budgetår med (1 560 000 — 60 000) 1 500 000 kronor. I jämförelse med medelsanvisningen för innevarande budgetår innebär detta en höjning av anslaget med 900 000 kronor.

Utskottet. Såsom departementschefen erinrat om har medel hittills anvisats för anskaffande av utrustning för beredskapssjukhus i sådan omfattning, att utrustning saknas för endast omkring 5 200 platser. Mot bakgrunden härav anser utskottet försvarligt, att medelsanvisningen för ändamålet begränsas till de 30 000 kronor som erfordras för de från krigssjukhus överförda vårdplatserna.

Utskottet har inte heller funnit anledning till erinran mot den i propositionen föreslagna omsättningen av lagerhållen materiel. I sammanhanget vill utskottet understryka vad departementschefen och riksnämnden för

ekonomisk försvarsberedskap anfört angående de principer som bör gälla för denna omsättning.

Det principbeslut, som riksdagen föregående år fattade angående en organisation av sjukhärbärgen, innebar att sådana skulle inrättas för 110 000 vårdplatser, varav 70 000 i en första etapp. Departementschefens förslag om anvisande av 900 000 kronor för fortsatt materielanskaffning för cirka 6 000 vårdplatser kan utskottet tillstyrka.

Då utskottet ej heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

10:o) **Sinnessjuknämnden: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10, s. 34), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sinnessjuknämnden: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 28 000 kronor.

11:o) **Sinnessjuknämnden: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11, s. 35), vilket innebär en med 2 000 kronor ökad medelsanvisning med hänsyn till ökade utgifter för ordförandens resor till och från nämndens sammanträden, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sinnessjuknämnden: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

12:o) **Strålskyddsverksamhet m. m.: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 12, s. 35—40) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för strålskyddsverksamhet m. m., som föranledes av vad departementschefen förordat, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för strålskyddsverksamhet m. m., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Strålskyddsverksamhet m. m.: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 056 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 978 000 kronor.

Förverkligandet av det svenska atomenergiprogrammet ställer starkt ökade krav på insatser från radiofysiska institutionens sida, såväl i fråga

om strålskyddsfrågornas bevakning i samband med reaktorprojektens planläggning och utförande som i fråga om fortlöpande kontroll vid atomreaktorernas igångkörning och drift. 1951 års strålskyddskommitté beräknade, att kärnfysikaliska avdelningen för dessa uppgifter behövde förstärkas redan fr. o. m. budgetåret 1958/59. Departementschefen föreslår nu, att vid avdelningen inrättas ytterligare en tjänst som strålskyddsinspektör i Ae 23.

För innevarande budgetår har medel anvisats för upprättande av ett antal stationer för registrering av joniserande strålning och radioaktivt stoff i olika delar av landet. Installationen av mätapparaturen har nu i huvudsak slutförts och den löpande registreringsverksamheten kommit igång. För den centrala bearbetningen av materialet vid radiofysiska institutionen tillstyrkes en tjänst som tekniskt biträde i Ag 7. Det förutsättes, att tillsynen över verksamheten tills vidare kan utövas av befintlig fysikerpersonal vid mätlaboratorierna. Det belopp av 25 000 kronor, som för innevarande budgetår beräknats för anställning av personal för framställning av apparaturen samt för central bearbetning och tillsyn från institutionens sida, torde därför kunna indragas.

På grund av den kraftigt ökade arbetsbelastningen vid strålskyddsnämndens kansli förordas, att kanslipersonalen ökas med ett kontorsbiträde i reglerad befordringgång.

Då tillsättning av vissa högre tjänster vid radiofysiska institutionen enligt av Kungl. Maj:ts meddelade föreskrifter skall föregås av sakkunnigförfarande, beräknas till ersättningar åt dylika sakkunniga ett belopp av 2 000 kronor.

Självfallet bör tjänstemännen vid klinisk-fysikaliska avdelningen, när de efter tjänstetidens slut utför planerings- och förberedelsearbeten för behandlingarna vid radiumhemmet, komma i åtnjutande av övertidsersättning, i den mån de enligt gällande föreskrifter är berättigade härtill. Någon uppräkningsanslag för detta ändamål anses dock ej erforderlig. Däremot beräknas med hänsyn till föreslagna personalförstärkningar en ökning av medelsanvisningen för vikariats- och övertidsersättningar med 6 700 kronor.

De framlagda förslagen föranleder en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar m. m. med 31 000 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för vidtagna löne- och arvodesregleringar, löneklassuppflyttningar, komensation för höjda folkpensionsavgifter och höjningen av det rörliga tillägget med i runt tal 47 000 kronor. Anslaget uppräknas alltså med 78 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknas till $(978\ 000 + 78\ 000)$ 1 056 000 kronor. I personalförteckningen vidtages den ändring, som påkallas av vad departementschefen anfört och föreslagit.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för strålskyddsverksamhet m. m., som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för strålskyddsverksamhet m. m., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	164 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	41 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	678 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	155 500
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	17 000
Summa kronor 1 056 000;	

c) till *Strålskyddsverksamhet m. m.*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 056 000 kronor.

13:o) *Strålskyddsverksamhet m. m.*: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13, s. 40—43), vilket innebär en minskning av medelsanvisningen med 78 000 kronor, främst på grund av bortfall av anslagsposten till upprättande och drift av stationer för mätning av joniserande strålning m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Strålskyddsverksamhet m. m.*: Omkostnader för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

14:o) Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar. Kungl. Maj:t har (punkt 14, s. 43—51) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens bakteriologiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 5 154 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 4 831 000 kronor.

Tillverkningen vid laboratoriet av poliovaccin på avdödat virus har under budgetåret 1958/59 legat på en hög nivå. Den totala mängden vaccin,

som levererats för organiserade ympningar och en s. k. fri sektor, har närmast sig 2 500 liter, varjämte vid ingången av budgetåret 1959/60 ett vaccinalager å drygt 300 liter fanns vid laboratoriet. Enligt styrelsens beräkningar kan med nuvarande produktionstakt omkring 4 000 liter vaccin ställas till förfogande för ympning under vartdera av budgetåren 1959/60 och 1960/61. Denna produktionsvolym skulle möjliggöra för laboratoriet att under 1961 disponera över tillräckliga kvantiteter vaccin, för att frivilliga polioympningar med tre injektioner av samtliga årsklasser upp till 50 års ålder skall kunna genomföras.

Vilken inriktning produktionen av poliovaccin bör ges efter nästa budgetår blir beroende av flera faktorer. Sålunda prövar laboratoriet i samarbete med professorn S. Gard poliovaccin bestående av levande försvagat virus. Skulle dessa prov bli framgångsrika, kan massympningar med sådant vaccin bli aktuella. I annat fall kan förstärkning av skyddet mot polio genom en fjärde injektion av avdödat vaccin tänkas ifrågakomma. Slutligen erinras om att frågan om preparattillverkningen vid laboratoriet f. n. överväges av SBL-utredningen, som därvid bl. a. har att taga ställning till frågan om export av laboratoriets preparat. Utredningens betänkande kan väntas komma att avlämnas inom den närmaste tiden, men några därpå grundade förslag beräknas icke hinna framläggas för årets riksdag. Ställning till spörsmålen rörande den framtida poliovaccintillverkningen torde därför få tagas vid 1961 års riksdag.

Genom beslut den 10 april 1959 har Kungl. Maj:t uppdragit åt medicinalstyrelsen att fastställa normalplaner för viss teoretisk-praktisk vidareutbildning av laboratoriebiträden efter genomgång av laborantskola. Sedan laborantskoleutbildning nu anordnats på flera platser i landet, torde vidareutbildning å bakteriologisk linje enligt de nya planerna komma igång vid bakteriologiska laboratoriet under nästa budgetår. För ledningen av denna utbildning förordar departementschefen, att en särskild tjänst inrättas vid laboratoriet. Lönegradsplaceringen för tjänsten, vilken bör inrättas såsom extra ordinarie, anses emellertid böra prövas i annat sammanhang.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 10 september 1959 skall till den som genomgår nyssberörd vidareutbildning utgå ersättning med 600 kronor för månad. För bakteriologiska laboratoriets del uppskattas medelsbehovet för detta ändamål till 50 000 kronor per år.

På grund av den alltmer ökade frekvensen av svampinfektioner, som blivit en följd framför allt av antibiotikabehandlingarna, har diagnostiken av svampsjukdomar vid laboratoriet medhunnits endast i begränsad omfattning. Departementschefen förordar, att tjänstgöringstiden för den deltidsanställda mykologen ökas till tre timmar per dag och att arvodet i samband härmed höjes till 15 300 kronor för år.

Tjänstebenenämningen för hälsovårdsinspektören föreslås ändrad till hälsovårdskonsulent.

För anlåtande av särskild expertis utanför laboratoriet för vissa oskadlighetsprövningar av vaccin m. m. beräknas under arvodesposten 15 000 kronor. En motsvarande nedräkning göres under icke-ordinarieposten.

Liksom för innevarande budgetår föreslås under icke-ordinarieposten ett belopp av 25 000 kronor — avsett för att möta oförutsedda personalbehov — få disponeras först efter särskilt medgivande av Kungl. Maj:t.

Vad sålunda föreslagits påkallar en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar m. m. med cirka 75 000 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för vidtagna arvodes- och lönerregleringar, höjningen av det rörliga tillägget och kompensation för höjda folkpensionsavgifter med i runt tal 248 000 kronor. På grund härav uppräknas anslaget med (75 000 + 248 000) 323 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknas till (4 831 000 + 323 000) 5 154 000 kronor.

Utskottet, som i flera tidigare sammanhang förklarat att återhållsamhet bör iakttagas med inrättandet av nya tjänster vid laboratoriet i avvaktan bl. a. på resultatet av den pågående utredningen rörande organisationen av preparattillverkningen m. m., kan godtaga departementschefens förslag i fråga om organisationens omfattning under nästkommande budgetår. Även om laboratoriets virusavdelning i enlighet härmed inte erhåller några personalförstärkningar, utgår utskottet i likhet med departementschefen ifrån att det såsom för närvarande skall visa sig möjligt att inom ramen för anvisade medel utnyttja viss personal för fullföljande av försöken beträffande vaccin av levande virus.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag jämväl i övrigt hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens bakteriologiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	683 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	160 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	3 478 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	750 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	83 000

Summa kronor 5 154 000;

b) till *Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 5 154 000 kronor.

15:o) *Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15, s. 51—53), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 73 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 317 000 kronor.

16:o) *Inredning och utrustning av virusavdelning vid statens bakteriologiska laboratorium m. m.* Kungl. Maj:t har (punkt 16, s. 53—55) föreslagit riksdagen att till *Inredning och utrustning av virusavdelning vid statens bakteriologiska laboratorium m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 340 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 300 000 kronor.

Kostnaderna för inredning och utrustning av nybyggnaden för virusavdelningen vid statens bakteriologiska laboratorium beräknades i 1956 års statsverksproposition (XI ht, p. 15) till 1 440 000 kronor. Genom beslut den 13 januari 1956 uppdrog Kungl. Maj:t åt dåvarande 1954 års medicinska utrustningskommitté — åt vilken uppdragits att omhänderha inredningen och utrustningen av karolinska institutets institution för virusforskning, som är avsedd att förläggas till ifrågavarande nybyggnad — att jämväl handha inredning och utrustning av virusavdelningen. Härvid ålades kommittén bl. a. att tillvarata alla möjligheter till besparingar.

Enligt vad som nu upplysts av utrustningsnämnden för universitet och högskolor, som ersatt den tidigare utrustningskommittén, har granskningen av utrustningsförslaget på några punkter resulterat i besparingar, vilka dock helt uppvägs av nödvändiga kompletteringar på andra håll. Den totala inrednings- och utrustningskostnaden kan sålunda icke väntas understiga den tidigare beräknade.

Hittills har för ändamålet anvisats sammanlagt 1 100 200 kronor. Det återstående medelsbehovet utgör således i runt tal 340 000 kronor. Då virusbyggnaden beräknas stå färdig hösten 1960, förordar departementschefen att detta belopp anvisas för nästa budgetår.

Utskottet. Mot bakgrunden av vad utrustningskommittén anförde i sin anslagsframställning för budgetåret 1959/60 angående svårigheterna att hålla utrustningsanskaffningen inom den år 1956 fastställda ramen har ut-
2 — *Bihang till riksdagens protokoll 1960. 6 saml. Nr 11*

skottet i sitt föregående år avgivna utlåtande nr 11 framhållit angelägenheten av att förevarande utrustning planlades och disponerades på sådant sätt att kostnadsramen kunde hållas. Utskottet, som finner tillfredsställande att detta visat sig möjligt trots prisstegringar och nytillkommen apparatur m. m., tillstyrker den föreslagna slutanvisningen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Inredning och utrustning av virusavdelning vid statens bakteriologiska laboratorium m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 340 000 kronor.

17:o) *Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar.* Kungl. Maj:t har (punkt 17, s. 55—61) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens rättskemiska laboratorium, som påkallas av vad departementschefen förordad, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens rättskemiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 081 000 kronor.

Blodgruppsserologiska avdelningen har under de senaste åren på grund av den alltmer växande arbetsbelastningen ställts inför betydande svårigheter. Trots en långt driven rationalisering av arbetsrutinen har särskilt för avdelningens rättsserologiska sektion uppstått en avsevärd arbetsbalans, som medfört att tiden för avgivande av utlåtande i faderskapsmål undan för undan utsträcks och numera uppgår till icke mindre än cirka 10 månader. Under hösten 1959 har situationen för sektionens del ytterligare skärpts, sedan innehavaren av överassistenttjänsten i Ae 23, vilken representerade såväl blodgruppsserologisk och kemisk som genetisk-statistisk sakkunskap, avlidit. Enär det är rättssäkerhetsintresse av vikt, att tiden för faderskapsärendenas behandling nedbringas och den vetenskapliga standarden i sektionens arbete kan upprätthållas, finner departementschefen en kvalitativ och kvantitativ förstärkning av personalen ofrånkomlig och tillstyrker därför att överassistenttjänsten utbytes mot en laboratorstjänst i Ae 24, vars innehavare skall leda sektionens arbete och tillgodose dess behov av genetisk och statistisk sakkunskap, samt att en extra ordinare tjänst inrättas för en befattningshavare med god kemisk utbildning och praktik. Lönegradsplaceringen för sistnämnda tjänst anses böra prövas i annat sammanhang.

För att minska eftersläpningen i faderskapsärendena och möjliggöra, att s. k. haptoglobinbestämningar rutinmässigt kan utföras vid fastställande

av faderskap, förordas vidare, att rättsserologiska sektionen förstärkes med ett laboratoriebiträde i högst Ae 9.

För den kliniska sektionens del visade det sig under våren 1959 nödvändigt att för att kunna upprätthålla tillverkningen av testsera föranstalta om viss personalförstärkning. Det erinras om att Kungl. Maj:t genom beslut den 30 april 1959 medgav, att vissa till Kungl. Maj:ts disposition ställda medel under icke-ordinarieposten finge tagas i anspråk för anställande av viss ytterligare personal vid sektionen. Då denna förstärkning erfordras även i fortsättningen, tillstyrkes, att en tjänst som laboratoriebiträde i högst Ag 9 inrättas vid sektionen.

Vid kemiska avdelningens alkoholsektion visar antalet inkommande blodprov en fortsatt kraftig stegring. Sedan 1955 har antalet prov ökat med omkring 50 procent. För ersättning åt experter, som anlitas vid handläggningen av alkoholärendena, förordas en höjning av medelsanvisningen med 3 000 kronor.

Rättskemiska laboratoriet har f. n. icke någon personal för arbeten i den med farmaceutiska laboratoriet gemensamma verkstaden. Departementschefen är icke beredd att tillstyrka förslaget om inrättande av en instrumentmakartjänst men förordar, att under icke-ordinarieposten 6 000 kronor beräknas för att laboratoriet i viss omfattning skall kunna anlita för verkstadsgöromål utbildad personal.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 10 september 1959 skall myndighet, som enligt av medicinalstyrelsen fastställd plan anordnar viss vidareutbildning av laboratoriebiträden, till den som genomgår utbildningen utbetala ersättning med 600 kronor för månad. För rättskemiska laboratoriets del beräknas medelsbehovet för ändamålet för nästa budgetår till 30 000 kronor.

De framlagda förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar m. m. med cirka 87 000 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för vidtagna lönerogleringar, löneklassuppflyttningar, höjningen av det rörliga tillägget och kompensation för höjda folkpensionsavgifter med i runt tal 32 000 kronor. På grund härav uppräknas anslaget med 119 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknas till (1 081 000 + 119 000) 1 200 000 kronor. I personalförteckningen vidtages den ändring, som påkallas av vad departementschefen i det föregående anfört och föreslagit.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens rättskemiska laboratorium, som påkallas av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens rättskemiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	78 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	940 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	162 800
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	18 300
Summa kronor	1 200 000;

c) till *Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor.

18:o) *Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18, s. 61—64), vilket innebär en med 25 000 kronor minskad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 377 000 kronor.

19:o) *Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar.* Kungl. Maj:t har (punkt 19, s. 64—69) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens farmaceutiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till *Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar* för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 701 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 632 000 kronor.

Fr. o. m. budgetåret 1957/58 inrättades å biologiska avdelningen en arvodestjänst som konsult i farmakoterapi med ett arvode av 10 200 kronor för år och med en tjänstgöringstid av två timmar per dag. Medicinalstyrelsen har föreslagit att, då de farmakoterapeutiska ärendena huvudsakligen faller utanför avdelningsföreståndarens kompetensområde, en särskild sektion för farmakoterapi skall inrättas under ledning av den nämnde konsulten och sorterande direkt under laboratoriets föreståndare. Till sektionen skulle från biologiska avdelningen överföras en laboratorieläkartjänst. Mot den föreslagna omorganisationen har departementschefen icke

någon erinran, men förutsätter emellertid i likhet med statskontoret, att den ändrade organisationen icke får leda till ökade kostnader för statsverket.

För den alltmera krävande biologiska statistiken krävs en befattningshavare med specialutbildning i statistik. En laboratoriebiträdestjänst i högst Ag 9 föreslås därför utbytt mot en tjänst för en befattningshavare med sådan utbildning.

Med hänsyn till vad styrelsen anfört rörande angelägenheten av att till främmande språk kunna översätta vetenskapliga uppsatser, som utarbetats vid laboratoriet, vill departementschefen icke motsätta sig, att medel härför får disponeras från icke-ordinarieposten. Någon uppräknning av denna för ändamålet anses icke erforderlig.

För att laboratoriets institutionsvaktmästare skall kunna anlitas för arbeten i verkstaden, beräknas för anställande av extra expeditiionspersonal en höjning av medelsanvisningen under icke-ordinarieposten med 5 000 kronor.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 10 september 1959 skall myndighet, som enligt av medicinalstyrelsen fastställd plan anordnar viss vidareutbildning av laboratoriebiträden, till den som genomgår utbildningen utbetala ersättning med 600 kronor för månad. För nästa budgetår uppskattas medelsbehovet till detta ändamål för farmaceutiska laboratoriets del till 25 000 kronor.

De framlagda förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar m. m. med cirka 33 000 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för vidtagen lönereglering för assistenter och laboratoriebiträden, löneklassuppflyttningar, kompensation för höjda folkpensionsavgifter och höjningen av det rörliga tillägget med i runt tal 36 000 kronor. På grund härav uppräknas anslaget med 69 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknas till (632 000 + 69 000) 701 000 kronor.

Utskottet tillstyrker — under den av departementschefen och statskontoret angivna förutsättningen — att en särskild sektion för farmakoterapi inrättas vid laboratoriet.

Då utskottet i övrigt inte funnit anledning till erinran eller särskilt uttalande, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens farmaceutiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	97 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	28 300

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal . . .	469 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	95 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	11 000
	Summa kronor 701 000;

b) till *Statens farmaceutiska laboratorium*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 701 000 kronor.

20:o) *Statens farmaceutiska laboratorium*: *Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20, s. 69—71), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 18 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens farmaceutiska laboratorium*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 203 000 kronor.

21:o) Svenska farmakopékommittén m. m. Kungl. Maj:t har (punkt 21, s. 71—74) föreslagit riksdagen att till Svenska farmakopékommittén m. m. för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 151 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 145 000 kronor.

Departementschefen förordar, att arvodet till sekreteraren uppräknas med 1 100 kronor.

Under anslagsposten till *expenser* tillstyrkes en med 2 000 kronor ökad medelsanvisning.

För Sveriges andel i de gemensamma kostnaderna för den nordiska farmakopénämnden beräknas en ökning av medelsanvisningen med 2 900 kronor till 28 100 kronor. Det förutsättes därvid, att det liksom hittills får ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera närmare bestämma andelens storlek.

Vad nu förordats föranleder en uppräknig av anslaget med 6 000 kronor.

Utskottet, som i flera tidigare sammanhang ansett angeläget, att det nordiska samarbetet på farmakopéområdet icke blir lidande på grund av alltför obetydliga insatser från svensk sida, vill inte motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må till *Svenska farmakopékommittén m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 151 000 kronor.

22:o) Statens rättsläkarstationer: Avlöningar. Kungl. Maj:t har (punkt 22, s. 74—85) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens rättsläkarstationer, som föranledes av vad departementschefen förorddat, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens rättsläkarstationer, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Statens rättsläkarstationer: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 548 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 515 000 kronor.

Av 1956 års rättsläkarutrednings betänkande och de däröver avgivna remissyttrandena framgår, att en viss osäkerhet råder beträffande de antropologisk-genetiska undersökningsmetodernas utvecklingsmöjligheter och framtida betydelse vid fastställande av faderskap. Intill dess antropologiens ställning genom fortsatt forskning och utveckling av undersökningsmetoderna mera definitivt klarlagts, synes försiktigheten bjuda, att de morfologiska metoderna för fastställande av faderskap betraktas allenast som ett komplement till de serologiska och biokemiska metoderna, vilka likaledes f. n. befinner sig i ett snabbt utvecklingsskede. Av detta skäl anser departementschefen tidpunkten ännu icke vara inne att mera definitivt lägga fast organisationen för den antropologisk-genetiska undersökningsverksamhet, som f. n. försöksvis är anordnad vid rättsläkarstationen vid Stockholm.

Det ligger i sakens natur, att serviceverksamheten på förevarande område i det utvecklingsskede, vari antropologien f. n. befinner sig, är i hög grad beroende av forskningen på området. I organisatoriskt hänseende ligger det därför nära till hands att eftersträva en samordning mellan forskning och rutinverksamhet. I sådant syfte har i samband med utredningen och remissbehandlingen av densamma ifrågasatts en närmare anknytning av den antropologisk-genetiska undersökningsverksamheten till rasbiologiska institutet i Uppsala. Denna fråga har förutsatts skola prövas i samband med en föreslagen utredning om institutets organisation och arbetsuppgifter. Emellertid har rasbiologiska institutet numera enligt beslut av 1959 års riksdag organiserats såsom en institution för medicinsk genetik vid Uppsala universitet. Departementschefen anser icke, att det bör övervägas att förlägga en serviceverksamhet av det slag varom här är fråga i direkt organisatorisk anknytning till universitetet. För att främja samarbetet mellan forskningen och serviceverksamheten har vidare ifrågasatts att överflytta den sistnämnda till Uppsala och lokalt anknyta den till en rättsläkarstation därstädes. Det är emellertid synnerligen ovisst, när en statens rättsläkarstation kan komma att anordnas i Uppsala, och förutsättningar för en sådan överflyttning saknas därför f. n.

På grund av det anförda och då den nuvarande antropologavdelningen

vid rättsläkarstationen vid Stockholm är beroende av ett intimt samarbete med expertis, som finnes företrädd vid statens rättskemiska laboratoriums blodgruppsserologiska avdelning och vid statens kriminaltekniska anstalt, anses undersökningsverksamheten åtminstone tills vidare böra kvarligga i Stockholm och bedrivas i huvudsakligen samma former som hittills. Även vissa mera forskningsbetonade undersökningar bör såsom redan tidigare förutsatts kunna bedrivas vid avdelningen.

Ärvdabalkssakkunnigas förslag om ändrade regler beträffande utom-äktenskapliga barns arvsrätt och vidgade möjligheter till blodundersökning m. m. i faderskapsmål har jämlikt beslut av 1958 års B-riksdag ej genomförts. Av denna anledning finnes sålunda icke skäl att räkna med någon mera avsevärd ökning av arbetsbelastningen vid antropologavdelningen. Å andra sidan visar den hittillsvarande utvecklingen en stegring av det årliga antalet undersökningsärenden. Denna utveckling har hittills kunnat bemästras genom utnyttjande bl. a. av medel som beräknats för en rättsläkaramanuentjänst vid rättsläkarstationen. Då stora svårigheter f. n. föreligger att besätta nämnda tjänst, torde denna möjlighet stå öppen även i fortsättningen.

På grund av det anförda är departementschefen ej beredd att tillstyrka förslaget om inrättande av en tjänst som antropologamanuens vid paternitetsavdelningen. Till följd härav är det icke nödvändigt att taga närmare ställning till de av utredningen förordade utbildnings- och kompetenskraven för antropologundersökare. Departementschefen framhåller, att goda skäl synes ha anförts för att kompetens som sådan undersökare i första hand bör förvärvas genom medicine licentiatexamen med viss kompletterande utbildning i antropologi och genetik. Härför talar enligt departementschefens mening främst önskvärdheten av klinisk erfarenhet. Möjligheten bör dock hållas öppen att godtaga även andra utbildningslinjer, t. ex. en förstärkt humanistisk utbildning, omfattande filosofie licentiatexamen i antropologi och eventuellt statistik med kompletterande studier i bl. a. anatomi, kemi och fysiologi. Däremot ställer departementschefen sig tveksam till den av utredningen diskuterade alternativa utbildningslinjen, baserad på medicine och filosofie kandidatexamen.

I likhet med utredningen förordar departementschefen, att avgiften för antropologundersökning bibehålles och att taxan med hänsyn till prisutvecklingen höjes från 50 till 80 kronor för person och biträder också utredningens förslag, att hälften av avgiften liksom hittills skall tillfalla den som utför undersökningen.

Den nuvarande läkartjänsten i Ae 23 vid den antropologiska avdelningen föreslås uppflyttad till Ae 24.

I övrigt förordas för avdelningens vidkommande, att en halvtidstjänst som kanslibiträde i Ae 7 inrättas samt att den nuvarande tjänsten som fotograf i Ag 9 ändras till extra ordinarie.

Vad härefter angår personalförslagen såvitt gäller rättsläkarstationerna i övrigt erinras om att Kungl. Maj:t för tiden den 1 oktober 1959—den 30 september 1960 beviljat professorn i rättsmedicin vid karolinska institutet tjänstledighet från uppdraget att vara föreståndare för rättsläkarstationen vid Stockholm samt förordnat en rättsläkarassistent vid stationen att mot särskilt arvode uppehålla föreståndarskapet. Då departementschefen räknar med att denna anordning kommer att bibehållas under hela nästa budgetår uppräknas anslaget med 6 900 kronor för ändamålet.

Beträffande rättsläkarstationen i Lund föreslås att stationens halvtidstjänst som kanslibitråde i Ae 7 ändras till heltidstjänst.

De framlagda förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar och ändrad lönegradsplacering m. m. med 21 200 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för löneklassuppflyttningar, kompensation för höjda folkpensionsavgifter och rörligt tillägg med i runt tal 11 800 kronor. På grund härav uppräknas anslaget med 33 000 kronor.

I personalförteckningen vidtages den ändring, som påkallas av vad departementschefen i det föregående anfört och föreslagit.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens rättsläkarstationer, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens rättsläkarstationer, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	38 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	99 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	336 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	66 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 500

Summa kronor 548 000;

c) till *Statens rättsläkarstationer*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 548 000 kronor.

23:o) **Statens rättsläkarstationer: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 23, s. 85—87), vilket innebär höjning av avgiften för antropologisk-genetisk undersökning från 50 till 80 kronor per person och en med 4 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens rättsläkarstationer: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 139 000 kronor.

24:o) **Medikolegala besiktningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25, s. 87), vilket innebär en med 5 000 kronor minskad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Medikolegala besiktningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

25:o) **Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 26, s. 88—91) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 16 800 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 16 200 000 kronor.

Innan definitiv ställning kan tagas till de reformförslag beträffande tjänsteläkarorganisationen, som framlagts av kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket (SOU 1958: 15), har kompletterande utredningar i vissa hänseenden, framför allt beträffande de rättsliga och ekonomiska förutsättningarna för en ändring av huvudmannskapet för tjänsteläkarkåren, befunnits erforderliga. Sålunda bedrivs f. n. inom inrikesdepartementet vissa fortsatta undersökningar rörande fullmakthavares rättsliga ställning på grundval av en av särskilda sakkunniga verkställd utredning. Vidare erinras om att Kungl. Maj:t den 15 maj 1959 uppdragit åt medicinalstyrelsen att göra en översyn av rikets indelning i provinsialläkar-distrikt samt inkomma med en på grundval härav upprättad preliminär plan till sådan indelning. Slutligen ämnar departementschefen också i lämplig form taga upp frågan om de ekonomiska villkoren för ett överförande av huvudmannskapet för provinsialläkarna till landstingen till närmare övervägande men räknar icke med att dessa utredningar kommer att kunna slutföras i sådan tid, att några därpå grundade förslag kan hinna genomföras under nästa budgetår. Medelsbehovet under förevarande anslag bör därför beräknas med utgångspunkt från nuvarande organisation.

Den 1 oktober 1959 hade distrikt inrättats för sammanlagt 592 av de på personalförteckningen uppförda 603 provinsialläkartjänsterna. Av dessa tjänster var, frånsett rutinvakanser, 89 utan ordinarie innehavare. Därav var 11 tjänster blockerade. Detta innebär, att antalet svårbesatta distrikt, d. v. s. distrikt där provinsialläkartjänsten ej kunnat besättas efter minst ett ledigförklarande, ökat med 13 resp. 3 jämfört med motsvarande tidpunkt 1957 och 1958. Annan vikarie än provinsialläkare i angränsande distrikt fanns på 70 av de 89 vakanta tjänsterna.

Den svåra rekryteringssituationen liksom de aktuella reformförslagen ger enligt departementschefens mening anledning att iakttaga stor försiktighet med att inrätta nya provinsialläkardistrikt. Den befintliga reserven av 11 tjänster, för vilka motsvarande distrikt ännu icke inrättats, ger utrymme för att i trängande fall inrätta nya distrikt och att omändra ett mindre antal extra provinsialläkardistrikt till ordinarie. Departementschefen delar därför medicinalstyrelsens uppfattning, att ytterligare ordinarie provinsialläkartjänster icke bör inrättas för nästa budgetår.

F. n. finns fem tjänster som biträdande provinsialläkare i Ae 19 inrättade, varjämte Kungl. Maj:t medgivit, att ytterligare tre tjänster må inrättas fr. o. m. dag som medicinalstyrelsen bestämmer. Det förutsättes, att det liksom hittills skall få ankomma på Kungl. Maj:t att i enstaka fall efter förslag av medicinalstyrelsen besluta om inrättande av biträdande provinsialläkartjänster i distrikt, där behov föreligger och rekryteringsmöjligheterna bedömes vara gynnsamma.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår anser sig departementschefen böra räkna med avlöningar till 24 förste provinsialläkare och 555 provinsialläkare. Till grundlöner åt dessa befattningshavare beräknas medelsbehovet uppgå till $(24 \times 31\,392 + 555 \times 19\,000)$ 11 298 408 kronor, eller avrundat 11 300 000 (— 200 000) kronor.

Belastningen på icke-ordinarieposten uppgick för budgetåret 1958/59 till 3 125 710 kronor eller inemot 500 000 kronor högre belopp än närmast föregående budgetår. Belastningsökningen torde främst sammanhålla med förbättrade möjligheter att erhålla vikarier å lediga provinsialläkartjänster, bl. a. till följd av medgivandet för värnpliktiga läkare att tillgodoräkna vikariatstjänstgöring som provinsialläkare, samt med höjda vikariatsersättningar. Anslagsposten föreslås i enlighet med styrelsens förslag uppförd med 3 200 000 kronor, vilket innebär en höjning med 500 000 kronor.

Medelsbehovet under anslagsposterna till rörligt tillägg och till kompen-sation för höjda folkpensionsavgifter beräknas till 2 056 000 (+ 170 000) kronor resp. 230 000 (+ 130 000) kronor.

Anslaget uppräknas alltså med 600 000 kronor och bestämmas till 16 800 000 kronor.

Utskottet. Såsom utskottet i olika tidigare sammanhang anfört bör viss

återhållsamhet iakttagas med inrättandet av nya ordinarie tjänster på detta område i avvaktan på resultatet av nu aktuella reformförslag. Med hänsyn också till den alltjämt svåra rekryteringssituationen kan utskottet godtaga departementschefens förslag, att ytterligare sådana tjänster inte inrättas för nästa budgetår.

Kungl. Maj:t bör även under nästkommande budgetår vara oförhindrad att besluta om inrättande av tjänster som biträdande provinsialläkare. Liksom tidigare förutsätter dock utskottet, att inrättandet av sådana tjänster i nuvarande läge sker restriktivt.

Då även anslagsberäkningen kan av utskottet godtagas, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän (förste provinsialläkare och provinsialläkare), <i>förslagsvis</i>	11 300 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	14 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	3 200 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 056 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	230 000
	Summa kronor 16 800 000;

b) till *Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 16 800 000 kronor.

26:o) **Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27, s. 91 och 92), vilket innebär en med 15 000 kronor ökad medelsanvisning till reseersättning med beaktande av de ökade möjligheterna att förordna vikarier å provinsialläkartjänsterna, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 465 000 kronor.

27:o) Bidrag till extra provinsialläkares avlönande m. m. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28, s. 92 och 93), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till extra provinsialläkares avlönande m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

28:o) Anställande av civila reservläkare. Kungl. Maj:t har (punkt 29, s. 93—95) föreslagit riksdagen att till Anställande av civila reservläkare för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 270 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 250 000 kronor.

Möjligheterna att rekrytera civila reservläkare, vilka under hösten 1958 framstod som relativt goda, har under det sista året starkt försämrats. På grund härav har medicinalstyrelsen hitintills bedömt det som utsiktslöst att ledigförklara de fr. o. m. innevarande budgetår inrättade 15 reservläkartjänsterna. Av de 30 tidigare inrättade tjänsterna stod i början av december 1959 inemot hälften vakanta. Som medicinalstyrelsen framhållit, torde de ökade rekryteringssvårigheterna till icke oväsentlig del sammanhänga med att arvodena till provinsialläkarvikarier numera höjts, varigenom den tidigare skillnaden mellan reservläkararvodena och vikariearvodena till stor del utjämnats, framför allt i de högsta lönegrupperna. På grund av vad sålunda anförts förordas, att civil reservläkare, med i övrigt oförändrat arvode, vid förordnande å provinsialläkartjänst i lönegrupperna III, IV och V skall erhålla ett tilläggsarvode av 200, 400 resp. 600 kronor för tjänstgöringsmånad.

Det förordas, att antalet civila reservläkarbefattningar för nästa budgetår bibehålles vid oförändrat 45.

Då årsarvodet till reservläkare utgör 5 000 kronor, skulle för detta ändamål erfordras ($45 \times 5\,000$) 225 000 kronor. Härtill kommer utgifterna för de föreslagna tilläggsarvodena, vilka uppskattas till 20 000 kronor. För övriga utgifter, som skall bestridas av statsmedel, beräknas 25 000 kronor. Anslaget uppföres sålunda för nästa budgetår med ($225\,000 + 20\,000 + 25\,000$) 270 000 kronor.

Utskottet. Av vad departementschefen anført framgår, att möjligheterna att rekrytera civila reservläkare numera starkt försämrats. Den höjning och differentiering av arvodena, som av departementschefen i detta läge föreslagits i syfte att förbättra rekryteringsmöjligheterna, synes utskottet befogad även med hänsyn till den allmänna lönehöjningen för statstjänstemännen sedan år 1956. Utskottet tillstyrker därför vad i propositionen härutinnan föreslagits.

Med godtagande av Kungl. Maj:ts förslag jämväl i övrigt hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Anställande av civila reservläkare* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 270 000 kronor.

29:o) **Statens mentalsjukhus: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 30, s. 96—136) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens mentalsjukhus, som påkallas av vad departementschefen förordad, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens mentalsjukhus, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Statens mentalsjukhus: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 158 200 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 149 000 000 kronor. Departementschefen anför inledningsvis följande rörande den statliga mentalsjukvården.

Den nu pågående utbyggnaden och upprustningen av den statliga mentalsjukvården kan sägas ha tagit sin egentliga början år 1950 genom antagandet av den s. k. 1950 års generalplan. Planer för en motsvarande upprustning av sjukhusen för psykiskt efterblivna har godkänts av 1955 års riksdag. Förstnämnda generalplan reviderades visserligen vid 1956 års riksdag och även i övrigt har ändringar i eller tillägg till denna plan beslutats men grundvalen för en upprustning av den egentliga mentalsjukvården skapades förstnämnda år. Det kan därför vara av intresse att något belysa utvecklingen inom den statliga mentalsjukvården under tioårsperioden 1950—1959.

I fråga om upprustningen av byggnadsbeståndet vill jag i detta sammanhang inskränka mig till att erinra om att av de tio nya sjukhus, varav ett för vissa psykiskt efterblivna och ett för s. k. psykopater, som enligt nu gällande planer skall komma till stånd, ett redan färdigställt och tagits i bruk (Gullberna) samt tre påbörjats (Falbygdens, Mellringe och ett sjukhus i Bollnäs). Härutöver har vid 1959 års riksdag medel anvisats dels för planeringsarbeten m. m. beträffande ett nytt sjukhus i Stockholms län, dels ock för uppförande av ett sjukhus i Katrineholm för vård av s. k. psykopater och ett i Sala för vård av vissa högradigt psykiskt efterblivna. Jäm-sides härmed har en omfattande upprustning av de befintliga sjukhusen genomförts eller påbörjats. Under de gångna tio budgetåren (1950/51—1959/60) har för angivna ändamål anvisats tillhoppa omkring 285 miljoner kronor, därav för den första femårsperioden ca 103 miljoner och för den andra omkring 182 miljoner kronor.

För utrustning av nya och befintliga sjukhus har under samma tid från det särskilda utrustningsanslaget anvisats tillhoppa omkring 19,6 miljoner kronor eller fördelat på de båda femårsperioderna ca 4,4 resp. 15,2 miljoner kronor.

För att tillgodose personalbehovet för nytillkomna vårdplatser men också

och framför allt att genom en bättre personaltäthet förbättra omvårdnaden av patienterna har samtidigt med denna materiella upprustning en betydande förstärkning av personal av alla kategorier genomförts. Under tioårsperioden har sålunda antalet befattningshavare ökat med omkring 2 450, varav under de första fem åren med 550 och därefter med 1 900. Under nämnda båda femårsperioder inrättades 14 resp. 64 läkartjänster. Av den totala ökningen — 2 450 tjänster — hänför sig 1 332 eller cirka 54 procent till nytillkomna vårdplatser, däribland Gullberna sjukhus.

Under de senaste åren har också en kvalitativ upprustning ägt rum på personalsidan genom den av 1954 och 1958 års riksdagar beslutade omläggningen av mentalsjukvårdspersonalens utbildning. Den ursprungligen tvååriga, från våren 1959 till 20 ½ månader avkortade grundutbildningen tog sålunda sin början våren 1956 och har numera — efter den vid 1958 års riksdag beslutade utökningen — en kapacitet av omkring 500 elever årligen. Kapaciteten är emellertid med hänsyn bl. a. till färdigställandet inom de närmaste åren av förenämnda nya sjukhus otillräcklig. Förslag kommer därför att framläggas om en ytterligare utökning av kapaciteten. Vid 1958 års riksdag fattades också beslut i fråga om den högre utbildningen av mentalsjukvårdspersonal. Beslutet innebar bl. a. dels en fortsatt utbildning om cirka 22 månader, i huvudsak vid sjuksköterskeskola, för omkring 90 elever som genomgått grundutbildningen, dels ock en utökning från ca 50 till 100 elever per år av specialutbildningen i mentalsjukvård för sjuksköterskeelever. Den högre utbildningen av mentalsjukvårdselever har påbörjats under hösten 1959 och kommer under nästa budgetår att vara fullt utbyggd.

Jämsides med denna personella och materiella upprustning har särskilt under de allra senaste åren stora framsteg gjorts inom den psykiatriska vetenskapen. De nya behandlingsmetoderna, bl. a. den betydligt förbättrade och ökade medikamentösa terapin, har lett till att stort antal patienter kunnat förbättras eller återställas och har därigenom ställt mentalsjukvården i en helt ny dager. De insatser som gjorts speciellt på läkemedelssidan framgår bl. a. av att anslaget till läkemedel under den senaste femårsperioden höjts från 1,6 till 8,0 miljoner kronor om året, d. v. s. femdubblats.

Nu redovisade förhållanden har utan tvekan medfört en väsentlig förbättring av patientvården vid mentalsjukhusen. Resultatet härav har varit särskilt framträdande beträffande det kroniska klientelet och åldringsklientelet. Genom den upprustning som redan skett är mentalsjukvården otvivelaktigt närmare det målsom uppställt, nämligen en vårdstandard som i möjligaste mån ansluter till den somatiska vårdens. Förbättringarna måste emellertid ses mot bakgrunden av att mentalsjukvården tidigare varit starkt försummad i jämförelse med sjukvården i övrigt; mentalsjukvården har sedan länge fått arbeta med otillräckliga resurser. Härtill kommer att de påtagliga medicinska framstegen under senare år kräver ytterligare ökade resurser för att rätt kunna utnyttjas. Den fortgående personella och materiella upprustningen skapar större förutsättningar för en sjukvård, där tidig diagnos och behandling kan väsentligt reducera de mentala sjukdomarnas verkningar. Förutom de humanitära värden, som därigenom står att vinna, finnes anledning att åtminstone på längre sikt räkna med betydande ekonomiska besparingar i form av snabbare återanpassning och minskat antal patienter, som behöver långtidsvård.

Även om sålunda upprustningen av mentalsjukvården kommit en god bit

på väg återstår ännu mycket att göra. Även i fortsättningen erfordras dock alltjämt betydande insatser för en fortsatt såväl personell som materiell upprustning. Allmän enighet torde också råda därom, att upprustningen av detta tidigare så försummade vårdområde skall få fortgå och fullföljas i så snabb takt som möjligt. Det är icke försvarbart att i ett progressivt samhälle underlåta att ge dessa sjuka människor möjlighet att återvinna hälsa eller att icke låta dem få del av den allt högre levnadstandard, som kommer oss övriga tillgodo.

När det gäller den personella upprustningen är personaltätheten alltjämt otillfredsställande både beträffande läkar- och annan sjukvårdspersonal. Den intensivare vården, den snabbt stigande patientomsättningen och den starka ökningen av det svårskötta åldringsklientelet nödvändiggör ytterligare personalförstärkningar. Vidare kommer under nästa budgetår Falbygdens sjukhus att börja beläggas, vilket då kräver en personalförstärkning med icke mindre än omkring 330 nya tjänster. Jag vill emellertid redan nu framhålla, att den förstärkning av personalorganisationen, som jag i det följande redovisar, med hänsyn till det statsfinansiella läget har måst begränsas till sådana personalförstärkningar, som bedömts vara särskilt angelägna.

Vad först angår *läkarpersonalen* framgår av medicinalstyrelsens skrivelse, att antalet patienter per läkartjänst vid mentalsjukhusen numera, efter de förstärkningar som medgivits för innevarande budgetår, i genomsnitt uppgår för primärsjukhusen till cirka 106, för sekundärsjukhusen till 124 och för sjukhusen för psykiskt efterblivna till 154. Även om läkartätheten sålunda förbättrats, är emellertid läget ännu långt ifrån godtagbart. En läkartäthet om en på 100 vid primärsjukhusen kan enligt min uppfattning i dagens läge icke på långt när anses tillfredsställande. Som jämförelse kan framhållas, att läkartätheten vid storstädernas mentalsjukhus redan under år 1957 utgjorde en på 65. Vidare har mentalsjukvårdsdelegationen i sitt sista betänkande vid uppskattningen av läkarbehovet ansett sig böra räkna med en läkartäthet om en på 55 å 60 patienter. Mot bakgrunden härav och med hänsyn framför allt till de ökade möjligheterna att behandla och bota patienterna, som numera står till buds, har jag ansett nödvändigt att ompröva hittills tillämpade normer i fråga om läkartätheten. Denna fråga liksom spørsmålet om sjukvårdspersonalens sammansättning och arbetsuppgifter prövas f. n. av den av mig den 30 juni 1959 med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juni 1959 tillkallade mentalsjukvårdsberedningen och dess personaldelegation.

Redan mot bakgrunden av hittills tillämpade normer är det emellertid med hänsyn framför allt till den aktivisering av patientvården som skett utan tvekan angeläget att i görligaste mån öka läkartillgången. Bl. a. måste emellertid härvid beaktas att rådande läkarbrist i viss utsträckning lägger hinder i vägen för en i och för sig angelägen utökning av antalet läkartjänster. Den 1 oktober 1959 var sålunda av 208 tjänster för den egentliga sjukhusvården 81 eller 38,9 procent vakanta. Motsvarande procenttal var den 1 oktober 1956—1958 resp. 45,3, 44,0 och 39,6. En viss förbättring har sålunda inträtt de senaste åren. Drygt två tredjedelar av de vakanta tjänsterna uppehölls emellertid av vikarier, varav flertalet utgjordes av utländska läkare. Medicinalstyrelsen har mot bakgrunden härav framhållit, att den förstärkning av läkarpersonalen som erhållits varit av relativt begränsat värde, en uppfattning som jag för min del icke helt delar. Under den

senaste treårsperioden — alltså budgetåren 1957/58—1959/60 — har antalet vakanta läkartjänster räknat från den 1 oktober 1956 till den 1 oktober 1959 totalt ökat från 90 till 91, medan antalet vakanta tjänster, som icke uppehållits av vikarier, minskat från 33 till 28. Då samtidigt antalet läkartjänster under budgetåren 1957/58—1959/60 ökat med 32, måste sålunda enligt min mening utvecklingen anses ha varit relativt tillfredställande. Med hänsyn till nu anförda förhållanden anser jag mig även för nästa budgetår kunna förorda en viss utökning av antalet läkartjänster. För det nya Falbygdens sjukhus erfordras 5 läkartjänster och för de av 1959 års riksdag beslutade forskningsavdelningarna vid Ulleråkers och S:t Lars' sjukhus 8 tjänster. För befintliga vårdplatser i övrigt förordar jag 5 tjänster, därav 2 internmedicinare.

Medelbeläggningen per vårdtjänst bland *sjukvårdspersonalen* utgör f. n. — inklusive för 1958 års arbetstidsförkortning inrättade 113 tjänster — i genomsnitt vid primärsjukhusen 3,0, vid sekundärsjukhusen 3,3 och vid sjukhusen för psykiskt efterblivna 3,7. Redan för att uppnå det av statens sjukhusutredning år 1948 angivna relationstalet om en vårdtjänst på 2,8 patienter skulle vid en genomsnittlig beläggning av 24 000 patienter erfordras ytterligare omkring 900 tjänster, varav omkring 500 avdelningsbiträden. Till dessa 900 tjänster bör då läggas de 113 tjänster som redan beviljats och de 149 som i det följande förordas för att möjliggöra genomförandet av den beslutade arbetstidsförkortningen.

Såsom jag förut anförts har jag emellertid uppdragit åt den nyligen tillkallade mentalsjukvårdsberedningen och dess personaldelegation att ompröva frågan om sjukvårdspersonalens sammansättning och arbetsuppgifter. Med hänsyn härtill och till svårigheterna att i tillräcklig utsträckning erhålla väl utbildad personal har jag för nästa budgetår endast ansett mig kunna tillstyrka en från av medicinalstyrelsen begärda 433 till 253 tjänster reducerad ökning av vårdavdelningspersonalen för befintliga vårdplatser. Härutöver bör den centrala sjukvårdspersonalen förstärkas med 17 tjänster samt antalet befattningar för sysselsättnings- och arbetsterapeuter, psykologer, sjukgymnaster, socialkuratorer samt familjevård och hjälpverksamhet utökas med sammanlagt 22 tjänster. För nytillkommande vårdplatser erfordras härutöver 350 tjänster, varav för att kunna belägga åtminstone större delen av Falbygdens sjukhus 265 tjänster och för nya vårdplatser i övrigt 85 tjänster.

Kontorspersonalen bör i huvudsaklig överensstämmelse med medicinalstyrelsens förslag förstärkas med 4 tjänster för befintliga vårdplatser, 9 för Falbygdens sjukhus och 4 för forskningsavdelningarna vid Ulleråkers och S:t Lars' sjukhus.

För att möjliggöra en fortsatt successiv förbättring av koststandarden på sjukhusen förordar jag, att *ekonomipersonalen* — i avbidan på resultatet av pågående undersökningar rörande kostförhållandena m. m. — utökas med ytterligare 15 tjänster. Då även ekonomipersonalen på vissa andra områden bör förstärkas med 10 tjänster men å andra sidan tillhoppa 43 tjänster kan indragas bl. a. i samband med nedläggandet av vissa tvätterier, uppkommer här en minskning av antalet tjänster med (43 — 15 — 10) 18. Härutöver bör för Falbygdens sjukhus inrättas 49 tjänster för ekonomipersonal.

Sammanfattningsvis innebär de av mig förordade förslagen i fråga om personalförstärkningar, att 705 nya tjänster inrättas mot 330 för inneva-
3 — Bihang till riksdagens protokoll 1960. 6 saml. Nr 11

rande budgetår. Av förstnämnda antal avses 425 för nytillkommande vårdplatser, därav 328 för Falbygdens sjukhus, och 280 för befintliga platser, därav 149 för genomförandet av 1959 års arbetstidsförkortning.

Departementschefen övergår härefter till en närmare behandling av de av medicinalstyrelsen framförda förslagen.

Vad till en början angår frågan om *personal till följd av nytillkommande vårdplatser* torde det nya sjukhuset i Falköping — *Falbygdens sjukhus* — kunna beräknas vara helt färdigställt till hösten 1961. Samtliga avdelningar torde därför icke kunna beläggas redan under budgetåret 1960/61. Bl. a. med hänsyn härtill och då man vidare torde få räkna med att någon eller några avdelningar kommer att utnyttjas för evakuering av patienter i samband med upprustning av bl. a. Ryhovs sjukhus, har departementschefen ansett det av medicinalstyrelsen nu föreslagna antalet tjänster för sjukvårdspersonal böra i viss utsträckning reduceras. I detta sammanhang understrykes angelägenheten av att tillsättningen av samtliga tjänster sker successivt och anpassas efter beläggningen. Givetvis bör härvid också beaktas möjligheterna att i samband med evakuering till sjukhuset av vissa avdelningar vid befintliga sjukhus tillfälligt överföra även motsvarande befattningshavare.

I enlighet härmed förordas, att för nästa budgetår inrättas 5 läkartjänster (1 överläkare i Bo 1, 2 förste läkare i Ao 24 och 2 läkare i Ae 23).

För central sjukvårdspersonal, inklusive medicinskt centrum, bör av begärda 16 tjänster nu inrättas 12 (1 personalföreståndare i Ao 13, 1 förste uppsyningsman i Ao 13, 1 första föreståndarinnan i Ao 13, 3 översköterskor i Ao 10 [natt-tjänst], 2 översköterskor i Ae 10 för apotek och röntgen, 1 översköterska i Ae 9 för laboratorium, 1 laboratoriebiträde i högst Ae 9, 1 skötare i Ae 8 och 1 avdelningsbiträde i Ae 2/3). Härjämte bör under anslaget till extra arbetskraft medel beräknas för anställande tills vidare av en biträdande personalföreståndare i Ag 10.

För vårdavdelningarna bör med hänsyn till vad förut anförts av begärda 273 tjänster nu inrättas endast 244 (5 överskötare i Ao 10, 19 översköterskor i Ao 10, 24 förste skötare i Ao 9, 174 skötare i A 8, varav 80 ordinarie, och 22 avdelningsbiträden i Ae 2/3).

Antalet tjänster för sysselsättnings- och arbetsterapi samt annan vårdpersonal torde böra begränsas från 12 till 9 (1 arbetsterapeut i Ao 9, 3 förste skötare i Ao 9, 3 skötare i Ae 8, 1 avdelningsbiträde i Ae 2/3 och 1 social kurator i Ae12). Härjämte bör medel beräknas under anslaget till extra arbetskraft för anställande av en sjukgymnast i Ag 10/12.

Det sammanlagda antalet befattningshavare för sjukvårdspersonal skulle i enlighet härmed uppgå till (12 + 244 + 9) 265.

Beträffande kontorspersonalen föreslås, att av 10 begärda tjänster 9 nu inrättas (1 assistent i Ao 13, 1 kassör i Ao 12, 3 kontorister i Ae 9, 1 kansli-biträde i Ae 7 och 3 biträden för skriv- och kontorsgöromål i Af 1—Ae 5).

Av de för ekonomipersonal begärda 50 tjänsterna förordas, att 49 nu inrättas (1 förste maskinist i Ao 12, 5 eldare i Ae 7, 2 hantverksföreståndare i Ae 10, 1 slöjdföreståndare i Ao 9, 1 reparatör i Ae 9, 2 hantverkare i Ae 8, 2 reparatörer i Ae 8, 2 sömmerskor eller väverskor i Ae 6, 2 ekonomibiträden i Ae 2/3, 1 köksföreståndare i Ao 13, 1 biträdande köksföreståndare i Ae 10, 2 ekonomibiträden i Ae 7, 1 ekonomibitråde i Ae 5, 2 ekonomibiträden i Ae 4, 6 ekonomibiträden i Ae 2/3, 1 trädgårdsmästare i Ae 10, 1 förrådsförman i Ae 9, 5 ekonomibiträden i Ae 7, 1 telefonist i Ae 5, 1 telefonist i Ae 4 samt 9 ekonomibiträden i Ae 2/3, varav 1 i tvättbytesförråd, 3 i servering samt 5 i telefonväxel och städning).

För de av 1959 års riksdag beslutade forskningsavdelningarna vid *Ulleråkers* och *S:t Lars'* sjukhus bör i enlighet med då godkänt principförslag vid vardera sjukhuset inrättas 7 tjänster (1 förste läkare i Ae 24 med biträdande överläkares ställning, 3 läkare i Ae 23, 1 första föreståndarinna i Ae 13 och 2 biträden för skriv- och kontorsgöromål i Af 1—Ae 5). Såsom framhölls i propositionen nr 79/1959 bör behovet av annan sjukvårdspersonal vid de vårdavdelningar, som skall tagas i anspråk för ändamålet, vara tillgodosett.

Mot medicinalstyrelsens förslag beträffande personalen för *S:t Sigfrids*, *S:t Jörgens* och *Sätters* sjukhus har departementschefen intet annat att erinra än att antalet skötare vid *S:t Sigfrids* sjukhus anses böra reduceras från 17 till 16. Beträffande *Restads* sjukhus tillstyrkes en utökning av sjukvårdspersonalen med 3 skötare och 7 avdelningsbiträden. För dessa fyra sjukhus skulle alltså inrättas (22 + 42 + 9 + 10) 83 tjänster (2 överskötare i Ao 10, 4 översköterskor i Ao 10, 6 förste skötare i Ao 9, 58 skötare i A 8, varav 28 ordinarie, och 13 avdelningsbiträden i Ae 2/3).

Sammanfattningsvis skulle sålunda för *nyttillkommande vårdplatser* inrättas tillhopa 425 tjänster, varav (5 + 8) 13 läkartjänster, (265 + 85) 350 tjänster för sjukvårdspersonal, (9 + 4) 13 tjänster för kontorspersonal och 49 för ekonomipersonal. Av dessa hänför sig (5 + 265 + 9 + 49) 328 till Falbygdens sjukhus och återstående (8 + 85 + 4) 97 till befintliga sjukhus.

I fråga om *personal för befintliga vårdplatser* föreslår departementschefen följande.

Med avseende på *läkarpersonalen* framhålles angelägenheten av att ytterligare några sjukhus kan få tillgång till tjänster för internmedicinska konsulter och förordas en förstärkning i detta hänseende med 2 överläkartjänster i Be 1. Tjänsterna avses för Sundby och Vipeholms sjukhus. Beträffande den slutna psykiatriska vården förordas en utökning av läkarpersonalen med 3 tjänster, nämligen med 1 förste läkare i Ao 24 vid Sätters sjukhus samt 1 läkare i Ae 23 vid vardera av *S:t Jörgens* och *S:ta Annas* sjukhus.

Av de föreslagna tjänsteförändringarna förordas, att två tjänster som läkare i Ae 23 och en i Ao 23 vid resp. Mariebergs, *S:t Sigfrids* och Gådeå sjukhus utbytes mot tjänster som förste läkare i Ae resp. Ao 24.

Departementschefens förslag beträffande läkarpersonalen för befintliga vårdplatser innebär alltså — förutom angivna tjänsteförändringar — att (2 + 3) 5 nya läkartjänster inrättas.

Vad härefter angår sjukvårdspersonalen erinras beträffande den *centrala sjukvårdspersonalen* om att särskilda befattningar som biträdande personalföreståndare hittills inrättats vid 12 sjukhus. Enligt vad medicinalstyrelsen framhållit är personalföreståndarnas arbetsbörda även vid vissa andra sjukhus av flera skäl alltför stor. Med hänsyn härtill och till de erfarenheter av denna organisation som hittills vunnits förordas, att organisationen förstärkes med ytterligare 3 tjänster som biträdande personalföreståndare i Ae 10, närmast avsedda för Sidsjöns, Birgittas och Salberga sjukhus.

Då en av överläkaravdelningarna vid Birgittas sjukhus saknar tjänst som föreståndarinna bör en sådan i Ao 11 inrättas där.

Vidare förordas, att vid S:t Jörgens sjukhus en tjänst som översköterska i Ao 10 utbytes mot en tjänst som uppsyningsman i Ao 11, samt att vid Vipeholms sjukhus en befattning som föreståndarinna i Ao 11 och en som översköterska i Ao 10 utbytes mot biträdande personalföreståndare i Ae 10 resp. överskötare i Ao 10.

Den överordnade sjukvårdspersonalen för nattjänst föreslås utökad med 3 tjänster som översköterska i Ao 10.

Den ökade patientomsättningen, tillkomsten av nya undersökningsmetoder och inrättandet av överläkartjänster för internmedicin har medfört att verksamheten vid de medicinska centra visat en stegrad aktivitet under de senaste åren. Departementschefen förordar därför, att personalen utökas med 10 tjänster, nämligen 1 översköterska i Ao 9 vid S:ta Annas sjukhus, 7 laboratoriebiträden i högst Ae 9 avsedda för S:ta Maria, Restads, Säters, S:t Lars', Sidsjöns, Mariebergs och Vipeholms sjukhus samt 2 avdelningsbiträden i Ae 2/3. Vidare bör vid S:t Jörgens sjukhus en tjänst som skötare i Ao 8 utbytas mot en som laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Den centrala sjukvårdspersonalen skulle sålunda — bortsett från angivna tjänsteutbyten — utökas med (3 + 1 + 3 + 10) 17 nya tjänster.

Av förslagen i fråga om *vårdavdelningspersonalen* tillstyrkes, att vid S:t Lars' sjukhus inrättas en tjänst som översköterska i Ao 10 och en som förste skötare i Ao 9 för den nya avdelningen 26 D. Av övriga förslag till personalförstärkningar i anledning av genomförd omorganisaton m. m. av vissa avdelningar förordas endast en utökning med 1 förste skötare i Ao 9, 8 skötare i A 8, varav 4 ordinarie, och 2 avdelningsbiträden i Ae 2/3.

Vårdavdelningspersonalen i övrigt föreslås sålunda utökad med (253—2—1—8—2) 240 tjänster. Av dessa erfordras 149 tjänster (76 skötare i A 8, varav 36 ordinarie, och 73 avdelningsbiträden i Ae 2/3) för att genomföra 1959 års arbetstidsförkortning. I detta sammanhang erinras om att för innevarande budgetår för detta ändamål under anslaget beräknats ett re-

servbelopp om 2 800 000 kronor, varav 2 600 000 kronor för sjukvårdspersonal och 200 000 kronor för ekonomipersonal. Såvitt nu kan bedömas torde emellertid genom vidtagna rationaliseringar och andra åtgärder medelsbehovet kunna begränsas till i runt tal 1 500 000 kronor. Beloppet motsvarar i stort sett kostnaderna för de för nästa budgetår förordade 149 nya tjänsterna. Återstående (240—149) 91 tjänster utgör alltså den s. k. allmänna förstärkningen av vårdavdelningspersonalen. Av dessa torde 41 böra avses för skötare i A 8 (20 ordinarie) och 50 för avdelningsbiträden i Ae 2/3. Vid avvägningen mellan dessa båda sistnämnda kategorier måste beaktas dels den stora utökningen av antalet skötartjänster för nytilkommande vårdplatser men också angelägenheten att avlasta den egentliga sjukvårdspersonalen arbetsuppgifter av icke direkt sjukvårdsbetonad karaktär. Departementschefen framhåller också, att han vid sitt ställningstagande utgått från att en betydande del av de nya tjänsterna skall reserveras för sjukhusen för psykiskt efterblivna, främst Vipeholms sjukhus med sitt mycket svårskötta personalkrävande klientel.

Beträffande *personalen för sysselsättnings- och arbetsterapi* framhålles, att en fortsatt utökning och intensifiering av denna behandlingsform är av största betydelse, bl. a. för att kunna utnyttja de gynnsamma resultat, som de senaste åren nåtts genom förbättrad medikamentös och annan terapi. Det förordas därför, att denna personal utökas med sammanlagt 12 befattningshavare. För ändamålet bör sålunda tillkomma 1 arbetsterapeut i Ao 9 vid vartdera av S:t Olofs, Ulleråkers och Gådeå sjukhus samt 9 förste skötare i Ao 9, varav 2 närmast för Ulleråkers och Källshagens sjukhus.

Personalen för *familjevård och hjälpverksamhet* föreslås utökad med en föreståndarinna i Ae 11 vid Umedalens sjukhus.

För innevarande budgetår har för *psykologisk verksamhet* anvisats ett belopp av 85 000 kronor för anställande av psykologer vid vissa sjukhus. Denna verksamhet, som bedrivits sedan år 1955, har hittills närmast haft karaktären av försöksverksamhet. Enligt vad medicinalstyrelsen framhållit har hittills vunna erfarenheter av verksamheten visat, att psykologerna utgör en värdefull tillgång för sjukhusen bl. a. i det diagnostiska arbetet, inom gruppterapi och vid den allmänt resocialiserande behandlingen. Med hänsyn härtill och då stort behov av dessa befattningshavares insatser synes föreligga, förordas, att för nästa budgetår inrättas 2 tjänster som psykolog i Ae 21. Därutöver bör det för innevarande budgetår anvisade beloppet om 85 000 kronor oförändrat stå till medicinalstyrelsens förfogande för denna verksamhet. Beloppet bör liksom f. n. upptagas under anslaget till extra arbetskraft.

Tjänster som *sociala kuratorer* finns f. n. inrättade vid samtliga primär-sjukhus utom tre, nämligen Frösö, S:t Olofs och S:ta Annas sjukhus. Erfarenheten visar, att dylika tjänster erfordras bl. a. för patienternas återanpassning. Det tillstyrkes därför, att för vartdera av nämnda tre sjukhus

inrättas en tjänst som social kurator i Ae 12. Härutöver förordas, att en sådan tjänst inrättas vid Ulleråkers sjukhus med hänsyn bl. a. till de speciella svårigheter som det stora antalet utlänningar och straffriförklarade patienter där förorsakar.

Den *sjukgymnastiska verksamhet*, som sedan några år bedrivits vid sjukhusen, synes ha lämnat ett mycket gott resultat, bl. a. när det gäller en aktivering av det kroniska klientelet och av åldringsklientelet. Organisationen föreslås därför förstärkt med 3 av de begärda 4 tjänsterna som sjukgymnast i Ae 10/12. Det under anslaget till extra arbetskraft f. n. anvisade beloppet om 50 000 kronor för avlönande av arvodesanställda sjukgymnaster bör såsom medicinalstyrelsen föreslagit bibehållas oförändrat. Medel torde därvid kunna frigöras för anlåtande av sjukgymnast vid bl. a. Vipeholms och Källshagens sjukhus.

Tre på *övergångsstat* uppförda tjänster (1 överskötare i Ao 10, 1 föreståndarinna i Ao 9 och 1 översköterska i Ao 9) anses böra indragas.

Sammanfattningsvis innebär departementschefens förslag beträffande *sjukvårdspersonalen för befintliga vårdplatser* sålunda — förutom angivna tjänsteutbyten — att 292 nya tjänster, varav 17 för central sjukvårdspersonal, 253 för vårdavdelningspersonal samt 22 för arbetsterapeuter, kuratorer, sjukgymnaster och psykologer m. fl., skulle tillkomma. Av nämnda 253 tjänster avses 149 för 1959 års arbetstidsförkortning och 104 sålunda som allmän förstärkning. Då samtidigt tre på övergångsstat förda tjänster skulle indragas, uppgår nettoökningen till (292 — 3) 289 tjänster.

I fråga om *kontorspersonalen* tillstyrkes beträffande Västra Ny sjukhus, att tjänsten som kassör i Ae 12 överföres till ordinarie stat, samt att en kontoristtjänst i Ao 9 inrättas i utbyte mot en tjänst som kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör vidare dels en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 vid Vipeholms sjukhus utbytas mot en kontoristtjänst i Ao 9 på sjukhuschefens expedition, dels ock en tjänst som kontorsbiträde i Af 1—Ae 5 vid S:t Lars' sjukhus utbytas mot en kanslibiträdes-tjänst i Ae 7 inom familjevård och hjälpverksamhet.

Slutligen tillstyrkes, att kontorspersonalen förstärkes med 5 tjänster som kontorsbiträden i Af 1—Ae 5. Då å andra sidan en på övergångsstat förd tjänst som räkenskapsförare och redogörare i Ao 15 kan indragas, uppgår sålunda nettoökningen i fråga om kontorspersonalen till (5 — 1) 4 tjänster.

Beträffande *ekonomipersonalen* har departementschefen såvitt avser *personal i verkstäder och arbets-salar* intet att erinra mot medicinalstyrelsens förslag till organisation av maskinavdelningen vid Gådeå sjukhus. I enlighet härmed bör 1 tjänst som reparatör i Ao 9 inrättas, 2 maskinisttjänster i Ao resp. Ae 9 indragas och 2 eldartjänster i Ao 7 föras på övergångsstat.

Däremot anser departementschefen sig icke kunna tillstyrka av medicinalstyrelsen föreslagen förstärkning av personalen i tapetseriverkstäderna utan förordar i stället, att för ändamålet beräknas ett belopp av cirka 14 000 kronor under anslaget till extra arbetskraft.

Av de fyra begärda tjänsterna som ekonomibitråde i Ae 2/3 tillstyrkes två. Nettoökningen i detta sammanhang blir alltså (1 — 2 + 2) 1 tjänst.

Kökspersonalen hör i enlighet med det anförda utökas med 15 ekonomibiträden i Ae 2/3 för att möjliggöra en fortsatt successiv förbättring av koststandarden vid sjukhusen. Å andra sidan kan enligt vad medicinalstyrelsen anført 2 tjänster som ekonomibiträden i Ao 4 indragas, varför nettoökningen av antalet tjänster sålunda begränsas till (15 — 2) 13.

Medicinalstyrelsens förslag i fråga om *tvättpersonalen* tillstyrkes utom såvitt avser inrättande av en tjänst som ekonomibitråde vid Restads sjukhus. I enlighet härmed bör 1 tjänst som maskintvättare i Ae 8 vid Sundby sjukhus tillkomma, 27 tjänster indragas (1 tvättföreståndare i Ao 7, 6 maskintvättare i Ae 8 och 20 ekonomibiträden i Ae 2/3) samt 12 tjänster föras på övergångsstat (3 tvättföreståndare i Ao 10 och 2 i Ao 9, 3 biträdande tvättföreståndare i Ao 8 och 2 i Ao 7 samt 2 maskintvättare i Ao 8). Nettominskningen blir sålunda (27 — 1) 26 tjänster.

I fråga om *personalen för transporter och diverse* förordas, att 5 tjänster som ekonomibiträden i Ae 7 inrättas, varav fyra för att förbättra mattransporterna vid S:ta Gertruds, Gullberna, S:t Jörgens och S:ta Annas sjukhus.

På grund av övergång till entreprenadsystem för yttre vakthållning nattetid kan 3 tjänster som *yttre nattvakt* i Ao 7 indragas fr. o. m. nästa budgetår.

Beträffande *personalen för trädgård och jordbruk* tillstyrkes, att en tjänst som ekonomibitråde i Ae 7 inrättas vid Sundby sjukhus. Anslaget till extra arbetskraft i trädgård och jordbruk bör därvid i motsvarande mån minskas. I övrigt tillstyrkes i detta sammanhang, att en tjänst som föreståndare för djurstall i Ao 8 indrages, samt att en sådan tjänst och en som befallningsman i Ao 9 föres på övergångsstat.

8 på *övergångsstat* uppförda tjänster (1 yrkesmästare i Ao 10, 1 yrkesmästare i Ao 9, 5 hantverksföreståndare i Ao 9 och 1 biträdande bageriföreståndare i Ao 4) föreslås indragna.

Sammanfattningsvis innebär alltså departementschefens förslag beträffande *ekonomipersonalen för befintliga vårdplatser* — förutom angivna tjänsteutbyten m. m. — en *utökning med* (3 + 15 + 1 + 5 + 1) 25 tjänster. Å andra sidan kan (2 + 2 + 27 + 3 + 1 + 8) 43 tjänster *indragas*, varför en nettominskning med (43 — 25) 18 tjänster uppkommer.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits skulle *sammanfattningsvis för nya och befintliga vårdplatser* inrättas tillhopa (425 + 5 + 292 + 5 + 25) 752 nya tjänster, varav 328 för Falbygdens sjukhus och 149 för 1959 års arbetstidsförkortning. Å andra sidan föreslås, att (3 + 1 +

43) 47 tjänster indrages. Nettotillskottet av nya tjänster skulle sålunda uppgå till (752 — 47) 705.

Medicinalstyrelsens förslag med avseende å personalen och departementschefens ställningstagande till dessa förslag åskådliggöres av följande uppställning, varvid som jämförelse även angivits personalökningen under de tre senaste budgetåren.

P e r s o n a l g r u p p	A n t a l n y a t j ä n s t e r				
	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61	
				medicinalstyrelsens förslag	departementschefens förslag
<i>Nyttillkommande platser m.m.:</i>					
läkare	+ 4	+ 1	+ 1	+ 13	+ 13
sjukvårdspersonal	+ 221	+ 186	+ 38	+ 422	+ 350
kontorspersonal	+ 4	—	+ 2	+ 14	+ 13
ekonomipersonal	+ 23	—	+ 1	+ 50	+ 49
Summa	+ 252	+ 187	+ 42	+ 499	+ 425
<i>Befintliga platser:</i>					
läkare	+ 10	+ 9	+ 7	+ 12	+ 5
sjukvårdspersonal	+ 139	+ 160	+ 244	+ 513	+ 289
kontorspersonal	+ 15	+ 18	+ 25	+ 6	+ 4
ekonomipersonal	+ 2	— 16	+ 12	+ 10	— 18
Summa	+ 166	+ 203	+ 288 ¹	+ 541	+ 280 ¹
<i>Totalsumma</i>	+ 418	+ 390	+ 330	+ 1 040	+ 705

¹ Av dessa hänför sig 113 resp. 149 till 1958 resp. 1959 års arbetstidsförkortning.

Kostnaderna för nu föreslagna *personalförstärkningar m. m.* kan beräknas till sammanlagt omkring 5 925 000 kronor, varav i runt tal 1 500 000 kronor kan beräknas motsvara kostnaderna för de 149 tjänster, som avses för 1959 års arbetstidsförkortning.

Med hänsyn till de *personalförstärkningar* som förordats erfordras även en ökning av medelsanvisningen för *vikarier* med omkring 600 000 kronor, därav för personal avseende nyttillkommande vårdplatser cirka 300 000 kronor. Till vikarier m. m. för elever i den högre utbildningen samt i de kompletterande kurserna i Falköping för äldre förmanspersonal beräknas i enlighet med styrelsens förslag en nettoökning med omkring 720 000 resp. 35 000 kronor. Till kompensation för höjda folkpensionsavgifter för dessa befattningshavare torde böra beräknas omkring 27 000 kronor. I enlighet härmed skulle sålunda för vikarier m. m. erfordras en ökad medelsanvisning med (600 000 + 720 000 + 35 000 + 27 000) 1 382 000 kronor.

Den för *avlöningar till extra arbetskraft* beräknade medelsanvisningen, 1 131 000 kronor jämte en reserv om 2 800 000 kronor för 1959 års arbetstidsförkortning eller tillhoppa 3 931 000 kronor, bör i anslutning till vad

förut anförts uppräknas med omkring 50 000 kronor men å andra sidan minskas med 4 000 kronor. I det föregående har vidare tillstyrkts, att för 1959 års arbetstidsförkortning inrättas 149 tjänster för sjukvårdspersonal samt att 6 disponibla tjänster för ekonomipersonal må tagas i anspråk för samma ändamål. Med hänsyn härtill kan anslaget nedräknas med förenämnda belopp, 2 800 000 kronor. Den för avlönande av extra arbetskraft erforderliga medelsanvisningen kan alltså beräknas minska med (2 800 000 — 50 000 + 4 000) 2 754 000 kronor. För ändamålet bör sålunda anvisas (3 931 000 — 2 754 000) 1 177 000 kronor.

Medelsanvisningen under *arvodessposten* bör i anslutning till förut framlagda förslag beträffande Falbygdens, Ulleråkers och S:t Lars' sjukhus uppräknas med cirka 19 000 kronor. Beloppet har dock medräknats under den för personalförstärkningar redovisade kostnadsökningen. Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt under denna anslagspost, innebärande en höjning med i runt tal 14 000 kronor, har departementschefen intet att erinra.

Vad sålunda föreslagits påkallar en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar m. m. med 5 925 000 kronor, för kostnader för vikarier m. m. med 1 382 000 kronor samt för vissa arvodeskostnader med 14 000 kronor. Å andra sidan kan för avlöningar till extra arbetskraft anvisade medel nedräknas med 2 754 000 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftstegringen för kompensation för höjda folkpensionsavgifter, avseende befintlig personal, samt för den generella löneökningen under 1959 med omkring 1 600 000 resp. 3 000 000 kronor.

Den sammanlagda höjningen av anslaget skulle alltså uppgå till (5 925 000 + 1 382 000 — 2 754 000 + 14 000 + 1 600 000 + 3 000 000) 9 167 000 eller i runt tal 9 200 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet bestämmes alltså till (149 000 000 + 9 200 000) 158 200 000 kronor.

I personalförteckningen vidtages de ändringar, som påkallas av vad departementschefen i det föregående anført och föreslagit.

Slutligen anmäles i detta sammanhang, att samtliga anslag till sinnen-sjukvården, såsom redan framgått av rubriken, kommer att uppföras med den ändrade benämningen mentalsjukvård.

Utskottet. Såsom framgår av det föregående föreslås i propositionen en fortsatt personell upprustning av den statliga mentalsjukvården. Sålunda förordas en ökning med 752 tjänster. Av dessa avses 328 för det nya Falbygdens sjukhus och 97 för nytillkommande vårdplatser i övrigt. Av de sammanlagt 425 tjänsterna för nya vårdplatser hänför sig 13 till läkarpersonal, 350 till sjukvårdspersonal, 13 till kontorspersonal och 49 till ekonomipersonal. För befintliga vårdplatser föreslås en personalförstärkning med 327 tjänster, varav 149 för 1959 års arbetstidsförkortning. Då emellertid

samtidigt föreslås indragning av 47 tjänster, uppgår nettotillskottet av nya tjänster till totalt 705.

En sammanställning i tabellform över samtliga föreslagna personalförstärkningar för såväl nytillkommande som befintliga vårdplatser har inlagts i det föregående. Härav framgår, att departementschefen tillstyrkt inrättande av 425 av de 499 tjänster som medicinalstyrelsen föreslagit för nya vårdplatser m. m. samt 280 av de 541 befattningar som av styrelsen föreslagits för befintliga platser.

I propositionen redovisas vissa siffror, som belyser utvecklingen inom mentalsjukvården sedan 1950 års generalplan antogs. I fråga om upprustningen av byggnadsbeståndet erinras sålunda om att härför under de senaste tio budgetåren anvisats omkring 285 miljoner kronor, därav för den första femårsperioden cirka 103 miljoner och för den andra omkring 182 miljoner kronor. För utrustning av nya och befintliga sjukhus har vidare från utrustningsanslaget anvisats omkring 19,6 miljoner kronor eller fördelat på nyssnämnda femårsperioder cirka 4,4 respektive 15,2 miljoner kronor. Antalet befattningshavare har under de senaste tio budgetåren ökat med omkring 2 450, varav under de första fem åren med 550 och därefter med 1 900. Av den totala ökningen hänför sig 1 332 eller cirka 54 procent till nytillkommande vårdplatser.

Nu nämnda förhållanden har jämte särskilt de allra senaste årens framsteg inom den psykiatriska vetenskapen medfört en avsevärd förbättring av patientvården. Såsom departementschefen anfört återstår dock ännu mycket att göra. Vad särskilt gäller sjukvårdspersonalen har i propositionen angivits, att medelbeläggningen per vårdtjänst i genomsnitt utgör vid primärsjukhusen 3,0, vid sekundärsjukhusen 3,3 och vid sjukhusen för psykiskt efterblivna 3,7. Redan för att uppnå det av statens sjukhusutredning år 1948 angivna relationstalet om en vårdtjänst på 2,8 patienter beräknas erfordras ytterligare cirka 900 tjänster, varav omkring 500 avdelningsbiträden, vartill kommer den för arbetstidsförkortningen erforderliga personalen. Mot bakgrunden härav och våra begränsade resurser i personellt hänseende finner utskottet tillfredsställande, att en närmare utredning av frågan om sjukvårdspersonalens sammansättning och arbetsuppgifter nu kommit till stånd. Intill dess att denna utredning avslutats kan enligt utskottets mening en viss återhållsamhet när det gäller inrättandet av nya tjänster anses försvarlig.

Den personalökning, som i propositionen föreslås för nästkommande budgetår, är den största som förekommit, främst beroende på att antalet nytillkommande vårdplatser beräknas bli osedvanligt stort och att arbetstidsförkortningen kräver ytterligare tjänster. Bortsett härifrån förordas för befintliga platser en personalökning med 131 tjänster, d. v. s. något mindre än de närmast föregående budgetåren, vilket utskottet emellertid finner naturligt med hänsyn till de kostnader den för förstnämnda

båda ändamål erforderliga personalen kräver. Utskottet, som finner glädjande att det belopp som riksdagen föregående år anvisat för arbetstidsförkortningens genomförande, 2 800 000 kronor, genom vidtagna rationaliseringar och andra åtgärder nu beräknas kunna begränsas till cirka 1 500 000 kronor, tillstyrker vad departementschefen sålunda föreslagit i fråga om nya tjänster.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att i motionerna I: 393 och II: 333 föreslagits att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer, dels att en förnyad generalplan för den slutna mentalsjukvården uppgöres, dels att mentalsjukvårdsberedningen får i uppdrag att inom lämpliga områden uppgöra förslag till en försöksverksamhet för den öppna och halvöppna mentalsjukvården i huvudsak efter de riktlinjer som framlagts av mentalsjukvårdsdelegationen, dels att frågan om en utbyggnad av familjevården blir föremål för prövning i enlighet med vad i motiveringen anförts, dels ock att Kungl. Maj:t för riksdagen snarast framlägger det anslagsyrkande som kan motiveras av ett genomförande av dessa förslag. Nu nämnda motionsyrkanden avser utskottet att upptaga till prövning i annat sammanhang.

Utskottet, som i sitt av riksdagen numera godkända utlåtande nr 14 tillstyrkt av departementschefen i förevarande sammanhang anmälda förslag till lönegradsuppflyttningar av vissa tjänster, får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag i övrigt hemställa,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens mentalsjukhus, som påkallas av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens mentalsjukhus, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	67 400 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	710 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	64 000 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	23 460 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 630 000

Summa kronor 158 200 000;

c) till *Statens mentalsjukhus: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 158 200 000 kronor.

30:o) *Statens mentalsjukhus: Omkostnader*. Kungl. Maj:t har (punkt 31, s. 136—146) föreslagit riksdagen att till *Statens mentalsjukhus: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 61 500 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 60 900 000 kronor.

Departementschefen föreslår, att medel för övervakning av vissa försöksutskrivna patienter — för vilket ändamål medel i gällande riksstat anvisats under särskilt anslag — samt för verkskyddsändamål fr. o. m. budgetåret 1960/61 anvisas under omkostnadsanslaget för statens mentalsjukhus. På av medicinalstyrelsen anförda skäl anses frågan om en avskiljning från anslaget av omkostnader för utbildning av mentalsjukvårdspersonal icke böra aktualiseras redan under budgetåret 1960/61. Det anses däremot lämpligt, att omkostnaderna för ifrågavarande utbildning fr. o. m. budgetåret 1961/62 beräknas under särskilt anslag.

Anslagsposten till sjukvård m. m. åt befattningshavare föreslås uppräknad med 40 000 till 350 000 kronor. Medelsbehovet under delposten till bränsle, lyse och vatten beräknas till 9 000 000 kronor, vilket innebär en nedräkning av posten med 1 000 000 kronor.

Delposten till övriga expenser anses bära nedräknas med 100 000 till 1 100 000 kronor. En del av sistnämnda belopp anses emellertid liksom innevarande budgetår bära innehållas av Kungl. Maj:t såsom reserv. Vid beräkningen av medelsbehovet under denna delpost har beaktats kostnaderna för utbyte av riks- och lokaltelefonanläggningarna vid Umedalens sjukhus mot en automatisk kombinerad anläggning.

Det för 1958 års riksdag (prop. nr 86/1958) redovisade preliminära avtalet med direktionen för Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra rörande användningen av sanatoriet för vård av höggradigt vanföra psykiskt efterblivna har av Kungl. Maj:t genom beslut den 5 juni 1959 godkänts att gälla fr. o. m. den 1 juli 1959. Samtidigt bemyndigade Kungl. Maj:t medicinalstyrelsen att inom en kostnadsram för budgetåret 1959/60 — såvitt avser statens andel — av högst 2 200 000 kronor *dels* så länge någon vårdavdelning vid sanatoriet disponeras för vård av andra patienter än psykiskt efterblivna, till föreningen utbetala ersättning för de platser vid sanatoriet, som tages i anspråk för psykiskt efterblivna, med belopp per vård dag, uträknat på sätt angives i avtal mellan Svenska kustsanatoriernas samorganisation samt landstingen m. fl., *dels ock* med beaktande av vad departementschefen anført i nyssnämnda proposition samt med iakttagande av att utgifterna anpassas efter den verkliga beläggningen för tiden därefter fastställa inkomst- och utgiftsstat för sanatoriet.

De pågående reparations- och ombyggnadsarbetena vid sanatoriet beräknas nu kunna helt slutföras under budgetåret 1960/61. Med hänsyn härtill föreslår departementschefen, att anslagsposten för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 2 200 000 kronor, motsvarande en genomsnittlig beläggning med cirka 120 patienter.

Anslagsposten till ersättning till sjuksköterskeskolor för högre utbildning av mentalsjukvårdspersonal anses i avbidan på slutförandet av pågående förhandlingar med huvudmännen böra uppföras med avrundat 140 000 kronor, innebärande en ökning med 90 000 kronor.

För övervakning av vissa försöksutskrivna patienter har för innevarande budgetår under särskilt anslag anvisats ett belopp av 100 000 kronor. För nästa budgetår beräknas ett medelsbehov av 130 000 kronor för ändamålet.

Medel för verkskyddsändamål anses tills vidare böra beräknas under delposten till diverse utgifter.

Under delposten till inventarier har för innevarande budgetår anvisats dels för s. k. löpande inventarieanskaffningar 1 490 000 kronor, beräknat efter ett belopp av 60 kronor per patient och år, dels för vissa engångsanskaffningar cirka 360 000 kronor, dels ock för viss försöksverksamhet 100 000 kronor. Med hänsyn till behovet av arbetsunderlättande inventarier — bårvagnar, bäddvagnar, serveringsvagnar etc. — samt till bristerna i övrigt i fråga om inventariebeståndet har medicinalstyrelsen föreslagit en höjning av nämnda belopp per år och patient från 60 till 80 kronor, motsvarande en medelsanvisning om 1 952 000 kronor. Att betydande brister beträffande inventariebeståndet vid mentalsjukhusen fortfarande föreligger anses ovedersägligt. Detta förhållande gäller främst sådana äldre avdelningar, som inte varit föremål för någon mera genomgripande upprustning och således inte kunnat tilldelas medel från anslaget till Utrustning av nya mentalsjukhus m. m. Departementschefen anser därför i likhet med medicinalstyrelsen angeläget, att medelsanvisningen för inventarieanskaffningar höjes. För nästa budgetår föreslås, att för detta ändamål anvisas 1 920 000 kronor. Såsom förut nämnts har för innevarande budgetår beräknats ett belopp om 100 000 kronor, att av medicinalstyrelsen användas för viss försöksverksamhet. Denna verksamhet, som påbörjats under hösten 1959, innefattar viss ytterligare utredning angående arbetsuppgifter och personalbehov inom maskin- och byggnadsverksamheten samt därmed sammanhängande spörsmål om lönsamheten av egenregiarbeten i jämförelse med beställningsarbeten beträffande inventarier. Då ifrågakommande verksamhet bör fortsätta även under nästa budgetår, föreslås att för ändamålet beräknas oförändrat belopp, 100 000 kronor. För anskaffande av vissa transportmedel föreslås anvisat ett belopp av 90 000 kronor. Av detta belopp avses 50 000 kronor för inköp av truck och värmevagnar vid Sidsjöns sjukhus i enlighet med ett av sjukvårdsberedningen utarbetat förslag. För fortsatt komplettering av kantinbeståndet vid sjukhusen beräknas vidare 40 000

kronor. Därigenom möjliggöres införande av ett mera differentierat kosthåll vid ytterligare fyra sjukhus. För anskaffande av televisionsapparater vid sjukhusen beräknas vidare i likhet med medicinalstyrelsen oförändrat belopp, 50 000 kronor. Medelsbehovet under inventarieposten skulle i enlighet härmed uppgå till 2 200 000 kronor, vilket innebär en ökning med 250 000 kronor.

Delposten till tvätt och renhållning föreslås uppräknad med 450 000 kronor. En del av denna kostnadsökning är hänförlig till ökat anlåtande av centraltvätterier och motsvaras därvid av vissa besparingar under avlöningsanslaget.

Medelsanvisningen för innevarande budgetår under delposten till utspisning har beräknats med utgångspunkt från ett kostpris för samtliga mentalsjukhus om 2: 56 kronor per patient och dag, motsvarande ett livsmedelstal i konsumentprisindex av 165. Såsom medicinalstyrelsen anfört uppgick livsmedelstalet för juni månad 1959 till 162. Med hänsyn till belastningen på delposten för budgetåret 1958/59 ävensom till ovissheten beträffande prisutvecklingen på livsmedel föreslås, att delposten upptages med oförändrat belopp, 24 575 000 kronor. Därvid utgår departementschefen emellertid ifrån, att den koststandard, som vid ett livsmedelstal i konsumentprisindex av 165 motsvarar en kostnad av 2: 56 kronor per patient och dag skall bibehållas oförändrad.

Delposten till linne, gång- och sängkläder uppräknas med 100 000 kronor.

Beträffande delposten till läkemedel m. m. erinras om att medelsanvisningen från budgetåret 1957/58 till 1959/60 höjts från 4 000 000 till 8 000 000 kronor, d. v. s. på två år fördubblats. Anledningen härtill har varit den starkt intensifierade medikamentösa terapin vid sjukhusen och de påtagligt goda resultat i form av bl. a. kortare vårdtider och bättre vårdförhållanden som därvid erhållits. Det föreslås därför, att delposten till läkemedel m. m. nu uppräknas med ytterligare 400 000 till 8 400 000 kronor. Av sistnämnda belopp anses dock liksom innevarande budgetår viss del böra innehållas av Kungl. Maj:t såsom reserv.

Delposten till familjevård uppräknas med 140 000 kronor.

Beträffande delposten till bilar och transporter förordas en uppräknad med 60 000 kronor.

Såsom tidigare anförts anses medel för verkskyddsändamål tills vidare böra beräknas under delposten till diverse utgifter. För nästa budgetår beräknas för detta ändamål ett belopp av 10 000 kronor. Beträffande statens sjukhuspersonals idrottsförbunds framställning angående anvisande av medel för viss kursverksamhet nämnes, att idrottsförbundet med bidrag från fonden för idrottens främjande hittills anordnat två instruktionskurser för tillhoppa cirka 50 befattningshavare vid de statliga mentalsjukhusen. Enligt vad departementschefen erfarit har kursdeltagarna sedan gjort en god insats såsom ledare för idrotts- och rörelseterapi vid sjuk-

husen. Med hänsyn härtill samt till bristen på för denna verksamhet utbildad personal förordas, att medel i förevarande sammanhang anvisas för att bereda idrottsförbundet möjlighet att anordna ytterligare sådana kurser. För ändamålet beräknas ett belopp av 10 000 kronor. Under denna delpost beräknas vidare 20 000 kronor för övergång till nattvaktsentreprenad vid Frösö sjukhus, m. m. I enlighet härmed föreslås, att delposten till diverse utgifter uppräknas med 40 000 till 300 000 kronor.

Vid bifall till vad sålunda förordats erfordras en höjning av medelsanvisningen under omkostnadsanslaget med 600 000 kronor. Anslaget bestämmes alltså till (60 900 000 + 600 000) 61 500 000 kronor.

Utskottet. Med hänsyn till behovet av arbetsunderlättande inventarier samt till bristerna i övrigt i fråga om inventariebeståndet vid mentalsjukhusen har utskottet i olika tidigare sammanhang ansett en upprustning av detta som särskilt angelägen. Utskottet tillstyrker därför den av departementschefen föreslagna medelsanvisningen för ändamålet. Det bör emellertid framhållas, att utskottet därmed inte tagit ställning till det belopp per patient och år som bör gälla för inventarieanskaffningen.

Då även beräkningen av medelsbehovet för övriga ändamål som tillgodoses från förevarande anslag kan av utskottet godtagas, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens mentalsjukhus: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 61 500 000 kronor.

31:o) **Bidrag till mentalsjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 34, s. 147 och 148), vilket innebär en med 5 000 000 kronor ökad medelsanvisning med hänsyn till den beräknade belastningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till mentalsjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 000 kronor.

32:o) **Bidrag till anordnande av psykiatriska avdelningar vid lasarett.** Kungl. Maj:t har (punkt 35, s. 148 och 149) föreslagit riksdagen att till Bidrag till anordnande av psykiatriska avdelningar vid lasarett för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 302 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 400 000 kronor.

Medicinalstyrelsen har hemställt, att anslaget uppräknas med 1 000 000 kronor.

På Kungl. Maj:ts prövning är beroende två ansökningar om statsbidrag

till psykiatriska avdelningarna vid lasaretten i Jönköping (420 000 kronor) och Östersund (252 000 kronor) på tillhoppa 672 000 kronor. För tillgodoseende av en hos styrelsen inneliggande framställning avseende en psykiatrisk avdelning vid lasarettet i Danderyd torde komma att erfordras 648 000 kronor. Härjämte är under uppförande psykiatriska lasarettssavdelningar i Kristianstad och Umeå, för vilka statsbidrag ännu icke sökts och vilka kan beräknas bli tagna i bruk under 1959 resp. i april 1960. För dessa avdelningar torde erfordras 414 000 resp. 300 000 kronor.

Departementschefen anför, att sedan av Kungl. Maj:t beviljade men ej utbetalade statsbidrag frånräknats kan ett belopp om cirka 18 000 kronor beräknas återstå å anslaget. För att tillgodose de två ansökningar om statsbidrag, som är beroende på Kungl. Maj:ts prövning, erfordras tillhoppa 672 000 kronor. Därjämte inneligger hos medicinalstyrelsen en framställning om statsbidrag avseende en psykiatrisk avdelning vid lasarettet i Danderyd. För denna avdelning, som beräknas bli färdigställd under våren 1960, torde statsbidrag komma att utgå med 648 000 kronor. Ytterligare minst två avdelningar torde komma att färdigställas redan innevarande vår. Med hänsyn härtill förordar departementschefen, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 1 302 000 kronor. Förslaget innebär en ökning av medelsanvisningen med 902 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Svanström* (I: 193) och den andra inom andra kammaren av herr *Johansson* i Gränö (II: 212), i vilka hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära en skyndsamt utredning om principerna för statsbidrag till kroppssjukvården och om möjligheterna att göra bidragssystemet enhetligare och mera lättöverskådligt.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 212.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot departementschefens anslagsberäkning.

Vidkommande yrkandet i motionerna I: 193 och II: 212 vill utskottet erinra om att departementschefen i förra årets statsverksproposition (elfte huvudtiteln, s. 153) anför, att de sakkunniga med uppdrag att utreda frågan om de ekonomiska villkoren för ett överförande av mentalsjukvården till landstingen och städerna utanför landsting m. m. enligt meddelade direktiv hade att pröva bl. a. frågan om ett sammanförande av de nu utgående statsbidragen till mentalsjukvården i allmänhet med de nya bidrag som kan komma att föreslås för den egentliga mentalsjukvården. Enligt departementschefens mening kunde det ifrågasättas, om icke tidpunkten vore inne att göra en översyn också av gällande bestämmelser om statsbidrag på kroppssjukvårdens område för att i varje fall uppnå en förenkling ur admi-

nistrativa synpunkter. Möjligen skulle man därvid kunna komma fram till ett enhetligt bidrag avseende hela eller i varje fall större delen av hälso- och sjukvården. Med hänsyn härtill hade departementschefen för avsikt att inom kort upptaga samtliga hithörande spörsmål till närmare övervägande. Dessa uttalanden föranledde inte någon erinran från riksdagens sida.

Mentalsjukvårdens statsbidragsutredning har helt nyligen avlämnat ett betänkande angående de ekonomiska villkoren för en huvudmannaskapsreform inom mentalsjukvården (SOU 1960: 9). Enligt vad utskottet inhämtat är det departementschefens avsikt att snarast igångsätta en utredning rörande statsbidragen på kroppssjukvårdens område. Med hänsyn härtill och departementschefens tidigare redovisade positiva inställning till frågan finner utskottet motionerna icke påkalla någon riksdagens åtgärd.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

I. att riksdagen må till *Bidrag till anordnande av psykiatriska avdelningar vid lasarett* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 302 000 kronor;

II. att motionerna I: 193 och II: 212 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

33:o) **Bidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid lasarett.** Kungl. Maj:t har (punkt 36, s. 149 och 150) föreslagit riksdagen att till Bidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid lasarett för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 300 000 kronor.

Medicinalstyrelsen har framhållit, att statsbidrag från förevarande anslag kan beräknas under nästa budgetår komma att utgå till driften av 15 lasarett psykiatriska avdelningar med tillhoppa 753 vårdplatser. Utöver de 13 avdelningar med f. n. cirka 595 platser, som redovisades för 1959 års riksdag (i Eskilstuna, Norrköping, Linköping, Jönköping, Kristianstad, Halmstad, Vänersborg, Borås, Karlstad, Örebro, Västerås, Östersund och Boden) skulle sålunda tillkomma avdelningar i Danderyd och Umeå med resp. 108 och 50 vårdplatser.

Departementschefen anför, att det givetvis är tillfredsställande, att den psykiatriska lasarettsvården fortsätter att utbyggas i sådan omfattning. Det torde emellertid vara tveksamt, om de redovisade nya avdelningarna hinner tagas i anspråk i beräknad omfattning under kalenderåret 1960. Å andra sidan kan det för budgetåret 1959/60 anvisade anslaget beräknas täcka kostnaderna för statsbidrag till endast omkring 275 platser under helt år. Med hänsyn härtill och med beaktande av den ökade belastningen å anslaget under det senast förflutna budgetåret förordar departements-

4 — *Bihang till riksdagens protokoll 1960. 6 saml. Nr 11*

chefen, att anslaget för nästa budgetår upptages till 700 000 kronor, vilket innebär en höjning med 400 000 kronor.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid lasarett* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

34:o) *Bidrag till anordnande av vårdhem för lättskötta mentalt sjuka*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37, s. 150 och 151), vilket innebär en minskning av anslaget med 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till anordnande av vårdhem för lättskötta mentalt sjuka* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 375 000 kronor.

35:o) *Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta mentalt sjuka*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 38, s. 151 och 152), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 175 000 kronor bl. a. med hänsyn till belastningen under det senast förflutna budgetåret, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta mentalt sjuka* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 300 000 kronor.

36:o) *Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Avlöningar*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 39, s. 152—154), vilket innebär en med 17 000 kronor ökad medelsanvisning med hänsyn till förändringar av automatisk natur, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens skol- och yrkeshem på Salbohed, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	154 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	4 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	240 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	69 000

5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	7 600
Summa kronor 475 000;	

b) till *Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 475 000 kronor.

37:o) *Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Omkostnader.* Kungl. Maj:t har (punkt 40, s. 155—157) föreslagit riksdagen att till Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Omkostnader för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 223 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 214 500 kronor.

Departementschefen förordar, att anslagsposten till reseersättningar uppräknas med 300 kronor och att delposten till övriga expenser uppräknas med 200 kronor.

Under delposten till inköp och underhåll av inventarier har för innevarande budgetår anvisats 4 600 kronor. Bl. a. för att möjliggöra utbyte av hemmets bil uppräknas delposten med 8 500 kronor.

Till utspisning för personal och elever beräknas en ökning av medelsanvisningen med 1 000 kronor.

Delposten till undervisning samt kostnader för idrotts- och lekmaterial uppräknas med 200 kronor.

Med hänsyn till den senaste belastningssiffran föreslås, att delposten till ferieresor för elever m. m. uppräknas med 300 kronor.

Skolöverstyrelsens förslag om anvisande av medel för vidareutbildning av hemmets personal tillstyrkes såtillvida, att det förordas, att delposten till diverse omkostnader uppräknas med 400 kronor för nämnda ändamål.

Inkomsterna vid statens skol- och yrkeshem på Salbohed och i Vänersborg redovisas f. n. såsom uppbörd i statens verksamhet under särskild inkomsttitel. Riksräkenskapsverket har ifrågasatt, om icke inkomstredovisningen i stället borde anknytas till resp. skol- och yrkeshems omkostnadsanslag med bibehållande av de särskilda staterna för rörelsegrenarna. Härvid skulle överskott å rörelsegrenarna ävensom av befattningshavare erlagda ersättningar för bostad och kost redovisas i omkostnadsstaterna under rubriken Särskilda uppbördsmedel. Kungl. Maj:t borde erhålla generell befogenhet att vid uppkommande underskott å någon rörelsegren ställa medel till förfogande från resp. omkostnadsstat för underskottets täckande. Som alternativ till en sådan överflyttning av inkomstredovisningen föreslår riksräkenskapsverket, att Kungl. Maj:t erhåller generellt bemyndigande att från vederbörlig omkostnadsstat anvisa medel för att täcka eventuellt uppkommande underskott.

För egen del förordar departementschefen det av riksräkenskapsverket föreslagna systemet med inkomstredovisning under omkostnadsanslaget. I hemmens omkostnadsstat bör sålunda uppföras en rubrik betecknad Särskilda uppbördsmedel. Dessa uppbördsmedel beräknas under förevarande anslag för nästa budgetår till cirka 2 400 kronor. Kungl. Maj:t bör tillerkännas generell befogenhet att ställa medel till förfogande från omkostnadsanslaget för att täcka eventuellt uppkommande underskott å någon rörelsegren.

I enlighet med det anförda uppräknas omkostnadsanslaget i dess helhet med 8 500 kronor.

Utskottet tillstyrker det av departementschefen föreslagna systemet med inkomstredovisning för hemmet under omkostnadsanslaget. Då även anslagsberäkningen kan av utskottet godtagas, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 223 000 kronor.

38:o) *Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg: Avlöningar.* Kungl. Maj:t har (punkt 41, s. 157—159) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens skol- och yrkeshem i Vänersborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till *Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg: Avlöningar* för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 265 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 251 000 kronor.

I anslutning till vad chefen för civildepartementet anført vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör tjänsten såsom trädgårdsförman i Ae 8 vid hemmet utbytas mot en trädgårdsmästartjänst i Ae 9. Denna lönereglering påkallar en ökning av medelsanvisningen med i runt tal 1 000 kronor.

För avlöning till vikarier m. m. beräknar departementschefen en med 4 900 kronor ökad medelsanvisning. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter samt rörligt tillägg föranleder en uppräkning med sammanlagt 8 000 kronor. Den automatiska utgiftstegringen skulle sålunda uppgå till cirka 13 000 kronor.

Utskottet har i sitt av riksdagen numera godkända utlåtande nr 14 tillstyrkt av departementschefen i förevarande sammanhang anmält förslag om viss tjänsteförändring.

Då även anslagsberäkningen kan av utskottet godtagas, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens skol- och yrkeshem i Vänersborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	54 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	6 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	164 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	35 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 400

Summa kronor 265 000;

b) till *Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 265 000 kronor.

39:o) **Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42, s. 159—161), vilket innebär en överflyttning av hemmets inkomstredovisning till omkostnadsanslaget, generell befogenhet för Kungl. Maj:t att ställa medel till förfogande från omkostnadsanslaget för att täcka eventuellt uppkommande underskott å någon rörelsegren samt en med 1 200 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 98 000 kronor.

40:o) **Bidrag till anordnande av särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna.** Kungl. Maj:t har (punkt 43, s. 161—163) föreslagit riksdagen att till Bidrag till anordnande av särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Enligt skolöverstyrelsens och medicinalstyrelsens framställningar skulle medelsbehovet för att täcka redan inkomna men ännu ej beviljade ansökningar om statsbidrag för anordnande av särskolor och vårdanstalter för

psykiskt efterblivna — efter avdrag av för ändamålet disponibla medel — uppgå till (5 037 000 + 3 931 000) 8 968 000 kronor. Med hänsyn till föreliggande kostnadsberäkningar och gällande bestämmelser angående maximering av statsbidragets storlek torde dock medelsbehovet beträffande medicinalstyrelsens andel av anslaget komma att reduceras till i runt tal 2 500 000 kronor. Det totala medelsbehovet under anslaget kan sålunda beräknas till i runt tal 7 500 000 kronor. Det torde emellertid vara tveksamt, om alla de med statsbidragsansökningarna avsedda byggnadsföretagen kan komma att färdigställas i sådan tid att medelsbehov uppkommer redan under budgetåret 1960/61. Departementschefen förordar, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må till *Bidrag till anordnande av särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kronor.

41:o) *Bidrag till driften av särskolor för psykiskt efterblivna*. Kungl. Maj:t har (punkt 44, s. 163 och 164) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till driften av särskolor för psykiskt efterblivna* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 11 100 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 10 340 000 kronor.

Skolöverstyrelsens beräkning av medelsbehovet för statsbidrag till avlöning åt rektorer och lärare, innebärande en kostnadsökning med 578 000 kronor bl. a. till följd av en ökning av antalet lärartjänster med omkring 30, har i huvudsak icke föranlett någon erinran från departementschefens sida. I anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknas dock för kostnader för ATP-avgifter ett ytterligare medelsbehov av 125 000 kronor.

I fråga om statsbidraget till övriga driftkostnader erinras om att senast gällande avtal rörande verksamheten vid Söderhaga och Sävstaholms skolhem redovisats för 1959 års riksdag. Avtalet anmäldes då vara uppsagt fr. o. m. den 1 januari 1959 av huvudmannen för de båda hemmen, föreningen Sävstaholmsskolorna. Föreningen återtog emellertid sedermera uppsägningen av avtalet, varför detsamma gällde oförändrat under år 1959. Avtalet har nu uppsagts av huvudmannen att upphöra att gälla fr. o. m. den 1 januari 1960. Departementschefen förutsätter, att det liksom hittills får ankomma på Kungl. Maj:t att träffa nya avtal rörande den fortsatta verksamheten vid de båda hemmen. Medelsbehovet för det särskilda statsbidrag till driftkostnaderna vid Söderhaga och Sävstaholms skolhem, som kan

komma att utgå enligt de nya avtalen, kan sålunda icke nu bedömas. För ändamålet anses emellertid såsom skolöverstyrelsen föreslagit böra beräknas i runt tal 700 000 kronor.

Skolöverstyrelsens beräkningar av medelsbehovet i övrigt för statsbidrag till övriga driftkostnader godtages även. För dessa ändamål kan alltså komma att erfordras en ökning med 22 000 kronor.

I enlighet med det anförda skulle anslaget i dess helhet behöva uppräknas med (703 000 + 22 000) 725 000 kronor och sålunda upptagas till (10 340 000 + 725 000) 11 065 000 kronor. Med hänsyn till osäkerheten i beräkningarna och de senaste årens höga belastningssiffror förordar departementschefen dock, att anslaget upptages till i runt tal 11 100 000 kronor, vilket innebär en ökning med 760 000 kronor.

Utskottet tillstyrker, att det liksom tidigare får ankomma på Kungl. Maj:t att med vederbörande huvudmän träffa överenskommelse om den fortsatta verksamheten vid Söderhaga och Sävstaholms skolhem.

I sitt av riksdagen numera godkända utlåtande nr 14 har utskottet förklarat sig inte ha något att invända mot vad chefen för civildepartementet, vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, anfört i fråga om bestridandet av vissa kostnader för ATP-avgifter. I anslutning härtill tillstyrker utskottet, att under förevarande anslag för detta ändamål beräknas ett belopp av 125 000 kronor.

Då även anslagsberäkningen i övrigt kan av utskottet godtagas, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av särskolor för psykiskt efterblivna* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 11 100 000 kronor.

42:o) *Bidrag till driften av vårdanstalter för psykiskt efterblivna*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 45, s. 164—166), vilket innebär en med 400 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av vårdanstalter för psykiskt efterblivna* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 9 700 000 kronor.

43:o) *Vilhelmsro sjukhus: Avlöningar*. Kungl. Maj:t har (punkt 46, s. 166—169) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Vilhelmsro sjukhus, som påkallas av vad departementschefen förordat, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för Vilhelmsro sjukhus, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Vilhelmsro sjukhus: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 915 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 760 000 kronor.

Departementschefen föreslår, att ifrågavarande anslag, vilket i gällande riksstat rubriceras Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar, fr. o. m. budgetåret 1960/61 betecknas Vilhelmsro sjukhus: Avlöningar.

Medicinalstyrelsen har begärt sju nya tjänster såsom skötare. Som motiv härför har anförts, att personal erfordras för den ombyggda och utökade avdelningen Hoppet samt att personalantalet är otillräckligt vid såväl observations-, och småbarnsavdelningarna som avdelningen Sörgården. Dessutom kräver den genomförda arbetstidsförkortningen viss personalförstärkning.

Ombyggnaden av avdelningen Hoppet beräknas vara avslutad den 1 juli 1960. Hoppet kommer därefter att bestå av två avdelningar med sammanlagt 35 platser mot tidigare 24 platser. För dessa 11 nya platser förordar departementschefen en utökning av personalen med 3 skötare.

Den under åren 1958 och 1959 genomförda arbetstidsförkortningen har medfört behov av personalförstärkning. Sålunda beräknades för budgetåret 1959/60 9 000 kronor för anställande av extra arbetskraft i anledning av 1958 års arbetstidsförkortning och i runt tal 20 000 kronor för 1959 års arbetstidsförkortning. Sedan närmare erfarenhet numera vunnits, förordas att för ändamålet inrättas 3 tjänster såsom skötare. Samtidigt bör medelsanvisningen för extra arbetskraft minskas med 29 000 kronor.

Av de sålunda föreslagna 6 nya tjänsterna som skötare föreslås 3 placerade i Ao 8 och 3 i Ae 8.

För arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknas oförändrat belopp, 6 800 kronor. Det förutsättes, att det får ankomma på Kungl. Maj:t att inom ramen för nämnda belopp vidtaga den omfördelning av ersättningsbeloppens storlek, som kan visa sig erforderlig.

Det för avlöningar till extra arbetskraft avsedda beloppet föreslås uppräknat dels med 2 000 kronor för att möjliggöra intensifierad sjukgymnastisk behandling och dels med 1 000 kronor med hänsyn till genomförd generell löneökning 1959.

De framlagda förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen med omkring 38 000 kronor för personalförstärkningar m. m. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för generell löneökning och kompensation för höjda folkpensionsavgifter m. m. med cirka 117 000 kronor. I enlighet härmed uppräknas anslaget med 155 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknas alltså till (1 760 000 + 155 000) 1 915 000 kronor. I personalförteckningen vidtages de ändringar, som påkallas av vad departementschefen i det föregående anført och föreslagit.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt avser främst personalförstärkningar på grund av dels ombyggnaden av avdelningen Hop-

pet och dels arbetstidsförkortningen och har inte föranlett någon erinran från utskottets sida.

Då även anslagsberäkningen kan av utskottet godtagas, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Vilhelmsro sjukhus, som påkallas av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för Vilhelmsro sjukhus, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	924 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	6 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	677 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	276 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	31 200

Summa kronor 1 915 000;

c) till *Vilhelmsro sjukhus*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 915 000 kronor.

44:o) *Vilhelmsro sjukhus*: *Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 47, s. 169—171), vilket innebär ändrad anslagsrubrik och en med 28 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vilhelmsro sjukhus*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 537 000 kronor.

45:o) *Vilhelmsro sjukhus*: *Utrustningskostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 48, s. 171 och 172), vilket innebär ändrad anslagsrubrik och medelsanvisning för avslutande av utrustningen av nybyggnad för observations- och småbarnsavdelningarna samt den ombyggda avdelningen »Hoppet», hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vilhelmsro sjukhus*: *Utrustningskostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 14 000 kronor.

46:o) **Bidrag till epileptikeranstalter.** Kungl. Maj:t har (punkt 49, s. 172—175) föreslagit riksdagen att till Bidrag till epileptikeranstalter för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 700 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 670 000 kronor.

Medicinalstyrelsen har beräknat, att antalet internatplatser vid epileptikeranstalterna skulle öka med 40 till 806 under nästa budgetår. Därav hänför sig 30 platser till ett nytt vårdhem för svårskötta epileptiker vid Svenska diakonsällskapets epileptikeranstalt å Stora Sköndal. Vårdhemmet torde dock knappast hinna färdigställas i sådan tid, att statsbidrag kan komma att utgå redan för kalenderåret 1960, d. v. s. under budgetåret 1960/61. Med hänsyn härtill beräknar departementschefen antalet internatplatser under nästa budgetår till 776, vilket motsvarar ett medelsbehov av 1 552 000 kronor. Till statsbidrag för de i kontrollerad familjevård utackorderade epileptikerna beräknas oförändrat belopp, 6 000 kronor. Medicinalstyrelsens del av anslaget upptages således till (1 552 000 + 6 000) 1 558 000 eller i runt tal 1 560 000 kronor.

Till medicinalstyrelsens framställning angående anvisande av särskilda medel till Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund u. p. a. för utredning av frågan om något av förbundets epileptikerhem, Fogdaröds-hemmet och Sätöftahemmet, borde omorganiseras till epilepsisjukhus är departementschefen f. n. icke beredd att taga ställning.

Skolöverstyrelsens beräkning av medelsbehovet för statsbidrag till kostnaderna för avlöning av rektor och vissa lärare vid Margarethahemmet har icke föranlett någon erinran från departementschefens sida. Förslaget innebär en ökning av medelsanvisningen med 3 000 till 133 000 kronor. I anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknas dock för kostnader för ATP-avgifter och kompensation för höjda folkpensionsavgifter ett ytterligare medelsbehov av i runt tal 5 000 kronor.

I enlighet med det anförda upptages anslaget till (1 560 000 + 138 000) 1 698 000 eller i runt tal 1 700 000 kronor.

I en inom andra kammaren av herrar *Nilsson* i Lönsboda och *Nelander* väckt motion (II: 486) har hemställts, att riksdagen måtte besluta att till bidrag till epileptikeranstalter anslå 1 710 000 kronor, varav 10 000 kronor ställes till medicinalstyrelsens förfogande för utredning om omändring till epilepsisjukhus av någon av de Föreningen Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund tillhöriga epileptikeranstalterna i Höör.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen.

Utskottet. Departementschefen har förklarat sig inte vara beredd att nu taga ställning till frågan om särskilda medel för utredning om en ändring

av någon av epileptikeranstalterna i Höör till epilepsisjukhus. Utskottet är inte heller berett att i anledning av motionen II: 486 nu förordna en medelsanvisning för ändamålet under förevarande anslag och avstyrker därför motionsyrkandet. Utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t ägnar fortsatt uppmärksamhet åt frågan och, i den mån en ändamålsenlig organisation av epileptikervården anses böra därtill föranleda, underställer riksdagen härav betingade förslag.

Under erinran om att utskottet i sitt av riksdagen numera godkända utlåtande nr 14 tillstyrkt vad chefen för civildepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående bestridandet av kostnader för ATP-avgifter m. m. får utskottet med godtagande av departementschefens anslagsberäkning hemställa,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 486 till *Bidrag till epileptikeranstalter* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 700 000 kronor.

47:o) **Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn.** Kungl. Maj:t har (punkt 50, s. 175 och 176) föreslagit riksdagen att till Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 270 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 300 000 kronor.

Det av föreningen Mellansjö skolhem drivna hemmet för vård av psykopatiska och nervösa barn är numera det enda återstående enskilda hem av detta slag, som åtnjuter statsbidrag till verksamheten enligt särskilt avtal. Med stöd av riksdagens bemyndigande har Kungl. Maj:t genom beslut den 4 september 1959 godkänt avtal med föreningen rörande verksamheten vid och bidrag till driften av ifrågavarande skolhem under år 1959. Avtalet innebär bl. a., att särskilt statsbidrag till driftkostnaderna skulle utgå med 5 400 kronor för vårdplats och år. Vårdavgiften för å hemmet intagen, vilken avgift enligt avtalet skulle fastställas av medicinalstyrelsen efter granskning av förslag till inkomst- och utgiftsstat för hemmet, utgör fr. o. m. den 1 januari 1959 22 kronor för dag och barn. Såsom medicinalstyrelsen framhållit har emellertid föreningen uppsagt avtalet fr. o. m. den 1 januari 1960. Departementschefen förutsätter, att det liksom hittills får ankomma på Kungl. Maj:t att träffa nytt avtal rörande den fortsatta verksamheten vid hemmet.

Medelsbehovet för det särskilda statsbidraget till föreningen enligt det för år 1959 gällande avtalet kan efter ett platsantal av 36 uppskattas till omkring 195 000 kronor. Bl. a. för att bibehålla hittills gällande relation mellan statsbidrag och vårdavgifter kan emellertid en höjning av platsbidraget komma att erfordras.

Medelsbehovet för statsbidrag till de kommunala anstalterna uppskattas till 55 000 kronor.

I enlighet med det anförda skulle det totala medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår uppgå till minst (195 000 + 55 000) 250 000 kronor. Med hänsyn till de osäkra faktorer, som påverkar beräkningarna, förordas dock, att anslaget för nästa budgetår upptages till 270 000 kronor.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot att det får ankomma på Kungl. Maj:t att träffa nytt avtal rörande verksamheten vid Mellansjö skolhem.

Då även anslagsberäkningen kan av utskottet godtagas, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 270 000 kronor.

48:o) Karolinska sjukhuset: Avlöningar. Kungl. Maj:t har (punkt 51, s. 177—203) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för karolinska sjukhuset, som föranledes av vad departementschefen förordat, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för karolinska sjukhuset, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Karolinska sjukhuset: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 37 428 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 34 927 000 kronor.

Cytologisk diagnostik¹ har visat sig vara ett mycket värdefullt hjälpmedel i det kliniska arbetet, i synnerhet vid tidigdiagnostik av cancer. Vid karolinska sjukhuset har ifrågavarande verksamhet utvecklats vid radiopatologiska institutionen och radioterapeutiska kliniken. Å sjukhusets stat har inrättats två laboratoriebiträdestjänster avsedda för det cytologiska laboratoriet. Någon särskild läkartjänst har däremot hittills icke varit knuten till laboratoriet. Sedan Cancerföreningen i Stockholm och Konung Gustaf V:s Jubileumsfond numera ställt medel till förfogande för en utvidgning av det cytologiska laboratoriets lokaler inom nämnda institution, anser departementschefen laboratoriet böra erhålla en fastare ställning inom sjukhuset och finner sig därför böra biträda direktionens förslag om utbyte av en tjänst som förste underläkare vid radioterapeutiska kliniken mot en biträdande överläkartjänst i Ae 24, med uppgift för tjänsteinnehavaren att leda ifrågavarande verksamhet. Övriga av direktionen begärda personalförstärkningar vid laboratoriet är departementschefen f. n. endast beredd att så till vida understödja, som han förordar, att tjänstgöringstiden

¹ Sjukdomsdiagnostik, som utföres på fria celler oftast med hjälp av s. k. utstrykspreparat.

för ett ekonomibitråde i Ae 2/3 ökas från halvtid till heltid. I likhet med direktionen anser departementschefen, att ifrågasatt inrättande av ytterligare ett cytologiskt laboratorium vid sjukhusets patologiska institution f. n. icke bör komma ifråga. En förutsättning härför är emellertid, att det befintliga laboratoriet äger utföra cytologisk diagnostik för hela sjukhusets räkning och ej endast för radioterapeutiska kliniken, vilket enligt i reglementet för sjukhuset utfärdade bestämmelser i fråga om arbeten i samband med sjukvården är fallet med den radiopatologiska institutionen. Då laboratoriet genom att ställas under ledning av en biträdande överläkare vid radioterapeutiska kliniken organisatoriskt kommer att anknytas till denna klinik, kan den för institutionen gällande inskränkningen vad gäller sjukvårdsarbetets omfattning ej anses äga tillämpning å laboratoriet, oaktat dess lokala anknytning till institutionen. Några hinder i berörda hänseenden torde därför enligt departementschefens uppfattning icke föreligga.

Departementschefen övergår härfter till att behandla övriga av direktionen och lärarkollegiet framlagda förslag till personalförstärkningar och lönerregleringar.

En förutsättning för att de vid Konung Gustaf V:s forskningsinstitut befintliga resurserna skall kunna utnyttjas på bästa sätt, är att institutet får tillgång till ett visst antal vårdplatser vid sjukhusets reumatologiska avdelning. Departementschefen har därför intet att erinra mot att högst nio vårdplatser ställes till institutets förfogande för forskningsuppgifter beträffande de invalidiserande sjukdomarna under förutsättning, att sagda anordning icke medför en ökad arbetsbelastning för sjukhusets personal. Som en konsekvens härav bör i överensstämmelse med vad direktionen föreslagit föreståndaren vid institutet inordnas i sjukhusorganisationen i egenskap av överläkare vid avdelningen. Det föreslås alltså, att ett överläkararvode om 1 800 kronor för sagda föreståndare fr. o. m. nästa budgetår uppföres på sjukhusets stat.

Vid den endokrinologiska avdelningen föreslås inrättad en med halvtidstjänstgöring förenad kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång.

Kirurgiska klinikens expedition anses böra förstärkas med ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång. Vid klinikens operationsavdelning bör vidare inrättas en ny tjänst som undersköterska i Ae 4. För tjänstgöring nattetid å den för medicinska och kirurgiska klinikerna gemensamma isoleringsavdelningen förordas, att två tjänster som sjukvårdsbiträde i Ae 2/3, varav en med halvtidstjänstgöring, inrättas.

En med halvtidstjänstgöring förenad tjänst som sjukvårdsbiträde i Ag 2/3 vid urologiska avdelningen föreslås ersatt av en tjänst som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång.

Vid plastikkirurgiska avdelningen vårdas årligen ett icke ringa antal opererade barn, vilkas skötsel bör omhändervhas av barnsköterskor. Dylika befattningshavare saknas f. n. vid avdelningen. Två tjänster därstädes som barnsköterska i Ae 3/4 föreslås inrättade. Det förordas även, att tjänst-

göringstiden för ett kanslibitråde i Ae 7 vid avdelningen utökas från halvtid till heltid.

Sköterskepersonalen vid anestesiaavdelningen anses böra förstärkas med en översköterska i Ae 9. Vidare föreslås en till avdelningen knuten översköterska i Ag 9 erhålla extra ordinarie anställning.

För att bereda öronklinikens poliklinisksköterskor en nödvändig avlastning i arbetsbördan måste ytterligare en tjänst som översköterska i Ae 9 tillföras polikliniken. Vidare anses, att en ordinarie kanslibiträdetsjänst vid kliniken bör utbytas mot en extra ordinarie dylik befattning.

För tjänstgöring vid ögonklinikens elektroretinogramlaboratorium bör inrättas en laboratoriebiträdetsjänst i reglerad befordringsgång. För innevarande budgetår anvisade medel för anställande av personal vid ifrågasvarande laboratorium — 5 000 kronor — kan därvid indragas. Departementschefen förordar inrättande av en tjänst som översköterska i Ag 9 på halvtid vid ögonklinikens operationsavdelning.

Departementschefen tillstyrker anställande av ett kanslibitråde i Ae 7 vid radioterapeutiska klinikens telegamma- och isotopavdelningar och att ett som baderska vid kliniken tjänstgörande ekonomibitråde i Ag 3 erhåller tjänst som sjukvårdsbitråde i Ae 3.

Vid thoraxklinikernas röntgenavdelning bör fyra röntgenbiträdetsjänster omvandlas till tre tjänster som sjukvårdsbitråde i Ae 2/3 och en tjänst som fotobitråde i reglerad befordringsgång.

Ytterligare en förste underläkartjänst i Ae 23 med placering vid psykiatriska polikliniken föreslås inrättad.

Vidare föreslås, att vid den barnkirurgiska avdelningen ytterligare en andre underläkare i Ag 20 anställs. Det förordas, att en tjänst som kanslibitråde i Ae 7 inrättas vid barnkirurgiska avdelningens expedition.

Ytterligare en undersköterska i Ae 4 anses böra anställas vid röntgen-diagnostiska avdelningen.

Nybyggnaden för de kliniskt-bakteriologiska och kliniskt-kemiska centrallaboratorierna vid sjukhuset beräknas vara färdigställd i början av år 1961. För att möjliggöra den personalökning under budgetåret 1960/61, som under alla förhållanden torde bli nödvändig i samband med att de nya, betydligt utvidgade laboratorielokalerna successivt togs i bruk, beräknas under anslaget ett belopp av tillhoppa 100 000 kronor.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor tillstyrkes, att en kanslibiträdetsjänst i Ae 7 vid kliniskt-kemiska centrallaboratoriet utbytes mot en tjänst som kontorist i Ae 9.

Vid blodgivarcentralen bör anställas ytterligare en befattningshavare med laboratorieutbildning. Lönegradsplaceringen för den nya tjänsten, vilken bör inrättas såsom extra ordinarie, anses emellertid böra prövas i annat sammanhang.

Ett halvtidsanställt kontorsbiträde i reglerad befordringsgång vid patologiska institutionen föreslås ersatt av ett heltidsanställt sådant.

Ytterligare en sjukgymnast i Ae 10/12 och en arbetsinstruktör i Ae 9 anses böra anställas.

Sjukskötersketjänsten i Ao 8 vid avdelningen för fysikalisk terapi föreslås uppflyttad till tjänst som översköterska i Ao 9.

Departementschefen förordar, att ett system med jourtjänst vid sjukhusets maskinavdelning nu införes. För ändamålet bör tillkomma två reparatörstjänster. Genomförandet av arbetstidsförkortningen för nu ifrågasvarande personalgrupp kräver vidare inrättandet av två sådana tjänster. Av de fyra sålunda erforderliga reparatörstjänsterna bör två placeras i lönegraden Ae 9 och två i lönegraden Ae 8.

Arbetstidsförkortningen nödvändiggör vidare en utökning av vaktmästarpersonalen med två vaktmästare i Ae 7 och av biträdespersonalen i köket med två ekonomibiträden i Ae 2/3.

Tre undersköterskor i Ae 4 anses böra anställas i utbyte mot lika många sjukvårdsbiträden i Ae 2/3.

Enligt av direktionen nu framlagda beräkningar motsvarar den personalökning, som erfordras för genomförandet av arbetstidsförkortning med tre timmar per vecka för såväl den egentliga sjukvårdspersonalen som för elever, i runt tal 116 tjänster, innebärande en årlig lönekostnad om cirka 1 200 000 kronor. För att underlätta ett genomförande av reformen har innevarande budgetår inrättats 12 sjukskötersketjänster, varjämte 350 000 kronor ställts till Kungl. Maj:ts förfogande. Emellertid erfordras endast 88 av de 116 nya tjänsterna för den egentliga arbetstidsförkortningen, medan tillkomsten av övriga 28 tjänster — huvudsakligen sjukvårdsbiträdes- och barnskötersketjänster — avser att möjliggöra, att de sjuksköterskeelever, som under sin praktiska utbildning tjänstgör vid sjukhuset, under cirka två timmar per dag skall kunna frikopplas från rutingöromål för att dels närvara vid föreläsningar, som enligt kursplanen skall hållas vid denna tid, dels under kliniklärarinnornas ledning få praktisk instruktion i sina blivande mera kvalificerade arbetsuppgifter. Angivna omläggning av elevernas tjänstgöringsförhållanden har tidigare varit aktuell i olika sammanhang. I 1954 års statsverksproposition anförde dåvarande chefen för inrikesdepartementet (XI ht p. 102) att han, ehuru väl medveten om önskvärldheten av att elevernas utbildningsförhållanden i berörda hänseenden förbättrades, icke ansåg sig på grund av de betydande kostnadsökningar, som vore förenade därmed, kunna tillstyrka ett av direktionen framlagt förslag, att eleverna endast skulle räknas som $\frac{3}{4}$ arbetskraft under hela den praktiska utbildningstiden. Då departementschefen emellertid fann det angeläget, att en viss förbättring av den praktiska utbildningen komme till stånd, förklarade han sig beredd att biträda ett av direktionen framlagt alternativt förslag av innebörd, att eleverna under ifrågasvarande utbildning vid

de medicinska och kirurgiska klinikerna räknades som $\frac{3}{4}$ arbetskraft men i övrigt som hel arbetskraft. Sistnämnda förslag vann riksdagens bifall och genomfördes vid sjukhuset fr. o. m. budgetåret 1955/56. Inrättandet av förenämnda av direktionen äskade 28 tjänster innebär således ett genomförande av sagda princip vid samtliga sjukhusets kliniker och avdelningar, där elever tjänstgör.

För egen del framhåller departementschefen, att det icke kan anses rationellt, att eleverna under den praktiska utbildningen hela arbetsdagen utnyttjas huvudsakligen för rutingöromål, till större delen av sådan art, som eleverna fått utföra redan under sin provtjänstgöring före antagningen till elev. Redan av denna orsak är det önskvärt, att en ändring kommer till stånd i den av direktionen angivna riktningen. En annan omständighet talar emellertid enligt departementschefens uppfattning än starkare för ett bifall till direktionens förslag i denna del. Vid sjukhuset föreligger f. n. betydande svårigheter att rekrytera erforderlig sjuksköterskepersonal. Flera vårdavdelningar har av denna anledning måst stängas och det föreligger stor risk för att ytterligare avdelningar måste stängas. Orsaken till den föreliggande situationen, som torde vara besvärligare vid karolinska sjukhuset än vid flertalet andra sjukhus, sammanhänger emellertid icke enbart med sjuksköterskebristen. Avdelningssköterskorna vid detta sjukhus belastas nämligen med betydande uppgifter vid handledning av såväl medicine kandidater som sjuksköterskeelever. Härtill kommer det krävande och betungande merarbete, som föranledes av den omfattande forskningsverksamhet, som bedrivs vid sjukhuset. Om eleverna några timmar om dagen kunde frikopplas för instruktion under kliniklärarinnans ledning, skulle avdelningssköterskorna erhålla en välbehövlig avlastning i sin arbetsbörda. Den av direktionen föreslagna omläggningen av elevernas tjänstgöringsförhållanden har således vid sidan av önskemålet att effektivisera elevernas utbildning ett rekryteringsbefrämjande syfte av mycket stor betydelse. Då departementschefen bedömer personalsituationen vid karolinska sjukhuset såsom ytterst allvarlig, finner han det angeläget, att varje åtgärd vidtages, som kan leda till en förbättring av sjuksköterskornas arbetsförhållanden. Departementschefen är således i princip beredd att ansluta sig till direktionens förslag i denna fråga. Mot de fördelar, som härigenom vinnes, måste emellertid vägas de väsentliga kostnadsökningar för statsverket — cirka 250 000 kronor per år i nuvarande löneläge — som ett genomförande av direktionens förslag skulle medföra. Mot bakgrunden härav anser departementschefen sig endast så till vida kunna biträda direktionens framställning i denna del som han förordar, att för nästa budgetår ett belopp av 160 000 kronor ställes till direktionens förfogande för ifrågavarande ändamål. Härigenom blir direktionen i stånd att anställa omkring 18 nya befattningshavare som avlösare för eleverna, vilket under alla förhållanden måste innebära en högst väsentlig förbättring i berörda hänseenden.

De av direktionen gjorda beräkningarna i fråga om behovet av personalökningar på grund av arbetstidsförkortningen i egentlig mening, vilka grundar sig på långvariga och mycket ingående undersökningar och vilka resulterat i helt omlagda arbetsscheman m. m., godtages i princip. Då departementschefen finner det önskvärt, att den nya organisationen icke bindes allt för hårt från början, anser han med ett viktigt undantag, att med inrättandet av extra ordinarie tjänster bör anstå i avbidan på erfarenheter av den nya organisationen. Enär extra sjukskötersketjänster visat sig särskilt svåra att rekrytera, bör emellertid denna personalgrupp beredas en fastare anställningsform. Med hänsyn härtill tillstyrkes, att för genomförandet av arbetstidsförkortningen — utöver för innevarande budgetår redan inrättade 12 tjänster som sjuksköterska i Ae 8 — må tillkomma ytterligare 5 tjänster som översköterska i Ae 10 och 31 tjänster som sjuksköterska i Ae 8, varav en med halvtidstjänstgöring, varvid samtidigt 4 överskötersketjänster i Ae 9 och 2 tjänster som sjukvårdsbiträde i Ae 2/3, varav en med halvtidstjänstgöring, anses böra indragas. Vidare förordas, att ett belopp av 440 000 kronor ställes till direktionens förfogande för anställande av övrig för ändamålet erforderlig personal. Sammanlagt skulle direktionen således under budgetåret 1960/61 för dels genomförandet av arbetstidsförkortningen dels omläggning av elevernas tjänstgöringsförhållanden äga disponera (440 000 + 160 000) 600 000 kronor. Med hänsyn till att 350 000 kronor redan för innevarande budgetår anvisats för att underlätta arbetstidsförkortningens genomförande, varjämte under anslaget upptagna medel för övertidsersättningar enligt vad direktionen därom anfört torde kunna nedräknas med 100 000 kronor, uppgår emellertid den erforderliga anslagsökningen endast till (600 000 — 350 000 — 100 000) 150 000 kronor. Direktionens förslag om att tillföra den psykiatriska kliniken en för sjukhuset ny kategori befattningshavare (skötare) finner departementschefen väl motiverat. Direktionen bör således inom angivna ram försöksvis äga inrätta högst tre tjänster som skötare i Ag 8.

Departementschefen finner slutligen övertygande skäl vara anförda till stöd för framställningen om utbyte av i runt tal 86 tjänster som ekonomibiträde i Ae 2/3 mot lika många tjänster som sjukvårdsbiträde i Ae 2/3 och tillstyrker därför detta förslag.

De framlagda förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar och ändrade lönegradsplaceringar m. m. med 1 089 000 kronor. Till automatiska utgiftsstegringar för vidtagen lönereglering m. m., ökat behov av medel för ersättning till nattjänstgörande tillfällig personal samt ökad kompensation för höjda folkpensionsavgifter avses 1 412 000 kronor. Anslaget uppräknas alltså med (1 089 000 + 1 412 000) 2 501 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknas till (34 927 000 + 2 501 000) 37 428 000 kronor.

I personalförteckningen vidtages de ändringar, som påkallas av vad departementschefen i det föregående anfört och föreslagit.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehåft följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Palme m. fl.* (I: 192) och den andra inom andra kammaren av fru *Kristensson m. fl.* (II: 204), i vilka hemställts, att riksdagen måtte dels besluta, att 1:e underläkartjänsten vid karolinska sjukhusets endokrinologiska avdelning i lönegrad Ae 23 måtte omvandlas till biträdande överläkartjänst i Ae 24 samt att 2:e underläkartjänsten i Ag 20 måtte omvandlas till 1:e underläkartjänst i Ae 23, dels ock till Karolinska sjukhuset: Avlöningar för budgetåret 1960/61 utöver de i statsverkspropositionen föreslagna kronor 37 428 000 anvisa ett förslagsanslag av kronor 5 064,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fröken *Mattson* och fru *Hamrin-Thorell* (I: 392) och den andra inom andra kammaren av fru *Löfqvist* (II: 485), i vilka hemställts, att riksdagen måtte ställa medel till förfogande för inrättandet av en tjänst som laboratoriebiträde vid radiopatologiska institutionen och en tjänst som kanslibiträde vid cytologiska laboratoriets expedition samt i anledning därav höja anslaget till Karolinska sjukhuset: Avlöningar med 23 796 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 204 och I: 392.

Utskottet har i sitt av riksdagen numera godkända utlåtande nr 14 tillstyrkt av departementschefen jämväl i förevarande sammanhang anmält förslag om viss tjänsteförändring.

Vad departementschefen föreslagit i fråga om nya tjänster föranleder inte heller någon erinran från utskottets sida. Däremot är utskottet inte berett att i anledning av vad i förevarande motioner anförts förordna en ytterligare höjning av ifrågavarande avlöningsanslag. Utskottet, som därför avstyrker motionerna I: 192 och II: 204 samt I: 392 och II: 485, förutsätter att motionärernas synpunkter närmare överväges av Kungl. Maj:t i samband med prövningen av sjukhusets anslagsäskanden för budgetåret 1961/62.

Utskottet anser i likhet med departementschefen, att det icke är rationellt, att eleverna under den praktiska utbildningen hela arbetsdagen utnyttjas huvudsakligen för rutingöromål. Med hänsyn härtill ävensom övriga för karolinska sjukhuset speciella omständigheter tillstyrker utskottet, att ett belopp om 160 000 kronor ställes till direktionens förfogande för anställande av nya befattningshavare som avlösare åt eleverna.

Även beräkningarna i fråga om behovet av personalökningar på grund av arbetstidsförkortningen i egentlig mening kan av utskottet godtagas.

Under åberopande av det anförda och då utskottet i övrigt inte funnit anledning till erinran eller särskilt uttalande, hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 192 och II: 204 samt I: 392 och II: 485

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för karolinska sjukhuset, som för-
anledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för karolinska sjukhuset, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 760 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	173 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	27 291 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	5 584 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	620 000
	Summa kronor 37 428 000;

c) till *Karolinska sjukhuset*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 37 428 000 kronor.

49:o) *Karolinska sjukhuset*: *Omkostnader*. Kungl. Maj:t har (punkt 52, s. 204—206) föreslagit riksdagen att till *Karolinska sjukhuset*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 11 545 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 10 855 000 kronor.

För sjukvård m. m. åt personalen upptages ett till 50 000 kronor förhöjt belopp. Anslagsposten till reseersättningar nedräknas till 10 000 (— 10 000) kronor.

I fråga om anslagsposten till expenser beräknas för bränsle, lyse och vatten 750 000 kronor, vilket innebär en minskning med 400 000 kronor, medan för övriga expenser upptages oförändrat belopp, 430 000 kronor. Sammanlagt skulle alltså anslagsposten till expenser uppgå till (750 000 + 430 000) 1 180 000 kronor.

Vad angår anslagsposten till övriga utgifter beräknas för inventariers underhåll och komplettering 1 690 000 kronor. Inom anslaget torde kunna rymmas kostnader för engångsanskaffning av vissa inventarier till ett belopp av 630 000 kronor.

Delposten till tvätt och renhållning uppföres med oförändrat belopp eller 140 000 kronor. För kosthåll anses böra anvisas ett till 2 500 000 kronor förhöjt belopp. Med hänsyn bl. a. till belastningen och den förutsatta ökningen av antalet vård dagar vid sjukhuset anses delposterna till läkemedel och till förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården böra höjas med 200 000 resp. 330 000 kronor till 2 500 000 resp. 3 430 000 kronor. För verkskyddsändamål erforderliga medel bör i fortsättningen bestridas från förevarande anslag. På grund härav föreslås, att delposten till diverse utgifter uppräknas med 5 000 kronor till 45 000 kronor.

Anslagsposten till övriga utgifter skulle således uppgå till 10 305 000 kronor.

Omkostnadsanslaget i dess helhet uppskattas alltså till 11 545 000 (+ 690 000) kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför, att riksdagen må till *Karolinska sjukhuset: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 11 545 000 kronor.

50:o) *Karolinska sjukhuset: Utrustning.* Kungl. Maj:t har (punkt 53, s. 206—209) föreslagit riksdagen att dels medgiva, att utrustning till alkoholkliniken vid karolinska sjukhuset må beställas till ett värde av högst 300 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62, dels ock till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 3 400 000 kronor.

Karolinska sjukhusets utrustningskommitté har hemställt om *dels* bemyndigande att beställa utrustning till ett värde av 900 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62, *dels ock* anvisande av 3 923 000 kronor till utrustning av centrallaboratorier och blodgivarcentral samt alkoholklirik. Den begärda medelsanvisningen har beräknats på sätt framgår av följande sammanställning:

1. Centrallaboratorier och blodgivarcentral	2 891 000
2. Alkoholklirik	1 032 000
	Summa kronor 3 923 000

De totala kostnaderna för utrustning av nybyggnaden för centrallaboratorier och blodgivarcentral har beräknats till 3 931 000 kronor. Hittills har för ändamålet anvisats 1 040 000 kronor, varjämte kommittén för innevarande budgetår erhållit bemyndigande att beställa utrustning till ett värde

av högst 2 000 000 kronor. Utrustningsförslaget, särskilt i vad detsamma avser utrustning för undervisningens och forskningens behov, har numera även granskats av utrustningsnämnden för universitet och högskolor. Vad nämnden därvid anfört har icke givit departementschefen anledning till erinran. Under förutsättning att de av nämnden föreslagna justeringarna i utrustningsprogrammet kommer till stånd, innebärande en minskning av de totala utrustningskostnaderna med 92 000 kronor, anser departementschefen sig böra tillstyrka utrustningsförslaget i dess helhet. Den nya laboratoriebyggnaden beräknas stå färdig för inflyttning omkring den 1 januari 1961. Under nästa budgetår bör således återstoden av för anskaffning av ifrågavarande utrustning erforderliga medel anvisas. På grund av det anförda och med beaktande jämväl av vissa merkostnader, vilka uppskattas till 100 000 kronor, tillstyrkes en medelsanvisning för ändamålet av (3 931 000 — 1 040 000 — 92 000 + 100 000) i runt tal 2 900 000 kronor.

Kommittén har på grundval av verkställd utredning lagt fram förslag till utrustning av den nya alkoholkliniken. De totala utrustningskostnaderna beräknas uppgå till 1 032 000 kronor. Departementschefen tillstyrker det framlagda utrustningsprogrammet och har icke funnit anledning till erinran mot de gjorda kostnadsberäkningarna. Det förutsättes dock, att kommittén vinnlägger sig om att begränsa utgifterna så långt detta är möjligt utan att kravet på en tillfredsställande standard i fråga om utrustningen eftersättes. Vidkommande anslagsbehovet för nästa budgetår anser departementschefen — med hänsyn till att den nya kliniken beräknas stå färdig först i slutet av år 1961 — en medelsanvisning för ändamålet av 500 000 kronor vara tillfyllest, under förutsättning att kommittén samtidigt erhåller bemyndigande att beställa utrustning till ett värde av högst 300 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62. I detta sammanhang erinras om att frågan om utrustning av den till alkoholkliniken anslutna institutionen för teoretisk alkoholforskning handlägges under åttonde huvudtiteln.

Vid anmälan i statsverkspropositionen av investeringsanslaget till karolinska sjukhusets utbyggande föreslås, att med ytterligare medelstildelning för uppförande av ny verkstadsbyggnad samt för tillbyggnad av allergilaboratoriet får anstå till ett senare budgetår. Den föreslagna tillbyggnaden av röntgendiagnostiska avdelningen anses vidare icke böra komma till utförande under nästa budgetår. Med hänsyn härtill behöver enligt departementschefen utrustning för ifrågavarande tre byggnadsföretag icke beställas redan under budgetåret 1960/61.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits uppföres anslaget med sammanlagt 3 400 000 kronor, vilket i jämförelse med innevarande budgetår innebär en anslagsökning med 2 029 000 kronor. Vidare anses böra utverkas riksdagens medgivande att beställa utrustning till alkoholkliniken till ett värde av högst 300 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62.

Utskottet har i sitt utlåtande nr 37 avstyrkt motionsvis gjorda yrkanden om anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1960/61 till utbyggnad av karolinska sjukhusets allergilaboratorium. Några medel för utrustning för ifrågavarande byggnadsföretag synes sålunda, såsom departementschefen förutsatt vid sin anmälan av förevarande anslag, inte behöva anvisas.

Vad departementschefen i övrigt anfört och föreslagit har inte givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) medgiva, att utrustning till alkoholkliniken vid karolinska sjukhuset må beställas till ett värde av högst 300 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1961/62;

b) till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 3 400 000 kronor.

51:o) *Serafimerlasarettet: Avlöningar*. Kungl. Maj:t har (punkt 54, s. 209—216) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för serafimerlasarettet, som föranledes av vad departementschefen förordat, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för serafimerlasarettet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till *Serafimerlasarettet: Avlöningar* för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 10 283 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 9 709 000 kronor.

Direktionen har framhållit, att behovet av psykiatrisk konsultation vid serafimerlasarettets kliniker bör tillgodoses från karolinska sjukhusets psykiatriska klinik, men att bristen på läkare vid denna klinik medfört att för undervisningen och sjukvården vid lasarettet nödvändiga psykiatriska konsultationer — vartill även måste räknas närvaro av psykiatriker vid diskussioner, ronder, konferenser och föreläsningar, där även de psykiatriska aspekterna belyses — icke f. n. kan lämnas. Överläkaren vid lasarettets medicinska klinik, professorn G. Biörck, har påtalat detta förhållande och hemställt om anvisande av ett belopp av 10 000 kronor för att kunna anlita utomstående psykiatrisk expertis. Enligt direktionens mening bör emellertid konsultationer kunna utföras av läkare vid karolinska sjukhusets psykiatriska klinik under förutsättning, att av lärarkollegiet föreslagna två tjänster som förste underläkare inrättas därstädes. Såsom framgår av vad tidigare anförts under karolinska sjukhusets avlöningsanslag har departementschefen emellertid ansett sig f. n. kunna tillstyrka inrättandet av endast en av de begärda tjänsterna. Vid sådant förhållande kan serafimer-

lasarettets behov av psykiatrisk expertis icke tillgodoses genom anlitande av läkare vid karolinska sjukhusets psykiatriska klinik. Mot bakgrunden härav är departementschefen beredd att så till vida biträda nu ifrågavarande förslag som han tillstyrker, att 6 000 kronor anvisas för det angivna ändamålet.

Vid röntgenavdelningen bör en sjukvårdsbiträdestjänst, vars innehavare helt ägnar sig åt kontorsgöromål, utbytas mot en tjänst som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång.

För lasarettets avdelning för hjärtkateterisering och angiokardiografi, som kommer att tagas i bruk under nästa budgetår, bör anställas en förste underläkare i Ae 23, en översköterska i Ae 9, ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång samt ett ekonomibiträde i Ae 2/3 med halvtidstjänstgöring.

Vid det kliniskt-kemiska centrallaboratoriet föreligger behov av ytterligare personal för utförande av erforderliga enzymanalyser. Det föreslås, att en befattningshavare med laboratorieutbildning knytes till laboratoriet för ifrågavarande verksamhet. Lönegradsplaceringen för den nya tjänsten, som bör inrättas såsom extra ordinarie, anses emellertid böra prövas i annat sammanhang. Vid laboratoriet bör vidare tillkomma en tjänst som ekonomibiträde i Ae 2/3 på halvtid, varjämte en kanslibiträdestjänst i Ae 7 bör ordinarieättas.

Direktionens framställning om inrättande vid lasarettet av två sjukvårdsbiträdestjänster i Ae 2/3 som ersättning för indragna elevplatser tillstyrkes.

Vidare föreslås anställande av två undersköterskor i Ae 4 i utbyte mot lika många sjukvårdsbiträden i Ae 2/3.

För genomförandet av arbetstidsförkortningen föreslår direktionen följande personalökning vid lasarettet, nämligen 9 sjuksköterskor i Ae 8, 9 sjukvårdsbiträden i Ae 2/3, 2 ekonomibiträden i Ae 2/3, 1 vaktmästare i Ae 7 och 1 eldare i Ae 7. Innevarande budgetår har för angivna ändamål redan inrättats 4 sjuksköterske- och 4 sjukvårdsbiträdestjänster, varjämte ett belopp av 70 000 kronor ställts till Kungl. Maj:ts förfogande såsom en reserv. För att möjliggöra att sjuksköterskeeleverna frigöres vissa timmar per dag för deltagande i föreläsningar, demonstrationer m. m. föreslås vidare i detta sammanhang anställandet av 4 sjukvårdsbiträden i Ae 2/3. Mot de av direktionen gjorda beräkningarna rörande personalbehovet till följd av den egentliga arbetstidsförkortningen har departementschefen icke funnit anledning till erinran. Departementschefen godtager likaledes direktionens framställning i vad densamma avser elevernas tjänstgöringsförhållanden. Det föreslås alltså, att för nästa budgetår för nu ifrågavarande ändamål inrättas 5 tjänster som sjuksköterska i Ae 8, 1 vaktmästartjänst i Ae 7 och en tjänst som eldare i Ae 7. För anställande av övrig härför erforderlig personal bör ett belopp av 100 000 kronor ställas till direktionens förfogande, vilket innebär en anslagsökning med (100 000 — 70 000) 30 000 kronor.

Vad sålunda föreslagits föranleder en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar och ändrade lönegradsplaceringar m. m. med 249 000 kronor. Till automatiska utgiftsstegringar för vidtagen löne reglering m. m. samt ökad kompensation för höjda folkpensionsavgifter avses 325 000 kronor. Anslaget uppräknas alltså med (249 000 + 325 000) 574 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknas till (9 709 000 + 574 000) 10 283 000 kronor.

I personalförteckningen vidtages de ändringar, som påkallas av vad departementschefen i det föregående anfört och föreslagit.

Utskottet vill erinra om att inrättandet av en avdelning vid serafimerlasarettet för hjärkateterisering och angiokardiografi var aktuellt redan i samband med att avtal år 1958 träffades mellan staten och Stockholms stad angående anordnande av undervisning vid vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus men att departementschefen inte då var beredd att taga definitiv ställning till de föreslagna åtgärderna. Med anledning av en vid 1958 års B-riksdag väckt motion har utskottet i sitt utlåtande nr B 40, under erinran om att stadsfullmäktige i Stockholm för sin del godkänt avtalet med de nu föreslagna åtgärderna, ansett att dessa borde närmare övervägas vid den fortsatta detaljplaneringen av lasarettets upprustning och då i första hand prövas i samband med lasarettets ordinarie anslagsäskanden. Under återopande härav och då medel numera kunnat ställas till förfogande för ändamålet från anslaget till Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m. tillstyrker utskottet den för avdelningen föreslagna personaluppsättningen.

Med hänvisning till vad utskottet anfört vid behandlingen av motsvarande fråga under karolinska sjukhusets avlöningsanslag kan utskottet även godtaga departementschefens förslag i fråga om elevernas tjänstgöringsförhållanden.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag jämväl i övrigt hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för serafimerlasarettet, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för serafimerlasarettet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, *förelagsvis* 1 452 000

2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	126 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	7 013 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 523 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	169 000
	Summa kronor 10 283 000;

c) till *Serafimerlasarettet*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 10 283 000 kronor.

52:o) *Serafimerlasarettet*: *Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 55, s. 216—218), vilket innebär en med 42 400 kronor minskad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Serafimerlasarettet*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 179 900 kronor.

53:o) *Avlöning* av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus. Kungl. Maj:t har (punkt 57, s. 219—227) föreslagit riksdagen att dels fastställa av departementschefen förordad personalförteckning för Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till *Avlöning* av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 472 000 kronor.

Genom beslut den 28 maj 1948 och den 12 december 1958 har Kungl. Maj:t godkänt avtal mellan staten och Stockholms stad angående dels samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av Sabbatsbergs sjukhus dels ock samarbete för uppförande och drift av en psykiatrisk klinik vid S:t Görans sjukhus (jfr propositionerna nr 213/1948 och 12/1959). Enligt dessa avtal skall läkare, som icke uteslutande anställas för undervisningens och forskningens behov, tillsättas, avlönas och pensioneras av staten men staden skall tillskjuta halva löne- och pensionskostnaden.

I riksstaten för innevarande budgetår har under elfte huvudtiteln upptagits ett förslagsanslag till *Avlöning* av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs sjukhus å 250 000 kronor. Detta belopp motsvarar statens andel av de totala lönekostnaderna för ifrågavarande läkarpersonal, vilken andel enligt gällande avtal med Stockholms stad utgör hälften. De totala

lönekostnaderna under innevarande budgetår har således beräknats till 500 000 kronor. Departementschefen förordar, att å statsverket fallande del av kostnaderna för löner åt den läkarpersonal vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus, varom nu är fråga, fr. o. m. budgetåret 1960/61 bestrides från ett särskilt anslag av förslagsanslags natur med benämning Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus. Då avlöningsstaten lämpligen bör återspegla ifrågavarande lönekostnader i deras helhet och icke såsom nu är fallet beträffande Sabbatsbergs sjukhus endast den statliga andelen, föreslås vidare en omläggning i sådant syfte, varvid statens bidrag i staten bör upptagas som en särskild inkomstpost.

I likhet med direktionen för karolinska sjukhuset anser departementschefen behov föreligga av en fastare organisation för den cytologiska diagnostikverksamheten vid Sabbatsbergs sjukhus och tillstyrker därför, att 20 000 kronor beräknas för anställande vid sjukhuset mot arvode av en till den patologiska institutionen knuten deltidstjänstgörande läkare med uppgift att svara för ifrågavarande verksamhet. På grund av automatiska utgiftsökningar avseende läkarpersonalen vid sjukhuset uppräknas anslaget vidare med — inklusive den å staden fallande andelen — 16 000 kronor.

Vad härefter angår den psykiatriska kliniken å S:t Görans sjukhus har lärarkollegiet föreslagit, att vid kliniken skall inrättas tre biträdande överläkartjänster och fjorton tjänster som förste underläkare. Mot det föreslagna antalet biträdande överläkare har inga invändningar rests från remissmyndigheternas sida. Lärarkollegiets förslag i denna del tillstyrkes. Av tjänsterna bör såsom lärarkollegiet föreslagit en placeras vid polikliniken. Beträffande antalet underläkare har olika meningar uttalats. För det första verksamhetsåret vid den psykiatriska kliniken å S:t Görans sjukhus tillstyrker departementschefen inrättandet av nio förste överläkartjänster, varav två bör placeras vid polikliniken.

Direktionen för karolinska sjukhuset har med hänsyn till behovet av ett ökat antal utbildningsplatser ifrågasatt, om icke vissa av överläkartjänsterna bör reserveras som randutbildningstjänster med ettårsförordnanden. Det är givetvis angeläget, att vid inrättandet av nya tjänster en sådan avvägning kommer till stånd, att antalet utbildningstjänster snarast möjligt bringas att motsvara vad som behövs för att inom rimlig tid tillgodose behovet av specialister och läkare med erforderlig randutbildning i psykiatri. Beträffande här ifrågavarande läkarpersonals anställningsförhållanden torde i överensstämmelse med vad som gäller för de underordnade läkarna vid Sabbatsbergs kvinnoklinik och patologiska institution de bestämmelser i reglementet för karolinska sjukhuset och serafimerlasaretet, som meddelats för motsvarande personal vid karolinska sjukhuset, komma att vinna tillämpning. Enligt sagda reglemente tillsättes befattning som förste överläkare genom förordnande på viss tid, som ej utan Kungl. Maj:ts medgivande må överstiga tre år i sänder, och befattning som andre

underläkare genom förordnande på ett år. Dessa bestämmelser är avfattade i överensstämmelse med en den 20 februari 1956 med Sveriges läkarförbund ingången överenskommelse (se prop. nr 132/1956), vid vilken fogats en protokollsanteckning, enligt vilken parterna förutsätter, att förste underläkare kommer att förordnas på tre år i sänder, om ej särskilda skäl talar däremot, och andre underläkare på ett år. Randutbildningstjänster med ettårsförordnanden är således f. n. regelmässigt andre underläkartjänster. Föreliggande, av läkarbristen orsakade rekryteringssvårigheter kan emellertid särskilt med hänsyn till läget på psykiatrikerbanan befaras få till följd, att andre underläkartjänster på grund av sin lägre löneställning icke kommer att kunna besättas. Med anledning härav och då behovet av randutbildningstjänster på tidigare anförda skäl måste tillmätas stor vikt, föreslår departementschefen, att två av de i det föregående förordade förste underläkartjänsterna vid den psykiatriska kliniken må tillsättas genom ettårsförordnanden. Departementschefen har förvissat sig om att läkarförbundet icke har något att erinra mot en dylik anordning. Vad i övrigt föreskrivits beträffande underordnade läkare vid Sabbatsbergs kvinnoklinik och patologiska institution bör äga motsvarande tillämpning beträffande här ifrågasvarande läkare vid S:t Görans sjukhus.

Vid bifall till vad nu förordas beräknas lönekostnaderna inklusive vikariatsersättningar m. m. under nästa budgetår för de underordnade läkarna vid psykiatriska kliniken vid S:t Görans sjukhus till 408 000 kronor, varav statens andel enligt gällande avtal med staden utgör hälften eller 204 000 kronor.

Med hänsyn till vad departementschefen i det föregående anført och förordat uppskattas anslaget i dess helhet till 472 000 kronor.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anført och föreslagit.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) fastställa följande personalförteckning för Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus:

Personalförteckning

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ae 19

S a b b a t s b e r g s s j u k h u s

Tjänst	Lönegrad
4 biträdande överläkare	Ae 24
10 förste underläkare	Ae 23

S:t Görans sjukhus

Tjänst	Lönegrad
3 biträdande överläkare	Ae 24
9 förste underläkare	Ae 23

b) godkänna följande avlöningsstat för Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

Utgifter:

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	29 400
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	762 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	137 400
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	15 200
	Summa kronor 944 000

Särskilda uppbördsmedel:

Bidrag från Stockholms stad	472 000
	Nettoutgift kronor 472 000;

c) till *Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 472 000 kronor.

54:o) Bidrag till vissa driftkostnader vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 58, s. 227 och 228), vilket innebär, att medel för bestridande av statens bidrag till ifrågavarande driftkostnader fr. o. m. nästa budgetår anvisas under ett särskilt anslag av förslagsanslags natur med benämning Bidrag till vissa driftkostnader vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus, samt en medelsanvisning av 600 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa driftkostnader vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

55:o) Bidrag till ny- och ombyggnad av Sabbatsbergs sjukhus. Kungl. Maj:t har (punkt 59, s. 228—230) föreslagit riksdagen att till Bidrag till ny- och ombyggnad av Sabbatsbergs sjukhus för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 240 000 kronor.

Anslag för detta ändamål är icke uppfört i gällande riksstat.

I det av Kungl. Maj:t den 28 maj 1948 godkända avtalet mellan staten och Stockholms stad angående samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av det staden tillhöriga Sabbatsbergs sjukhus föreskrivs bl. a., att statens bidrag till pannanläggningen vid sjukhuset skall utgå med dels 25 procent av de verkliga kostnader uppförandet av densamma visats ha medfört, dock efter avskrivning med 2,5 procent per år för den tid, den varit i bruk, då bidraget erlägges, dels med 25 procent av utrustningens värde vid tidpunkten för bidragets erläggande. Sistnämnda värde skall fastställas av särskilda värderingsmän. I en av Kungl. Maj:t den 12 oktober 1956 godkänd, mellan parterna träffad särskild överenskommelse stadgas vidare, att det statliga byggnadsbidraget för pannanläggningen skall erläggas senast den 1 juli 1960, därvid skall iakttagas, att avskrivningar skall beräknas till betalningsdagen.

För pannanläggningens uppförande har under åren 1941, 1945 och 1954 sammanlagt anvisats 4 624 000 kronor. Uppförandet och utbyggnaden har skett i tre etapper. Till utgångspunkt för i förenämnda avtal angiven avskrivning å anläggningen har tagits resp. den 1 januari 1943, den 1 januari 1949 och den 1 januari 1958. Anläggningens kvarstående värde per den 1 juli 1960 kommer därvid att uppgå till 3 900 518 kronor. Inventarietrustningens värde vid samma tidpunkt har i avvaktan på dess fastställande genom värderingsmän preliminärt beräknats till 56 000 kronor. Statens bidrag per den 1 juli 1960 skulle således kunna uppskattas till $25 \times \left(\frac{3\,900\,518 + 56\,000}{100} \right) 989\,130$ eller avrundat 990 000 kronor. Mot

föreliggande kostnadsberäkningar har departementschefen icke funnit anledning till erinran. Emellertid framhålles, att anläggningen icke kommer att vara helt färdigställd den 1 juli 1960, varför statsverket för budgetåret 1961/62 kommer att åsamkas vissa ytterligare kostnader för ifrågavarande ändamål. Vid förestående förhandlingar mellan staten och staden rörande vissa kompletteringar och ändringar av Sabbatsbergsavtalet bör vidare beaktas den omständigheten, att pannanläggningen jämväl betjänar Sabbatsbergs vård- och ålderdomshem.

Enligt Sabbatsbergsavtalet åligger det staten att för genom avtalet för undervisningsändamål upplåtna anläggningar — med undantag för pannanläggningen och den patologiska institutionen — tillhandahålla staden bidrag under byggnadstiden i ungefärlig proportion till stadens egna utlägg för ifrågavarande byggnadsföretag. Staden har för hittillsvarande utredningar, arkitekttävlingar och ritningsarbeten disponerat 494 380 kronor. För tiden intill den 1 juli 1961 beräknas kostnaderna för det fortsatta projekteringsarbetet uppgå till sammanlagt 570 000 kronor. Enär staten enligt avtalet har att erlägga bidrag med 25 procent av de verkliga totalkostnaderna för anläggningarnas färdigställande skulle det för nästa budgetår

erforderliga medelsbehovet uppgå till i runt tal 267 000 kronor. Med hänsyn till den osäkerhet, som måste anses vidlåda de gjorda beräkningarna, anser departementschefen dock tillfyllest, att 250 000 kronor anvisas för nästa budgetår för bestridande av statens bidrag till ifrågavarande projekteringskostnader.

Det sammanlagda medelsbehovet för nu angivna ändamål skulle alltså för budgetåret 1960/61 uppgå till (990 000 + 250 000) 1 240 000 kronor. Detta belopp föreslås anvisat.

Utskottet. Avtalet mellan staten och Stockholms stad angående samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av det staden tillhöriga Sabbatsbergs sjukhus — redovisat i propositionen nr 213/1948 — har tidigare godkänts av riksdagen. Med hänvisning härtill tillstyrker utskottet den föreslagna medelsanvisningen och hemställer därför,

att riksdagen må till *Bidrag till ny- och ombyggnad av Sabbatsbergs sjukhus* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 240 000 kronor.

56:o) **Bidrag till uppförande och utrustning av en psykiatrisk klinik vid S:t Görans sjukhus i Stockholm m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 60, s. 230) föreslagit riksdagen att till Bidrag till uppförande och utrustning av en psykiatrisk klinik vid S:t Görans sjukhus i Stockholm m. m. för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

De totala byggnadskostnaderna för den psykiatriska klinikens färdigställande beräknas till 8 860 000 kronor, medan totalkostnaderna för klinikens utrustning preliminärt uppskattas till 2 500 000 kronor. Med utgångspunkt från dessa belopp kan — enligt i gällande avtal angående samarbete mellan staten och Stockholms stad för uppförande och drift av ifrågavarande klinik angivna grunder (se prop. nr 12/1959) — statens andel av byggnads- och utrustningskostnaderna beräknas till 2 658 000 resp. 625 000 kronor. Kostnaderna för viss revidering av ritningar samt vissa ändringsarbeten inom klinikbyggnaden m. m., för vilka staten enligt avtalet ensam svarar, uppskattas till 117 300 kronor. Statens byggnadsbidrag för budgetåret 1960/61 till de för hela sjukhuset gemensamma inrättningarna torde vidare komma att uppgå till cirka 155 000 kronor. I sistnämnda belopp är inräknat bidrag till sjukhusets nyligen färdigställda pannanläggning och centralkök samt den befintliga patologibyggnaden.

Statens bidrag enligt de föreliggande beräkningarna torde således komma att utgöra (2 658 000 + 625 000 + 117 300 + 155 000) 3 555 300 kronor. För budgetåren 1958/59 och 1959/60 har för ifrågavarande ändamål anvisats tillhoppa 2 957 000 kronor. När kliniken beräknas kunna tagas i bruk under

hösten 1960, anses återstoden av statens andel eller (3 555 300 — 2 957 000) i runt tal 600 000 kronor böra anvisas för nästa budgetår.

Utskottet. Den av departementschefen föreslagna medelsanvisningen står i överensstämmelse med bestämmelserna i det avtal i ämnet som godkänts av föregående års riksdag och föranleder inte någon erinran från utskottets sida.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Bidrag till uppförande och utrustning av en psykiatrisk klinik vid S:t Görans sjukhus i Stockholm m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

57:o) **Bidrag till anordnande av undervisning vid vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 61, s. 231), vilket innebär en minskning av anslaget med 30 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till anordnande av undervisning vid vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 330 000 kronor.

58:o) **Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid S:t Eriks sjukhus i Stockholm m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 62, s. 231—246) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid S:t Eriks sjukhus i Stockholm m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 156 000 kronor.

Anslag för detta ändamål är icke uppfört i gällande riksstat.

I sitt betänkande angående regionsjukvården (SOU 1958: 26) har utredningsmannen, generaldirektören A. Engel berört vårdmöjligheterna för behandling med s. k. konstgjord njure.

Genom beslut den 29 juni 1956 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m. att upptaga förhandlingar med Stockholms stad angående ifrågasatt medverkan från stadens sida till bestridande av kostnaderna för inrättande och drift vid karolinska sjukhuset av en behandlingscentral för s. k. konstgjord njure. I skrivelse den 23 oktober 1958 anmälde förhandlingskommissionen, som upptagit förhandlingar i ärendet jämväl med Stockholms läns landsting, att den ej lyckats få till stånd någon överenskommelse i frågan med vare sig staden eller landstinget.

Med anledning av det otillfredsställande läge, vari frågan om Stockholms

förseende med ifrågavarande behandlingsform härigenom råkat, uppdrogs den 3 mars 1959 åt generaldirektören Engel att ånyo undersöka, hur behovet av behandlingscentraler för s. k. konstgjord njure i landet bäst kunde tillgodoses särskilt vad beträffar Stockholmsområdet. I skrivelse den 3 juli 1959 har utredningsmannen redogjort för resultatet av sina undersökningar samt framlagt därav föranledda förslag. Utredningsmannens uttalanden har kompletterats med en av ordföranden i kommittén för Akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande den 13 juli samma år avgiven särskild skrivelse.

Som ett led i den samplanering och samordning av sjukvården inom Stor-Stockholmsområdet, som pågår mellan representanter för staten, Stockholms stad och Stockholms läns landsting, har slutligen frågan om behandlingscentraler för s. k. konstgjord njure inom ifrågavarande sjukvårdsområde upptagits till behandling av en av berörda parter gemensamt tillsatt expertdelegation. Med skrivelse den 10 november 1959 har Stockholms stads sjukhusdirektion överlämnat en av delegationen upprättad särskild promemoria med förslag i ärendet.

En redogörelse för utredningsmannens uttalanden och förslag samt däröver avgivna yttranden ävensom för expertdelegationens promemoria finnes intagen i statsrådsprotokollet (s. 232—243).

Departementschefen anför att den rådande bristen på resurser för dialysterapi (behandling med konstgjord njure) är allvarlig. Det har länge varit uppenbart, att den till njurmedicinska avdelningen vid lasarettet i Lund knutna behandlingscentralen för konstgjord njure varit helt otillräcklig för att fylla hela landets behov. Tillkomsten år 1958 av en mindre dialysavdelning vid lasarettet i Umeå har till följd härav visat sig mycket värdefull men situationen är fortfarande i hög grad otillfredsställande.

Nu föreligger förslag om inrättande av ytterligare behandlingscentraler med därtill knutna särskilda medicinska njuravdelningar vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg samt vid karolinska sjukhuset och S:t Eriks sjukhus i Stockholm. Vidare har inrättandet av en sådan central upptagits på programmet för utbyggnaden av Akademiska sjukhuset i Uppsala. När en behandlingscentral inrättats vid Sahlgrenska sjukhuset synes förevarande sjukvårdsbehov vara täckt för södra, västra och norra Sverige. Tillräckligt underlag för att nu fastställa upptagningsområden för dessa behandlingscentraler synes icke föreligga. Departementschefen understryker vad han anser vara det väsentliga i frågans nuvarande läge, nämligen att möjligheten att erhålla behandling med konstgjord njure måste stå öppen för var och en som — oavsett var han är bosatt — bedömes vara i behov därav. De i expertdelegationens promemoria berörda ändringarna i det s. k. utomlänsavtalet, vilka trätt i kraft den 1 januari 1960, är ägnade att underlätta ett smidigt genomförande av denna väsentliga princip. I fortsättningen anför departementschefen följande.

Delade meningar råder om hur den ifrågavarande behandlingsformen skall tillgodoses för det övriga Sverige, som med vissa avvikelser i huvudsak motsvarar de i betänkanudet om regionsjukvården föreslagna Stockholms-, Uppsala- och Linköpingsregionerna. I första hand har man vid prövningen av denna fråga att taga ställning till antalet enheter — nu och på längre sikt. Utredningsmannen har härvidlag utgått från inhämtade uppgifter rörande behandlingsfrekvensen m. m. vid njurkliniken i Lund och med utgångspunkt från därvid erhållna siffror räknat fram ett teoretiskt behov av 1 020 dialysbehandlingar per år i hela landet, varav 420 skulle falla på nu avsedda områden. Han betonar emellertid, att inga garantier finns för att dessa siffror framdeles kommer att bli giltiga. Flera av remissinstanserna har även uttryckt farhågor för att tillmäta dessa siffror, som grundar sig på begränsat material under en ganska kort tidsrymd, alltför stor betydelse. Försiktigheten bjuder därför, att utbyggnaden av vårdformen sker successivt, så att möjligheten att vinna ytterligare erfarenheter rörande vårdbehovet kan tillvaratagas under utbyggnadsperioden. Enär investerings- och driftkostnaderna är avsevärda, bör en överdimensionering i möjligaste mån undvikas.

I detta läge synes det mig mindre välbetänkt att förlägga två dialyscentraler till Stockholm. Med hänsyn härtill och då berörda myndigheter i Uppsala förklarar sig beredda att vidtaga erforderliga åtgärder för att en dialyscentral snarast skall komma till stånd vid Akademiska sjukhuset, bör enligt min mening tills vidare endast en dialyscentral inrättas i Stockholm.

Såsom tidigare nämnts föreligger förslag om att inrätta dialyscentraler vid såväl karolinska sjukhuset som S:t Eriks sjukhus. Intetdera av dessa förslag synes emellertid kunna accepteras som en lösning på lång sikt. De lokaler, som f. n. kan ställas till förfogande för ändamålet vid karolinska sjukhuset, är otillräckliga, varför vårdplatsantalet blir alltför begränsat. Detta skulle bl. a. medföra, att behandlingscentralens resurser icke blir fullt utnyttjade. Resultatet av pågående undersökningar hur karolinska sjukhusets vårdplatser framdeles skall disponeras, främst föranledda av det nyligen av sjukvårdshuvudmännen inom Stor-Stockholmsområdet påbörjade gemensamma planeringsarbetet och av regionvårdsutredningens förslag, måste först avvaktas, innan lokalfrågan kan slutligt lösas. Mot alternativet S:t Eriks sjukhus talar den ovisshet, som råder i fråga om sjukhusets framtida ställning i Stor-Stockholms sjukvårdsorganisation samt den omständigheten, att sjukhuset f. n. saknar många betydelsefulla specialiteter. Jag anser således i likhet med expertdelegationen, att frågan ännu icke är mogen för ett slutligt avgörande utan bör göras till föremål för fortsatta utredningar och förhandlingar mellan berörda instanser. Såsom ett provisorium för att så snart som möjligt öka vårdmöjligheterna och även ge njurkliniken i Lund en ytterst angelägen avlastning synes emellertid båda de framlagda förslagen vara godtagbara. Vid valet dem emellan har expertdelegationen stannat för S:t Eriks sjukhus, i första hand beroende på att detta sjukhus besitter utomordentligt goda personella förutsättningar för att utan dröjsmål få igång ifrågavarande verksamhet. De vid karolinska sjukhuset f. n. verksamma läkarna har icke i samma grad inriktat sig på denna specialitet. Föreliggande stora svårigheter att rekrytera sjukvårdspersonal i erforderlig utsträckning vid sistnämnda sjukhus talar även mot att nu förse detta med ännu en tungskött och erfaren-

hetsmässigt svårrekryterad vårdenhet. På grund härav är jag beredd att ansluta mig till expertdelegationens ståndpunkt. Jag har därigenom icke velat förringa den betydelse tillgången till en konstgjord njure kan ha för ett undervisningssjukhus, i vart fall när det gäller forskning. För undervisningen av medicine kandidater torde förefintligheten av en dylik enhet däremot knappast vara av vitalt intresse. Utbildning av specialister torde med samma goda resultat kunna ske vid andra sjukhus än universitetssjukhus. Då den föreslagna utformningen av den provisoriska behandlingscentralen vid S:t Eriks sjukhus synes mig ändamålsenlig och enär såväl Stockholms stads sjukhusdirektion som Stockholms läns landstings förvaltningsutskott sagt sig föredraga detta alternativ, anser jag med hänsyn till vad jag nu anfört de skäl, som talar för ett förläggande av provisoriet till S:t Eriks sjukhus, våga tyngre än de betänkligheter, som kan resas mot att karolinska sjukhuset tills vidare får stå utan vårdformen i fråga.

Vad expertdelegationen anfört och föreslagit i fråga om den provisoriska behandlingsavdelningens utformning och utrustning har icke givit mig anledning till erinran. Jag förutsätter i likhet med delegationen, att den av Svenska livförsäkringsbolagens förening till karolinska sjukhuset donerade »njuren» under provisorietiden skall få användas vid S:t Eriks sjukhus.

Expertdelegationen har föreslagit, att staten skall medverka till anordnandet av den provisoriska dialyscentralen med ett engångsbidrag, motsvarande hälften av kostnaden för byggnadsarbeten och utrustning, dock högst 156 000 kronor. Detta förslag får ses mot bakgrunden av att det måste vara angeläget, att den fortsatta utredningen om den slutliga förläggningen av en dialyscentral i Stockholm kan ske helt förutsättningslöst. Resultatet kan sålunda lika väl bli karolinska sjukhuset som S:t Eriks sjukhus. I detta läge kan det icke anses skäligt, att staden ensam skall bära kostnaden för ett kortvarigt provisorium, som skall betjäna icke endast Stor-Stockholm utan tills vidare även hela Svealand samt Östergötland och södra delarna av Norrland. Jag vill i detta sammanhang erinra om att, därest sedermera dialyscentralen skulle erhålla sin slutliga placering å karolinska sjukhuset, staden förbundit sig att låta staten utan ytterligare kostnad övertaga den nu ifrågavarande utrustningen. Vidare har det förutsatts, att i ett sådant läge såväl den överläkare, som då förestår centralen, som annan där sysselsatt kvalificerad personal, skall vara villig att övergå till karolinska sjukhuset. Staden har även förklarat sig beredd att medverka till en dylik övergång.

Av anförda skäl tillstyrker departementschefen, att staten bidrager till inrättandet av den provisoriska njurcentralen med halva kostnaden, dock högst 156 000 kronor. Det framhålls att detta ställningstagande icke får tagas till intäkt för statlig medverkan vid ett definitivt inrättande av en dialyscentral vid annat sjukhus än karolinska sjukhuset. Huvudskälet för departementschefens tillstyrkan har varit angelägenheten av att snabbt få till stånd ett provisorium, som icke binder det fortsatta planeringsarbetet för sjukhusorganisationen inom Stor-Stockholm och för den regionsjukvård, som kan komma att anknytas därtill.

Utskottet vill inte motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag men understryker, att den omständigheten att staten bidrager till inrättandet av den provisoriska njurcentralen med halva kostnaden inte får tagas till intäkt för statlig medverkan vid inrättande av en sådan central vid annat sjukhus än karolinska sjukhuset.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid S:t Eriks sjukhus i Stockholm m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 156 000 kronor.

59:o) **Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 63, s. 247 och 248), vilket innebär en med 170 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

60:o) **Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 64, s. 248—250), vilket innebär godtagande av överenskommelse för täckande av uppkomna merkostnader för upprustning av vårdanstalten, samt under erinran att något anslag för detta ändamål icke är uppfört i gällande riksstat, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 22 300 kronor.

61:o) **Akademiska sjukhuset i Uppsala: Avlöningar till läkare.** Kungl. Maj:t har (punkt 65, s. 251—256) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för akademiska sjukhuset i Uppsala, som föranledes av vad departementschefen förordat, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för akademiska sjukhuset i Uppsala, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Akademiska sjukhuset i Uppsala: Avlöningar till läkare för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 3 466 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 3 063 000 kronor.

Som en konsekvens av den av 1959 års riksdag beslutade ökningen fr. o. m. innevarande läsår av antalet utbildningsplatser i de kliniska ämnena vid medicinska fakulteten i Uppsala, torde för nästa budgetår i enlig-

het med vad föredragande departementschefen därom anfört i propositionen nr 93/1959 å sjukhusets stat upptagas följande nya läkartjänster, nämligen en biträdande överläkartjänst i Ae 24 vid dermatologiska kliniken, en tjänst som förste underläkare i Ae 23 vid vardera kirurgiska, dermatologiska, ögon- och öronklinikerna samt en tjänst som andre underläkare i Ag 20 vid medicinska kliniken.

Departementschefen förordar att en förste underläkartjänst vid radio-terapeutiska kliniken fr. o. m. den 1 juli 1960 utbytes mot en biträdande överläkartjänst i Ae 24.

Förslag om inrättande av en professur i plastikkirurgi har efter föredragning av chefen för ecklesiastikdepartementet förelagts riksdagen. Vid bifall till detta förslag kan den nuvarande överläkartjänsten i Ae 24 vid plastikkirurgiska kliniken indragas.

Trots att arbetsbördan för de vid röntgendiagnostiska avdelningen tjänstgörande läkarna under senare år ökat mycket kraftigt har sedan år 1949 endast tillkommit en ny läkartjänst vid avdelningen. Departementschefen förordar nu att vid avdelningen inrättas en tjänst som biträdande överläkare i Ae 24.

Den operativa verksamheten vid thoraxkirurgiska kliniken är så personalkrävande, att den befintliga läkarstaben visat sig otillräcklig. Det förordas därför, att ytterligare en förste underläkare i Ae 23 anställs vid kliniken.

Bland landets undervisningssjukhus är Akademiska sjukhuset det enda, som alltjämt saknar särskild läkartjänst för arbetet vid blodgivarcentralen. På grund av de ständigt stegrade kraven på centralens kapacitet måste en ändring härvidlag nu komma till stånd. Den befattningshavare, som skall svara för ifrågavarande verksamhet vid sjukhuset, bör ha ställning som biträdande överläkare i Ae 24. Departementschefen förordar därför, att en dylik tjänst avsedd för blodgivarcentralen fr. o. m. nästa budgetår uppföres på sjukhusets stat. Nu utgående arvode till föreståndare för blodgivarcentralen kan därvid utgå.

De i det föregående framlagda förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar m. m. med 225 000 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för vissa avlöningsförstärkningar, ökat behov av medel för vikariatsersättningar, vidtagen lönereglering och ökad kompensation för höjda folkpensionsavgifter med 178 000 kronor. Anslaget uppräknas alltså med 403 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknas till (3 063 000 + 403 000) 3 466 000 kronor. I personalförteckningen vidtages de ändringar, som påkallas av vad departementschefen anfört och föreslagit.

Utskottet. Större delen av de föreslagna nya läkartjänsterna utgör, såsom framgår av det föregående, en konsekvens av den av 1959 års riksdag be-

slutade ökningen från och med innevarande läsår av antalet utbildningsplatser i de kliniska ämnena vid medicinska fakulteten i Uppsala. Då även behovet av övriga här nämnda tjänster synes utskottet väl dokumenterat, tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för akademiska sjukhuset i Uppsala, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för akademiska sjukhuset i Uppsala, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	12 200
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 883 200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	513 600
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	57 000

Summa kronor 3 466 000;

c) till *Akademiska sjukhuset i Uppsala: Avlöningar till läkare* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 466 000 kronor.

62:o) **Driftkostnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 66, s. 256—259), vilket innebär en minskning av anslaget med 180 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Driftkostnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 850 000 kronor.

63:o) **Utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala.** Kungl. Maj:t har (punkt 67, s. 259—262) föreslagit riksdagen att till *Utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 450 000 kronor.

Departementschefen föreslår, att för nästa budgetår av statsmedel anvisas

ett anslag av 350 000 kronor för anskaffning av utrustning samt för oförutsedda utgifter, varvid det förutsättes, att Uppsala läns landsting bidrager med lika stort belopp, dock att i fråga om utrustning till psykiatriska kliniken staten har att svara för hela kostnaden.

Nybyggnaden för barnpsykiatriska kliniken beräknas stå färdig våren 1961. Kommittén har ännu icke varit i tillfälle att lägga fram ett slutgiltigt utrustningsförslag för den nya klinikbyggnaden men har beräknat de totala utrustningskostnaderna till 407 000 kronor, varav å den del av byggnaden, som skall utrustas av staten, belöper i runt tal 372 000 kronor. I avsaknad av närmare utredning kan departementschefen f. n. icke ingå på prövning av föreliggande kostnadsberäkning men anser, att den statliga andelen bör kunna begränsas till högst 310 000 kronor. Om riksdagen icke har något att erinra däremot, föreslås det få ankomma på Kungl. Maj:t att utan att ånyo underställa frågan riksdagens prövning inom angiven ram taga ställning till kommitténs slutliga utrustningsförslag. För kommitténs eget arbete med utrustningsfrågornas handhavande bör för nästa budgetår i enlighet med kommitténs förslag anvisas 44 000 kronor.

Anslaget i dess helhet beräknas alltså till (350 000 + 310 000 + 44 000) i runt tal 700 000 kronor.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anfört och föreslagit.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kronor.

64:o) **Bidrag till anordnande av undervisning i klinisk epidemiologi vid epidemisjukhuset i Uppsala.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 68, s. 262 och 263), vilket innebär en med 18 000 kronor minskad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till anordnande av undervisning i klinisk epidemiologi vid epidemisjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 37 000 kronor.

65:o) **Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 69, s. 263), vilket innebär en med 350 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 500 000 kronor.

66:o) Bidrag till viss utrustning vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 70, s. 263 och 264), vilket innebär statsbidrag till röntgenutrustning i enlighet med tidigare tillämpade principer och under erinran att anslaget i gällande riksstat är uppfört med 450 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till viss utrustning vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 107 000 kronor.

67:o) Driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 71, s. 264 och 265), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 200 000 kronor.

68:o) Bidrag till Malmö allmänna sjukhus. Kungl. Maj:t har (punkt 73, s. 266—270) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade grunder rörande statens bidrag till anordnande av undervisning och forskning vid radioterapiavdelningen å Malmö allmänna sjukhus, dels ock till Bidrag till Malmö allmänna sjukhus för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 000 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Undervisningen i radioterapi för medicine licentiatexamen har genom den nya medicinska studieordningen erhållit en mera framträdande plats i undervisningsschemat än tidigare. Radioterapiavdelningen vid Malmö allmänna sjukhus, som hittills icke omfattats av 1952 års avtal, har därför måst i ökad utsträckning tagas i anspråk för undervisningen. Mot bakgrunden härav har kommissionen för förhandlingar med Malmöhus läns landsting och Malmö stad rörande frågor, som äger samband med den medicinska undervisningens och forskningens anordnande i Lund och Malmö, framlagt ett avtalsförslag med Malmö stad, vilket har formen av ett tillägg till 1952 års avtal. Beträffande förslaget ordalydelse torde få hänvisas till propositionen, s. 268. Avtalsförslaget har av remissmyndigheterna lämnats utan erinran. Då departementschefen icke heller för egen del har något att erinra mot den med staden träffade uppgörelsen förordar han, att förslaget godkännes. Därest framdeles smärre jämkningar av eller tillägg till avtalet skulle erfordras, förutsättes, att riksdagens samtycke därtill icke skall behöva inhämtas. Det staden enligt avtalsförslaget tillkommande byggnads- och utrustningsbidraget å 125 000 kronor torde böra bestridas från förevrande anslag.

Med hänsyn till vad chefen för ecklesiastikdepartementet anfört vid anmälan under åttonde huvudtiteln av anslag till Tandläkarhögskolan i Malmö: Vissa engångsbidrag till Malmö allmänna sjukhus, bör fr. o. m. nästa budgetår bidrag till driften av centraltandpolikliniken och käkcentralen vid sjukhuset bestridas från förevarande anslag.

Den av sjukhusdirektionen gjorda anslagsberäkningen för nästa budgetår föranleder i och för sig ingen erinran från departementschefens sida. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle sålunda uppgå till (125 000 + 3 750 000) 3 875 000 kronor. Anslaget anses emellertid — bl. a. med hänsyn till behovet av medel för dels erläggande av retroaktiv driftkostnadsersättning för radioterapiavdelningen enligt förenämnda avtalsförslag, dels ock bestridande av driftbidrag till centraltandpolikliniken och käkcentralen vid sjukhuset — böra uppföras med samma belopp som för innevarande budgetår eller med 4 000 000 kronor.

Utskottet. Det redovisade avtalsförslaget, vilket har formen av ett tillägg till 1952 års avtal med Malmö stad, kan av utskottet godtagas. Då departementschefen förutsätter, att framdeles endast smärre jämkningar av eller tillägg till avtalet skall kunna ske utan att riksdagens samtycke inhämtas, har utskottet inte funnit anledning till erinran mot att bemyndigande här till lämnas.

Då även anslagsberäkningen kan av utskottet godtagas, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960 förordade grunder rörande statens bidrag till anordnande av undervisning och forskning vid radioterapiavdelningen å Malmö allmänna sjukhus;

b) till *Bidrag till Malmö allmänna sjukhus* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 000 000 kronor.

69:o) *Bidrag till vissa driftkostnader vid lasarettet i Umeå.* Kungl. Maj:t har (punkt 75, s. 271 och 272) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till vissa driftkostnader vid lasarettet i Umeå* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 600 000 kronor.

För detta ändamål är i gällande riksstat uppfört ett förslagsanslag av 650 000 kronor.

Genom beslut den 28 februari 1958 har Kungl. Maj:t godkänt avtal mellan staten och Västerbottens läns landsting angående inrättande av en medicinsk läroanstalt i Umeå m. m. Enligt detta avtal skall landstinget till-

handahålla värme, ånga, elektrisk kraft, gas, vatten, destillerat vatten, tryckluft, vacuum och syrgas till vissa särskilt angivna institutionslokaler vid lasarettet samt svara för underhåll av dessa lokaler. Till kostnaderna härför skall staten bidra med 50 procent. Såsom bidrag till lasarettets övriga driftkostnader skall staten årligen erlægga 10 procent av den del av dessa kostnader, som efter antalet vård dagar belöper på av undervisningen disponerade vårdplatser. Den driftkostnad, som lägges till grund för beräkningen av statens bidrag, skall omfatta följande utgifter: avlöningar, pensioner m. m. till personal, som icke är uppförd på läroanstaltens stat, expeditionskostnader, diverse, läkemedel, förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården, kosthåll, värme, ånga, elektrisk kraft, gas, vatten, destillerat vatten, tryckluft, vacuum och syrgas, tvätt och renhållning, inventariers underhåll och komplettering, fastigheters underhåll samt hyror. Summan av angivna utgifter fördelas på summan av vård dagarna vid hela lasarettet. Den sålunda erhållna kostnaden per vård dag (dagkostnaden) lägges till grund för beräkningen av statens bidrag under iakttagande av att dagkostnaden icke må överstiga medeldagkostnaden för samma år vid övriga undervisningssjukhus.

För budgetåret 1960/61 bör medel anvisas för bestridande av statens bidrag till driftkostnaderna vid lasarettet under kalenderåret 1960. Antalet vård dagar under år 1960 på av undervisningen disponerade vårdplatser uppskattas till 225 237. Vård dagkostnaden vid lasarettet under år 1960 beräknas till 70 kronor. Den del av driftkostnaderna, som belöper på de av undervisningen disponerade vårdplatserna, skulle således utgöra $(225\ 237 \times 70)$ 15 766 590 kronor. Eftersom staten enligt avtalet har att bidra till dessa driftkostnader med 10 procent, kommer det för nästa budgetår erforderliga statsbidraget att utgöra 1 576 659 kronor, vilket belopp avrundas till 1 600 000 kronor.

Utskottet. Departementschefens anslagsberäkning under denna och näst följande punkt står i överensstämmelse med det avtal beträffande en medicinsk läroanstalt i Umeå, som riksdagen tidigare godkänt, och föranleder icke någon erinran från utskottets sida.

Utskottet hemställer i förevarande sammanhang,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa driftkostnader vid lasarettet i Umeå* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 600 000 kronor.

70:o) *Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid lasarettet i Umeå m. m.* Kungl. Maj:t har (punkt 76, s. 272) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid lasarettet i Umeå m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 380 000 kronor.

Organisationskommittén för den medicinska högskolan i Umeå har hemställt om ett anslag av 2 380 000 kronor.

Enligt i propositionen nr 188/1957 intagen plan för tillgodoseende av lokalbehovet för Umeå lasarett och den medicinska högskolan i Umeå har statens bidrag till de i planen upptagna två uppbyggnadsskedena beräknats till 1 813 000 resp. 13 450 000 kronor. Förstnämnda belopp, 1 813 000 kronor, har anvisats för budgetåren 1958/59 och 1959/60. Därjämte har för budgetåret 1959/60 anvisats 950 000 kronor till vissa till det andra uppbyggnadsskedet hörande byggnadsarbeten, nämligen uppförande av nybyggnad för ämnet bakteriologi m. m. och tillbyggnad av den patologiska institutionen.

Sistnämnda bägge byggnadsarbeten beräknas fortgå under budgetåret 1960/61. Under detta budgetår skall därjämte påbörjas uppförande av en särskild behandlingsbyggnad samt en köksbyggnad med matsalsutrymme. Vidare skall entreprenadhandlingar utarbetas beträffande en byggnad för klinisk fysiologi, klinisk kemi och medicinsk kemi. För sagda, till det andra uppbyggnadsskedet hörande byggnadsarbeten erfordras under budgetåret 1960/61 ett statsbidrag å 2 380 000 kronor.

Departementschefen förordar, att nämnda belopp anvisas för nästa budgetår.

Utskottet hemställer, under hänvisning till vad utskottet anfört under nästföregående punkt,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid lasarettet i Umeå m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 380 000 kronor.

71:o) **Bidrag till anordnande av barnavdelningar vid lasarett m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 77, s. 273) och under erinran att anslaget i gällande riksstat uppförts med ett formellt belopp av 100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till anordnande av barnavdelningar vid lasarett m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 225 000 kronor.

72:o) **Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 78, s. 273 och 274), vilket innebär en uppräknning av anslaget med 200 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 400 000 kronor.

73:o) **Bidrag till anordnande av tuberkulossjukvårdsanstalter.** Kungl. Maj:t har (punkt 79, s. 274—277) föreslagit riksdagen att till Bidrag till anordnande av tuberkulossjukvårdsanstalter för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

Till bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter är i gällande riksstat uppfört ett reservationsanslag av 35 000 kronor. Vidare har under det i riksstaten upptagna reservationsanslaget Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna anvisats 100 kronor.

Statsbidrag till anläggning och drift av tuberkulossjukvårdsanstalter bestrides från två resp. tre å riksstaten uppförda anslag. Departementschefen förordar, att ifrågavarande anslag lämpligen sammanföres till ett för anläggningsbidrag och ett för driftbidrag. I enlighet härmed föreslås, att med anslaget Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna avsedda utgiftsändamål fr. o. m. budgetåret 1960/61 bestrides från förevarande anslag, till vilket torde överföras å det förra anslaget reserverade medel. Det förutsättes därvid, att dessa medel skall uteslutande disponeras för att tillgodose byggnadsändamål vid folksanatorierna.

För ombyggnad av den befintliga reningsanläggningen för avloppsvatten vid Hessleby sanatorium har 1955 och 1957 års riksdagar medgivit, att sammanlagt högst 174 000 kronor må tagas i anspråk av på folksanatorieanslaget tillgängliga medel. I anslagsframställning för innevarande budgetår anmäldes, att byggnadskostnaderna beräknades stiga till cirka 272 000 kronor. I avbidan på definitiva kostnadsuppgifter ansågs ytterligare medel ej böra anvisas för denna merkostnad. Sedan ombyggnaden numera färdigställt, har kostnaderna visat sig uppgå till 277 556 kronor, innebärande en merkostnad av 103 556 kronor. Departementschefen erinrar om att byggnadsstyrelsen i ett under motsvarande anslagspunkt i föregående års statsverksproposition redovisat yttrande anmärkt, att tidigare kostnadsberäkning varit alltför låg. Med hänsyn till att byggnadsstyrelsen — som i ett år 1957 avgivet yttrande ansett de då till 174 000 kronor uppgivna kostnaderna skäliga — i förstnämnda yttrande icke funnit anledning till erinran mot de till cirka 272 000 kronor beräknade kostnaderna, motsätter sig departementschefen icke att ytterligare omkring 103 000 kronor tages i anspråk av reserverade medel. I likhet med vad riksdagens revisorer uttalat i 1959 års berättelse angående statsverket, § 39, framhålles dock det synnerligen angelägna i att kostnadsberäkningar för olika anläggningsarbeten utföres med tillräcklig omsorg och sådant förutseende, att vederbörande myndigheter icke gång efter annan tvingas att för de ifrågavarande ändamålen anvisa medel långt utöver vad som ursprungligen beräknats.

Med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1945 har för vård av vissa tuberkulossjuka utländska medborgare uppförts fjorton s. k. E-paviljonger i anslutning till av Stockholms stad och vissa landsting drivna sanatorier.

Byggnadskostnaderna, som uppgått till cirka 3 330 000 kronor, har bestritts av statsmedel. Vidare har paviljongerna på statens bekostnad tillförts utrustning till ett värde av cirka 600 000 kronor. Paviljongerna, som tillkommit för att såsom ett led i hjälpen åt av kriget drabbade länder omhändertaga tuberkulossjuka flyktingar, erfordras icke längre för detta ändamål. Medicinalstyrelsen har framhållit, att paviljongerna med hänsyn till belägenheten icke lämpligen kan användas för annat statligt sjukvårdsändamål. Styrelsen föreslår därför, att paviljongerna jämte inventarier på vissa villkor utan ersättning överlämnas till ifrågakommande huvudmän att användas för tuberkulos- eller kronikervård eller annat sjukvårdsändamål, som av Kungl. Maj:t kan godkännas.

I yttranden över förslaget har statskontoret uttalat, att statsverket saknade anledning frånhända sig paviljongerna utan ersättning, medan styrelserna för svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet förutsatt, att staten icke betingade sig någon ersättning för överlåtelse av paviljongerna med tillhörande inventarier.

I likhet med statskontoret finner departementschefen i och för sig rimligt att visst vederlag utgår för ifrågavarande paviljonger. Huvudmännen har emellertid svarat för paviljongernas underhåll samt för utbyten och kompletteringar av inventarier. I flera fall har huvudmännen därutöver nedlagt i förhållande till byggnadernas värde betydande kostnader för förbättringsarbeten. Med hänsyn härtill och då paviljongerna såsom medicinalstyrelsen framhållit icke lämpligen kan användas för annat statligt sjukvårdsändamål, finner departementschefen övervägande skäl tala för att äganderätten till paviljongerna utan vederlag övergår till huvudmännen. Därest förslaget godtogs av riksdagen, föreslås det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter.

För nästa budgetår föreslås anvisat ett formellt belopp av 100 kronor.

Utskottet har i förevarande sammanhang jämväl till behandling förehaft den redogörelse angående reningsanläggningen för avloppsvatten vid Hessleby sanatorium, som riksdagens år 1959 församlade revisorer lämnat under § 39 i sin berättelse. I samband med sin redogörelse har revisorerna gjort följande uttalande.

En ombyggnad av reningsanläggningen för avloppsvatten vid Hessleby sanatorium har ägt rum. Ursprungligen beräknades arbetena härför komma att draga en kostnad av 90 000 kronor. Sedan skärpta krav på anläggningen uppställts, antogs utgifterna komma att stiga till 174 000 kronor. De verkliga kostnaderna ha emellertid kommit att uppgå till 277 000 kronor. Riksdagen har hittills medgivit att för ändamålet må tagas i anspråk ett belopp av högst 174 000 kronor från anslaget till Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna.

En betydande utgiftsökning i förhållande till de ursprungligen beräknade kostnaderna har således uppkommit. Även om denna till en del kan förklaras av att anläggningen till följd av myndigheters beslut måst utföras

mer komplicerad än ursprungligen avsetts, framstår fördyringen såsom anmärkningsvärd. Den av revisorerna utförda granskningen av ärendets handläggning m. m. ger vid handen, att kostnaderna för anläggningen motsvara omkring 900 kronor per personekvivalent. Detta måste anses högt, även om hänsyn togs till vissa extra anordningar för klorering m. m. som kommit till utförande. Som jämförelse kan nämnas att anläggningskostnaden för mindre, kommunala höggradiga avloppsreningsverk enligt t. ex. principen kontaktluftare uppgår till ca 400 kronor per personekvivalent; i detta belopp innefattas dock ej utgifter för extra anordningar.

Enligt vad revisorerna inhämtat ha några överläggningar med vederbörande kommunala organ om bidrag från kommunen till reningsverket icke upptagits. Vilken utgång dylika överläggningar kunnat få är givetvis omöjligt att nu bedöma. Det måste likväl anses vara en brist att möjligheterna härutinnan icke prövats. Även i vissa andra hänseenden anse sig revisorerna kunna konstatera, att planläggningen av ifrågavarande arbete knappast skett med önskvärt förutseende. Kontakt synes sålunda icke i tillräckligt god tid ha tagits med samtliga de myndigheter som haft att taga ställning till uppkommande frågor i samband med ombyggnaden. Därest erforderliga samråd med dessa ägt rum, innan kostnadsberäkningarna för anläggningen redovisats för Kungl. Maj:t och därmed för riksdagen, hade statsmakterna kunnat mera ingående än nu, sedan utgifterna redan verkställts, pröva anläggningens omfattning, utförande m. m. och därmed även kostnadernas skälighet.

Vad som i detta ärende förekommit föranleder revisorerna att rent principiellt framhålla det synnerligen angelägna i att kostnadsberäkningar för olika anläggningsarbeten utföras med tillräcklig omsorg och sådant förutseende, att vederbörande myndigheter icke gång efter annan tvingas att för de ifrågavarande ändamålen anvisa medel långt utöver vad som ursprungligen beräknats.

Utlåtanden i ärendet har avgivits av *statskontoret* och *överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond*.

Utskottet tillstyrker, att nu utgående bidrag till anordnande av tuberkulossjukvårdsanstalter i fortsättningen bestrides från ett gemensamt anslag. Utskottet har inte heller något att erinra mot att detta för nästa budgetår uppföres med ett formellt belopp.

Den av riksdagens revisorer lämnade redogörelsen angående det aktuella anläggningsföretaget vid Hesseby sanatorium visar, att — såvitt revisorerna kunnat konstatera — till följd av bristande förutseende vid planläggningen under arbetets gång inträffat väsentligt ändrade förutsättningar för projektet, vilket lett till en betydande utgiftsökning i förhållande till de ursprungligen beräknade kostnaderna. Härigenom har det inte varit möjligt för statsmakterna att i vanlig ordning taga ställning till projektets lämpliga utförande och pröva anläggningskostnadernas skälighet.

Det principiella uttalande som revisorerna mot bakgrunden härav gjort angående det synnerligen angelägna i att kostnadsberäkningar för olika

anläggningsarbeten utföres med tillräcklig omsorg och sådant förutseende, att vederbörande myndigheter icke gång efter annan tvingas att för de ifrågavarande ändamålen anvisa medel långt utöver vad som ursprungligen beräknats, kan utskottet helt ansluta sig till. Därutöver får utskottet emellertid erinra om att riksdagen numera godkänt det förslag om ändrade riktlinjer för handläggningen av byggnadsärenden, vilket framlagts i årets statsverksproposition. Den nya ordningen avses skola tillämpas i fråga om husbyggnad för statens räkning. Med hänvisning härtill vill utskottet framhålla önskvärdheten av att de nya riktlinjerna, där detta är möjligt, i stort sett analogt lägges till grund för prövningen av ärenden angående byggnadsföretag, vilka liksom i detta fall helt eller till övervägande del bekostas av statsmedel.

Såsom framgår av det föregående har även departementschefen i statsverkspropositionen uttalat sin fulla anslutning till revisorernas uttalande. Utskottet, som med hänsyn till vad i propositionen i övrigt anförts inte vill motsätta sig den för nu ifrågavarande projekt förordade medelsanvisningen, finner därför revisorernas uttalande icke böra föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Vidkommande E-paviljongerna vore det, såsom även framhållits i propositionen, i och för sig rimligt att visst vederlag utginge för dessa. Med hänsyn till vad departementschefen anför vid behandlingen av denna fråga vill utskottet emellertid inte motsätta sig, att äganderätten övergår till huvudmännen utan vederlag.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

I. att riksdagen må till *Bidrag till anordnande av tuberkulossjukvårdsanstalter* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor;

II. att riksdagens revisorers förevarande uttalande med hänsyn till vad i ärendet förekommit icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

74:o) **Bidrag till driften av tuberkulossjukvårdsanstalter.** Kungl. Maj:t har (punkt 80, s. 277—282) föreslagit riksdagen att till Bidrag till driften av tuberkulossjukvårdsanstalter för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 665 000 kronor.

I riksstaten för innevarande budgetår har för bidrag till driften av tuberkulossjukvårdsanstalter uppförts tre förslagsanslag, nämligen Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos, 2 300 000 kronor, Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos, 285 000 kronor, och Bidrag till driften av folksanatorierna, 160 000 kronor.

I anslutning till vad departementschefen förordat under nästföregående

anslagspunkt anses bidragen till driften av anstalter för lungtuberkulos och för kirurgisk tuberkulos samt till driften av folksanatorierna fr. o. m. budgetåret 1960/61 böra bestridas från ett gemensamt förslagsanslag, som bör rubriceras Bidrag till driften av tuberkulosjukvårdsanstalter.

Medelsbehovet för bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos resp. kirurgisk tuberkulos beäknas till 2 100 000 resp. 265 000 kronor.

Vad beträffar bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos anmäler departementschefen i detta sammanhang, att Kungl. Maj:t med stöd av ett av riksdagen lämnat bemyndigande genom beslut den 29 oktober 1959 beviljat föreningen kustsanatoriet Apelviken bidrag med 187 911 kronor 84 öre till täckande av under år 1957 uppkommet underskott å sanatoriets drift. Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut den 18 december 1959 beviljat föreningen bidrag med 237 095 kronor 57 öre till täckande av under år 1958 uppkommet driftunderskott. Bidragen skall utgå med ett sammanlagt belopp av 224 829 kronor 72 öre från nysnämnda anslag samt i övrigt från anslaget till Bidrag till vanföreanstalter m. m. Enligt av Kungl. Maj:t meddelad föreskrift skall mot de beviljade statsbidragen avräknas en sanatoriets sedan år 1954 oreglerad förskottsskuld till medicinalstyrelsen å 231 034 kronor. Ifrågavarande underskott har uppkommit till följd av att vårddagskostnaderna under åren 1957 och 1958 uppgått till 38 kronor 17 öre resp. 38 kronor 90 öre, medan utgående fasta statsbidrag och ersättningar från landsting och storstäder under samma tid varit begränsade till 35 kronor för vårddag. Sistnämnda belopp har fr. o. m. den 1 januari 1959 höjts till 50 kronor för vårddag.

Vad gäller folksanatorierna har nykterhetsvårdsutredningen i en den 1 december 1959 avlämnad promemoria angående den fortsatta användningen av Hessleby sanatorium såsom specialanstalt för tuberkulossjuka alkoholmissbrukare anmält, att beläggningen vid sanatoriet sedan mars 1959 visat en stadig uppgång. I mitten av oktober 1959 var beläggnings-siffran 80, vilket innebär att tre av sanatoriets fyra vårdavdelningar var fullbelagda. Utredningen föreslår att den fjärde avdelningen omändras till slutet övervakningsavdelning med 12 platser. Härigenom skulle vid sanatoriet kunna vårdas även det klientel, som nu av olika skäl måste överföras till tuberkulosavdelningen vid statens vårdanstalt å Svartsjö. Merkostnaden för den av övervakningsavdelningen föranledda personalökningen uppskattas av utredningen till 75 000 kronor. Denna merkostnad skulle enligt utredningen i och för sig erfordra ett särskilt statsbidrag. Emellertid skulle härigenom splittringen på olika bidragsformer till sanatoriets verksamhet bli framträdande. Förutom bidrag från sjukvårdshuvudmännen skulle nämligen statsbidrag utgå i fyra olika former, nämligen dels garanti- och beläggningsbidrag, dels nämnda särskilda statsbidrag, dels ock vid behov underskottstäckning från förevarande anslag. Utred-

ningen anser att det därför torde kunna övervägas att i ett särskilt bidrag sammanföra de olika formerna för statens engagemang i kostnaderna för sanatoriets drift. Även för egen del anser departementschefen skäl tala för en sådan lösning av statsbidragsfrågan. Detta spörsmål anses dock lämpligen böra prövas i anslutning till behandlingen av nämnda promemoria.

Å driften av folksanatorierna under budgetår 1958/59 har uppstått ett underskott å 348 172 kronor. Härav belöper cirka 210 000 kronor på Hessleby sanatorium, vilket belopp reglerats genom Kungl. Maj:ts beslut den 18 december 1959. För att täcka återstående del av underskottet (348 172—210 000) i runt tal 138 000 kronor, avseende Österåsens sanatorium, bör medel beräknas för budgetåret 1960/61. Vidare bör i enlighet med av socialstyrelsen gjord beräkning upptagas ett belopp av 60 000 kronor för att täcka under innevarande budgetår uppkommande underskott vid Hessleby sanatorium. Härjämte erfordras ett belopp av 100 000 kronor till förskott för driften av Österåsens sanatorium. Till driften av folksanatorierna beräknas alltså (138 000 + 60 000 + 100 000) i runt tal 300 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget uppgår sålunda till (2 100 000 + 265 000 + 300 000) 2 665 000 kronor.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot att de olika bidragsanslagen till driften av tuberkulossjukvårdsanstalter sammanföres till ett förslagsanslag.

Vad gäller folksanatorierna vill utskottet erinra om att utskottet i sitt föregående år avgivna, av riksdagen godkända utlåtande nr 11 ägnat särskild uppmärksamhet åt beläggningen vid Hessleby sanatorium. Mot bakgrunden av vad utskottet därvid anfört finner utskottet tillfredsställande att sanatoriet under det senaste året bättre än tidigare kunnat tjäna sitt ändamål. Enligt vad utskottet inhämtat från socialstyrelsen uppgick beläggningen vid sanatoriet den 15 februari i år till 81.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag jämväl i övrigt hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av tuberkulossjukvårdsanstalter* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 665 000 kronor.

75:0) **Bidrag till anordnande av epidemivårdanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 81, s. 282 och 283) och under erinran, att anslaget i gällande riksstat uppförts med 175 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till anordnande av epidemivårdanstalter* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 kronor.

76:o) **Bidrag till driften av epidemivårdanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 82, s. 283 och 284), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av epidemivårdanstalter* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

77:o) **Bidrag till anordnande av hem för kroniskt sjuka.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 83, s. 284 och 285), vilket innebär en med 385 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet.

att riksdagen må till *Bidrag till anordnande av hem för kroniskt sjuka* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 650 000 kronor.

78:o) **Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 84, s. 285 och 286), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 000 kronor.

79:o) **Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 85, s. 286 och 287), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 300 000 kronor till följd av ökade kostnader för röntgenbehandling och radiumapplikation, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 100 000 kronor.

80:o) **Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 86, s. 287), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

81:o) **Bidrag till riksföreningen mot reumatism.** Kungl. Maj:t har (punkt 87, s. 288—290) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till riksföreningen mot 7 — Bihang till riksdagens protokoll 1960. 6 saml. Nr 11*

reumatism för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kronor.

Anslaget för ändamålet finnes icke uppfört i gällande riksstat.

Riksföreningen mot reumatism har hemställt om bidrag till föreningens fortsatta verksamhet med 518 955 kronor.

Departementschefen anför att Spenshults reumatikersjukhus, som år 1952 av staten uppläts till Riksföreningen mot reumatism som eftervårdsanstalt för reumatiskt sjuka, omfattar 124 vårdplatser. Antalet patienter, vilka väntat på intagning, har i genomsnitt uppgått till mellan 300 och 400, varav framgår, att behovet av eftervårdplatser för reumatiskt sjuka fortfarande är mycket stort. Härvid erinras om att 1941 års reumatikervårds-sakkunniga (SOU 1945: 41) uppskattat platsbehovet för den reumatologiska eftervården till omkring 1 000 platser. Även om de sakkunnigas siffror givetvis ej längre kan anses vara helt aktuella, torde enligt departementschefens mening några större förskjutningar i vårdbehovet ej ha skett under senare år.

Med hänsyn till det sagda finner departementschefen det tillfredsställande, att Riksföreningen mot reumatism nu tagit initiativet till att genom förvärv av Löts sanatorium från Södermanlands läns landsting tillföra den reumatologiska eftervården ytterligare vårdplatser, varigenom också den dyrbarare akutsjukvården i än högre grad kan avlastas. Byggnaderna är i gott skick och lämpar sig väl som eftervårdsanstalt för reumatiskt sjuka. Vad den aktuella framställningen angår, framgår av det anförda, att riksföreningen under årens lopp gjort kapitalinvesteringar i det av staten ägda Spenshults reumatikersjukhus med i runt tal 519 000 kronor, varjämte riksföreningen bidragit med ett löpande driftkapital å 300 000 kronor. Då riksföreningens tillgångar ej helt förslår för ett förvärv av Löts sanatorium, anser departementschefen det skäligt, att staten i viss utsträckning lämnar ekonomiskt bistånd till riksföreningens verksamhet för att möjliggöra ett inköp av sanatoriet men förordar, att statens bistånd begränsas till 350 000 kronor. Bidraget bör utgå endast under förutsättning att medlen användes för förvärv av sanatoriet.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må till *Bidrag till riksföreningen mot reumatism* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kronor.

82:o) Bidrag till vanförestalter m. m. Kungl. Maj:t har (punkt 88, s. 290—294) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till vanförestalter m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 9 400 000 kronor.

Under denna rubrik är i gällande riksstat uppfört ett förslagsanslag av 8 800 000 kronor. Vidare har under det i riksstaten upptagna förslagsanslaget Bidrag till resor för vanföra m. m. anvisats 75 000 kronor.

Vanföreanstalternas yrkesskolor undergår f. n. en successiv upprustning, som innebär en förskjutning av tyngdpunkten för utbildningen från de traditionella vanföreyrkena till moderna och mer konkurrenskraftiga utbildningsgrenar. Sålunda har sedan den 1 juli 1956 nedlagts yrkesavdelningar för skrädleri, skomakeri och trikåstickning. Samtidigt har vid anstalternas yrkesskolor inrättats två mekanikeravdelningar, två radio- och televisionsavdelningar, en fotoavdelning och en optikeravdelning, varjämte ytterligare nya yrkesavdelningar planeras. Vidare har utbildningen i sömnadsyrkena givits en modernare inriktning. Erforderliga nya yrkeslärartjänster har tillkommit genom utbyten mot vakanta ordinarie lärartjänster. Då ifrågavarande tjänsteförändringsfrågor prövas i samband med fastställande av inkomst- och utgiftsstater för vanföreanstalterna, har de ombildade yrkeslärartjänsterna ansetts endast kunnat inrättas som extra i avbidan på att frågan om fastare anställningsform för vederbörande underställes riksdagens prövning. För att stärka anstalternas möjligheter att finna kompetenta sökande till nyinrättade yrkeslärartjänster föreslår departementschefen att Kungl. Maj:t bemyndigas att i förekommande fall medgiva inrättande av ordinarie eller extra ordinarie yrkeslärartjänster i utbyte mot vakanta sådana tjänster med enahanda anställningsform i annat ämne.

Vid bifall till vad nu föreslagits behöver frågan om ombildning av en lärartjänst i sömnad vid *Norrbackainstitutet* ej bli föremål för ställningstagande i detta sammanhang. Vad gäller övriga tjänsteförändringsfrågor tillstyrkes extraordinariesättningar av en yrkeslärartjänst vid vardera av *Norrbackainstitutet* och *vanföreanstalten i Hälsingborg* ävensom av en tjänst som elevhemsföreståndarinna vid sistnämnda anstalt. Däremot kan departementschefen ej biträda förslaget om ordinariesättning av en yrkeslärartjänst vid *vanföreanstalten i Härnösand*. I detta sammanhang erinras om att skillnaden i anställningsform består i att ordinarie tjänsteman vid vanföreanstalterna äger åtnjuta sex månaders uppsägningstid, medan uppsägningstiden för extra ordinarie tjänsteman utgör tre månader.

Vad beträffar medelsbehovet för nästa budgetår har det sammanlagda driftunderskottet för vanföreanstalterna i de av Kungl. Maj:t för budgetåret 1959/60 fastställda inkomst- och utgiftsstaterna beräknats till 6 025 300 kronor, vilket utgör en minskning i förhållande till föregående budgetår med cirka 300 000 kronor.

För stödjobandage och proteser samt för invalidvagnar och rullstolar beräknas medelsbehovet till omkring 2 800 000 resp. 400 000 kronor.

Till den av svenska vanförevårdens centralkommitté bedrivna forsk-

ningen rörande proteser och stödjebandage föreslås ett oförändrat bidrag av 30 000 kronor. Centralkommittén har därjämte hemställt om ett till 100 000 kronor förhöjt bidrag till sin tekniska verksamhet. Trots ett sålunda förhöjt statsbidrag räknar centralkommittén med ett underskott av 80 000 kronor på denna verksamhet. I likhet med medicinalstyrelsen anser departementschefen sig dock endast kunna tillstyrka, att bidraget uppräknas från 35 000 till 70 000 kronor.

Slutligen föreslår departementschefen, att nuvarande anslag till Bidrag till resor för vanföra m. m. utgår ur riksstaten samt att ifrågavarande bidragskostnader bestrides från förevarande anslag. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag beräknas för ändamålet ett oförändrat belopp av 75 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår beräknas alltså till i runt tal 9 400 000 kronor.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Wallentheim m. fl.* (I: 163) och den andra inom andra kammaren av herr *Bengtsson* i Varberg *m. fl.* (II: 211), har hemställts, att riksdagen måtte anvisa till Svenska vanförevårdens centralkommitté ett anslag av 100 000 kronor som bidrag till driften av kommitténs tekniska verkstad.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 163.

Utskottet vill erinra om att frågor om regleringen av tjänster och inrättande av nya sådana, efter riksdagens år 1955 uttalade önskemål härom, numera underställes riksdagen i samma omfattning som beträffande statliga institutioner. Dock är från och med budgetåret 1958/59 från redovisningen undantagna dels frågor om anställande av sjukvårds- och ekonomibiträden och därmed jämställda befattningshavare ävensom fastställande av arvoden till sådan personal, bisysslearvoden och dylikt liksom motsvarande arvodesregleringar.

Den jämkning i dessa bestämmelser som departementschefen i förevarande sammanhang föreslår, innebärande bemyndigande för Kungl. Maj:t att i förekommande fall medgiva inrättande av ordinarie eller extra ordinarie yrkeslärartjänster i utbyte mot vakanta sådana tjänster med enahanda anställningsform i annat ämne, synes ägnad att underlätta den önskvärda övergången till moderna och mer konkurrenskraftiga utbildningsgrenar och kan av utskottet godtagas. Utskottet förutsätter emellertid, att de utbyten av tjänster som må ske med stöd av ett sådant bemyndigande i efterhand anmäles för riksdagen.

Vidkommande yrkandet i motionerna I: 163 och II: 211 vill utskottet, vars vederbörande avdelning genom besök vid den av Svenska vanförevårdens centralkommitté (SVCK) bedrivna verkstaden i Blackeberg in-

hämtat närmare uppgifter om den där bedrivna verksamheten och tagit del av förekommande arbeten, i allt väsentligt vitsorda värdet av denna verksamhet. Utskottet tillstyrker därför i likhet med departementschefen och medicinalstyrelsen, att bidraget till SVCK:s tekniska verksamhet ökas från 35 000 kronor till 70 000 kronor. En ytterligare höjning av detta belopp i enlighet med motionärernas förslag är utskottet däremot inte berett tillstyrka. Utskottet avstyrker sålunda förevarande motionsyrkande.

Då utskottet i övrigt inte funnit anledning till erinran eller särskilt uttalande hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 163 och II: 211 till *Bidrag till vanförestalter m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 9 400 000 kronor.

83:o) **Bidrag till Eugeniahemmet.** Kungl. Maj:t har (punkt 89, s. 294—296) föreslagit riksdagen att till Bidrag till Eugeniahemmet för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 700 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 600 000 kronor.

Departementschefen förordar, att till fasta bidrag vid hemmets sjukavdelning, till täckande av driftunderskott för budgetåret 1959/60 samt till bidrag till stödjebandage och proteser beräknas (28 000 + 1 408 000 + 250 000) 1 686 000 kronor, vilket belopp avrundas till 1 700 000 kronor.

Vidare tillstyrkes, att ytterligare en sjukgymnast i Ae 10/12 anställas vid sjukavdelningen. Det förutsättes dock, att befattningshavaren vid behov även anlitas för sjukgymnastisk behandling på såväl skolinternatet som skolhemmet på Lidingö. Vid skolinternatet är relationen mellan antalet vårdpersonal och elever endast 1 på 3,1. Med hänsyn härtill och till behovet av bättre differentiering av skoleleverna föreslås, att internatet tillföres av hemmets styrelse begärda två vårdarinnetjänster i A 4, vilka tjänster tills vidare inrättas som extra.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må till *Bidrag till Eugeniahemmet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 700 000 kronor.

84:o) **Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettavdelningar m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 90, s. 297—302) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade ändrade grunder för bidrag till stödjebandage och proteser m. m., dels ock till Bidrag till

stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettssavdelningar m. m. för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 000 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 3 400 000 kronor.

Genom beslut den 5 juni 1953 uppdrog Kungl. Maj:t åt medicinalstyrelsen att utreda frågan om ifrågasatt utvidgning av bidragsrätten för ortopediska hjälpmedel. Genom beslut den 17 juni 1955 föreskrev Kungl. Maj:t vidare, att styrelsen vid fullgörandet av det tidigare erhållna uppdraget skulle beakta vad föredragande departementschefen i prop. nr 135/1955 anfört angående med bidragsgivningen på detta område sammanhängande spörsmål. En inom styrelsen tillkallad delegation har utarbetat en promemoria med förslag i ämnet, vilken av styrelsen med skrivelse den 1 juli 1959 överlämnats till Kungl. Maj:t. Förslaget har varit föremål för remissbehandling.

Stödjebandage och proteser ävensom invalidvagnar och rullstolar tillhandahållas av vederbörande sjukvårdsinrättning, som efter rekvisition hos medicinalstyrelsen erhåller statsbidrag härför. Styrelsens granskning av bidragsansökningar och utanordning av bidrag omfattade till en början endast vanförestalterna, Eugeniahemmet och kustsanatorierna. Utbyggnaden av ortopedvården inom storstäder och landstingskommuner har sedan alltmer ökat svårigheterna för styrelsen att utöva erforderlig kontroll och bibehålla önskvärd överblick över verksamheten. I sin utredning har styrelsen därför övervägt möjligheterna att överflytta ansvaret för administrationen och finansieringen av de ortopediska hjälpmedlen på sjukkasseorganisationen. Med hänsyn till de invändningar, som riktats häremot av riksförsäkringsanstalten, har styrelsen emellertid ansett sig böra avstå från att framlägga förslag i denna riktning. Som ett alternativ föreslår styrelsen därför, att ansvaret för anskaffning och tillverkning av ortopediska hjälpmedel i princip överflyttas på sjukvårdshuvudmännen, varvid statsbidragen såsom hittills skulle utanordnas av medicinalstyrelsen. Denna lösning har å andra sidan vid remissbehandlingen bestämt avstyrkts av svenska stadsförbundet och svenska landstingsförbundet. Med hänsyn till det starka motstånd, som rests mot de båda alternativa lösningarna, anser departementschefen sig icke f. n. böra förorda en omläggning av administreringen av de ortopediska hjälpmedlen. Nuvarande ordning föreslås sålunda tills vidare skola bibehållas oförändrad. Ej heller tillstyrkes förslagen om införande av ett riktprissystem och tillskapande av ett centralt rådgivande organ på området.

Statsbidraget till stödjebandage och proteser samt till rullstolar och invalidvagnar var tidigare begränsat till två tredjedelar av kostnaderna. Fr. o. m. den 1 januari 1956 har statens andel höjts till tre fjärdedelar, dock att patienten alltid skall svara för ett belopp av 3 kronor. Det oaktat måste emellertid den enskilde patienten mången gång vidkännas betydande kostnader vid anskaffning av nödvändiga hjälpmedel. För att mildra verk-

ningarna härav lämnar vissa landsting bidrag till täckande av den på patienten belöpande kostnadsdelen. Även om det kan ifrågasättas om icke statens bidrag borde ytterligare utvidgas, anser departementschefen sig dock böra förordna, att kostnadsfördelningen bibehålles oförändrad.

I detta sammanhang beröres också frågan om samhällets stöd åt en annan grupp av handikappade, nämligen de hörselskadade. Enligt gällande bestämmelser utgår statsbidrag till anskaffande av hörapparater till barn under 16 år med hela inköpskostnaden. Till övriga kategorier hörselskadade utgår däremot — efter behovsprövning — bidrag med högst 100 kronor. Vid fastställandet av detta belopp förelåg som utgångspunkt att kommittén för dövhetens bekämpande beräknat ett genomsnittspris av 150 kronor per apparat. Emellertid betingar bidragsberättigade apparater f. n. i genomsnitt ett dubbelt så högt pris, vilket innebär att den enskilde själv har att stå för en dryg kostnad. Med hänsyn härtill synes frågan om samhällets stöd på detta område böra upptagas till förnyad prövning. Vissa detaljföreskrifter i bidragsbestämmelserna torde även böra överses.

Departementschefen övergår så till prövning av de övriga förslag till förbättrade stödåtgärder, som framlagts av medicinalstyrelsen. Såsom styrelsen föreslagit bör nuvarande anknytning av bidragsrätten till patientens vanföret upphöra. Avgörande för rätt till bidrag till ortopediskt hjälpmedel bör vara att behov av hjälpmedel — bedömt av ortopediskt utbildad läkare — föreligger. Genom den av departementschefen sålunda förordade ändringen av gällande bidragsbestämmelser vinnes f. ö. en anpassning till en redan utbildad praxis. Någon utvidgning av ordinationsrätten för ifrågavarande hjälpmedel tillstyrkes däremot ej.

Bidraget till invalidvagnar och rullstolar innefattar icke kostnaderna för anordningar för motordrift. Även om bidrag till motordrivna invalidvagnar i vissa fall kan erhållas från allmänna arvsfonden eller i form av s. k. näringshjälp, framstår det som otillfredsställande att den enskilde i andra fall har att själv svara för kostnaderna eller är hänvisad till eventuella bidrag från hemortskommunen eller från privata hjälporganisationer. Departementschefen föreslår sålunda, att statsbidragsgivningen fr. o. m. den 1 juli 1960 utsträcker till att omfatta jämväl anordningar för motordrift av invalidvagnar och rullstolar. Med invalidvagnar och rullstolar bör vidare — såsom redan nu sker i viss utsträckning — i bidragshänseende jämföras exempelvis sparkcyklar för personer med gångsvårigheter och liknande transportmedel.

I fråga om olika hjälpmedel för underlättande av den dagliga livsföringen för rörelsehindrade och andra handikappade liksom beträffande hjälpmedel för handikappade husmödrar föreligger otvivelaktigt behov av ökat stöd från det allmänna sidan. Med hänsyn till de insatser, som frivilliga hjälporganisationer utför på detta område, kan det dock synas mindre ändamålsenligt att i en verksamhet, som innefattar bidragsgivning efter indi-

viduell prövning och med ofta förhållandevis ringa belopp, engagera offentliga myndigheter och organ i större omfattning än som redan skett. Från praktisk synpunkt framstår det som lämpligare att genom ett generellt utformat statligt stöd göra det möjligt att vidga och effektivisera den verksamhet, som frivilliga organisationer bedriver. De vanföras riksförbund har förklarat sig berett att ombesörja prövningen av de hjälpbehov som anmäles och fördela det anslag som kan ställas till dess förfogande för ifrågavarande hjälpmedel. Denna ordning anses försöksvis böra prövas. För ändamålet har chefen för socialdepartementet vid anmälan av anslaget till Bidrag till De vanföras riksförbund föreslagit, att detta anslag höjes med 100 000 kronor. Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter om medlens användning m. m.

Kostnaderna för s. k. näringshjälp, varmed avses bidrag till partiellt arbetsföra för igångsättande av självständig förvärvsverksamhet eller anskaffande av motorfordon, bestrides från det under femte huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet. Vid anmälan av medelsbehovet för detta anslag har chefen för socialdepartementet föreslagit, att anslaget uppräknas med 500 000 kronor.

Slutligen anmäles en av svensk förening för gastroenterologi gjord framställning om statsbidrag till vissa bandage vid colostomier och ileostomier. Föreningen har därvid anfört att dessa bandage borde jämföras med ortopediska bandage och sålunda betalas av allmänna medel. I yttrande över framställningen har medicinalstyrelsen anfört, att kostnaderna för erforderliga bandage och deras skötsel vid colostomier uppgår till relativt ringa belopp. Kostnaderna för bandage och deras skötsel vid ileostomier är visserligen större, men å andra sidan uppgår det årliga antalet ileostomier till allenast cirka 30. Med hänsyn härtill finner styrelsen, att ett bifall till framställningen skulle medföra ett administrativt arbete, som knappast kan anses motiverat. Styrelsen finner för sin del övervägande skäl tala för att denna angelägenhet i förekommande fall ordnas genom vederbörande huvudmans försorg.

För egen del finner departementschefen syftet med den gjorda framställningen behjärtansvärt men erinrar om att enligt den kostnadsfördelning mellan staten och den enskilde, som beträffande ortopediska hjälpmedel förutsatts skola tills vidare gälla oförändrad, den enskilde kommer att många gånger få vidkännas kostnader, som vida överstiger kostnaderna för anskaffande av colostomi- och ileostomiförband. Med hänsyn härtill och till vad medicinalstyrelsen i övrigt anfört anser departementschefen sig ej kunna tillstyrka bifall till framställningen.

Medicinalstyrelsen har i sin anslagsframställning för nästa budgetår vid oförändrade bidragsregler beräknat medelsbehovet till 3 700 000 kronor. De årliga kostnaderna för bidrag till motordrivna invalidvagnar har av styrelsen beräknats till 250 000 kronor, vilket belopp torde komma att belasta i

första hand anslaget Bidrag till vanförestalter m. m. samt förevarande anslag. Med hänsyn härtill och till att kostnaderna för ortopediska hjälpmedel kan väntas stiga, föreslås, att anslaget uppföres med 4 000 000 kronor, vilket innebär en ökning av medelsanvisningen i förhållande till innevarande budgetår med 600 000 kronor.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Göran Karlsson m. fl.* (I: 275) och den andra inom andra kammaren av herr *Bengtsson* i Varberg *m. fl.* (II: 330), har hemställts, att riksdagen måtte besluta att den nuvarande kostnadsfördelningen för stödjebandage och ortopediska hjälpmedel ändras så, att staten påtager sig hela kostnaden.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 330.

Utskottet. Statsbidraget till stödjebandage och proteser samt till rullstolar och invalidvagnar var tidigare begränsat till två tredjedelar av kostnaderna. Från och med den 1 januari 1956 har statens andel höjts till tre fjärdedelar, dock att patienten alltid skall svara för ett belopp om tre kronor. Trots den höjning som sålunda skett och de bidrag som i vissa fall erhålles från lands-tingen måste emellertid, såsom departementschefen anfört, den enskilde patienten mången gång vidkännas betydande kostnader vid anskaffning av nödvändiga hjälpmedel. I likhet med departementschefen anser utskottet, att det kan ifrågasättas om icke statens bidrag borde ytterligare utvidgas. Utskottet, som vill erinra om den av departementschefen i detta sammanhang föreslagna utvidgningen i bidragsrätten till att omfatta även anordningar för motordrift m. m., är dock i nuvarande läge inte berett att, i enlighet med vad motionerna I: 275 och II: 330 förordats, tillstyrka att staten påtager sig hela kostnaden för ifrågavarande hjälpmedel.

Departementschefens ställningstagande i övrigt till den av medicinalstyrelsen redovisade utredningen angående bidragsrätten för ortopediska hjälpmedel har inte föranlett erinran eller uttalande från utskottets sida.

Då även anslagsberäkningen kan av utskottet godtagas, hemställer utskottet,

I. att riksdagen må

a) godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960 förordade ändrade grunder för bidrag till stödjebandage och proteser m. m.;

b) till *Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettavdelningar m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 000 000 kronor;

II. att motionerna I: 275 och II: 330 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

85:o) **Bidrag till anskaffande av hörapparater.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 91, s. 303), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till anskaffande av hörapparater* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 450 000 kronor.

86:o) **Bidrag till anordnande av förlossningsanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 92, s. 303 och 304), vilket innebär medelsanvisning med allenast formellt belopp, samt under erinran, att anslaget i gällande riksstat uppförts med 20 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till anordnande av förlossningsanstalter* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

87:o) **Statens institut för folkhälsan: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 93, s. 304—310) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens institut för folkhälsan, som påkallas av vad departementschefen förordnat, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens institut för folkhälsan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Statens institut för folkhälsan: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 3 485 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 3 330 000 kronor.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår departementschefen, att tjänsten som biträdande avdelningsföreståndare i Ae 26 vid allmänhygieniska avdelningen uppflyttas till Be 1.

På grund av att den planerade fortbildningskursen för hälsovårdsinspektörer icke kommer till stånd under innevarande budgetår bör medel härför, 5 500 kronor, anvisas även för nästa budgetår.

I detta sammanhang anmäles, att av institutet igångsatt tidskrivning i syfte att få ett säkrare underlag för fastställelse av ny taxa för ersättning för utförda uppdrag kommer att redovisas i början av innevarande år.

Vad i det föregående föreslagits föranleder en ökning av medelsanvisningen för budgetåret 1960/61 med omkring 7 000 kronor. Den automatiska utgiftstegringen för löneklassuppflyttningar, rörligt tillägg, kompensation för höjda folkpensionsavgifter samt viss lönereglering m. m. medför ett ökat medelsbehov med omkring 148 000 kronor. På grund härav uppräknas anslaget med 155 000 kronor.

Utskottet har i sitt av riksdagen numera godkända utlåtande nr 14 tillstyrkt av departementschefen i förevarande sammanhang anmält förslag om uppflyttning av tjänsten som biträdande avdelningsföreståndare i Ae 26 vid allmänhygieniska avdelningen till Be 1.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag jämväl i övrigt hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens institut för folkhälsan, som påkallas av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens institut för folkhälsan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	422 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	17 000
3. Avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	263 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	2 243 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	480 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	60 000

Summa kronor 3 485 000;

c) till *Statens institut för folkhälsan*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 485 000 kronor.

88:o) *Statens institut för folkhälsan*: *Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 94, s. 310 och 311), vilket innebär en med 49 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens institut för folkhälsan*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 832 000 kronor.

89:o) *Barnmorskeläroanstalten i Stockholm*: *Avlöningar*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 95, s. 311—313), vilket innebär en uppräknings av anslaget med 7 000 kronor med hänsyn till utgiftsökningar av automatisk natur, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för barnmorskeläroanstalten i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	62 000
2. Arvoden till biträdande överlärare och tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	26 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	25 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	15 500
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 800

Summa kronor 131 000;

b) till *Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 131 000 kronor.

90:o) **Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 96, s. 313—315), vilket innebär en med 11 000 kronor minskad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 168 000 kronor.

91:o) **Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 97, s. 315—318) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för barnmorskeläroanstalten i Göteborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 141 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 104 000 kronor.

Med anledning av framställning från barnmorskeläroanstaltens styrelse om anvisande av medel för en extra barnmorskekurs uttalade departementschefen i 1959 års statsverksproposition bl. a., att antalet vakanser på barnmorsketjänster syntes högt samt att avgången från barnmorskeyrket var påfallande stor. Vidare erinrades om att svårigheterna tycktes vara desamma som redan tidigare konstaterats beträffande sjuksköterskekåren

samt att de åtgärder som rekommenderats för att stimulera de gifta sjuksköterskorna att kvarstå eller återgå i tjänst även borde övervägas beträffande barnmorskorna. I avvaktan på resultatet av förhandlingar med huvudmännen rörande dylika åtgärder samt av den utredning angående inrättande av en reservkår av sjuksköterskor och barnmorskor, som medicinalstyrelsen erhållit i uppdrag att verkställa, ansåg departementschefen sig för det dåvarande icke kunna tillstyrka förslaget om anordnande av en extra barnmorskekurs.

Läroanstaltens styrelse har nu ånyo hemställt att medel anvisas för ytterligare en barnmorskekurs under nästa budgetår, beräknad för 20 deltagare. Medicinalstyrelsen har i frågan anfört bl. a., att antalet vakanser på barnmorsketjänster ökat sedan föregående år samt att de kommer att ytterligare öka, därest ej åtgärder vidtages för att främja rekryteringen. Styrelsen framhåller vidare, att man på grundval av de erfarenheter, som vunnits vid utredningen rörande en reservkår av sjuksköterskor, knappast kan räkna med någon större anslutning till en eventuell reservkår av barnmorskor.

För egen del framhåller departementschefen, att den ökande bristen på barnmorskor synes allvarlig, särskilt inom den slutna vården. Orsaken till bristen torde, som tidigare uttalats, huvudsakligen ligga i den allt större avgången från yrket. Medan man år 1953 räknade med en avgång av omkring 70 barnmorskor per år erfordras i dagens läge enligt medicinalstyrelsen ett årligt tillskott av 90 nya barnmorskor enbart för att täcka avgången. Man torde vidare få räkna med att antalet tjänster i den slutna vården kommer att öka betydligt genom fortgående utbyggnad, medan antalet tjänster i den öppna vården synes komma att minska i långsammare takt än hittills. Totalantalet barnmorsketjänster kommer till följd härav i fortsättningen att öka i stället för att minska såsom skett de senaste åren. Även om man genom lättnader i tjänstgöringsförhållanden och andra åtgärder lyckas stimulera en del gifta barnmorskor att återgå till eller stanna kvar i yrket, synes på grund av det nyss anförda en viss förstärkning av utbildningskapaciteten vara nödvändig för att täcka det ökade behovet. Med hänsyn härtill tillstyrkes förslaget om en extra barnmorskekurs under nästa budgetår. Departementschefen förordar emellertid, att deltagarantalet bestämmes till omkring 25, och förutsätter därvid, att från medicinalstyrelsens och läroanstaltens sida åtgärder vidtages i syfte att både den extra och den ordinarie barnmorskekursen vid anstalten erhåller fullt antal elever. Det bör ankomma på anstaltens styrelse att upptaga förhandlingar med Göteborgs och Bohus läns landsting om villkoren för anordnande av viss del av den praktiska utbildningen vid lasarettet i Uddevalla.

I enlighet med förslaget bör för den extra kursen anställas två instruktionsbarnmorskor i Ag 14 — varav en på heltid och en på halvtid — för en sammanlagd kostnad av omkring 23 000 kronor. Då två heltidsanställda

läkare finns anställda för undervisningen vid anstalten, torde medel för arvoden till extra barnmorskelärare för undervisningen i Göteborg ej behöva anvisas. För arvode till lasarettsläkaren i Uddevalla beräknas 3 000 kronor, för arvoden åt tillfälliga lärare och för viss jämsidesundervisning i Uddevalla 5 600 kronor samt för extra skrivhjälp 1 000 kronor. Sammanlagt uppskattas sålunda kostnaderna för den extra kursen under förevarande anslag till 32 600 kronor.

Vad den ordinarie kursverksamheten beträffar tillstyrkes en höjning av anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare med 350 kronor för att möjliggöra undervisning i pedagogik.

Den automatiska utgiftstegringen för viss lönereglering, rörligt tillägg och kompensation för höjda folkpensionsavgifter m. m. medför ett ökat medelsbehov med cirka 4 000 kronor.

På grund av det anförda uppräknas anslaget med i runt tal 37 000 kronor. Avlöningsanslaget i dess helhet beräknas till (104 000 + 37 000) 141 000 kronor.

Utskottet får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa, att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för barnmorskeläroanstalten i Göteborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	76 000
2. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	19 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	27 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	17 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 000

Summa kronor 141 000;

b) till *Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 141 000 kronor.

92:o) *Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Omkostnader.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 98, s. 318—320), vilket innebär en med 23 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 110 000 kronor.

93:o) Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Avlöningar. Kungl. Maj:t har (punkt 99, s. 320—322) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 398 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 375 000 kronor.

För att möjliggöra anställning på deltid av en instruktionsköterska för handledning av eleverna vid deras utbildning i mentalsjukvård tillstyrker departementschefen en med 7 000 kronor ökad medelsanvisning.

Anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare anses för ersättning för rättning av skriftliga prov samt för viss höjning av delposten till jämsidesundervisning m. m. böra ökas med omkring 3 000 kronor.

Vad sålunda föreslagits föranleder en ökning av medelsanvisningen med 10 000 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftstegringen för löneklassuppflyttningar, rörligt tillägg och kompensation för höjda folkpensionsavgifter med sammanlagt omkring 12 500 kronor. På grund härav uppräknas anslaget med 22 500 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknas till (375 000 + 22 500) 397 500 eller avrundat 398 000 kronor.

Utskottet får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa, att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	80 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 500
3. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	58 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	202 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	49 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	5 500

Summa kronor 398 000;

b) till Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 398 000 kronor.

94:o) Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 100, s. 322 och 323), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 3 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Omkostnader för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 116 000 kronor.

95:o) Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Avlöningar. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 101, s. 323 och 324), vilket innebär en med 6 000 kronor ökad medelsanvisning med hänsyn till utgiftsökningar av automatisk natur, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola i Göteborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	33 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	4 000
3. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	49 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	112 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	26 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 000

Summa kronor 227 000;

b) till Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 227 000 kronor.

96:o) Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 102, s. 325), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 6 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Omkostnader för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 225 000 kronor.

97:o) Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor. Kungl. Maj:t har (punkt 103, s. 326) föreslagit riksdagen att till Stipendier till elever

vid godkända sjuksköterskeskolor för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 16 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Kungl. Maj:t har den 15 maj 1959 (SFS nr 204) fastställt nya bestämmelser rörande stipendium till elev vid sjuksköterskeskola. I enlighet med dessa bestämmelser utgår stipendium liksom tidigare i form av bidrag till elevavgift för elev vid de skolor, som fortfarande uttager sådan avgift, med ett maximerat belopp av 250 kronor. Förut gällande villkor om nedläggning av elevavgiften med motsvarande belopp har borttagits.

Då elevavgift fr. o. m. den 1 juli 1960 ej längre kommer att uttagas vid sjuksköterskeskolan i Uppsala, kommer i fortsättningen dylik avgift att utgå endast vid två skolor i landet. Med hänsyn härtill och i avvaktan på erfarenheter av de nya bestämmelserna anses anslaget för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp, 16 000 kronor.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må till *Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 16 000 kronor.

98:o) Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor: *Avlöningar*. Kungl. Maj:t har (punkt 104, s. 327—331) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor: *Avlöningar* för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 355 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 250 000 kronor. Bristen på lärarkompetenta sjuksköterskor är ytterst allvarlig och den förhindrar f. n. erforderlig utbyggnad av utbildningsresurserna för sjukvårdspersonalen. Instruktionsköterskor behövs numera ej blott för utbildning av sjuksköterskor utan även för utbildning av undersköterskor och sjukvårdsbiträden samt av personal inom mentalsjukvården. På grund härav föreslår departementschefen, att en extra lärarkurs och en extra avdelningsköterskekurs anordnas under nästa budgetår. Vad beträffar den av institutets styrelse föreslagna extra husmoderskursen finner departementschefen i och för sig en sådan av behovet påkallad. Med hänsyn till den nyssnämnda bristen på lärarpersonal föreslås emellertid, att denna kurs — därest så befinnes lämpligt och en tillfredsställande rekrytering kan

8 — *Bihang till riksdagens protokoll 1960. 6 saml. Nr 11*

åstadkommas — får utbytas mot ytterligare en extra lärarkurs med början våren 1961.

För den utökning av kursverksamheten som föreslagits bör medel beräknas för anställande av två studieledare i Ag 17, varav en för hela budgetåret 1960/61 samt en för första halvåret 1961. För arvoden till tillfälliga lärare beräknas omkring 39 000 kronor.

Kontoristen i Ag 9 föreslås erhålla extra ordinarie anställning. Vidare föreslås inrättad en tjänst i reglerad befordringsgång för skriv- och kontorsgöromål.

Under anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare m. m. tillstyrkes en medelsanvisning av 400 kronor för rättning av vissa skriftliga prov. Vidare tillstyrkes, att de för timlärararvoden beräknade medlen uppräknas med cirka 10 procent. Kostnaden härför uppskattas till 10 000 kronor. Därjämte bör för handledararvoden och för timlärararvoden under tredje terminen av den ordinarie lärarkursen anvisas (8 500 + 5 100) 13 600 kronor.

Vad sålunda föreslagits påkallar en ökad medelsanvisning med 101 000 kronor. Den automatiska utgiftsstegringen för rörligt tillägg och för kompensation för höjda folkpensionsavgifter föranleder en uppräkning med 4 000 kronor. Avlöningsanslaget uppräknas alltså med 105 000 kronor och uppföres med (250 000 + 105 000) 355 000 kronor.

Utskottet får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa, att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 400
2. Arvoden åt tillfälliga lärare m. m., <i>förslagsvis</i>	143 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal . . .	175 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	30 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 600

Summa kronor 355 000;

b) till *Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 355 000 kronor.

99:o) Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 105, s. 331—333), vilket innebär en med 14 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 42 000 kronor.

100:o) Utbildning av viss sjukvårdspersonal. Kungl. Maj:t har (punkt 106, s. 333—336) föreslagit riksdagen att till Utbildning av viss sjukvårdspersonal för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 77 000 kronor.

Något anslag med ifrågavarande rubrik finns ej uppfört i gällande rikstat. För specialutbildning av barnsjuksköterskor har emellertid anvisats ett förslagsanslag av 53 000 kronor.

Medicinalstyrelsen har hemställt *dels* att för specialutbildning av barnsjuksköterskor anvisas ett med 5 100 kronor till 58 100 kronor förhöjt belopp *dels ock* att för vidareutbildning av laboratoriebiträden anvisas 26 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 10 april 1959 fastställt riktlinjer för vidareutbildning av vissa laboratoriebiträden efter genomgången laborantskola. I enlighet härmed kommer vidareutbildningen att bedrivas enligt tre linjer — den kliniskt-kemiska, den bakteriologiska och den histologisk-patologiska linjen — samt omfatta praktisk och teoretisk utbildning. Den praktiska utbildningen förutsättes i allmänhet kunna äga rum vid de institutioner, som har behov av laboratoriepersonal med viss påbyggnad efter laborantskolan, medan den teoretiska undervisningen i regel avses skola anordnas vid särskilda läskurser. Medicinalstyrelsen skall leda och samordna utbildningsverksamheten samt fastställa normalplaner för den teoretiska undervisningen.

För nästkommande budgetår planerar medicinalstyrelsen för den statliga sektorns del två läskurser för den bakteriologiska linjen samt en läskurs för den histologisk-patologiska linjen. I den mån elever från den kommunala sektorn deltar i kurserna förutsättes att bidrag till kostnaderna lämnas av vederbörande huvudman. För statens del beräknar departementschefen — med utgångspunkt från gällande normer för föreläsningisarvoden — kostnaderna för ifrågavarade läskurser till (10 000 + 13 000) 23 000 kronor. Beloppet anses böra anvisas under förevarande anslag.

För specialutbildning av barnsjuksköterskor har hittills funnits uppfört ett särskilt anslag. Departementschefen föreslår nu, att medel för detta ändamål i fortsättningen anvisas under förevarande anslag. Beträffande kostnaderna härför beräknas för arvoden till speciallärare oförändrat belopp. I övrigt har departementschefen ingen erinran mot medicinalstyrel-

sens beräkning av medelsbehovet, vilket innebär en höjning med 900 kronor. För specialutbildning av barnsjuksköterskor beräknas alltså (53 000 + 900) 53 900 eller avrundat 54 000 kronor.

I enlighet med det anförda uppföres anslaget med 77 000 kronor.

Utskottet tillstyrker, att medel för specialutbildning av barnsjuksköterskor och för vidareutbildning av vissa laboratoriebiträden anvisas under ett anslag. Då även anslagsberäkningen kan av utskottet godtagas, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utbildning av viss sjukvårdspersonal* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 77 000 kronor.

101:o) *Utbildningskurser i arbetsterapi*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 107, s. 336 och 337), vilket innebär anordnande av en kurs i sysselsättnings- och arbetsterapi för personal inom mentalsjukvården även under nästa budgetår och en med 1 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utbildningskurser i arbetsterapi* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 27 000 kronor.

102:o) *Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 108, s. 337 och 338), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till avlöningar åt distriktsköterskor m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 11 000 000 kronor.

103:o) *Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 109, s. 338 och 339), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 400 000 kronor.

104:o) *Understödande av dispensärverksamhet m. m.* Kungl. Maj:t har (punkt 110, s. 339 och 340) föreslagit riksdagen att till *Understödande av dispensärverksamhet m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

I gällande riksstat har till Understödjande av dispensärverksamhet uppförts ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor. Vidare har under det i riksstaten upptagna förslagsanslaget till Behandling av vissa lupuspatienter från landsorten anvisats 13 000 kronor.

Anslaget till behandling av vissa lupuspatienter från landsorten avser bidrag till en form av öppen tuberkulosvård. Med hänsyn härtill och till den ringa medelsåtgången under senare budgetår föreslår departementschefen, att kostnaderna för ifrågavarande ändamål fr. o. m. nästa budgetår bestrides från förevarande anslag.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag bör för dispensärverksamheten anvisas oförändrat belopp 1 500 000 kronor. Inom detta belopp torde även rymmas det av styrelsen beräknade medelsbehovet för behandling av vissa lupuspatienter, 5 000 kronor.

Utskottet tillstyrker den av departementschefen förordade sammanslagningen av förslagsanslagen till Understödjande av dispensärverksamhet och Behandling av vissa lupuspatienter från landsorten. Då även anslagsberäkningen kan av utskottet godtagas, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understödjande av dispensärverksamhet m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

105:o) **Allmän skärmbildsundersökning: Lokala undersökningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 111, s. 341 och 342) föreslagit riksdagen att till Allmän skärmbildsundersökning: Lokala undersökningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 560 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 530 000 kronor.

Allmänna skärmbildsundersökningar planeras under nästa budgetår äga rum inom Östergötlands, Jönköpings, Kopparbergs, Blekinge, Jämtlands, Skaraborgs och Norrbottens län. För dessa undersökningar samt för förekommande undersökningar av patienter vid mentalsjukhusen och av värnpliktiga räknar departementschefen med 13 eller oförändrat antal skärmbildspatruller.

Medelsbehovet beräknas till 560 000 kronor, innebärande en ökning med 30 000 kronor. Från huvudmännen inflytande bidrag anses liksom hittills böra redovisas under anslaget i form av särskilda uppbördsmedel.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må till *Allmän skärmbildsundersökning: Lokala undersökningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 560 000 kronor.

106:o) Allmän skärmbildsundersökning: Medicinalstyrelsens skärmbildscentral. Kungl. Maj:t har (punkt 112, s. 342—344) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad stat för medicinalstyrelsens skärmbildscentral, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Allmän skärmbildsundersökning: Medicinalstyrelsens skärmbildscentral för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 519 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 500 000 kronor.

Ett förslag av medicinalstyrelsen om inrättande av en ny tjänst som röntgentekniker finner departementschefen sig icke kunna tillstyrka. Icke heller förordar han uppflyttning av en röntgentekniker i Ae 12 till Ae 13.

För löneklassuppflyttningar och rörligt tillägg samt kompensation för höjda folkpensionsavgifter m. m. beräknas en ökad medelsanvisning med 15 500 kronor.

Delposten till övriga expenser föreslås höjd med 3 300 kronor.

På grund av det anförda uppräknas anslaget med (15 500 + 3 300) 18 800 eller avrundat 19 000 kronor.

I en inom andra kammaren av herr *Jonsson* i Strömsund väckt motion (II: 220) har hemställts, att riksdagen till den personalorganisation medicinalstyrelsen föreslagit anvisar 14 784 kronor ytterligare i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag.

Beräffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen.

Utskottet finner inte skäl tillstyrka den i motionen II: 220 föreslagna personalförstärkningen vid medicinalstyrelsens skärmbildscentral. *Utskottet* biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 220

a) godkänna följande stat för medicinalstyrelsens skärmbildscentral, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Stat	
<i>Avlöningar</i>	
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	413 000
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	68 500
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	8 000
	489 500
<i>Omkostnader</i>	
Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	29 500
	Summa kronor 519 000;

b) till *Allmän skärmbildsundersökning: Medicinalstyrelsens skärmbildscentral* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 519 000 kronor.

107:o) Nyanskaffning av materiel för den statliga skärmbildsverksamheten. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 113, s. 345), vilket innebär en med 150 000 kronor minskad medelsanvisning, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Nyanskaffning av materiel för den statliga skärmbildsverksamheten* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

108:o) Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 114, s. 345—347), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 300 000 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 6 900 000 kronor.

109:o) Läkemedel åt vissa kvinnor och barn. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 115, s. 347 och 348), vilket innebär en med 100 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Läkemedel åt vissa kvinnor och barn* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 600 000 kronor.

110:o) Abortförebyggande åtgärder. Kungl. Maj:t har (punkt 116, s. 348—350) föreslagit riksdagen att till Abortförebyggande åtgärder för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 320 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 315 000 kronor. Departementschefen anför, att den abortförebyggande verksamheten under nästa budgetår torde komma att bedrivas enligt oförändrade riktlinjer. Under år 1958 har 16 rådgivningsbyråer varit i verksamhet. Härutöver har en byrå tillkommit under år 1959 och ytterligare en väntas bli godkänd under 1960. För anordnande och upprätthållande av verksamheten vid dessa 18 byråer beräknas omkring 160 000 kronor.

Anslagsposten för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöker kurator, anses bära upptagas med oförändrat belopp, 120 000 kronor.

Kostnaderna för utförande av vissa graviditetsreaktioner uppskattas till oförändrat 40 000 kronor.

I enlighet med det anförda upptages anslaget för nästa budgetår till (160 000 + 120 000 + 40 000) 320 000 kronor, vilket innebär en ökning med 5 000 kronor.

I en inom andra kammaren av herr *Gustafsson* i Borås väckt motion (II: 342) har hemställts, att riksdagen måtte under elfte huvudtiteln Medicinalstyrelsen: Abortförebyggande åtgärder höja anslaget med 105 000 kronor avseende punkten 2, »Tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor som besöker kurator».

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen.

Utskottet. Yrkandet i motionen II: 342 ansluter sig till vad medicinalstyrelsen i sin anslagsframställning föreslagit beträffande anslagsposten till tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor som besöker kurator, och den av motionären föreslagna medelsanvisningen motsvarar den beräkningsnorm om 50 kronor per nyinskriven abortsökande som rekommenderats av såväl 1950 års abortutredning som 1955 års familjerådgivningskommitté.

Utskottet anser för sin del, att abortfrågan är av sådan betydelse för samhället, att den kräver stor uppmärksamhet. Motionärens uppfattning om betydelsen av att tillgodose överhängande hjälpbehov hos kvinnor som besöker kurator överensstämmer också med vad utskottet i tidigare sammanhang anfört. Utskottet vill emellertid erinra om att förenämnda utredningsförslag alltjämt är föremål för övervägande inom Kungl. Maj:ts kansli. Bl. a. med hänsyn härtill är utskottet inte berett förorda en högre medelsanvisning än den departementschefen förordat. Utskottet avstyrker sålunda förevarande motionsyrkande.

Med godtagande av departementschefens beräkning av medelsbehovet även under övriga anslagsposter hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 342 till *Abortförebyggande åtgärder* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 320 000 kronor.

111:o) Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl. Kungl. Maj:t har (punkt 117, s. 350 och 351) föreslagit riksdagen att till Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl. för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 490 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Departementschefen förordar, att medel beräknas för 250 stipendier om 2 000 kronor. För den händelse antalet ansökningar om stipendier för läsåret 1960/61 kommer att överstiga 250, bör dock hinder icke möta för Kungl. Maj:t att medgiva utdelande av det ytterligare antal stipendier som må bli erforderligt. Då återbetalning av beviljade stipendiebelopp regelmässigt synes förekomma i viss utsträckning, anses anslaget för nästa budgetår i en-

lighet med medicinalstyrelsens förslag kunna upptagas med oförändrat belopp, 490 000 kronor.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anfört och föreslagit.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 490 000 kronor.

112:o) **Bidrag till driften av folktandvården.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 118, s. 351 och 352), vilket innebär en med 300 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av folktandvården* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 10 500 000 kronor.

113:o) **Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 119, s. 352 och 353), vilket innebär oförändrat anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

114:o) **Utbildningskurs för vissa utländska tandläkare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 120, s. 353), vilket innebär anordnande även under nästa budgetår av en utbildningskurs enligt f. n. gällande riktlinjer samt oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utbildningskurs för vissa utländska tandläkare* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 46 000 kronor.

115:o) **Yrkesmedicinska centralen.** Kungl. Maj:t har (punkt 121, s. 354 och 355) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad stat för yrkesmedicinska centralen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Yrkesmedicinska centralen för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 227 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 217 000 kronor.

Departementschefen anmäler, att enligt Kungl. Maj:ts beslut den 5 juni 1959 de två sjukskötersketjänsterna vid centralen är placerade i Ae 9 under förutsättning att innehavaren fullgjort minst två års sjukvårdstjänstgöring.

För materielkostnader m. m. beräknas oförändrat belopp. Under anslagsposten till diverse utgifter tillstyrkes en höjning med 1 000 kronor.

Den automatiska utgiftsstegringen för rörligt tillägg och kompensation för höjda folkpensionsavgifter m. m. föranleder en uppräknings av anslaget med omkring 8 500 kronor.

På grund av det anförda uppräknas anslaget med 9 500 kronor och upptages alltså till (217 000 + 9 500) 226 500 eller avrundat 227 000 kronor.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må

a) godkänna följande stat för yrkesmedicinska centralen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Stat

Avlöningar

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	156 000	
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	26 000	
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 000	185 000

Omkostnader

Omkostnader, *förslagsvis*

42 000

Summa kronor 227 000;

b) till *Yrkesmedicinska centralen* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 227 000 kronor.

116:o) Bidrag till forskningsverksamhet på yrkesmedicinens område. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 122, s. 355 och 356), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till forskningsverksamhet på yrkesmedicinens område* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

117:o) Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 123, s. 356 och 357), vilket innebär en uppräknings av anslaget med 100 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Åtgärder mot utbredning av könsjukdomar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

118:o) *Skyddsympning mot difteri*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 124, s. 358), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skyddsympning mot difteri* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 120 000 kronor.

119:o) *Skyddsympning mot polio*. Kungl. Maj:t har (punkt 125, s. 358—361) föreslagit riksdagen att till *Skyddsympning mot polio* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 300 000 kronor.

Under våren 1959 torde enligt medicinalstyrelsens preliminära beräkningar drygt en miljon barn och vuxna ha skyddsympats mot polio. En tredje injektion till dessa kommer att ges i början av innevarande år. Antalet ympade personer kan därmed uppskattas till cirka 2,2 miljoner.

Medicinalstyrelsen planerar vidare för våren 1960 grundläggande ympningar av barn födda år 1958 och första halvåret 1959, av barn och vuxna, för vilka tidigare möjligheter till ympning ej begagnats, av gravida kvinnor samt av personer ur årsklasserna 1918—1932. Ytterligare cirka 1,3 miljoner skulle därvid kunna erhålla ett grundläggande ympskydd mot polio. Ympningen av barn och ungdomar födda år 1943 eller senare, av gravida kvinnor och av värnpliktiga är helt kostnadsfri. Övriga erlägger avgift för såväl själva ympningen som vaccinet, varvid förutsättes att ympningarna organiseras så att lägsta möjliga avgifter kan uttagas.

Under budgetåret 1960/61 bör en tredje injektion ges åt dem som ympas våren 1960. Vidare bör barn födda år 1959 och första halvåret 1960, tidigare ej ympade barn och ungdomar ur årsklasserna 1944—1958 samt gravida kvinnor erhålla grundläggande ympskydd. Dessa ympningar bör vara avgiftsfria. Då härutöver ympningarna av vuxna personer bör fortsättas i den takt vaccintillgången medger, kan ytterligare omkring 800 000 personer beräknas erhålla ympskydd. Nuvarande principer för uttagande av avgifter anses böra bibehållas.

Departementschefen förordar, att anslaget uppföres med i runt tal 1 000 000 kronor, vilket innebär en sänkning med 300 000 kronor.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anfört och föreslagit.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Skyddsympning mot polio* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

120:o) Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård. Kungl. Maj:t har (punkt 126, s. 362—365) föreslagit riksdagen att till Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp. Medicinalstyrelsen har hemställt *dels* att för vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård anvisas oförändrat 100 000 kronor, *dels ock* att för informationsverksamhet rörande gifter anvisas 20 000 kronor.

Departementschefen anför, att årligen inträffar särskilt bland barnen ett stort antal förgiftningsfall och tillbud härtill, som i regel förorsakas av förekommande tekniska preparat och läkemedel. Vid dylika förgiftningsfall är ofta en snabb behandling nödvändig för att hindra en kanske livshotande skada. Läkare i allmänhet har emellertid ofta icke kännedom om vare sig preparatets innehåll och giftverkan eller den lämpligaste behandlingsmetoden. I syfte att vid behov kunna lämna svar på dylika spörsmål har genom samarbete mellan vissa institutioner och enskilda samt med visst bidrag från Röda korset grunden lagts till en informationscentral för gifter vid karolinska sjukhusets barnklinik. Utan ett kontinuerligt ekonomiskt stöd torde arbetet vid centralen — som avser registrering av preparat och jourtjänst för svar på förfrågningar — icke i längden kunna fortsättas. Starka skäl synes därför tala för att staten i fortsättningen svarar för kostnaderna för verksamheten. Departementschefen förordar därför, att i enlighet med medicinalstyrelsens förslag 20 000 kronor anvisas för ändamålet. Beloppet bör bestridas från förevarande anslag. Informationscentralen anses tills vidare böra anknytas till karolinska sjukhuset.

För anslaget disposition föreslås i övrigt gälla oförändrade villkor. Med hänsyn härtill och till de ovissa förutsättningar, som påverkar medelsbehovet, föreslås, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 100 000 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må till *Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

121:o) Ersättning vid vissa ingripanden i hälsovårdens intresse. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 127, s. 365), vilket innebär oförändrat anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning vid vissa ingripanden i hälsovårdens intresse* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

122:o) Ambulans- och räddningsflygtjänst. Kungl. Maj:t har (punkt 128, s. 365—372) föreslagit riksdagen att till Ambulans- och räddningsflygtjänst för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 450 000 kronor.

Ambulans- och räddningsflygtjänsten bedrivs under innevarande budgetår enligt oförändrade riktlinjer. Luftfartsstyrelsen har sålunda träffat avtal med aktiebolaget Lapplandsflyg om helikopterberedskap året runt för Norrbottens län, med Ostermans aero aktiebolag om viss jourtjänst med helikopter för landet i övrigt — huvudsakligen Stockholmsområdet — samt med firma Jämtlands aero om jourtjänst med konventionella plan för Jämtlands län. I detta sammanhang anmäler departementschefen, att det flygplan, som varit stationerat vid flygflottiljen i Jämtland för ambulans- och räddningsflygtjänstens räkning och som de senaste åren varit reservställt, numera har överlåtits till Jämtlands aero för användning bl. a. vid ambulans- och räddningsflygningar. Med berörda flygföretag överenskomna ersättningar överensstämmer i stort sett med tidigare gällande avtal. Den fasta ersättningen till Jämtlands aero har dock höjts.

En permanent helikopterberedskap i Västerbottens län skulle vara av värde särskilt för de inre delarna av länet, där befolkningen lever mycket isolerat med långa avstånd till sjukhus och med tidvis helt ofarbara vägar. Helikoptern skulle även kunna bli till nytta för Östersundsområdet. På anförda skäl tillstyrkes därför, att en fast helikopterstation inrättas för länet. Stationeringsorten bör tills vidare vara Storuman, där möjlighet finns att anordna hangar, men helikoptern bör givetvis vid behov kunna placeras även på annan ort. Luftfartsstyrelsen föreslås erhålla i uppdrag att inleda förhandlingar med lämpligt flygföretag om anordnande av helikopterstationen. Kostnaderna för verksamheten för nästa budgetår uppskattas till avrundat 185 000 kronor.

Luftfartsstyrelsen har vidare föreslagit, att konventionella flygplan skall, där så visar sig lämpligt, kunna insättas i stället för helikopter av vederbörande flygföretag. Då detta synes kunna innebära fördelar ur både ekonomiska och andra synpunkter, tillstyrker departementschefen förslaget.

Styrelsen har vidare föreslagit vissa ändringar i hittills tillämpade principer för verksamheten. Sålunda föreslås att svensk medborgare, som råkat i en nödsituation inom något av övriga nordiska länder, skall kunna erhålla flygtransport till exempelvis svenskt sjukhus. Detta förslag tillstyrkes. Därvid förutsättes, att dylik flygtransport sker i överensstämmelse med de

för ambulans- och räddningsflygningar inom Sverige eljest givna föreskrifterna.

Förslaget att använda ambulans- och räddningsflygorganisationen vid vissa hemtransporter från sjukhus finner departementschefen mera tveksamt. Det är emellertid uppenbart att starka humanitära skäl kan tala för att använda flygtransport för hemsändande av patient från sjukhus. Förutsättning härför bör givetvis vara att enligt läkares bedömande annat transportmedel med hänsyn till patientens tillstånd icke kan användas. Under villkor att flygtransporter av ifrågavarande slag kommer att ske endast i undantagsfall tillstyrkes även detta förslag. Liksom beträffande ambulans- och räddningsflygtjänsten i övrigt anser departementschefen rimligt, att kostnaderna även för nämnda transporter stannar på statsverket.

Därest riksdagen ej har någon erinran däremot föreslås förenämnda ändrade grunder för verksamheten få tillämpas redan fr. o. m. ingången av år 1959.

I enlighet med det anförda och då styrelsens beräkningar av medelsbehovet i huvudsak godtages beräknas kostnaderna för verksamheten för nästa budgetår till för helikopterverksamheten i Västerbottens och Norrbottens län 185 000 resp. 190 000 kronor, för dylik verksamhet i Stockholmsområdet och landet i övrigt 175 000 kronor samt för annan flygverksamhet 100 000 kronor.

Anslaget upptages alltså till 650 000 kronor, vilket innebär en höjning med 200 000 kronor.

Utskottet tillstyrker, att en permanent helikopterberedskap, i enlighet med det utredningsförslag som framlades redan år 1957, nu genomföres i Västerbottens län. Mot det av departementschefen beräknade medelsbehovet härför har utskottet inte funnit anledning till erinran.

Enligt de av statsmakterna år 1958 angivna förutsättningarna skall ambulans- och räddningsflygtjänsten avse verksamhet inom riket. Härutinnan har departementschefen föreslagit vissa modifikationer, innebärande att svensk medborgare, som råkat i en nödsituation inom något av övriga nordiska länder, skall kunna erhålla flygtransport till exempelvis svenskt sjukhus och att organisationen även skall kunna användas vid vissa hemtransporter från sjukhus. Utskottet, som i likhet med departementschefen förutsätter, att transporter av sistnämnda slag kommer att ske endast undantagsvis, anser sig böra tillstyrka även dessa förslag.

Enligt vad utskottet inhämtat har de föreslagna förändringarna i bestämmelserna aktualiserats genom två år 1959 inträffade, särskilt ömmande fall, avseende kostnadsersättningar om sammanlagt omkring 3 000 kronor. Med hänsyn härtill vill utskottet inte motsätta sig, att de ändrade grunderna för verksamheten får tillämpas redan från och med ingången av år 1959.

Vad departementschefen i övrigt anfört och föreslagit har inte givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Ambulans- och räddningsflygtjänst* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kronor.

123:o) **Centrala sjukvårdsberedningen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 129, s. 372—374) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för centrala sjukvårdsberedningen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Centrala sjukvårdsberedningen: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 428 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 393 000 kronor.

Det är departementschefens avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att låta verkställa utredning rörande centrala sjukvårdsberedningens organisation och arbetsuppgifter. I avvaktan på resultatet härav anser departementschefen emellertid nödvändigt, att beredningen redan nu erhåller viss personalförstärkning för att kunna utföra vissa angelägna arbetsuppgifter och föreslår därför anvisande av 25 000 kronor för anställning av tillfällig arbetskraft.

Den automatiska utgiftsstegringen för löneklassuppflyttningar, rörligt tillägg och kompensation för höjda folkpensionsavgifter m. m. föranleder en uppräknig med omkring 10 000 kronor.

Avlöningsanslaget höjes alltså med 35 000 kronor.

Utskottet har i förevarande sammanhang jämväl till behandling förehaft den redogörelse angående finansieringen av centrala sjukvårdsberedningens verksamhet, som riksdagens år 1959 församlade revisorer lämnat under § 38 i sin berättelse. I samband med sin redogörelse har revisorerna gjort följande uttalande.

År 1943 ersattes två tidigare på sjukvårdsområdet sysselsatta rationaliseringsorgan, sjukhusens standardiseringskommitté och centrala sjukhusarkivet, av centrala sjukvårdsberedningen. Denna har under sin hittillsvarande verksamhet blivit ett allt betydelsefullare serviceorgan för sjukvårdshuvudmännen; därom vittnar bl. a. den ökande omfattning i vilken dessa anlitat beredningen. Dess arbete har i själva verket vuxit i sådan grad, att vissa svårigheter numera föreligga att bemästra arbetsbördan inom ramen för den nuvarande organisationen. Sjukvårdsberedningen har därför i en den 7 april 1959 dagtecknad skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt, att en särskild utredning skall tillsättas i syfte att verkställa en översyn av beredningens uppgifter och organisation. Framställningen är, såvitt revisorerna ha sig bekant, beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Då revisorerna för sin del ansett sig böra behandla centrala sjukvårdsberedningen, ha revisorerna icke funnit det påkallat att ingå på sådana spörsmål som äga samband med den nyss omnämnda skrivelsen. Revisorerna vilja i stället aktualisera en annan betydelsefull fråga, nämligen på vad sätt kostnaderna för beredningen skola bestridas.

Som av den föregående redogörelsen framgår uppgingo de å riksstaten för senaste budgetår redovisade kostnaderna för centrala sjukvårdsberedningen till i runt tal 400 000 kronor, vilket innebär att praktiskt taget samtliga utgifter för ifrågavarande verksamhet bestritts av statsmedel. Det är emellertid att märka, att sjukvårdsberedningens avdelningar till alldeles övervägande del tagas i anspråk av andra sjukvårdshuvudmän än staten. Enligt tidigare lämnade uppgifter utnyttjas således planläggningsavdelningens kapacitet till i runt tal 75 procent av landsting och städer utom landsting; motsvarande tal för materielavdelningens standardiseringsverksamhet är 90. Arbetsstudieavdelningen har under senaste budgetår till 37 procent utnyttjats av statsverket, som till 77 procent täckt lönekostnaderna för avdelningens personal.

Det är naturligt att det råder ett intimt samarbete mellan staten och övriga sjukvårdshuvudmän för lösande av sjukvårdsfrågorna. Inrättandet av centrala sjukvårdsberedningen som ett gemensamt serviceorgan får också ses som ett uttryck för detta samarbete. En konsekvens härav bör emellertid vara — såsom bl. a. statskontoret förutsatte vid beredningens tillkomst — att utgifterna för centrala sjukvårdsberedningen böra bäras av de olika huvudmännen med hänsyn till den omfattning i vilken de utnyttja beredningens kapacitet. Beredningen bör med andra ord få full ersättning för utfört arbete och därigenom bli självbärande. Till grund för debiteringen bör ligga en särskild taxa, uppbyggd på sådant sätt att vederbörande i första hand har att betala de direkta utlägg som förorsakats av respektive uppdrag. Sådana direkta omkostnader äro — förutom lön åt den personal som arbetar med uppdragen — utgifter för resor, expenser och utrustning. Beredningen har emellertid också indirekta utgifter, såsom administrationskostnader m. m. Dessutom har statsverket indirekta omkostnader som icke föras på beredningens anslag, såsom lokalhyra och pensionskostnader. Samtliga nu nämnda utgifter böra täckas genom den ifrågavarande taxan. Därest revisorernas här skisserade förslag genomföres, böra på riksstaten i fortsättningen för sjukvårdsberedningen — som av praktiska skäl lämpligen bör behålla ställningen som ett statligt organ — upptagas anslag med endast formella belopp. Alternativt kan tänkas att till beredningen inflytande inkomster bokföras på särskild titel under rubriken »Uppbörd i statens verksamhet».

Revisorerna föreslår på grund av vad sålunda anförts, att den här aktualiserade frågan snarast upptages till närmare prövning, varvid exempelvis statens sakrevision bör erhålla i uppdrag att framlägga förslag till lämplig taxa.

Över riksdagens revisorers förslag har yttranden avgivits av *statskontoret*, *statens sakrevision*, *medicinalstyrelsen*, *centrala sjukvårdsberedningen*, *Svenska stadsförbundet* och *Svenska landstingsförbundet*, vilka samtliga tillstyrkt eller lämnat revisorernas förslag om utredning utan erinran.

Utskottet vill erinra om att den av departementschefen i statsverkspropositionen förutskickade utredningen rörande centrala sjukvårdsberedningens organisation och arbetsuppgifter numera kommit till stånd. Av departementschefens anförande till statsrådsprotokollet för den 11 mars 1960 inhämtas bl. a. att avsikten är att utredningen även skall upptaga frågan om finansieringen av centrala sjukvårdsberedningens verksamhet till närmare behandling. Då de för utredningen meddelade direktiven i allt väsentligt synes tillgodose syftet med revisorernas förslag, torde detta inte böra föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet, som inte funnit anledning till erinran mot att centrala sjukvårdsberedningen i avvaktan på utredningens resultat beredes ökade möjligheter att anlita extra arbetskraft, får med godtagande av departementschefens anslagsberäkning hemställa,

I. att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för centrala sjukvårdsberedningen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	93 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	34 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	242 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	53 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	6 000

Summa kronor 428 000;

b) till *Centrala sjukvårdsberedningen*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 428 000 kronor;

II. att riksdagens revisorers förevarande förslag med hänsyn till vad i ärendet förekommit icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

124:o) *Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 130, s. 374), vilket innebär en uppräknings av anslaget med 1 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 41 000 kronor.

125:o) *Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård*. Kungl. Maj:t har (punkt 131, s. 375 och 376) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 450 000 kronor.

Med anledning av mentalsjukvårdsdelegationens båda betänkanden angående psykisk barna- och ungdomsvård resp. behandlingshem och mentalsjukhem för barn och ungdomar (SOU 1957: 40 resp. 1958: 20) har Kungl. Maj:t den 30 juni 1959 beslutat till medicinalstyrelsen överlämna en inom inrikesdepartementet upprättad promemoria, som skall tjäna till ledning vid den fortsatta utbyggnaden av den framtida organisationen av den psykiska barna- och ungdomsvården. Med ett ställningstagande till frågan om ändrade bestämmelser angående statsbidrag till vårdgrenen har dock befunnits tills vidare få anstå.

I promemorian understrykes angelägenheten av att särskilda barn- och ungdomspsykiatriska lasarettavdelningar med tillhörande centraler snarast möjligt inrättas. Den öppna vården bör bedrivas vid centraler och filialer. Organisationen bör vidare snarast möjligt kompletteras med behandlingshem av olika typer. Övervägande skäl talar därvid för att hemmen organiseras såsom sjukvårdsanstalter och såväl administrativt som lokalt nära anslutes till de övriga enheterna inom vårdgrenen. Behandlingshem torde naturligen i första hand tillkomma i anslutning till de barn- och ungdomspsykiatriska lasarettavdelningarna, men hinder bör ej föreligga att i mån av behov anordna dylika hem även i anslutning till fristående centraler. Utbyggnaden av vårdgrenen måste på grund av personalbristen ske successivt allt eftersom huvudmännens resurser gör en utbyggnad möjlig.

Med hänsyn till det anförda samt till vad medicinalstyrelsen uttalat om den fortgående utbyggnaden i övrigt av den psykiska barna- och ungdomsvården ävensom till belastningen förordar departementschefen, att anslaget uppräknas med 250 000 kronor och alltså uppföres med 700 000 kronor.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anförut och föreslagit.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

126:o) *Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utläningar*. Kungl. Maj:t har (punkt 132, s. 376 och 377) föreslagit riksdagen att till *Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utläningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 30 januari, den 30 april, den 28 maj och den 30 september 1959 har under år 1959 mottagits omkring 75

tuberkulossjuka flyktingar i Sverige för vård och varaktig vistelse här. Av dessa flyktingar var 48 ungerska flyktingar från läger i Österrike, 8 flyktingar från läger i Grekland och 17 jugoslaviska flyktingar från läger i Österrike. Även flyktingarnas anhöriga har om möjligt överförts hit. Omkring 40 flyktingar vårdades i december 1959 på sanatorium. Av dessa härrörde sig emellertid en del från tidigare överföringar. Vidare befann sig omkring 25 flyktingar på konvalescenthem. De friskskrivna flyktingarna har arbetsplacerats eller vistas i avvaktan härpå vid arbetsmarknadsstyrelsens förläggningar.

Departementschefen förordar att uppkommande vårdkostnader för samtliga omförmälda flyktingar även under nästa budgetår bestrides från förevarande anslag och förutsätter vidare, att Kungl. Maj:t i enlighet med hittills tillämpade principer även i fortsättningen skall kunna besluta om överförande till Sverige av sjuka flyktingar och deras anhöriga.

Medelsanvisningen för ändamålet uppskattas till oförändrat belopp, 1 500 000 kronor.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot att förevarande anslag uppföres med 1 500 000 kronor. Utskottet anser även, att Kungl. Maj:t i enlighet med hittills gällande principer också i fortsättningen, såsom departementschefen förutsatt, bör äga befogenhet att besluta om överförande till Sverige av sjuka flyktingar och deras anhöriga. Särskilt mot bakgrunden av det betydande anslagsöverskridandet under föregående budgetår vill utskottet emellertid framhålla angelägenheten av att verksamheten tills vidare så planeras, att belastningen på anslaget, därest något oförutsett inte inträffar, i varje fall i stort sett kan beräknas hålla sig inom den av utskottet godkända ramen.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utlänningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

127:o) *Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare.* Kungl. Maj:t har (punkt 133, s. 378—380) föreslagit riksdagen att till *Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare för budgetåret 1960/61* anvisa ett förslagsanslag av 280 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 125 000 kronor.

Med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1958 har under år 1959 omkring 25 österrikiska läkare kommit till Sverige för tjänstgöring inom svensk sjukvård. Ytterligare ett 10-tal kan väntas hit i början av innevarande år. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag bör kurser i svenska

medicinalförfattningar anordnas för dessa och övriga utländska läkare, vilka ej genomgått dylik kurs. Antalet kurser bör vara tre och omfatta en månad vardera. Kurskostnaderna beräknas till omkring 15 000 kronor. De österrikiska läkarna bör vid genomgång av dylik kurs i enlighet med träffad överenskommelse erhålla fritt uppehälle. Härför torde böra anvisas omkring 16 000 kronor.

För anordnande av en särskild kurs i svenska språket för de eventuella icke svensktalande medicine studerande och läkare, som mottages för viss kliniskt utbildning, föreslår departementschefen, att cirka 4 000 kronor anvisas. Även dessa bör erhålla fritt uppehälle under kurstiden enligt samma principer, som gäller för de österrikiska läkarna. För ändamålet beräknas 16 000 kronor.

Under innevarande budgetår planeras en särskild kurs i socialmedicin och svenska medicinalförfattningar för de utländska läkare, som önskar ägna sig åt provinsialläkarbanan. Med hänsyn till det stora behovet av provinsialläkare tillstyrkes medicinalstyrelsens förslag om anordnande under nästa budgetår av två dylika kurser för utländska läkare. Deltagarna bör äga rätt till stipendier enligt samma grunder, som gäller för innevarande års kurs. Den återbetalningsskyldighet, som därvid för visst fall föreskrivits, bör beträffande österrikisk läkare ej gälla i fråga om den kursmånad som avser genomgång av svenska medicinalförfattningar. För anordnande av kurserna och för stipendier beräknas (50 000 + 180 000) 230 000 kronor.

Sammanlagt upptages alltså anslaget till 281 000 eller avrundat 280 000 kronor, vilket innebär en ökning med 155 000 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför, att riksdagen må till *Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 280 000 kronor.

Överståthållarämbetet och landsstaten

Inledningsvis erinrar departementschefen om den av 1959 års riksdag beslutade omorganisationen av civilförsvaret (proposition nr 114/1959) innefattande bl. a. principbeslut om att inrätta en ny organisation för civilförsvarets administration i länen. Den lokala civilförsvarsmyndigheten skulle befrias från nuvarande ansvar för civilförsvarets administrativa uppgifter i fred och uppgifterna i stället överflyttas till en inom varje länsstyrelse för ändamålet förstärkt civilförvarssektion. Den nya organisationen avsågs träda i kraft den 1 juli 1960.

I fortsättningen anför departementschefen följande.

Den sålunda i princip beslutade omorganisationen, som grundar sig på vissa av 1953 års civilförsvarsutredning och statens organisationsnämnd framlagda förslag, möjliggör en rationalisering och effektivisering av civilförsvarets administration, varjämte kostnadsbesparingar kan göras. Den vid civilförsvaret i länen sysselsatta personalen uppgick vid tiden för organisationsnämndens utredning till 882 personer, varav 280 vid överståthållarämbetet och länsstyrelserna samt 602 inom den lokala administrationen i civilförsvarsområdena. Av de anställda tjänstgjorde 589 personer på heltid. Den nya organisationen beräknas omfatta 416 tjänster.

Omorganisationen innebär, att de nuvarande civilförsvarssektionerna utbygges. Även länsstyrelsen i Gotlands län, där särskild civilförsvarssektion f. n. icke finnes, tillföres administrationspersonal för civilförsvaret. För administrationen av civilförsvaret m. m. i Stockholms stad och Stockholms län upprättas en gemensam organisation, vars personal upptages på överståthållarämbetets stat.

Chef för civilförsvarssektionen skall alltjämt vara en civilförsvarsdirektör med uppgift att leda, samordna och övervaka sektionens arbete. Under denne uppdelas sektionen normalt på fyra detaljer och en expedition, nämligen organisationsdetalj, personal- och utbildningsdetalj, teknisk detalj, förrådsdetalj samt expedition med skrivcentral. Genom uppdelningen på skilda detaljer fördelas sektionens huvudfunktioner — krigsplanläggning och mobiliseringsförberedelser, personal- och utbildningsadministration, övervakning av skyddsrumms utförande samt förrådsverksamhet — på sådant sätt, att en klar gränsdragning mellan arbetsuppgifterna erhålles.

På organisationsdetaljen skall ankomma att utföra krigsplanläggningen av civilförsvarets förebyggande och skadeavhjälpande verksamhet, att iordningställa erforderliga mobiliseringshandlingar, att övervaka och kontrollera att verkskydden fullgör sina åligganden, att planlägga och medverka vid spel och övningar, att bereda ärenden angående förfogande för civilförsvarsändamål m. m. I uppgifterna ingår bl. a. övervakning av att mobiliseringsberedskapen hålles på hög nivå, att ledningscentraler och övriga civilförsvarsanläggningar samt förbindelsenät befinner sig i funktionsdugligt skick samt att civilförsvarsbefäl och civilförsvarsenheter är trimmade för sina krigsuppgifter. Som ett komplement till spel- och övningsverksamheten skall kontakter i form av konferenser uppehållas i erforderlig utsträckning med civilförsvarschefer och högre befäl i organisationen. Information i civilförsvarets angelägenheter skall även lämnas till frivilliga beredskapsorganisationer samt föreningar och sammanslutningar.

Planeringen av länsstyrelsernas krigsorganisation och arbetet med att planlägga och förbereda en omställning av länsstyrelsen till krigsorganisation utföres i princip av resp. sektioner. På grund av civilförsvarssektionens allmänna inriktning på krigsplanläggningsarbete anses emellertid denna sektion vara väl lämpad att biträda övriga sektioner med deras planläggningsarbete.

Personal- och utbildningsdetaljen skall uttaga, inskriva och registrera civilförsvarspersonal samt planlägga erforderliga personalregisters upptäckning vid beredskap. Registrering av den inskrivna personalen avses skola ske med hjälp av adresseringsmaskinanläggningar och register föras över såväl det allmänna civilförsvarets som verkskyddens personal. Den lokala utbildningen av det allmänna civilförsvarets och verkskyddens personal skall administreras av personal- och utbildningsdetaljen. Detaljen

förutsattes utöva tillsyn i administrativt hänseende av pågående utbildningskurser men däremot icke någon pedagogisk tillsyn, vilken skall ankomma på den centrala civilförvarsskolan med dess utbildningsorganisation. Å detaljen handlägges slutligen frågor om anstånd och inskrivning.

Tekniska detaljen skall biträda vid planläggningen av allmänna skyddsrum samt bereda ärenden angående dispenser från gällande skyddsrum och byggnadsbestämmelser, nyttjande av skyddsrum under fred, statsbidrag till skyddsrum m. m. Detaljen skall utöva den direkta övervakningen beträffande utförande, underhåll och skötsel av allmänna skyddsrum, radionät, alarmeringsnät och andra elektro- och teletekniska anläggningar för civilförsvaret m. m. Stickprovvis skall detaljen öva tillsyn över utförande, underhåll och skötsel av enskilda skyddsrumsanläggningar. Behandling av ärenden angående samhällsplanering, stadsanalyser för civilförvarsändamål är ytterligare exempel på tekniska detaljens uppgifter.

Förrådsdetaljen skall svara för civilförvarsmaterielens förvaring och vård samt för redovisning av denna materiel ävensom biträda organisationsdetaljen vid planläggning av materielens utlämning vid beredskap eller krig.

Beträffande vissa län har arbetsuppgifterna bedömts inte vara av den omfattning, att nämnda detaljindelning är lämplig eller behövlig. Sålunda avses organisations- samt personal- och utbildningsdetaljerna inom Uppsala, Kronobergs, Blekinge, Hallands och Västerbottens län skola sammanföras till en detalj. Inom Gotlands och Jämtlands län anses någon detaljindelning icke böra komma i fråga.

I förenämnda proposition framhölls, att den närmare utformningen av den nya organisationen måste bli beroende av de särskilda förhållandena i de olika länen. Bland annat borde i samband med anslagsäskandena för den nya organisationen prövas, om några principiella avsteg från organisationsnämndens förslag kunde behöva göras, framför allt med avseende på våra största städer. Det ansågs också lämpligt att vid samma tillfälle överväga möjligheten att i stället för civilförvarssektionen inrätta en försvarssektion i länsstyrelserna, avsedd för alla grenar av det civila försvaret.

Förslag till personalorganisation i enlighet med det av riksdagen fattade principbeslutet om civilförsvarets administration i länen framlägges i det följande under överståthållarämbetets och länsstyrelsernas avlöningsanslag. Därvid upptas till behandling jämväl de nyss berörda frågorna om eventuella principiella avvikelser från organisationsnämndens förslag samt möjligheterna att i samband med civilförsvarets omorganisation inrätta försvarssektioner vid överståthållarämbetet och länsstyrelserna.

128:o) **Överståthållarämbetet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 134, s. 383—393) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för överståthållarämbetet samt de åtgärder i övrigt, vilka erfordras i anledning av vad departementschefen föreslagit, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för överståthållarämbetet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Överståthållarämbetet: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 8 358 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 6 685 000 kronor.

Administrationn av civilförsvaret i länen ankommer f. n. på länsstyrelserna och de lokala civilförsvarsbyråerna i civilförsvansområdena. Genom den av förra årets riksdag beslutade omorganisationen av civilförsvaret (proposition nr 114/1959) kommer administrations- och planläggningsarbetet att i princip koncentreras till länsinstansen. Härigenom blir det möjligt att dels rationalisera och effektivisera verksamheten dels vinna kostnadsbesparingar i förhållande till den hittillsvarande ordningen.

Som framhölls i nämnda proposition måste emellertid den nya organisationen utformas efter de särskilda förhållandena i de olika länen. I särskild grad gör sig denna synpunkt gällande i fråga om Stockholm och Stockholms län. 1953 års civilförsvarsutredning och statens organisationsnämnd liksom — ehuru med utgångspunkt från en annan organisationsform — även överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Stockholms län har ansett, att man för dessa områden bör tillskapa en gemensam organisation för administrationen av civilförsvaret. Denna uppfattning grundas bl. a. på det förhållandet, att de båda myndigheterna sannolikt kommer att ha en gemensam organisation i krig, varför planläggningen bör samordnas hos en och samma myndighet i fred. En dylik samordning har även rent praktiska fördelar med avseende på arbetets bedrivande.

Enligt överståthållarämbetets och länsstyrelsens mening bör den gemensamma organisationen lämpligen avse icke endast det egentliga civilförsvaret utan jämväl övriga grenar av det civila försvaret, såsom hälso- och sjukvård, psykologiskt försvar, polisär beredskap, ekonomisk försvarsberedskap och trafikplanläggning.

För egen del har departementschefen bibringats den uppfattningen, att bestämda fördelar står att vinna med en gemensam organisation i fred för administrationen och planläggningen av civilförsvaret i Stockholm och Stockholms län.

Vad gäller frågan om lämplig organisation för handläggningen vid länsstyrelserna av försvarsärenden, som icke tillhör det egentliga civilförsvaret, samt samordningen mellan dessa ärenden och civilförsvarsärenden är avsikten att föranstalta om en särskild organisationsundersökning. Det synes departementschefen emellertid föreligga ett starkt intresse av att överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Stockholms län beredes möjlighet att redan vid omorganisationen av civilförsvaret från den 1 juli 1960 på försök få pröva en organisation, som omspannar både civilförsvaret och det civila försvaret i övrigt. Enär planläggningen avser såväl överståthållarämbetets som länsstyrelsens befogenhetsområden, föreligger särskilda krav på att planläggningen för hela det civila försvaret samordnas på ett tillfredsställande sätt och att betryggande förutsättningar för en sådan samordning tillskapas.

Departementschefen förordar sålunda med hänsyn till de fördelar, som

härigenom står att vinna, att en gemensam administration upprättas för överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Stockholms län och att denna organisation skall handlägga såväl civilförsvarsärenden som övriga förekommande försvarsärenden. Såsom civilförsvarsutredningen och organisationsnämnden föreslagit bör organisationen i sin helhet infogas i överståthållarämbetet och upptagas på denna myndighets stat. Departementschefen finner tillräckliga skäl icke föreligga för att i fredstid bibehålla den lokala civilförsvarsmyndigheten i Stockholm.

I fråga om själva personalorganisationen ansluter sig departementschefen i vad avser civilförsvarsärendenas handläggning i huvudsak till organisationsnämndens beräkningar.

Som en följd av att uppgifterna enligt vad som nyss föreslagits utvidgas till att avse samtliga civila försvarsärenden, finner departementschefen ofrånkomligt, att organisationen förstärkes på sådant sätt, att ledningen och samordningen av verksamheten tryggas. Detta anses särskilt angeläget med hänsyn till uppgifternas omfattning och planläggningens komplicerade natur inom Stor-Stockholm såväl med avseende på utrymningsplanläggningen och förberedelserna för skadeavhjälpande verksamhet som beträffande det civila försvarets planläggning i övrigt. Departementschefen föreslår därför, att medel anvisas för anställandet av en kvalificerad befattningshavare med uppgift att samordna planeringen av det totala civila försvaret inom Stockholm och Stockholms län. Befattningshavaren i fråga skall vara föredragande inför de båda länsmyndigheterna i ärenden av principiell natur samt allt efter omständigheterna kunna anförtros ledningen av bestämda delar av verksamhetsområdet. I enlighet med överståthållarämbetets och länsstyrelsens uppfattning finner departementschefen en sådan samordning erforderlig för att betryggande tillgodose den civila försvarsberedskapen inom Stockholms stad och län. Befattningshavaren i fråga föreslås placerad i lönegraden Bg 1.

Det föreslås att i stället för 1 tjänst som förste byråingenjör i 21:a, 2 tjänster som assistent i 17:e, 1 tjänst som biträdande förrådsvaltare i 12:e och 2 tjänster som kontorist i 9:e lönegraden samt 2 tjänster som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång upptages 1 tjänst som civilförsvarsingenjör och 1 tjänst som förste kanslist i 19:e, 1 tjänst som kanslist i 15:e, 1 tjänst som förman och 1 tjänst som kansliskrivare i 10:e samt 3 tjänster som kanslibiträde i 7:e lönegraden.

Med hänsyn till att den förenämnda organisationsundersökningen rörande handläggningen av försvarsärenden, som icke tillhör det egentliga civilförsvaret, bör omfatta även Stockholm och Stockholms län anser departementschefen sig icke nu böra framlägga förslag till personalorganisation i denna del. Det förutsättes att den personal, som f. n. finns för handläggning av försvarsärenden vid överståthållarämbetet, bibehålles tills vidare och att viss personal hos länsstyrelsen i Stockholms län liksom hittills kan frigöras för ifrågavarande arbetsuppgifter.

Beträffande anställningsformen för personalen finner departementschefen icke skäl föreslå annan ändring i organisationsnämndens förslag än att civilförsvardsdirektörstjänsten upptages såsom extra ordinarie i Be 1 samt att kanslisterna och förste kanslisterna erhåller ordinarie anställning. Den nuvarande befattningen som civilförsvarschef i Stockholm, vilken är uppförd som förordnandetjänst i Bp 1, torde till följd härav böra föras å övergångsstat samt redovisas å överståthållarämbetets personalförteckning. Tjänsten i Be 1 avses icke skola uppehållas så länge tjänsten i Bp 1 är besatt.

I överensstämmelse med det förut anförda föreslås, att vid överståthållarämbetets kansliavdelningar inrättas 1 civilförsvardsdirektörstjänst i Be 1, 1 biträdande civilförsvardsdirektörstjänst i Ae 24, 1 förste civilförsvaringenjörstjänst i Ae 23, 4 civilförsvarsinspektörstjänster i Ae 21, 1 civilförsvaringenjörstjänst i Ae 19, 2 förste kanslisttjänster i Ao 19, 1 förrådsförvaltartjänst i Ae 17, 2 ingenjörstjänster i Ae 17, 6 kanslisttjänster i Ao 15, 3 kanslisttjänster i reglerad befordringsgång, 1 förmanstjänst i Ae 10, 1 kansliskrivartjänst i Ae 10, 2 kontoristtjänster i Ae 9, 8 kanslibiträdestjänster i Ae 7, 1 expeditionsvaktstjänst i Ae 7 samt 13 kontorsbiträdestjänster och 1 telefonisttjänst i reglerad befordringsgång, d. v. s. sammanlagt 49 tjänster. Vidare bör medel beräknas för 1 befattningshavare i lönegraden Bg 1. Detta förslag innebär en icke obetydlig minskning av den nuvarande organisationen, som i den lokala instansen f. n. omfattar 76 personer.

Vederbörande personalorganisation har efter överläggningar i civildepartementet om lönesättningen för de här föreslagna tjänsterna för civilförsvarets administration förklarat sig icke ha någon erinran mot det framlagda förslaget.

Beträffande den närmare utformningen av organisationen hänvisas till statsrådsprotokollet (s. 426).

Departementschefen understryker att de gjorda personalberäkningarna delvis är att anse som preliminära, varför en översyn av personalbehovet kan behöva ske, sedan organisationen fungerat så lång tid, att säkra erfarenheter av densamma erhållits.

Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de övergångsbestämmelser och vidtaga de åtgärder i övrigt, som kan finnas erforderliga för organisationens genomförande. Departementschefen utgår från, att vid övergången till den nya organisationen, då viss arbetskraft blir överflödigt, nänsyn såvitt möjligt skall tagas till personalens intressen.

Vad här föreslagits medför för budgetåret 1960/61 ett ökat medelsbehov under förevarande anslag med i runt tal 910 000 kronor.

I enlighet med ämbetets beräkning av medelsbehovet i övrigt för kansliavdelningarna förordas, att en extra föredragande med uppgift att biträda vid handläggningen av överexekutorsärenden får vara anställd jämväl under budgetåret 1960/61. Vidare anses den alltjämt fortgående ökningen av trafiksektionens arbetsuppgifter nödvändigösa, att biträdespersonalen därstädes ytterligare förstärkes. Härför upptages ett belopp av 20 000 kronor.

Med hänsyn till att viss tillfälligt anställd biträdespersonal vid kansliavdelningarna måste anses ha stadigvarande arbetsuppgifter anses fem nya kontorsbiträdestjänster i reglerad befordringsgång böra inrättas. Vad här förordats medför ett ökat medelsbehov av 46 300 kronor.

Beträffande skatteavdelningen tillstyrkes ämbetets förslag, att de återstående obesatta taxeringsassistenttjänsterna må tillsättas fr. o. m. den 1 januari 1961 ävensom att medelsanvisningen till tillfällig personal ökas men att i stället posten för overtidsersättningar nedräknas. Dessa förslag medför ett ökat medelsbehov för skatteavdelningen med 52 600 kronor.

I enlighet med ämbetets förslag bör å kansliavdelningarna en och å skatteavdelningen två extra ordinarie kontorsbiträden jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången erhålla tjänster i Ao 5 fr. o. m. nästa budgetår.

Vid 1959 års höstsession har riksdagen beslutat antaga förslag till förordning om allmän varuskatt m. m. samt godkänna riktlinjer för administrationen av den allmänna varuskatten i huvudsaklig överensstämmelse med vad som förordats i Kungl. Maj:ts proposition i ämnet (nr 162). Med anledning härav har vid ämbetets skatteavdelning inrättats ett varuskattekontor. Vidare har Kungl. Maj:t den 18 december 1959 fastställt ändrad personalförteckning för överståthållarämbetets skatteavdelning ävensom förordnat om det antal extra ordinarie tjänstemän och tjänstemän i aspirantställning, som högst må finnas. För varuskattens administration kan lönekostnaderna för nästa budgetår beräknas till i runt tal 365 000 kronor.

Riksdagen har vid 1959 års höstsession jämväl beslutat antaga förslag till förordning angående beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om försäkring för allmän tilläggspension m. m. ävensom bifalla de av vederbörande departementschef i övrigt framlagda förslagen rörande tilläggspensioneringens administration m. m., som förordats i Kungl. Maj:ts proposition i ämnet (nr 175). Fastställandet av pensionsgrundande inkomst skall i Stockholm handhas av överståthållarämbetet å dess skatteavdelning. I propositionen har förutsatts att vissa spörsmål, som lämnats öppna, skall behandlas under resp. huvudtitlar i statsverkspropositionen. Dessa frågor avser bl. a. personalbehovet för administrationen. Departementschefen finner det icke erforderligt att nu närmare taga ställning härtill. Det föreslås i stället få ankomma på Kungl. Maj:t att senare fatta beslut härom. Tilläggspensioneringen har förutsatts skola bära sina egna administrationskostnader. I fråga om sättet för dessas täckande förordas i propositionen, att vederbörande utgiftsanslag utformas som nettoanslag, så att ersättningen från tilläggspensioneringen omedelbart frånräknas och minskar anslaget med den del av kostnaderna, som hänför sig till pensioneringen. Med beaktande härav upptages här lönekostnaderna för den personal, som under nästa budgetår torde få nyanställas vid skatteavdelningen för ifrågavarande ändamål. Med hänsyn till att personalförstärkningarna huvudsakligen erfordras först från och med senare hälften av budgetåret uppskattas kostna-

derna till 350 000 kronor. I avlöningsstaten upptages en häremot svarande inkomstpost.

Vad sålunda föreslagits medför höjning av anslaget för kansliavdelningarna med (910 000 + 46 300) 956 300 kronor och för skatteavdelningen med (52 600 + 365 000 + 350 000 — 350 000) 417 600 kronor.

För automatiska utgiftsstegringar upptages för kansliavdelningarna ett belopp av 63 400 kronor och för skatteavdelningen 235 700 kronor. Anslaget uppräknas alltså med 1 673 000 kronor och bestämmes sålunda i sin helhet till (6 685 000 + 1 673 000) 8 358 000 kronor.

I personalförteckningen vidtoges de ändringar, som påkallas av vad departementschefen i det föregående anfört och föreslagit.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sveningsson m. fl.* (I: 394) och den andra inom andra kammaren av herr *Nordgren m. fl.* (II: 483), har — såvitt avser förevarande anslag — hemställts, att riksdagen måtte

a) fastställa följande avlöningsstat för överståthållarämbetet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till överståthållaren och underståthållaren, förslagsvis	83 300
2. Avlöningar till övriga ordinarie tjänstemän, förslagsvis	4 572 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	49 500
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	2 375 200
5. Representationsbidrag till överståthållaren	26 000
6. Rörligt tillägg, förslagsvis	1 275 500
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	144 000
	Summa kronor 8 525 500

Särskilda uppbördsmedel

Ersättning från allmänna pensionsfonden	350 000
	Nettoutgift kronor 8 175 500

b) till Överståthållarämbetet: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 8 175 500 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionen I: 394.

Utskottet. Civilförsvarsärendena inom överståthållarämbetets befogenhetsområde (Stockholms civilförsvarsområde) handlägges för närvarande dels av civilförsvarssektionen i överståthållarämbetet och dels av civilför-

svarsbyrån i civilförvarsområdet. Vid civilförvarssektionen är anställda en assessor, en militärassistent, en kanslist och ett kanslibitråde. Vid civilförvarsbyrån finns enligt personalplan 51 befattningshavare, vartill kommer ett tiotal tillfälligt anställda personer. Inom Stockholms län handlägges ärendena dels av länsstyrelsens civilförvarssektion och dels av lokala byråer. Vid civilförvarssektionen tjänstgör bl. a. en civilförvarsdirektör, en landsfiskal på övergångsstat, en landskanslist samt förråds- och utbildningspersonal. Därjämte är en militärassistent placerad vid länsstyrelsen. De lokala byråerna inom länet har tillsammans 14 befattningshavare.

Enligt beslut av föregående års riksdag kommer administrations- och planlägningsarbetet beträffande civilförsvaret att i princip koncentreras till länsinstansen. I den till grund för detta beslut liggande propositionen nr 114/1959 framhöll föredragande departementschefen, att den nya organisationen måste utformas efter de särskilda förhållandena i de olika länen. 1953 års civilförvarsutredning och statens organisationsnämnd har liksom överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Stockholms län ansett, att man borde för Stockholms stad och län tillskapa en gemensam organisation för civilförvarets administration, främst på grund av att de båda myndigheterna sannolikt kommer att ha en gemensam organisation i krig och genom att även rent praktiska fördelar står att vinna i fråga om arbetets bedrivande. Utskottet har, i likhet med departementschefen, kommit till den uppfattningen att en sådan gemensam organisation i fred erbjuder bestämda fördelar och anser att den bör genomföras. I fråga om själva personalorganisationen för civilförvarsärendenas handläggning grundas departementschefens beräkningar i allt väsentligt på organisationsnämndens förslag. Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot vad departementschefen härutinnan anfört och föreslagit.

Departementschefens förslag i fråga om förstärkning i övrigt av överståthållarämbetets kansliavdelningar samt skatteavdelningen kan av utskottet godtagas. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att de aktuella taxeringsassistenttjänsterna redan finnes uppförda å personalförteckningen men att de, såsom utskottet förutsatt i sitt föregående år avgivna utlåtande nr 50, tills vidare hållits vakanta.

Uppskattningen i propositionen av medelsbehovet för varuskattens administration överensstämmer med den beräkning som redovisats i Kungl. Maj:ts proposition nr 162/1959 angående införande av en sådan skatt. I motionerna I: 394 och II: 483 yrkas, under hänvisning till i annat sammanhang väckta motioner om varuskattens borttagande från och med den 1 januari 1961, att Kungl. Maj:ts förevarande förslag avslås, dock med undantag av att de tjänster för ändamålet som gjorts ordinarie inte indrages. Motionärernas förslag skulle under förevarande anslag innebära en besparing med 182 500 kronor. Utskottet har i sitt utlåtande nr 188/1959 framhållit, att den för varuskattens administration föreslagna förstärkningen

också blir till gagn för kontrollen av direkt skatt och att tjänsterna, oavsett varuskattens varaktighet, torde vara av värde i en framtida taxeringsorganisation, som kan tillgodose kraven på rättvisa och likformighet i beskattningen. Utskottet vill i sammanhanget erinra om de motioner som vid årets riksdag väckts angående en snabbare förstärkning av taxeringsorganisationen och som utskottet avser att taga ställning till vid behandlingen i det följande av länsstyrelsernas avlöningsanslag.

Mot bakgrunden av vad utskottet nu anfört tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag beträffande överståthållarämbetets personalorganisation och avstyrker motionerna I: 394 och II: 483, i vad de berör förevarande anslag.

Fastställandet av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om försäkring för allmän tilläggspension m. m. skall, såsom erinrats om i propositionen, i Stockholm handhavas av överståthållarämbetet. Vad departementschefen anfört angående personalbehovet härför liksom om redovisningen av kostnaderna och häremot svarande inkomster från allmänna pensionsfonden har inte givit utskottet anledning till erinran.

Då utskottet i övrigt inte funnit anledning till särskilt uttalande, hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 394 och II: 483, såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för överståthållarämbetet samt de åtgärder i övrigt, vilka erfordras i anledning av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960 föreslagit;

b) fastställa följande avlöningsstat för överståthållarämbetet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till överståthållaren och underståthållaren, <i>förslagsvis</i>	83 300
2. Avlöningar till övriga ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 572 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	49 500
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 557 700
5. Representationsbidrag till överståthållaren ..	26 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 275 500
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	144 000

Summa kronor 8 708 000

Särskilda uppbördsmedel:

Ersättning från allmänna pensionsfonden 350 000

Nettoutgift kronor 8 358 000;

c) till *Överståthållarämbetet: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 8 358 000 kronor.

129:0) *Överståthållarämbetet: Omkostnader.* Kungl. Maj:t har (punkt 135, s. 393—395) föreslagit riksdagen att till *Överståthållarämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 859 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 117 000 kronor.

Till sjukvård m. m. upptager departementschefen för kansliavdelningarna 6 000 kronor och för skatteavdelningen 12 000 kronor, innebärande en ökning i förhållande till för innevarande budgetår anvisat belopp med sammanlagt 3 000 kronor.

Till övriga expenser för kansliavdelningarna förordas en med 25 000 kronor ökad medelsanvisning. I fråga om skatteavdelningarnas expenser godtages ämbetets beräkning av utgifterna för bränsle, lyse och vatten, innebärande en ökad medelsanvisning med 10 000 kronor. Delposten till övriga expenser upptages med 420 000 (— 464 000) kronor, varvid för ny televäxelanläggning i skattehuset beräknats 167 500 kronor.

Vad sålunda föreslagits medför en anslagsminskning med 426 000 kronor.

Medelsbehovet med anledning av den under föregående anslag förordade ändringen av civilförsvarets organisation i Stockholm och Stockholms län beräknas till 128 000 kronor, varav för sjukvård 5 000 kronor, reseersättningar 35 000 kronor och expenser 88 000 kronor.

Omkostnaderna för det nyinrättade varuskattekontoret uppskattas till 40 000 kronor, varav 1 000 kronor för sjukvård och 39 000 kronor för expenser.

I omkostnadsstaten bör även uppföras medelsbehovet för tilläggs pensioneringens administration. Kostnaderna härför beräknas till 90 000 kronor, varav 25 000 kronor för löpande utgifter och 65 000 kronor för engångsanskaffning av möbler, kontorsmaskiner m. m. En häremot svarande inkomstpost upptages. Anslaget minskas alltså med 258 000 kronor till 859 000 kronor.

I de under nästföregående punkt nämnda likalydande motionerna I: 394 (av herr *Sveningsson m. fl.*) och II: 483 (av herr *Nordgren m. fl.*) har — såvitt avser förevarande anslag — hemställts, att riksdagen måtte till *Överståthållarämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 839 000 kronor

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet anfört under nästföregående punkt avstyrker utskottet motionerna I: 394 och II: 483, i vad de berör förevarande anslag. Utskottet tillstyrker departementschefens anslagsberäkning och hemställer därför,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 394 och II: 483, såvitt nu är i fråga, till *Överståthållarämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 859 000 kronor.

130:o) *Länsstyrelserna: Avlöningar.* Kungl. Maj:t har (punkt 136, s. 395—408) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för länsstyrelserna samt de åtgärder i övrigt, vilka erfordras i anledning av de av departementschefen framlagda förslagen, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för länsstyrelserna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Länsstyrelserna: *Avlöningar* för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 67 675 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 55 565 000 kronor.

Enligt beslut av 1959 års riksdag angående ny civilförvarsorganisation (proposition nr 114/1959) skall den nuvarande lokala administrationen av civilförsvaret avvecklas med utgången av innevarande budgetår. Administrationen och planläggningen av civilförsvaret i länen skall i stället ankomma på länsstyrelserna, vars civilförvarssektioner i anledning därav förstärkes. Då Stockholm och Stockholms län avses skola erhålla en gemensam i överståthållarämbetet ingående organisation, föreligger icke behov av någon civilförvarssektion vid länsstyrelsen i Stockholms län. Den aktuella utbyggnaden av civilförvarssektionerna berör sålunda övriga tjugotre länsstyrelser.

Departementschefen erinrar till en början om den i propositionen nr 114/1959 (sid. 206) berörda frågan att i stället för civilförvarssektioner inrätta försvarssektioner vid länsstyrelserna, avsedda för alla grenar av det civila försvaret. Såsom tidigare anförts i annat sammanhang är det departementschefens avsikt att föranstalta om ytterligare undersökningar i denna fråga. Med hänsyn härtill är departementschefen icke beredd att nu föreslå inrättandet av försvarssektioner. Arbetskraftsbehovet vid länsstyrelserna för handläggningen av sådana försvarsärenden, som icke är egentliga civilförvarsärenden, föreslås tills vidare få tillgodoses genom anställande av tillfällig personal.

Omorganisationen av civilförvarssektionerna finner departementschefen i stort sett böra ske i överensstämmelse med det förslag, som framlagts av statens organisationsnämnd och civilförvarsutredningen. En sådan omor-

ganisation innebär, att civilförsvarets administration rationaliseras och göres mera effektiv.

I samband med länsstyrelsernas anslagsäskanden för nästa budgetår har förslag framlagts om ett bibehållande av de nuvarande lokala civilförsvarsmyndigheterna i Malmö, Hälsingborg och Gällivare. Departementschefen finner emellertid icke sådana skäl ha förebragts till stöd för dessa förslag, att anledning föreligger att i dessa fall göra avsteg från huvudregeln att administrationspersonalen skall sammanföras till en och samma myndighet, nämligen länsstyrelsen. En sådan organisation anses jämväl i nu berörda fall ge betryggande förutsättningar för att en tillfredsställande beredskapsplanläggning skall kunna utföras och beredskapssynpunkterna sålunda tillgodoses.

I fråga om personalbehovet vid de omorganiserade civilförsvarssektionerna ansluter sig departementschefen i huvudsak till organisationsnämndens och civilförsvarsutredningens beräkningar. Emellertid föreslås att i stället för föreslagna 32 assistenttjänster i 17:e lönegraden upptages 1 tjänst som civilförsvarsinspektör i 21:a, 16 förste landskanslisttjänster i 19:e och 15 landskanslisttjänster i 15:e lönegraden. Vidare förordas, att 5 tjänster som förrådsförvaltare i 17:e lönegraden placeras i 15:e lönegraden samt att 2 tjänster som biträdande förrådsförvaltare i 12:e lönegraden omändras till 2 tjänster som förman i 10:e lönegraden. Slutligen ändras 3 kontoristtjänster i 9:e lönegraden och 2 tjänster som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång till 5 tjänster som kanslibiträde i 7:e lönegraden.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits kommer civilförsvarssektionernas personal fr. o. m. nästa budgetår att uppgå till sammanlagt 367 personer, vilket innebär en väsentlig minskning av antalet befattningshavare i förhållande till nuvarande organisation.

Beträffande anställningsformen för personalen finner departementschefen icke skäl föreslå annan ändring i civilförsvarsutredningens och organisationsnämndens förslag än att civilförsvarsdirektörerna i avbidan på resultatet av förenämnda organisationsundersökning tills vidare bör bibehållas vid extra ordinarie anställning. Tjänsterna såsom förste landskanslist och landskanslist anses i likhet med övriga sådana tjänster inom landskanslistkarriären böra göras ordinarie.

Vederbörande personalorganisation har efter överläggningar i civildepartementet om lönesättningen för de här föreslagna tjänsterna vid civilförsvarssektionerna förklarat sig icke ha någon erinran mot det framlagda förslaget.

Beträffande organisationen för de olika länen hänvisas till statsrådsprotokollet (s. 427).

I likhet med organisationsnämnden utgår departementschefen från att de gjorda personalberäkningarna delvis är att anse som preliminära, varför en översyn av personalbehovet kan behöva ske, sedan organisationen fungerat

så lång tid att säkra erfarenheter av densamma erhållits. Med hänsyn härtill finner departementschefen icke skäl att i övrigt nu föreslå några ändringar i organisationsnämndens och civilförvarsutredningens förslag.

Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de övergångsbestämmelser och vidtaga de åtgärder i övrigt, som kan finnas erforderliga för organisationens genomförande och närmare utformning.

Lönekostnaderna för personalen vid länsstyrelsernas civilförvarssektioner efter en omorganisation i enlighet med vad i det föregående förordats kan för nästa budgetår beräknas till i runt tal 6 120 000 kronor. För den å de nuvarande civilförvarssektionerna redovisade personalen uppgår de från förevarande anslag bestridda lönekostnaderna till cirka 1 750 000 kronor. Då denna personal emellertid i viss utsträckning tagits i anspråk jämväl för andra länsstyrelserna åvilande försvarsuppgifter än egentliga civilförvarsuppgifter, för vilket den nya organisationen icke är avpassad, torde i stället tillfällig personal få anlitas i ökad omfattning för att biträda vid länsstyrelsens handläggning av dylika ärenden. Kostnaderna härför beräknas till 300 000 kronor. Vad här föreslagits skulle sålunda föranleda ett ökat medelsbehov under förevarande anslag med (6 120 000 — 1 750 000 + 300 000) 4 670 000 kronor.

Slutligen erinras om att civilförvarsutredningen i sitt betänkande angående civilförvarets administration i länen föreslagit, att arvoden alltjämt skall utgå till civilförvarscheferna. Vid sin bedömning av frågan har utredningen beaktat, att dessa personer visserligen kommer att i princip befrias från administrativa uppgifter, men att de på grund av sin ställning ändock kommer att tagas i anspråk på sådant sätt, att skäligen ersättning bör utgå. Utredningen förordar, att civilförvarsområdena indelas i tre arvodesgrupper i stället för nuvarande fem och att arvodesbeloppen bestämmas till 1 320, 1 875 resp. 2 700 kronor för år. Förslaget innebär, förutom att de två lägsta arvodesgrupperna i nuvarande indelning bortfaller, en höjning av de nuvarande arvoden med cirka 15 procent. I de nya beloppen är härjämte inräknat de nu utgående arvoden om 150 kronor för år till kretschefer, vilka befattningar icke längre skall finnas som en följd av att civilförvarsområdena utvidgas.

För egen del förordar departementschefen, att medel till nämnda arvoden beräknas i enlighet med förslaget, och upptager sålunda för ändamålet under posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, ett belopp av 220 000 kronor. Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som erfordras för arvodesregleringen. Departementschefen utgår från att arvode med särskilt belopp må såsom hittills kunna tillerkännas civilförvarschefen i Malmö civilförvarsområde samt att sådant arvode må kunna utgå även till civilförvarscheferna i Stockholms och Göteborgs civilförvarsområden, därest annan än civilförvarsdirektören förordnas för uppdraget i fråga. Då det under ifrågavarande

anslagspost för innevarande budgetår till ersättning till inkvarteringschefer upptagna beloppet 17 000 kronor bortfaller, därest de föreslagna ändringarna i civilförsvarets administration genomföres, erfordras en uppräknig av anslaget med (220 000 — 17 000) 203 000 kronor.

Departementschefen övergår härefter till frågan om personalbehovet för länsstyrelsernas övriga arbetsuppgifter.

Vid sin anmälan i föregående års statsverksproposition av förevarande anslag berörde departementschefen vissa åtgärder, som vidtagits för att effektivisera arbetssättet och underlätta ärendenas handläggning vid länsstyrelserna. Statens organisationsnämnds undersökningar av arbetsrutinen vid landskontoren fortgår alltjämt och av nämnden har framlagts flera förslag i kostnadsbesparande syfte. I sina anslagsframställningar har vidare ett flertal länsstyrelser redovisat av dem gjorda undersökningar rörande möjligheten att genomföra förenklingar i arbetsrutinen. Departementschefen finner angeläget, att sådana möjligheter utnyttjas i den mån detta kan ske utan eftersättande av tillbörliga krav på noggrannhet och säkerhet. Även om den fortgående arbetsansvällningen vid länsstyrelserna sålunda i första hand torde få bemästras genom arbetsbesparande organisatoriska åtgärder finner departementschefen likväl i vissa fall personalförstärkning erforderlig.

Å landskansliet i Gävleborgs län föreslås inrättad en tjänst som länsassessor i Ae 24. Tjänsten avses för allmänna sektionen och på tjänsteinnehavaren bör ankomma att med eget ansvar handlägga vissa ärendegrupper i sektionschefens ställe.

Liksom för innevarande budgetår anses medel böra anvisas för fortsatt anställande av en extra länsnotarie å landskansliet i Västernorrlands län för arbetsuppgifter på grund av vattenregleringar m. m.

För fullföljande av vissa för Norrbottens län viktiga initiativ anses jämväl för nästa budgetår under sakkunnigposten böra anvisas 15 000 kronor för ersättning till särskilda sakkunniga.

Den å landskansliet i Gotlands län inrättade extra ordinarie kanslibiträdestjänsten föreslås överflyttad till ordinarie stat.

Anställande av ytterligare extra personal i lägre biträdesgrad torde erfordras med hänsyn till den fortgående ökningen av arbetsuppgifterna bl. a. å bilregistren. Enligt beräkningar, som under hand lämnats av statens organisationsnämnd, upptages härför ett belopp av 150 000 kronor. Vidare beräknas för nästa budgetår 30 000 kronor till anställande av tillfällig personal för åstadkommande av en rationellare uppläggning av körkortsregistret vid länsstyrelsen i Stockholms län.

Beträffande landskontoren erinras om att de fr. o. m. den 1 januari 1958 genomförda ändringarna i taxeringsorganisationen med inrättande av ett prövningsnämndens kansli i varje län föranledde förstärkning av personalen vid flertalet länsstyrelser med bl. a. en juristtjänst, vars innehavare

skulle förestå nämnda kansli. Vid de fem största länsstyrelserna skulle dock motsvarande arbetsuppgifter ankomma på innehavaren av en vid var och en av dessa länsstyrelser tidigare inrättad s. k. taxeringsassessorstjänst och någon ytterligare juristpersonal anställdes ej för ändamålet. Erfarenheterna av taxeringsreformen torde ännu icke vara tillräckliga för några mera allmängiltiga slutsatser rörande dess inverkan på personalbehovet å provningsnämndens kansli och taxeringssektionen. Emellertid får anses klarlagt, att vid de allra största provningsnämndskanslierna föreligger behov av ytterligare kvalificerad personal. Departementschefen förordar att för detta ändamål en tjänst som förste länsnotarie i Ao 21 inrättas å landskontoret i ettvar av Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län, i Malmöhus län i utbyte mot en länsnotarietjänst i reglerad befordringsgång. I detta sammanhang erinras även om att en utredning nyligen, på förslag av chefen för finansdepartementet, igångsatts rörande en effektivisering av taxeringsrevisionsverksamheten.

Några nya tjänster å det vid länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län inrättade sjömansskattekontoret är departementschefen icke beredd att nu föreslå. Däremot upptages för anställande av extra personal därstädes ett med 64 000 kronor förhöjt belopp.

Utbyggandet av taxeringsassistentorganisationen enligt av 1956 års riksdag godkända riktlinjer har vid åtskilliga länsstyrelser medfört en betydande omsättning bland landskontorets landskanslistpersonal. Även om nyrekrytering kunnat ske på ett tillfredsställande sätt har i vissa fall svårigheter uppkommit åtminstone under en övergångstid intill dess den nyanställda personalen hunnit förvärva utbildning och viss erfarenhet av arbetet. Den under senare år intensifierade utbildningsverksamheten har ävenledes inneburit påfrestningar för länsstyrelserna. På grund härav torde ökat behov av extra landskanslistpersonal föreligga och departementschefen upptager härför medel till ett med 30 000 kronor förhöjt belopp. Medel torde vidare böra beräknas för ett extra kontorsbiträde å landskontoret i Kalmar län.

Departementschefen upptager i detta sammanhang frågan om fortsatt utbyggnad av taxeringsassistentorganisationen. Det måste anses angeläget att denna utbyggnad sker med all den skyndsamhet personalresurserna medger. Som nyss anförts torde emellertid svårigheter i detta hänseende föreligga vid flera länsstyrelser. Departementschefen förordar ändock, att ytterligare 50 taxeringsassistenttjänster i Ao 17 inrättas fr. o. m. den 1 januari 1961. Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma var dessa tjänster skall placeras.

I enlighet med länsstyrelsernas förslag bör enligt grunderna för den reglerade befordringsgången antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster ökas med 34 till 393 och antalet ordinarie telefonisttjänster ökas med 2 till 32.

Posten till övertidsersättningar uppräknas med 150 000 kronor.

De i det föregående framlagda förslagen innebär en kostnadsökning med i runt tal 948 000 kronor.

Pris- och kartellnämndens förslag rörande priskontorens organisation tillstyrkes. Sålunda anses för ifrågavarande organisation vid landskanslierna böra inrättas 2 priskontorsföreståndartjänster i Ae 19, 21 priskontorsföreståndartjänster i Ae 17, 9 kontrollanttjänster i Ae 13, 2 kanslibiträdestjänster i Ae 7 samt 19 kontorsbiträdestjänster i reglerad befordringsgång. Kostnadsökningen härför utgör i runt tal 50 000 kronor.

Kostnaderna för personal vid länsstyrelserna i anledning av varuskattens administration kan för budgetåret 1960/61 beräknas till 3 380 000 kronor.

Det av 1959 års höstriksdag fattade beslutet rörande riktlinjer för tilläggs-pensioneringens administration m. m. förutsätter, att viss kontrollverksamhet skall ankomma på länsstyrelserna. I enlighet med beräkningar i Kungl. Maj:ts proposition i ämnet (nr 174) upptages medel för tillfällig personal till dessa uppgifter med ett belopp av 50 000 kronor. I avlöningsstaten upptages en inkomsttitel å samma belopp.

Under hänvisning till vad chefen för kommunikationsdepartementet därutinnan anfört (VI ht. p. 1) förordas, att å landskansliet i Stockholms län inrättas två förste länsnotarietjänster i Ao 23 med skyldighet för innehavarna att tjänstgöra å kommunikationsdepartementets regeringsrättsbyrå. Kostnaderna härför kan beräknas till i runt tal 60 000 kronor.

I förteckningen över tjänstemän å övergångsstat uteslutes på grund av avgång en landskontoristtjänst i Ao 13 samt upptages på grund av beslut i samband med genomförandet av de av 1959 års riksdag beslutade löne-regleringarna en landskanslisttjänst i Ao 15.

De framlagda förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen med 9 311 000 kronor. Härtill kommer automatiska utgiftstegringar för löne-regleringar m. m. med 2 799 000 kronor. På grund härav uppräknas anslaget med 12 110 000 kronor till (55 565 000 + 12 110 000) 67 675 000 kronor. I personalförteckningen vidtages de ändringar, som påkallas av vad departementschefen i det föregående anfört och föreslagit.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Axel Svensson m. fl.* (I: 166) och den andra inom andra kammaren av herr *Henningsson* i Hälsingborg *m. fl.* (II: 231), i vilka föreslagits, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om förslag till ytterligare förstärkning av taxeringsväsendet i den omfattning och i de avseenden som kan erfordras,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Söderberg* och *Thun* (I: 195) och den andra inom andra kammaren av herrar *Carlsson* i Västerås och *Jacobsson* i Sala (II: 230), i vilka hemstälts, att riksdagen måtte besluta att antalet taxeringsassistenttjänster i

Ao 17 ökas med 75 att inrättas fr. o. m. den 1 januari 1961 och att det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma var dessa tjänster skall placeras samt att avlöningsstaten för länsstyrelserna med hänsyn härtill uppräknas med erforderligt belopp,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr Schött (I: 276) och den andra inom andra kammaren av herrar Turesson och Björkman (II: 331), i vilka hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om ändring i gällande länsstyrelseinstruktion av nuvarande kompetensbestämmelser för taxeringsrevisors- och förste taxeringsrevisorstjänst,

dels de under punkten 128 nämnda likalydande motionerna I: 394 (av herr Sveningsson *m. fl.*) och II: 483 (av herr Nordgren *m. fl.*), i vilka — såvitt avser förevarande anslag — hemställts, att riksdagen måtte godkänna följande avlöningsstat för länsstyrelserna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till landshövdingarna, förslagsvis	1 025 000
2. Avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis	32 400 000
3. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, förslagsvis	230 000
4. Arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t	
a) Ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m., förslagsvis	61 000
b) Ersättning till militärassistenter, förslagsvis	210 000
c) Ersättning till civilförsvarschefer, förslagsvis ..	220 000
d) Ersättning till vägtrafikombud, förslagsvis	121 000
e) Arvode till civilbefälhavare, förslagsvis	15 000
	627 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	20 510 000
6. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän (representationsbidrag till landshövdingarna), förslagsvis	438 000
7. Rörligt tillägg, förslagsvis	9 645 000
8. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis ..	1 110 000
	Summa kronor 65 985 000

Särskilda uppbördsmedel

Ersättning från allmänna pensionsfonden	50 000
	Nettoutgift kronor 65 935 000

och till Länsstyrelserna: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 65 935 000 kronor,

dels ock en inom andra kammaren av herr Nyberg väckt motion (II: 416), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att befattningarna som civilförsvarsdirektör uppföres på ordinarie stat med placering i Ao 26.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 231, I: 195, I: 276, I: 394 och II: 416.

Utskottet har i det föregående vid behandlingen av överståthållarämbetets avlöningsanslag tillstyrkt en gemensam civilförsvarsorganisation för Stockholms stad och län. Den utbyggnad av civilförsvarssektionerna, som i detta sammanhang bör behandlas, avser sålunda, såsom departementschefen förutsatt, övriga tjugotre länsstyrelser. I fråga om personalbehovet ansluter sig departementschefens förslag i huvudsak till vad statens organisationsnämnd och civilförsvarsutredningen förordat och kan av utskottet godtagas.

I anslutning till den i propositionen nr 114/1959 berörda frågan att i stället för civilförsvarssektioner inrätta försvarssektioner vid länsstyrelserna, avsedda för alla grenar av det civila försvaret, har departementschefen i detta sammanhang anmält sin avsikt att föranstalta om ytterligare undersökningar i denna fråga. Utskottet, som inte funnit anledning till erinran häremot, anser sig i avbidan på resultatet av dessa undersökningar inte böra tillstyrka yrkandet i motionen II: 416 om ordinariesättning och uppflyttning i lönegrad av tjänsterna som civilförsvarsdirektör i Ae 25. Utskottet avstyrker därför detta motionsyrkande.

Vad departementschefen i övrigt anfört och föreslagit om civilförsvarsorganisationen i länen har inte givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Utskottet tillstyrker, under återopande av vad utskottet anfört under punkten 128, departementschefens förslag i fråga om beräkningen av medelsbehovet för avlöningar till personal för varuskattens administration ävensom till administrationen av tilläggs pensioneringen. Utskottet avstyrker sålunda motionerna I: 394 och II: 483, i vad de berör förstnämnda fråga.

I anslutning till den av riksdagen år 1956 beslutade nya taxeringsorganisationen framlägges i propositionen förslag om inrättande av ytterligare 50 taxeringsassistenttjänster för granskningsarbetet i första instans. I motionerna I: 195 och II: 230 föreslås, att antalet sådana tjänster ökas med 75, medan i motionerna I: 166 och II: 231 yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle hemställa om förslag till ytterligare förstärkning av taxeringsväsendet, varvid även i sistnämnda motioner närmast synes ha avsetts en utökning av taxeringsassistentorganisationen. Utskottet vill för egen del starkt understryka angelägenheten av att denna utbyggnad sker med all den skyndsamhet personalresurserna medger. Av de uppgifter utskottet inhämtat rörande rekryteringsläget framgår emellertid, att stora svårigheter förelegat att besätta de från och med senaste årsskifte inrättade tjänsterna och att sådana svårigheter kan beräknas uppstå också i fråga om de nu föreslagna befattningarna. I sammanhanget bör också beaktas, att utbyggnaden i vissa fall medför svårigheter för länsstyrelserna genom den

stora omsättningen bland landskontorens landskanslistpersonal. Även om utskottet i och för sig intar en positiv ståndpunkt till förevarande motionsyrkanden anser sig emellertid utskottet mot bakgrunden av det nu anförda inte böra tillstyrka motionerna I: 195 och II: 230 samt I: 166 och II: 231. Utskottet har vid detta sitt ställningstagande utgått ifrån att vederbörande myndigheter vidtar alla de åtgärder som är möjliga för att underlätta personalrekryteringen till landskontoren och snabbast möjliga utbyggnad av taxeringsassistentorganisationen med kompetenta befattningshavare.

För behörighet att inneha tjänst som taxeringsrevisor och förste taxeringsrevisor vid länsstyrelse krävs i princip examen från handelshögskola. I motionerna I: 276 och II: 331 förordas, med hänvisning till de rekryteringssvårigheter som gäller också för dessa tjänster, att denna bestämmelse slopas. Då man för överskådlig tid torde få räkna med att tillgången på kvalificerad revisionspersonal blir knapp är det enligt utskottets mening angeläget att utröna, om man inte i högre grad än för närvarande kan för revisionsuppgifter anlita personal ur exempelvis landskanslistkarriären. Utskottet kan därför i och för sig instämma i vad motionärerna anført i denna fråga. Utskottet vill emellertid erinra om att chefen för finansdepartementet numera med stöd av Kungl. Maj:ts den 11 december 1959 givna bemyndigande tillkallat en utredningsman med uppdrag att verkställa utredning rörande möjligheterna att ytterligare effektivisera arbetet på länsstyrelsernas taxeringsavdelningar. Av statsrådsprotokollet för nämnda dag inhämtas bl. a., att en av uppgifterna för utredningen blir att pröva lämpligheten av att inom revisionsavdelningarna inrätta särskilda befattningar för landskanslistpersonal. I avvaktan på resultatet av en sådan översyn är utskottet, som vill erinra om att dispenser nu i vissa fall lämnas från gällande kompetensföreskrifter, inte berett förorda en ändring i länsstyrelseinstruktionen i detta hänseende. Utskottet avstyrker därför motionerna I: 276 och II: 331.

Av pris- och kartellnämndens utredning synes framgå, att priskontorens personal torde kunna betraktas som permanent erforderlig. Utskottet har därför inte något att erinra mot att tjänsterna där uppföres på extraordinarie stat i den omfattning departementschefen föreslagit. Om organisationen skulle behöva utbyggas för fullgörande av uppgifter av mera tillfällig natur bör emellertid, såsom statskontoret i sitt remissyttrande framhållit, den härför erforderliga personalen lämpligen få sina avlöningsförhållanden reglerade efter de hittills för priskontorens befattningshavare gällande föreskrifterna.

Det i förevarande sammanhang anmälda förslaget om en förstärkning av kommunikationsdepartementets regeringsrättsbyrå är, såsom framgår av vad chefen för nämnda departement anført (VI ht., p. 1), huvudsakligen föranlett av ökningen i antalet körkortsmål och föranleder inte någon erinran från utskottets sida. Även om utskottet ifrågasätter om inte erfor-

derliga avlöningsmedel i stället bort beräknas under sjätte huvudtiteln, vill utskottet inte motsätta sig att medel tills vidare beräknas under nu förevarande anslag.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

I. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna II: 416, I: 195 och II: 230 samt I: 394 och II: 483, sistnämnda bägge motioner såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t vidtaga de ändringar i personalförteckningen för länsstyrelserna samt de åtgärder i övrigt, vilka erfordras i anledning av de av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960 framlagda förslagen;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsstyrelserna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till landshövdingarna, <i>förslagsvis</i>	1 025 000	
2. Avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	32 400 000	
3. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	230 000	
4. Arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t		
a) Ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m., <i>förslagsvis</i>	61 000	
b) Ersättning till militärassistenter, <i>förslagsvis</i>	210 000	
c) Ersättning till civilförsvarschefer, <i>förslagsvis</i>	220 000	
d) Ersättning till vägtrafikombud, <i>förslagsvis</i>	121 000	
e) Arvode till civilbefälhavare, <i>förslagsvis</i>	15 000	627 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	22 250 000	
6. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän (representationsbidrag till landshövdingarna), <i>förslagsvis</i>	438 000	
7. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	9 645 000	
8. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 110 000	
		Summa kronor 67 725 000

Särskilda uppbördsmedel

Ersättning från allmänna pensionsfonden 50 000

Nettoutgift kronor 67 675 000;

c) till *Länsstyrelserna: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 67 675 000 kronor;

II. att motionerna I: 166 och II: 231 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

III. att motionerna I: 276 och II: 331 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

131:o) *Länsstyrelserna: Sjukvård m. m.* Kungl. Maj:t har (punkt 137, s. 409) föreslagit riksdagen att till *Länsstyrelserna: Sjukvård m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 197 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 155 000 kronor.

Med hänsyn till medelsåtgången under sistförflutet budgetår ävensom till de personalökningar, som föranledes av civilförsvarets omorganisation och den allmänna varuskattens införande, föreslår departementschefen, att anslaget uppräknas med 42 000 kronor till 197 000 kronor.

I de under punkten 128 nämnda likalydande motionerna I: 394 (av herr *Sveningsson m. fl.*) och II: 483 (av herr *Nordgren m. fl.*) har — såvitt avser förevarande anslag — hemställts, att riksdagen måtte till *Länsstyrelserna: Sjukvård m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 187 000 kronor.

Utskottet avstyrker — under hänvisning till vad utskottet anfört under punkten 128 — motionerna I: 394 och II: 483, i vad de berör förevarande anslag. *Utskottet* tillstyrker departementschefens förslag i fråga om anslagsberäkningen och hemställer därför,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 394 och II: 483, såvitt nu är i fråga, till *Länsstyrelserna: Sjukvård m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 197 000 kronor.

132:o) *Länsstyrelserna: Reseersättningar.* Kungl. Maj:t har (punkt 138, s. 409) föreslagit riksdagen att till *Länsstyrelserna: Reseersättningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 435 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 575 000 kronor.

De sammanlagda utgifterna för nästa budgetår har beräknats till 1 360 000 kronor. Härtill kommer flyttningssättningar och tjänstgöringstraktamenten, beräknade till cirka 350 000 kronor.

För ökade kostnader med anledning av civilförsvarets omorganisation och

den allmänna varuskattens införande beräknar departementschefen i runt tal 725 000 kronor. Anslaget föreslås sålunda uppfört med 2 435 000 (+ 860 000) kronor.

I de under punkten 128 nämnda likalydande motionerna I: 394 (av herr *Sveningsson m. fl.*) och II: 483 (av herr *Nordgren m. fl.*) har — såvitt avser förevarande anslag — hemställts, att riksdagen måtte till Länsstyrelserna: Reseersättningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 255 000 kronor.

Utskottet. Av skäl som utskottet redovisat vid behandlingen av punkten 128 i detta utlåtande avstyrker utskottet en minskad medelsanvisning under anslaget i enlighet med vad i motionerna I: 394 och II: 483 förordats. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 394 och II: 483, såvitt nu är i fråga, till *Länsstyrelserna: Reseersättningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 435 000 kronor.

133:o) *Länsstyrelserna: Expenser.* Kungl. Maj:t har (punkt 139, s. 409—415) föreslagit riksdagen att till *Länsstyrelserna: Expenser* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 9 204 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 7 782 000 kronor.

Länsstyrelsernas del av anslaget är för innevarande år fastställd till 7 160 000 kronor, varav 1 300 000 kronor för bränsle, lyse och vatten, 5 560 000 kronor för övriga expenser för eget behov och 300 000 kronor för expenser för annat än eget behov. I beloppet till övriga expenser för eget behov ingår 170 000 kronor för vissa engångsutgifter, varav 120 000 kronor för nya eller utökade teleanläggningar i Östergötlands, Kalmar och Örebro län och 50 000 kronor för inventarier m. m. till förhyrda lokaler i Östergötlands län. För nästa budgetår anses posten till bränsle, lyse och vatten med hänsyn till länsstyrelsernas beräkningar kunna nedräknas till 1 210 000 kronor. Till övriga expenser för eget behov upptager departementschefen 6 010 000 kronor. Härvid har beaktats vissa ökade kostnader bl. a. för städning och telefon. I beloppet ingår 452 000 kronor avseende kostnader i samband med länsstyrelsens i Kristianstad inflyttning i nytt landsstatshus. Härav utgör 102 000 kronor kostnader för ny televäxel och 350 000 kronor preliminärt beräknade utgifter för möbler och andra inventarier samt flyttningskostnader. I posten ingår vidare medel för utbyte av tjänstebilar i tre län. Till expenser för annat än eget behov upptages med hänsyn till medelsåtgången under de två senaste budgetåren 340 000 (+ 40 000) kronor.

I detta sammanhang upptager departementschefen även statens organisationsnämnds förslag, att den centrala bokföringen vid länsstyrelsernas kameralsektioner för framtiden skall ordnas som en maskinell genomskriftsbokföring. Landskontoren är f. n. föremål för organisationsnämndens undersökningar och nämnden har i en delrapport framlagt berörda förslag. Såsom nämnden framhållit är det nuvarande bokföringssystemet icke rationellt. En omläggning av bokföringen, grundad på användning av arbetskraftssparande maskiner, framstår därför som synnerligen angelägen. Departementschefen förordar, att nämndens förslag härutinnan genomföres och föreslår anvisande av 300 000 kronor för maskinanskaffning m. m.

Medelsbehovet med anledning av den under föregående anslag förordade ändringen av civilförsvarets organisation upptages till 310 000 kronor.

Omkostnaderna för de nyinrättade varuskattekontoren uppskattas till i runt tal 350 000 kronor. Länsstyrelsernas del av anslaget bestämmes alltså till 8 520 000 kronor.

Till anskaffande av s. k. fönsterkuvert för försändande till skattskyldiga av debetsedlar samt tryckning genom postverkets försorg av anställningskort, uppbörds kort och debetsedlar upptages oförändrat 475 000 kronor. Med anledning av den allmänna tilläggs pensioneringen uppkommer merkostnader för tryckning av blanketter till inkomst- och aviseringskort, vilka skall utgöra en del av blanketterna till debetsedlarna å slutlig skatt. Kostnaderna härför kan beräknas till 80 000 kronor. Då tilläggs pensioneringen skall bära sina egna kostnader, bör i staten upptagas en häremot svarande inkomstpost.

Till bestridande av de kostnader, för vilka byggnadsstyrelsen beräknat medel, upptages 100 000 (+ 50 000) kronor.

Under senare år har behovet av utbildade landskanslister ökat. Särskilt tillkomsten av de nya taxeringsassistenttjänsterna har medfört stor avgång av utbildade landskanslister från landskontoren och accentuerat behovet av en snabb utbildningstakt. Utbildningsnämnden har med beaktande av detta föreslagit, att tre allmänna kursdelar anordnas under nästa budgetår. Beträffande omläggningen av kursverksamheten anser departementschefen sig i stort sett kunna ansluta sig till utbildningsnämndens förslag. För de unga landskanslisterna innebär omläggningen den fördelen, att de efter genomgång av allmänna delen fortfarande har möjlighet att välja avdelning, samt att de snabbt erhåller en allmän teoretisk grund för den fortsatta utbildningen. Den allmänna kursdelen synes även så utformad, att densamma i framtiden kan öppnas jämväl för kanslister vid andra länsorgan. Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare besluta om kursplanerna. Nämndens medelsberäkningar godtages. För ifrågakvarande ändamål beräknas sålunda 95 200 kronor.

Medelsbehovet för länsstyrelsernas antagningsnämnds verksamhet beräknas till 8 800 (— 500) kronor.

För sammanträden och kurser med personal, som utsetts att tillhöra länsstyrelsernas sektioner för psykologiskt försvar, upptages oförändrat belopp, 5 000 kronor.

Anslaget uppföres sålunda med 9 204 000 (+ 1 422 000) kronor.

I de under punkten 128 nämnda likalydande motionerna I: 394 (av herr *Sveningsson m. fl.*) och II: 483 (av herr *Nordgren m. fl.*) har — såvitt avser förevarande anslag — hemställts, att riksdagen måtte till Länsstyrelserna: *Expenser för budgetåret 1960/61* anvisa ett förslagsanslag av 9 029 000 kronor.

Utskottet. Departementschefen föreslår i förevarande sammanhang, att den centrala bokföringen vid länsstyrelsernas kameralsektioner för framtiden ordnas som en maskinell genomskriftsbokföring. För ändamålet äskas ett belopp av 300 000 kronor för maskinanskaffning m. m. Av statens organisationsnämnds anslagsframställning inhämtas, att reformen medför en arbetsbesparing med 11 hela årsarbetskrafter och en nettobesparing med 45 700 kronor per år. Med hänsyn härtill tillstyrker utskottet den föreslagna maskinanskaffningen.

Beräkningen av medelsbehovet under detta anslag för de nyinrättade varuskattekontoren, vilken i huvudsak överensstämmer med vad i propositionen nr 162/1959 redovisats, kan av utskottet godtagas. Av skäl som utskottet anfört under punkten 128 avstyrker utskottet motionerna I: 394 och II: 483, även i vad de berör denna fråga.

Utskottet, som förutsätter att alla möjligheter till besparingar under anslaget omsorgsfullt tillvaratages, tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag jämväl i övrigt och hemställer därför,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 394 och II: 483, såvitt nu är i fråga, till *Länsstyrelserna: Expenser för budgetåret 1960/61* anvisa ett förslagsanslag av 9 204 000 kronor.

134:o) *Länsstyrelserna: Publikationstryck.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 140, s. 415), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsstyrelserna: Publikationstryck för budgetåret 1960/61* anvisa ett förslagsanslag av 230 000 kronor.

135:o) *Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar.* Kungl. Maj:t har (punkt 141, s. 415—418) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen

förordad avlöningsstat för landsfogdarna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 2 300 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 2 318 000 kronor.

Riksåklagarämbetets äskanden innebär bl. a., att medel beräknas för ytterligare en ambulerande landsfogdeassistent så att antalet sådana assistenter uppgår till sammanlagt 12. Landsfogdarnas arbetsbörda såväl inom åklagar- som polisväsendet ökar alltjämt. Då en utökning av vikariekadern med hänsyn härtill får anses vara motiverad, godtager departementschefen ämbetets förslag. Landsfogdeassistenterna tjänstgör i viss utsträckning under tider som ej i förväg kan bestämmas inom stadsfiskalsorganisationen, varvid ersättning utgår av kommunala medel. På grund härav kan anslagsposten till avlöningar av icke-ordinarie personal icke bestämmas med någon högre grad av exakthet och departementschefen anser därför, att posten bör betecknas förslagsvis. Därest så sker, kan på grund av nu nämnda svårigheter att bestämma anslagsbehovet och med hänsyn jämväl till belastningen under sistförflutet budgetår anslaget nedräknas med 90 000 kronor.

Då de automatiska utgiftshöjningarna uppgår till 72 000 kronor bestämmas således anslaget till (2 318 000 — 90 000 + 72 000) 2 300 000 (— 18 000) kronor.

Utskottet har, med hänsyn till vad departementschefen anfört angående svårigheterna att mera exakt bestämma medelsbehovet under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal, inte funnit anledning till erinran mot att denna post göres förslagsbetecknad. Utskottet vill emellertid framhålla angelägenheten av att anslagsberäkningen, för att överskridanden i största möjliga utsträckning skall undvikas, göres så realistisk som möjligt.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag jämväl i övrigt hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för landsfogdarna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	754 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 158 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	350 000

4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	38 000
Summa kronor 2 300 000;	

b) till *Landsfogdarna m. fl.*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 300 000 kronor.

136:o) *Landsfogdarna m. fl.*: *Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 142, s. 418 och 419), vilket innebär en med 34 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Landsfogdarna m. fl.*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 429 000 kronor.

137:o) *Häradsskrivarna m. fl.*: *Avlöningar*. Kungl. Maj:t har (punkt 143, s. 419—421) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för häradsskrivarna m. fl., vilka angivits av departementschefen, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för häradsskrivarna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till *Häradsskrivarna m. fl.*: *Avlöningar* för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 19 540 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 18 500 000 kronor.

I enlighet med länsstyrelsernas framställningar föreslår departementschefen, att ytterligare 13 extra ordinarie kontorsbiträden enligt grunderna för den reglerade befordringsgången erhåller ordinarie tjänst fr. o. m. nästa budgetår. Antalet sådana tjänster kommer därvid att uppgå till 474.

Kungl. Maj:t, som den 15 november 1957 förordnat om staden Västerviks förenande i judiciellt avseende med Tjusts domsaga, har den 29 oktober 1959 föreskrivit, att beslutet skall träda i kraft den 1 januari 1960. Från och med denna dag skall staden i administrativt hänseende tillhöra Västerviks fögderi. Fögderiets invånarantal kommer härigenom att stiga med ca 18 000. Med anledning härav förordas, att fr. o. m. nästa budgetår häradsskrivartjänsten i fögderiet uppflyttas från Ao 21 till Ao 23 samt att i fögderiet inrättas ytterligare en kanslibiträdestjänst i Ae 7 samt tre kontorsbiträdestjänster i reglerad befordringsgång. En av sistnämnda tjänster är motiverad av att en taxeringsassistent, som varit placerad vid det förutvarande uppbördsverket i staden, nu placerats i fögderiet. Vidare förordas, att ytterligare en kanslibiträdestjänst i Ae 7 inrättas i Jämtlands norra fögderi.

För den av riksdagen år 1956 beslutade utbyggnaden av taxeringsväsen-

det i första instans har under anslaget till länsstyrelsernas avlöningar framlagts förslag om inrättande av ytterligare 50 taxeringsassistenttjänster fr. o. m. den 1 januari 1961. Taxeringsassistent skall vara placerad hos lokal skattemyndighet, som har att tillhandahålla honom erforderlig biträdespersonal. Departementschefen beräknar, att av nyssnämnda 50 tjänster 10 kommer att placeras i städer med egen uppborädsförvaltning och 40 i fögderierna. Med anledning härav beräknas medel för inrättande av 40 nya kontorsbiträdestjänster i reglerad befordringsgång.

Vad nu föreslagits medför ett ökat medelsbehov av i runt tal 235 000 kronor.

Fastställande av pensionsgrundande inkomst för tilläggs pensioneringen och därmed sammanhängande uppgifter skall i Stockholm handhas av överståthållarämbetet och beträffande landet i övrigt av de lokala skattemyndigheterna. Det hänvisas i tillämpliga delar till vad departementschefen tidigare anfört under anslaget till överståthållarämbetets avlöningar. Kostnaderna för den för detta ändamål erforderliga personalen torde under nästa budgetår såvitt angår fögderierna kunna uppskattas till 2 035 000 kronor, varmed anslaget bör uppräknas. I avlöningsstaten upptages en häremot svarande inkomstpost.

De automatiska utgiftstegringarna för löneregleringar m. m. uppgår till 598 000 kronor. Vidare beräknas till kompensation för höjda folkpensionsavgifter ett belopp av 319 000 (+ 207 000) kronor. På grund härav uppräknas anslaget med 1 040 000 kronor till (18 500 000 + 1 040 000) 19 540 000 kronor. I personalförteckningen vidtages de ändringar, som påkallas av vad departementschefen i det föregående anfört och föreslagit.

Utskottet har under punkten 130 tillstyrkt en fortsatt utbyggnad av taxeringsorganisationen i första instans med ytterligare 50 taxeringsassistenter i Ao 17 från och med den 1 januari 1961. Som en följd härav bör, i enlighet med tidigare beslutade principer, ytterligare ett antal biträdestjänster i reglerad befordringsgång inrättas från samma tidpunkt. Mot det av departementschefen beräknade medelsbehovet härför har utskottet inte funnit anledning till erinran.

Under återopande härav får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag jämväl i övrigt hemställa,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för häradsskrivarna m. fl., vilka angivits av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960;

b) godkänna följande avlöningsstat för häradsskrivarna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	6 170 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	11 996 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 045 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	364 000
	Summa kronor 21 575 000

Särskilda uppbördsmedel:

Ersättning från allmänna pensionsfonden	2 035 000
	Nettoutgift kronor 19 540 000;

c) till *Häradsskrivarna m. fl.*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 19 540 000 kronor.

138:o) *Häradsskrivarna m. fl.*: *Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 144, s. 421 och 422), vilket innebär en med 165 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Häradsskrivarna m. fl.*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 115 000 kronor.

139:o) *Landsfiskalerna m. fl.*: *Avlöningar*. Kungl. Maj:t har (punkt 145, s. 422—424) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för landsfiskalerna m. fl., som föranledes av vad departementschefen förorddat, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för landsfiskalerna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till *Landsfiskalerna m. fl.*: *Avlöningar* för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 27 775 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 26 720 000 kronor.

Under hänvisning till det i 1958 års statsverksproposition (XI ht sid. 394 f.) redovisade förslaget till utbyggnad av landsfiskalernas biträdesorganisation föreslår departementschefen, att 60 nya kontoristtjänster inrättas i utbyte mot 60 kanslibiträdestjänster. Till följd härav bör antalet ordinarie kontoristtjänster i Ao 9 å personalförteckningen utökas med 60. Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om placeringen av de nya ordinarie tjänsterna.

I anslutning till länsstyrelsernas äskanden förordas med hänsyn till omfattningen av föreliggande arbetsuppgifter, att en tjänst som landsfiskal i Ae 21 inrättas i Gällivare distrikt. Tillika föreslås att en kanslibiträdes-tjänst i Ae 7 inrättas i vart och ett av Rönö och Lycksele (utmätningssmannen) distrikt, i sistnämnda distrikt i utbyte mot en kontorsbiträdes-tjänst i befordringsgången med halvtidstjänstgöring. Härjämte beräknas medel för anställande av ett extra biträde i Mölndals distrikt (hos polischefen-åklagaren).

I enlighet med länsstyrelsernas framställningar minskas antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången med 37.

Genom beslut den 30 januari 1959 har Kungl. Maj:t förordnat, att en landsfiskal i Ao 23 till följd av sjukdom skall beredas annan tjänstgöring. Då ifrågavarande tjänsteman är varaktigt oförmögen att uppehålla landsfiskaltjänst, torde han fr. o. m. nästa budgetår föras å övergångsstat. Förteckningen över personal på övergångsstat ändras på det sätt, att en landsfiskaltjänst i Ao 23 uppföres samt att på grund av avgång tre landsfiskaltjänster i Ao 19 utgår. En landsfiskaltjänst i Ao 21, vilken genom avgång blivit vakant, torde få kvarstå i förteckningen.

På grund av ändrade förhållanden genom sammanförande av Nederkalix och Töre landsfiskalsdistrikt bör slutligen en landsfiskaltjänst i Ao 21 utbytas mot tjänst som landsfiskal i Ae 21.

De framlagda förslagen föranleder en ökning av medelsanvisningen med 144 000 kronor. Härtill kommer automatiska utgiftsstegringar för lönerogringar och löneklassuppflyttningar m. m. med 611 000 kronor. Till kompen-sation för höjda folkpensionsavgifter upptages 455 000 (+ 300 000) kronor. Anslaget höjes alltså med 1 055 000 kronor och bestämmes till (26 720 000 + 1 055 000) 27 775 000 kronor. I personalförteckningen vidtages de ändringar, som påkallas av vad departementschefen i det föregående anført och föreslagit.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anført och föreslagit.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för landsfiskalerna m. fl., som för-anledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för landsfiskalerna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	13 150 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	9 375 000
3. Arvoden till landsfiskalselever m. fl., <i>förslagsvis</i>	850 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 950 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	450 000

Summa kronor 27 775 000;

c) till *Landsfiskalerna m. fl.*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 27 775 000 kronor.

140:o) *Landsfiskalerna m. fl.*: *Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 146, s. 424), vilket innebär en med 230 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Landsfiskalerna m. fl.*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 125 000 kronor.

Polisväsendet

141:o) *Statspolisintendenten m. fl.*: *Avlöningar*. Kungl. Maj:t har (punkt 147, s. 428—431) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statspolisintendenten m. fl., som föranledes av vad departementschefen förordat, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statspolisintendenten m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till *Statspolisintendenten m. fl.*: *Avlöningar* för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 498 000 kronor, därav 625 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 370 000 kronor.

Statspolisintendenten har föreslagit inrättande av garage- och fotobiträdets-tjänster. Departementschefen biträder yrkandena i så måtto, att han föreslår anvisande av ytterligare 11 000 resp. 4 000 kronor för dessa ändamål.

Departementschefen förordar inrättande av tre tjänster som kanslibiträden i Ae 7 och en tjänst som kontorsbiträde vid ordningsstatspolisen samt en kanslibiträdetsjänst i Ae 7 och tre kontorsbiträdetsjänster vid kriminalstatspolisen.

Tjänsten som förste byråsekreterare i Ae 21 föreslås ordinariesatt. Jämlikt grunderna för den reglerade beföringsgången uppföres fyra kontorsbiträden på ordinarie stat. Vidare föreslås, att en hästkötartjänst vid ordningssektionen i Göteborg extraordinariesättes.

De framlagda förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar med 97 100 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för löneklassuppflyttningar m. m. med 48 800 kronor. Å andra sidan minskar medelsbehovet genom indragning av två å övergångsstat förda tjänster som hästkötare med 17 900 kronor. På grund härav uppräknas anslaget med 128 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknas till (1 370 000 + 128 000) 1 498 000 kronor. Härav torde ett belopp av 625 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen. I personalförteckningen vidtages de ändringar, som påkallas av vad departementschefen i det föregående anført och föreslagit.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför, att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statspolisintendenten m. fl., som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statspolisintendenten m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöning till statspolisintendenten samt kostnader för hans pensionering, <i>förslagsvis</i>	50 500
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	270 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	946 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	208 500
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	23 000
	Summa kronor 1 498 000;

c) till *Statspolisintendenten m. fl.*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 498 000 kronor, därav 625 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

142:o) **Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 148, s. 431—434) föreslagit riksdagen att till Statspolis-

organisationen: Inköp av motorfordon m. m. för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 554 000 kronor, därav 1 196 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 311 000 kronor.

Med utgångspunkt från vad departementschefen i det följande förordar i fråga om ytterligare utbyggnad av ordningsstatspolisen tillstyrker han, att för utökning av ordningsstatspolisens motorfordonspark beräknas ett belopp av 216 000 kronor, motsvarande inköpskostnaden för 13 medelstora bilar.

För fortsatt anskaffning av släpkärror för transport av bilvagnar beräknas 3 600 kronor.

Vidare föreslås, att medel beräknas för anskaffande av 12 motorcyklar till en kostnad av 70 400 kronor.

Vad angår kriminalstatspolisens fordonbestånd föreslås inköp av 4 mindre bilar. Kostnaden härför uppskattas till 50 000 kronor.

För förnyelse av bilar och motorcyklar beräknas ett belopp av 1 190 000 kronor.

I enlighet med det anförda beräknas för inköp av motorfordon 1 530 000 (+ 243 000) kronor.

För inköp av ridhästar m. m. och av polishundar anses i enlighet med statspolisintendentens förslag böra anvisas 21 000 (— 3 000) resp. 3 000 (+ 3 000) kronor.

Vid bifall till nu framlagda förslag skulle anslaget för nästa budgetår upptagas till 1 554 000 (+ 243 000) kronor. Härav anses 1 196 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Utskottet, som under punkten 144 tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag om ytterligare utbyggnad av statspolisen, har inte funnit anledning till erinran mot vad departementschefen i förevarande sammanhang anført och föreslagit.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 554 000 kronor, därav 1 196 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

143:o) Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader. Kungl. Maj:t har (punkt 149, s. 434—437) föreslagit riksdagen att till Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 634 000 kronor, därav 2 524 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 3 306 000 kronor, varav 2 258 000 kronor skall avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslagsposten till polishundorganisationen upptager departementschefen till 33 000 (+ 6 000) kronor.

Till underhåll och drift av motorfordon m. m. beräknas 2 800 000 (+ 200 000) kronor.

Departementschefen tillstyrker av statspolisintendenten framfört förslag att medel för underhåll och vård av statspolisens rörliga radioanläggningar beräknas under förevarande anslag i stället för under anslaget D 5. För ändamålet föreslås anvisat ett belopp av 100 000 (+ 100 000) kronor.

Till statspolismännens utbildning i motorfordonskunskap beräknas oförändrat 35 000 kronor.

Under anslagsposten till expeditionskostnader m. m. upptages för löpande utgifter 290 000 kronor. I detta belopp har medräknats vissa kostnader för underhåll och vård av apparatur m. m. Vidare beräknas för kontorsmaskiner 41 000 kronor, för möbler 47 000 kronor, för fotografisk utrustning 21 000 kronor, för kriminalteknisk utrustning 11 000 kronor, för skottsäkra västar 1 000 kronor, för handbojor 2 000 kronor, för underhåll av vapen 4 000 kronor samt för trafikövervakning från flygplan och viss försöksverksamhet 8 000 kronor. För inköp av övrig materiel till ordnings- och kriminalstatspolisen beräknas 200 000 kronor.

Anslagsposten till expeditionskostnader uppföres i enlighet med det anförda med 625 000 (+ 21 000) kronor.

Anslagsposten till sjukvård m. m. uppräknas med 1 000 kronor.

Vid bifall till förslagen bestämmes anslaget till 3 634 000 (+ 328 000) kronor. Härav anses ett belopp av 2 524 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot att den tidigare under reservationsanslaget till Statspolisorganisationen: Polisradioväsendet uppförda posten till underhåll och vård av statspolisens rörliga radioanläggningar överföres till förevarande anslag.

Med beaktande av att utskottet under nästföljande punkt tillstyrker en ytterligare förstärkning av statspolisen kan anslagsberäkningen även i övrigt godtagas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 634 000 kronor, därav 2 524 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

144:o Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistriktet. Kungl. Maj:t har (punkt 150, s. 437—441) föreslagit riksdagen att till Statspolis-

organisationen: Gottgörelse till polisdistrikten för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 22 000 000 kronor, därav 14 225 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 21 237 000 kronor, varav 13 202 000 kronor skall avräknas mot automobilskattemedlen.

Departementschefen anför att under åren 1948—1958 har antalet motorfordon i landet femdubblats. Den starka ökningen av trafiken har också medfört en kraftig stegring av antalet trafikolyckor. Under nyssnämnda decennium har sålunda antalet polisundersökta trafikolyckor mer än tredubblats. Det stora antalet trafikolyckor vållar samhället och enskilda mycket stora kostnader och det är ytterst angeläget att vidtaga åtgärder för att främja en ökad trafiksäkerhet. Uppenbarligen medför en förstärkt polisövervakning i hög grad ökad säkerhet på vägarna.

Såsom de trafiksakkunniga remissinstanserna anført är ordningsstatspolisens personella resurser fortfarande underdimensionerade. Det är synnerligen angeläget att en fortsatt utbyggnad av ordningsstatspolisen kan ske även under nästa budgetår. Departementschefen föreslår därför en utökning med 20 man, varav 2 förste polisassistenter samt 18 förste poliskonstaplar och konstaplar och förordar att de föreslagna tjänsterna fördelas på ordningssektionerna i Vänersborg, Skövde, Örebro, Västerås, Falun, Gävle och Umeå. Det bör emellertid vara möjligt att, för den händelse den fortsatta utvecklingen ger anledning härtill, lägga förstärkningen även på annan förlägningsstad eller göra ett utbyte av städer. Det definitiva beslutet föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t.

Utgiftsökningen under nästa budgetår i anledning av denna förstärkning beräknas till 388 000 kronor.

I fråga om kriminalstatspolisen tillstyrkes inrättande av 5 nya tjänster, varav 4 som förste kriminalassistent och 1 som kriminalassistent. Härav föranledd kostnadsökning beräknas till 110 000 kronor.

Den totala utgiftsökningen för hyra för stall och garage samt för expeditionslokaler m. m. uppskattas till 69 300 resp. 185 600 kronor.

För underhåll och vård av statspolisens hästar beräknas ett med 21 200 kronor minskat medelsbehov.

Såsom automatisk ökning på anslaget tillkommer enligt statspolisintendentens beräkning ett belopp av cirka 31 600 kronor.

Slutligen förordas att nu gällande bestämmelser för beräkning av ersättning för pensioneringskostnad åt stad, som har att tillhandahålla statspolis, förlänges att gälla även för år 1961.

Hela medelsbehovet för nästa budgetår skulle i enlighet med det anförda uppgå till avrundat 22 000 000 (+ 763 000) kronor. Härav avräknas 14 225 000 kronor mot automobilskattemedlen.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Torsten Andersson m. fl.* (I: 390) och den andra inom andra kammaren av herrar *Carlstein* och *Magnusson* i Borås (II: 490), har hemställts, att riksdagen vid behandlingen av förevarande anslag måtte uttala att vid fördelningen av den däri förordade personalökningen hänsyn måtte tas till behovet av personalökning vid ordningsstatspolisavdelningen i Borås.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 390.

Utskottet har, mot bakgrunden av den kraftiga stegringen av antalet trafikolyckor, inte funnit anledning till erinran mot att ordningsstatspolisen utökas med 20 tjänster.

Departementschefen förordar en fördelning av dessa tjänster på ordningssektionerna i Vänersborg, Skövde, Örebro, Västerås, Falun, Gävle och Umeå. Av vad departementschefen i annat sammanhang anfört (elfte huvudtiteln, s. 511) framgår att tjänsterna i första hand är avsedda för förbättring av trafikövervakningen vid riksvägarna 6, 12 och 13. I motionerna I: 390 och II: 490 hävdas, särskilt genom jämförelse mellan Vänersborgs- och Borås-avdelningarnas resurser och personalbehov, att vid fördelningen av tjänsterna tillbörlig hänsyn inte tagits till de behov sistnämnda avdelning kan uppvisa. Utskottet, som inte anser sig böra ingå på en prövning i detalj av resurserna inom statspolisavdelningarna i olika städer, vill erinra om att departementschefens förslag endast är preliminärt och att Kungl. Maj:t liksom tidigare bör ha möjlighet att, om den fortsatta utvecklingen ger anledning härtill, lägga förstärkningen även på annan förläggningsstad eller göra ett utbyte av städer. Då utskottet förutsätter, att motionärernas synpunkter — utan att detta särskilt påkallas av riksdagen — prövas i samband med att definitivt beslut i ämnet fattas av Kungl. Maj:t, finner utskottet förevarande motioner icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Även Kungl. Maj:ts förslag om en utökning av kriminalstatspolisen med fem tjänster tillstyrkes av utskottet.

Då utskottet inte heller i övrigt funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anfört och föreslagit, hemställer utskottet,

I. att riksdagen må till *Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 22 000 000 kronor, därav 14 225 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen;

II. att motionerna I: 390 och II: 490 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

145:o) *Statspolisorganisationen: Polisradioväsendet.* Kungl. Maj:t har (punkt 151, s. 441 och 442) föreslagit riksdagen att till *Statspolisorganisationen: Polisradioväsendet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservations-

anslag av 200 000 kronor, därav 161 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 282 000 kronor, varav ett belopp av 246 000 kronor skall avräknas mot automobilskattemedlen.

Under anslagsposten till inköp av rörliga polisradioanläggningar m. m. upptager departementschefen medel dels för inköp av 17 bilradio- och 12 mc-radioanläggningar till de fordon, vilka han tidigare föreslagit skall anskaffas under nästa budgetår, dels för inköp av 5 radioanläggningar till bilar tilldelade kriminalstatpolisen och utbyte av 5 bil- och 10 mc-radioanläggningar, dels ock för montering av fjärrmanövreringsapparat i 80 bilar. Medelsbehovet under anslagsposten uppskattas till 197 200 (+ 8 000) kronor.

Anslagsposten till underhåll och vård av statspolisens rörliga radioanläggningar bör — i enlighet med vad i det föregående föreslagits — överföras till anslaget D 3. Till följd härav och då medelsanvisningen för innevarande budgetår under anslagsposten till modernisering av äldre mc-radiostationer bortfaller minskas medelsbehovet under anslaget med (75 000 + 15 000) 90 000 kronor.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits beräknas anslaget till 200 000 (— 82 000) kronor. Härav anses ett belopp av 161 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Utskottet har under punkten 143 tillstyrkt den av departementschefen föreslagna överföringen till annat anslag av posten till underhåll och vård av statspolisens rörliga radioanläggningar. Då anslagsberäkningen även i övrigt kan av utskottet godtagas, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statspolisorganisationen: Polisradioväsendet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor, därav 161 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

146:o) *Norrbottnens statliga poliskår: Avlöningar*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 152, s. 443 och 444), vilket innebär en uppräknning av anslaget med 35 000 kronor huvudsakligen med hänsyn till utgiftsökningar av automatisk natur, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för *Norrbottnens statliga poliskår*, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	646 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	242 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	143 500
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	18 000
	Summa kronor 1 049 500

Särskilda uppbördsmedel

Ersättning från Bodens stad	365 500
	Summa kronor 684 000;

b) till *Norrbottnens statliga poliskår*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 684 000 kronor.

147:o) *Norrbottnens statliga poliskår*: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 153, s. 444—446), vilket innebär en med 107 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Norrbottnens statliga poliskår*: Omkostnader för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 311 000 kronor.

148:o) Bidrag till reservpolisorganisationen m. m. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 154, s. 446), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 450 000 kronor.

149:o) Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m. Kungl. Maj:t har (punkt 155, s. 446 och 447) föreslagit riksdagen att till Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m. för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 24 000 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Polisväsendets organisationsnämnd har gjort en kostnadsberäkning för nästa budgetår. Enligt beräkningen, vilken upptager 2 937 polismanstjänster i de statsbidragsberättigade polisdistrikten och samtliga ifrågakommande förmåner, utgör medelsbehovet drygt 23 000 000 kronor. Med hänsyn till

att även bidrag till kompensation för höjda folkpensionsavgifter väntas belasta förevarande anslag förordar departementschefen, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 24 000 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Per-Olof Hanson* (I: 391) och den andra inom andra kammaren av herr *Rimmerfors* (II: 489), i vilka — såvitt nu är i fråga — hemställts, att åt den sittande polisverksamhetsutredningen uppdrages att snarast och med förtur framlägga sådana förslag angående förenklingar i det nuvarande polisarbetet som är ägnade att med snar verkan eliminera olägenheterna av den svåra underbemanningen i storstädernas poliskårer.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 391.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot departementschefens anslagsberäkning.

I motionerna I: 391 och II: 489 har ingående belysts det svåra personalläget för Stockholmspolisen. Mot bakgrunden härav har motionärerna, utöver vad utskottet nyss redovisat, även föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att inför den svårartade krissituationen på brottsbekämpningens område, om det vid förhandlingar med berörda polisorganisationer befinnes lämpligt, utfärda sådana särskilda lönebestämmelser för polispersonalen i de större städerna att rekryteringsbehovet snarast kan fyllas. Till detta yrkande avser utskottet att senare taga ställning.

I anledning av vad i motionerna anförts angående möjligheterna att förenkla polisarbetet vill utskottet i likhet med motionärerna understryka angelägenheten av att dessa i största möjliga utsträckning tillvaratages. Såsom utskottet i tidigare sammanhang anført överväger emellertid polisverksamhetsutredningen jämlikt sina direktiv olika rationaliseringsåtgärder i fråga om såväl den yttre som inre polistjänsten. I anslutning till vad motionärerna särskilt anført angående handläggningen av parkeringsföreselser har utskottet inhämtat, att ett särskilt utskott inom utredningen för närvarande undersöker möjligheterna att genom ett mera summariskt förfarande vid trafikmålsutredningarna lindra polisens arbetsbörda. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 17 september 1957 har utredningen vidare anført, att det kunde ifrågasättas, huruvida icke polisen i viss utsträckning ålagts uppgifter som inte ägde samband med den egentliga polisverksamheten. Med anledning härav har Kungl. Maj:t uppdragit åt polisväsendets organisationsnämnd att närmare utreda polisens arbetsuppgifter i de hänseenden polisverksamhetsutredningen angivit.

Med hänsyn till det anförda och då polisverksamhetsutredningen, såvitt framgår av årets riksdagsberättelse, räknar med att kunna avsluta sitt

arbete i slutet av innevarande år, anser utskottet inte skäl föreligga att nu ur utredningsarbetet utbryta vissa frågor och behandla dessa med förtur. Utskottet avstyrker därför förevarande motionsyrkande.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

I. att riksdagen må till *Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 24 000 000 kronor;

II. att motionerna I: 391 och II: 489, såvitt nu är i fråga, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

150:o) **Statens polisskola: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 156, s. 447 och 448) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens polisskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Statens polisskola: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 080 000 kronor, därav 140 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 052 000 kronor, varav ett belopp av 137 000 kronor skall avräknas mot automobilskattemedlen.

För anordnande av fortbildnings- och specialkurser beräknar departementschefen ett med 10 000 kronor förhöjt belopp. Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra, vilka kurser som skall förekomma.

Den automatiska utgiftstegringen för löneklassuppflyttningar m. m. medför ett ökat medelsbehov av i runt tal 18 000 kronor. Anslaget uppräknas sålunda med 28 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknas till (1 052 000 + 28 000) 1 080 000 kronor. Härav avräknas ett belopp av 140 000 kronor mot automobilskatte-medlen.

I förevarande sammanhang har utskottet jämväl till behandling förehaft den redogörelse angående utbildningen i kommissarieklassen vid statens polisskola, som riksdagens år 1959 församlade revisorer lämnat under § 40 i sin berättelse. I samband med sin redogörelse har revisorerna gjort följande uttalande.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen skall sökande till befattning såsom kommissarie vid polisväsendet ha genomgått kommissarieklassen vid statens polisskola. Sådan kurs, som omfattar 15 veckor, anordnas numera varje år. Under senaste tioårsperiod ha sammanlagt 321 elever genomgått denna utbildning. Av de uppgifter revisorerna inhämtat och som avse sammanlagt 313 polismän framgår, att 227 av dessa ännu ej erhållit anställning som kommissarie. Av sistnämnda antal äro nära 200 födda 1906 eller senare. Även om hänsyn tages till viss avgång och andra faktorer

som kunna påverka tillgången på lämpliga sökande till här avsedda befattningar, finns det enligt sålunda tillgängliga uppgifter f. n. en icke obetydlig reserv av kommissarieutbildade polismän. Av bl. a. skäl som anförts i propositionen 75 till 1954 års riksdag är det uppenbart, att en viss dylik reserv måste finnas. Fråga är emellertid, om icke denna numera har en sådan storlek att det är förtjänt att övervägas, om icke kommissarieutbildningen vid polisskolan kunde inställas under något år. Icke minst med hänsyn till det allmännas kostnader för dylik utbildning — senaste år kunna dessa beräknas ha uppgått till nära 225 000 kronor — framstår det som angeläget, att frågan härom prövas.

Det är icke möjligt för revisorerna att på grundval av tillgängligt utredningsmaterial bestämt yrka på att utbildningen under viss tid skall inställas. De uppgifter som införskaffats i ämnet ge dock enligt revisorernas mening vid handen, att en närmare undersökning i sådant syfte bör komma till stånd. Revisorerna anse sig därför böra föreslå, att lämpligt organ — exempelvis polisväsendets organisationsnämnd — erhåller i uppdrag att mera ingående utreda behovet av utbildning i kommissarieklassen vid statens polisskola under närmaste år, innan ny sådan utbildning kommer till stånd. Revisorerna vilja tillägga, att därest tillräckliga skäl skulle föreligga för att under någon tid inställa denna undervisning det måhända kan visa sig lämpligt att taga i anspråk den i sådant fall ledigblivande utbildningskapaciteten vid polisskolan för annan polisutbildning, varav behov efter närmare utredning kan visa sig föreligga.

Över riksdagens revisorers uttalande har yttranden avgivits av *statskontoret*, *statens polisskola* och *polisväsendets organisationsnämnd*.

Utskottet. Mot bakgrunden av att den kommissarieutbildade polispersonalen i mycket stor utsträckning inte kunnat beredas anställning som kommissarie framstår det enligt revisorernas åsikt, inte minst med hänsyn till det allmännas kostnader för dylik utbildning, som angeläget att frågan om icke kommissarieutbildningen vid statens polisskola under något år kunde inställas upptages till övervägande. I linje med denna sin uppfattning har revisorerna ansett sig böra föreslå, att lämpligt organ erhåller i uppdrag att mera ingående utreda behovet av sådan utbildning. Revisorerna tillägger att, därest tillräckliga skäl skulle föreligga för att under någon tid inställa denna undervisning, det måhända kan visa sig lämpligt att taga i anspråk den i sådant fall ledigblivande utbildningskapaciteten vid polisskolan för annan polisutbildning, varav behov efter närmare utredning kan visa sig föreligga.

Statens polisskola har den uppfattningen att man inte redan budgetåret 1960/61 bör inställa undervisningen i kommissarieklassen men har ansett, att en undersökning om behovet för tiden därefter bör göras, varvid också lämpligen klarlägges i vilken omfattning polismännen bör utbildas i assistentklassen. Inte heller statskontoret och polisväsendets organisationsnämnd har haft något att erinra mot den av riksdagens revisorer ifrågasatta utredningen.

Utskottet har inhämtat, att departementschefen har för avsikt att snarast

möjligt tillsätta en utredning med uppdrag att göra en översyn av undervisningen vid polisskolan. På grundval av föreliggande uppgifter är utskottet inte berett att i avvaktan på resultatet av nämnda utredning förorda ett inställande av undervisningen i kommissarietklassen redan under nästkommande år men förutsätter, att den av revisorerna väckta frågan ägnas särskild uppmärksamhet vid detta utredningsarbete. I den mån hinder här emot icke möter med hänsyn till utredningsarbetets ändamålsenliga bedrivande finner utskottet även angeläget, att denna fråga behandlas med för tur och att härav betingade delförslag kan behandlas i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1961/62.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag jämväl i övrigt hemställer utskottet,

I. att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens polis-skola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	96 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	793 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	146 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	40 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 700

Summa kronor 1 080 000;

b) till *Statens polisskola*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 080 000 kronor, därav 140 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen;

II. att riksdagen må i anledning av riksdagens revisorers förevarande uttalande i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.

151:o) *Statens polisskola*: *Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 157, s. 448 och 449), vilket innebär en med 11 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens polisskola*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 315 000 kronor, därav 41 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

152:o) *Statens polisskola*: *Utbildningsarvoden m. m.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 158, s. 449 och 450), vilket innebär en minskning av anslaget med 300 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens polisskola: Utbildningsarvoden m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor, därav 11 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

153:o) *Statens kriminaltekniska anstalt: Avlöningar.* Kungl. Maj:t har (punkt 159, s. 450—452) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens kriminaltekniska anstalt, som föranledes av vad departementschefen förordad, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens kriminaltekniska anstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till *Statens kriminaltekniska anstalt: Avlöningar* för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 173 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 124 000 kronor.

Departementschefen förordar inrättande av en befattning som förste byråingenjör i Ae 23 vid kemisk-biologiska laboratoriet samt en tryckeribiträdestjänst i Ag 1.

Under återopande av vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslås, att en assistent i Ae 17 vid skrifttekniska laboratoriet uppflyttas till förste assistent i Ae 19. Vidare förordas, att ett kontorsbiträde jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången uppföres på ordinarie stat. Föreslagen lönegradsplacering av en fotografbiträdestjänst torde få prövas i annat sammanhang.

De framlagda förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar m. m. med 36 000 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftstegringen för löneklassuppflyttningar m. m. med 13 000 kronor. På grund härav uppräknas anslaget med 49 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknas till (1 124 000 + 49 000) 1 173 000 kronor. I personalförteckningen vidtoges de ändringar, som påkallas av vad departementschefen i det föregående anfört och föreslagit.

Utskottet har i sitt av riksdagen numera godkända utlåtande nr 14 tillstyrkt av departementschefen i förevarande sammanhang anmält förslag om viss tjänsteförändring.

Då utskottet ej heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens kriminaltekniska anstalt, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960 förordad;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens kriminaltekniska anstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	313 000
2. Arvoden till styrelsens ledamöter, <i>förslagsvis</i>	700
3. Ersättningar till experter, <i>förslagsvis</i>	5 000
4. Avlöningar till icke-ordinarie personal	679 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	155 300
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	20 000

Summa kronor 1 173 000;

c) till *Statens kriminaltekniska anstalt*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 173 000 kronor.

154:o) *Statens kriminaltekniska anstalt*: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 160, s. 452 och 453), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 15 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens kriminaltekniska anstalt*: Omkostnader för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 703 000 kronor.

155:o) Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 161, s. 453 och 454), vilket i fråga om anslagsberäkningen innebär en höjning med 200 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

156:o) Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m. Kungl. Maj:t har (punkt 162, s. 454—462) föreslagit riksdagen att till Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m. för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 550 000 kronor.

I skrivelse den 14 maj 1957, nr 249 — i anledning av riksdagens år 1956 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverket jämte i ämnet väckta motioner m. m. och i överensstämmelse med vad statsutskottet föreslagit i utlåtande nr 93/1957, p. 32 — anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om en utredning rörande vissa med räddningstjänsten i fjällen sammanhängande spörsmål.

Den 27 juni 1957 uppdrog Kungl. Maj:t åt utredningen av frågan om utbyggnad av ambulans- och räddningsflygtjänsten i riket m. m. att vid fullgörandet av utredningens uppdrag jämväl till prövning upptaga sådana av riksdagens revisorer eller eljest i statsutskottets utlåtande berörda frågor rörande räddningstjänsten i fjällen, vilka icke innefattades i utredningens tidigare uppdrag.

Utredningsman har varit ledamoten av riksdagens andra kammare P. G. A. Svensson i Stenkyrka. Utredningen har den 6 november 1958 avgivit betänkande angående fjällräddningstjänsten.

Utredningens förslag i vad avser förebyggande åtgärder har redovisats i 1959 års statsverksproposition (X ht, p. 115).

I det av utredningen framlagda betänkandet angående fjällräddningstjänsten föreslås inga större förändringar i den organisation, som redan vuxit fram, och utredningen betonar, att en efter de lokala förhållandena utformad och på samverkan mellan statliga myndigheter och enskilda frivilliga byggd organisation synes ändamålsenlig även för framtiden. Med utgångspunkt från denna organisation framlägger utredningen vissa förslag, som syftar till att trygga och effektivisera fjällräddningsverksamheten. Dessa förslag har i huvudsak lämnats utan erinran av remissmyndigheterna och synes departementschefen kunna tjäna som en värdefull vägledning för de på området verksamma myndigheterna. I detta sammanhang anser sig departementschefen kunna inskränka sig till följande uttalanden.

Statskontoret har i sitt yttrande framhållit önskvärdheten av att ersättningar till i fjällräddningstjänsten deltagande personal utgår efter enhetliga normer. I likhet med utredningen anser jag emellertid, att det knappast är lämpligt att föreskriva enhetliga normer beträffande förekommande arvoden och ersättningar med hänsyn till de skiftande förhållanden, som råder inom fjällänen. Grunderna för ifrågavarande förmåner torde i stället, såsom utredningen föreslagit, böra fastställas i samma ordning som hittills.

Utredningen samt länsstyrelsen i Kopparbergs län har framhållit fördelarna av att räddningstjänstens personal anslutes till Röda korset. Även om jag finner att en sådan anslutning ur olika synpunkter är önskvärd, anser jag mig likväl icke kunna biträda länsstyrelsens förslag att kostnader för erlagda medlemsavgifter skall ersättas av statsmedel. Nämda länsstyrelse har vidare föreslagit att spaningsledare skall kunna erhålla polismans skydd och befogenhet. Jag är dock icke övertygad om behovet av en sådan anordning och avstyrker därför detta förslag.

Beträffande fjällräddningstjänstens behov av materiel förutsätter jag liksom utredningen, att detta behov i möjligaste mån tillgodoses genom lån från myndigheter och organisationer. Liksom hittills torde dock staten böra

bestrida kostnaderna för inköp av viss materiel. I enlighet med statskontorets uttalande torde den närmare avvägningen av medelsbehovet för ändamålet få ske vid prövningen av framställningar i ämnet från länsstyrelserna.

Såsom utredningen framhållit föreligger f. n. vissa möjligheter för statsverket att av enskilda återkräva kostnader för efterspaning. Utredningen föreslår att fjällräddningstjänstens spaningskostnader i fortsättningen helt stannar å statsverket. Då de av utredningen härför förebragta skälen förefaller mig vägande, biträder jag förslaget.

De med fjällräddningstjänsten förenade kostnaderna beräknar departementschefen för nästa budgetår till i runt tal 60 000 kronor. Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att efter framställning av länsstyrelserna fördela ifrågavarande belopp. Det förutsättes att länsstyrelserna för påföljande budgetår i vederbörlig ordning inkommer med de anslagsäskanden beträffande fjällräddningstjänsten, som anses erforderliga. Kostnaderna anses även i fortsättningen böra bestridas från förevarande anslag.

För inköp av pistolammunition för polisväsendets behov beräknas ett med 5 000 kronor förhöjt belopp.

Anslaget anses med hänsyn till vad i det föregående föreslagits samt på grund av belastningen böra uppräknas till 650 000 kronor.

Slutligen anmäles, att Kungl. Maj:t genom beslut den 13 mars 1959 tillerkänt Torslunda kommun ersättning från förevarande anslag med 9 259 kronor 5 öre för kostnader för extra bevakning i Norra Möckleby under tiden den 9 augusti—19 oktober 1958.

Utskottet. Den av departementschefen i förevarande sammanhang föreslagna organisationen för fjällräddningstjänsten, innebärande i huvudsak ett fastställande av nuvarande principer för denna ävensom viss upprustning, kan av utskottet godtagas.

Då utskottet inte heller funnit anledning till erinran mot beräkningen i propositionen av medelsbehovet under anslaget, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kronor.

157:o) Polisväsendets organisationsnämnd. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 163, s. 462—464), vilket innebär en ökning av anslaget med 19 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande stat för polisväsendets organisationsnämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Stat

Avlöningar

1. Arvoden till nämndens ledamöter, förslagsvis	21 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	173 000
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	31 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	3 000
	<u>228 000</u>

Omkostnader

Omkostnader, förslagsvis	33 000

Summa kronor 261 000;

b) till *Polisväsendets organisationsnämnd* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 261 000 kronor.

158:o) **Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet m. m. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 164, s. 464), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 500 000 kronor med hänsyn till belastningen, hemställer utskottet,**

att riksdagen må till *Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 8 000 000 kronor, därav 1 439 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

159:o) **Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 165, s. 464) föreslagit riksdagen att till **Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.** för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 9 560 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 9 140 000 kronor.

Statspolisintendenten har föreslagit att anslaget höjes med 677 000 kronor.

Departementschefen förordar att anslaget för nästa budgetår uppföres med 9 560 000 (+ 420 000) kronor. Ökningen hänför sig huvudsakligen till kostnader av automatisk natur. På Kungl. Maj:t anses böra ankomma att vidtaga sådana jämkningar i den avsedda organisationen, som må finnas påkallade.

Utskottet, som under ärendets behandling inhämtat närmare upplysningar rörande innebörden av förslagen under förevarande punkt, har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må till *Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 9 560 000 kronor.

160:o) Bidrag till främjande av rekryteringen i vissa polisdistrikt. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 166, s. 465), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till främjande av rekryteringen i vissa polisdistrikt* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor, därav 37 500 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

161:o) Länsstyrelsernas kostnader för fångtransport. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 167, s. 465), vilket innebär oförändrat anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsstyrelsernas kostnader för fångtransport* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 625 000 kronor.

Civildförsvaret

Departementschefen erinrar inledningsvis om att statsmakterna genom beslut av 1959 års riksdag har tagit ställning till den nya organisationen för civildförsvaret. Av civildförvarsutredningen framlagda kostnadsberäkningar och tidsplan — 76 miljoner kronor årligen under en tioårsperiod — har bedömts i stort sett kunna tjäna som riktlinjer för den föreslagna organisationens uppbyggnad. Den takt, med vilken utbyggnaden skall äga rum, har dock här liksom på andra områden ansetts beroende av det statsfinansiella läget. I samband med att kostnadsramen för det militära försvaret omprövas för tiden efter budgetåret 1960/61 skall enligt statsmakternas beslut även frågan om avvägningen av kostnaderna för civildförsvaret upptagas till prövning. I avbidan på denna prövning och med hänsyn till den mycket långtgående restriktivitet, som i dagens läge måste iakttagas beträffande statens utgifter, nödgas departementschefen föreslå starkt begränsade kostnadsökningar för civildförsvaret för nästa budgetår.

Anslagen under civildförsvaret på driftbudgeten för budgetåret 1959/60 uppgår till drygt 29,8 miljoner kronor. För nästa budgetår anser departementschefen sig böra räkna med en medelsanvisning av i runt tal 35 miljoner kronor. I detta belopp torde inräknas dels de kostnader för civildför-

swarets administration i länen, som hittills upptagits på civilförsvarets stat och som enligt vad i det föregående föreslagits fr. o. m. nästa budgetår skall redovisas under överståthållarämbetet och länsstyrelserna, dels ock anslagen till Viss sambandsverksamhet och Anskaffning av viss sambandsmateriel, vilka anslag fr. o. m. nästa budgetår föreslås överflyttade till avdelning F. Diverse.

162:o) **Civilförvarsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 168, s. 466 och 467) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för civilförvarsstyrelsen som föranledes av vad departementschefen förordad, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för civilförvarsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Civilförvarsstyrelsen: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 2 977 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 2 858 000 kronor.

Departementschefen förordar, att en tjänst som studierektor i Ae 24 inrättas. Någon uppräknig av anslaget härför erfordras icke.

På grund av automatiska utgiftsstegringar uppräknas anslaget med i runt tal 119 000 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknas till (2 858 000 + 119 000) 2 977 000 kronor. I personalförteckningen vidtages den ändring, som påkallas av vad departementschefen i det föregående föreslagit.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför, att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för civilförvarsstyrelsen som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960 förordad;

b) godkänna följande avlöningsstat för civilförvarsstyrelsen att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	627 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	37 000
3. Vissa pensionskostnader, <i>förslagsvis</i>	5 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 842 000

5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	420 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	46 000
	Summa kronor 2 977 000;

b) till *Civildöforsvarsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 977 000 kronor.

163:o) *Civildöforsvarsstyrelsen*: *Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 169, s. 468 och 469), vilket innebär ökad medelsanvisning till reseersättningar med 14 000 kronor och till övriga expenser med 31 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Civildöforsvarsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 760 000 kronor.

164:o) *Utbildnings- och övningsverksamhet*. Kungl. Maj:t har (punkt 170, s. 469—476) föreslagit riksdagen att till *Utbildnings- och övningsverksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 7 100 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 5 760 000 kronor.

Genom beslut av 1959 års vårriksdag har principerna för *civildöforsvarsutbildningens* framtida utformning och omfattning fastställts. Därvid har även beslutats, att i utbildningsorganisationen skall ingå en permanent statens *civildöforsvarsskola* för högre befälsutbildning och utbildning av *civildöforsvarsinstruktörer*. Vidare har riksdagen i detta sammanhang godtagit departementschefens förslag att — därest riksdagen beslutar om *infanteriskjutskolans* förflyttning — nämnda *civildöforsvarsskola* jämte utbildningsanstalten för undsättningskårerna förläggas till Rosersberg. Enligt vad departementschefen under hand inhämtat torde *infanteriskjutskolans* förflyttning — sedan 1959 års höstriksdag numera fattat beslut härom — kunna ske successivt under år 1961.

Mot bakgrunden härav och med hänsyn jämväl till de vid uppbyggnaden av det nya *civildöforsvaret* erforderliga förberedelserna för den regionala och lokala utbildningen finner departementschefen styrelsens utgångspunkter beträffande utbildningens omfattning under nästa budgetår i huvudsak riktiga. Emellertid förutsättes, att utbildningen bedrivs så att nuvarande beredskap kan vidmakthållas.

Beträffande lärarbehovet vid Rosersbergsskolans A-avdelning har departementschefen i huvudsak icke något att erinra mot styrelsens förslag. Chefen för denna avdelning, som även i vissa avseenden bör kunna fungera som

ställföreträdare för rektorn vid skolan, föreslås dock placerad som civilförsvarslärare i lönegrad Ae 23. Även övriga heltidsanställda civilförsvarslärare anses böra erhålla extra ordinarie tjänst. Av övrig föreslagen heltidsanställd personal på denna avdelning tillstyrkes en expeditionsvakt i Ae 7 och ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång. Behovet av ytterligare biträdespersonal anses böra prövas i samband med det slutliga ställningstagandet till biträdesbehovet på förvaltningsavdelningen.

Beträffande tidpunkterna för anställning av den nya personalen vid A-avdelningen har departementschefen icke något att erinra mot att de fast anställda lärarna anställs fr. o. m. den 1 juli 1960 och från samma tidpunkt även ersätter lärarna vid den nuvarande provisoriska skolan.

Såsom statens organisationsnämnd framhållit innebär verksamheten vid B-avdelningen en nyhet för civilförsvaret. Departementschefen delar nämndens mening att organisationen för denna verksamhet till en början icke bör givas fastare form utan betraktas som en försöksorganisation. Av den för denna avdelning föreslagna personalen anses utbildningsledaren böra placeras som civilförsvarslärare i lönegrad Ae 23. Departementschefen anser i likhet med organisationsnämnden att utbildningsorganisationen bör successivt uppbyggas och att medel bör ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för att efter behov tagas i anspråk efter framställning av styrelsen.

Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att — därest riksdagen icke har något att erinra häremot — förordna om inrättande av här föreslagna civilförsvarslärartjänster i Ae 23.

I detta sammanhang upptages till behandling frågan om storleken av instruktörsarvodena vid den lokala utbildningen. F. n. utgår enligt av civilförsvarsstyrelsen den 1 januari 1947 fastställda grunder ersättning till instruktör med 8 kronor per undervisningstimme vid utbildning av manskap. 1953 års civilförsvarsutredning har i sitt slutbetänkande den 21 januari 1959 föreslagit, att ifrågavarande arvodesbelopp fastställs vid deltidskurs till 14 kronor och vid heltidskurs till 20 kronor för timme (undervisningspass om 45 minuter). Dessa belopp, som i stort sett innebär en kompensation för penningvärdeförsämringen sedan 1947, anser departementschefen skäliga. Såsom utredningen föreslagit torde arvode för dag i intet fall få överstiga 100 kronor.

Med utgångspunkt från styrelsens förslag beräknas medelsbehovet för den nuvarande provisoriska civilförsvarsskolans verksamhet fram till den 31 mars 1961 till 700 000 kronor.

Personalkostnaderna för Rosersbergsskolan för nästa budgetår uppskattas till i runt tal 400 000 kronor.

Kostnaderna för anskaffning av inventarier m. m. beräknas till 1 675 000 kronor. Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma för vilka ändamål ifrågavarande medel må användas.

Driftkostnaderna för Rosersbergsskolan uppskattas till 400 000 kronor.

I enlighet med det anförda skulle till utbildning vid statens civilförsvarskola för nästa budgetår böra anvisas 3 175 000 (+ 2 116 500) kronor.

Kostnaderna för utbildning vid de regionala fältskolorna beräknas till sammanlagt 2 000 000 (+ 2 000 000) kronor.

Medelsbehovet för lokal utbildning och för övningar inom länen uppskattas till i runt tal 1 200 000 (— 2 776 500) kronor.

I enlighet med det anförda skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med 7 100 000 (+ 1 340 000) kronor. Det förutsättes, att Kungl. Maj:t i förekommande fall skall äga företaga omdisposition mellan de olika anslagsposterna.

Utskottet. Principerna för den framtida utformningen och omfattningen av civilförsvarsutbildningen har fastställts av 1959 års riksdag. Den närmare precisering av organisationen vid civilförsvarskolan i Rosersberg som göres i förevarande sammanhang kan av utskottet godtagas.

Verksamheten vid den s. k. B-avdelningen utgör, såsom framgår av det föregående, en nyhet för civilförsvaret. Med hänsyn härtill vill utskottet understryka, att verksamheten får betraktas som en försöksorganisation som endast successivt bör utbyggas.

Även de riktlinjer i övrigt för organisationens uppbyggnad, som departementschefen föreslagit, har utskottet funnit sig kunna godtaga.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utbildnings- och övningsverksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 7 100 000 kronor.

165:o **Inspelning av instruktionsfilm.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 171, s. 476 och 477), vilket innebär en uppräknning av anslaget med 60 000 kronor för att möjliggöra inspelning av film om verksamheten i huvudcentral, räddningsgruppens verksamhet, atomvapnens verkningar och radiakvarning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Inspelning av instruktionsfilm* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

166:o **Bidrag till vissa frivilliga organisationer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 172, s. 477), vilket innebär en med 78 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa frivilliga organisationer* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 400 000 kronor.

167:o) **Försöksverksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 173, s. 477—479), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försöksverksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

168:o) **Engångsanskaffning av materiel.** Kungl. Maj:t har (punkt 174, s. 479—481) föreslagit riksdagen att till Engångsanskaffning av materiel för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 3 500 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 500 000 kronor.

Civildéforsvarsstyrelsen har hemställt, att anslaget höjes med 12 050 000 kronor.

Departementschefen föreslår, att anslaget för nästa budgetår upptages till 3 500 000 kronor. Denna medelsanvisning torde medgiva anskaffning av bl. a. viss för beredskapen särskilt värdefull materiel. Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma, för vilka ändamål de för nästa budgetår anvisade medlen må användas.

I en inom andra kammaren av herrar *Gustafson* i Göteborg och *Gustafson* i Skellefteå väckt motion (II: 487) har hemställts, att riksdagen till Engångsanskaffning av materiel måtte anvisa ett reservationsanslag för budgetåret 1960/61 av 2 000 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen.

Utskottet. Såsom departementschefen anför i inledningen till avsnittet i statsverkspropositionen angående civilförsvaret har statsmakterna år 1959 förklarat, att de av civilförvarsutredningen framlagda kostnadsberäkningarna och tidsplanen — 76 miljoner kronor årligen under en tioårsperiod — kunde tjäna som riktlinjer för organisationens uppbyggnad, även om takten i denna borde göras beroende av det statsfinansiella läget. Mot bakgrunden av att Kungl. Maj:ts förslag innebär en medelsanvisning till civilförsvaret om i runt tal 35 miljoner kronor och då kraven på medel under förevarande anslag de senaste åren behandlats mycket restriktivt kan utskottet inte tillstyrka yrkandet i motionen II: 487 om en ytterligare reducerad medelsanvisning. Med godtagande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 487 till *Engångsanskaffning av materiel* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 3 500 000 kronor.

169:o) *Anskaffning av viss förbrukningsmateriel*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 175, s. 481) samt under erinran att anslaget i gällande riksstat uppförts med ett formellt belopp av 100 kronor hemställer utskottet, att riksdagen må till *Anskaffning av viss förbrukningsmateriel* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

170:o) *Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 176, s. 482—484), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 500 000 kronor.

171:o) *Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförsvarsområdena*. Kungl. Maj:t har (punkt 177, s. 484 och 485) föreslagit riksdagen att till *Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförsvarsområdena* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 620 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Departementschefen förordar, att anslaget uppföres med 620 000 kronor, eller samma belopp som i gällande riksstat.

I detta sammanhang erinrar departementschefen, att Kungl. Maj:t den 9 juli 1959 medgivit, att styrelsen under budgetåret 1959/60 finge för utbetalande av statsbidrag till aktiebolaget Stockholms spårvägar för anordnande av vissa fullträffsäkra skyddsrum disponera dels ett belopp av 299 115 kronor av den under förevarande anslag för budgetåret 1951/52 för ifrågasvarande ändamål upptagna posten dels ock ett belopp av 33 580 kronor av motsvarande post för budgetåret 1952/53.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anfört och föreslagit.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförsvarsområdena* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 620 000 kronor.

172:o) **Bidrag till kommuner för anordnande av branddammar för civilförsvarsändamål.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 178, s. 485 och 486), vilket innebär en med 500 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till kommuner för anordnande av branddammar för civilförsvarsändamål* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

173:o) **Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m. Kungl. Maj:t** har (punkt 179, s. 486—488) föreslagit riksdagen att till **Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m. för budgetåret 1960/61** anvisa ett reservationsanslag av 4 525 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 3 100 000 kronor.

Reservationerna på anslaget uppgick den 30 juni 1959 till cirka 41 miljoner kronor och beräknas av civilförsvarsstyrelsen vid innevarande budgetårs utgång till i runt tal 38 miljoner kronor. Beträffande användningen av större delen av förstnämnda belopp, eller i runt tal 29 miljoner kronor, har Kungl. Maj:t fastställt särskilda planer eller meddelat beslut. Återstående belopp, cirka 12 miljoner kronor, var tillgängligt för byggande av i huvudsak nya befolkningskyddsrum. Vad angår dessa anläggningar har just i dagarna den särskilda utredningen om bl. a. behovet av skyddsrumspplatser och skyddsrummens lokalisering avslutats och ställning till utredningens förslag kommer att tagas snarast möjligt. Styrelsens medelsäskanden för nya skyddsrumsanläggningar för nästa budgetår har därför liksom för de senaste budgetåren till väsentlig del begränsats till ledningscentraler i s. k. fullträffsäkert utförande.

Hittills har medel anvisats för 68 s. k. fullträffsäkra ledningscentraler. För fyra av dessa avser medelsanvisning endast första etappen och erfordras för anläggningarnas färdigställande 1 600 000 kronor. Departementschefen förordar, att detta belopp anvisas för nästa budgetår. Styrelsens begäran om medel för påbörjande av nya ledningscentraler biträdes såtillvida, att för första etappens utbyggnad av fyra centraler och för fullt färdigställande av en central beräknas 1 500 000 kronor. I övrigt anser departementschefen sig icke böra tillstyrka någon medelsanvisning under anslagsposten till fullträffsäkra ledningscentraler.

I enlighet med det anförda skulle till fullträffsäkra ledningscentraler för nästa budgetår böra anvisas (1 600 000 + 1 500 000) 3 100 000 kronor.

För komplettering av äldre s. k. fullträffsäkra skyddsrum beräknas i enlighet med styrelsens förslag 385 000 kronor.

Vad angår de kommunala tekniska verken förordas, att medel anvisas för

nästa budgetår dels för utförande av vissa skyddsanordningar vid kraftvärmeverket i Spånga dels ock för vissa ytterligare kostnader för skyddsanordningar vid vattenverken i Göteborg och Jönköping. Departementschefen har intet att erinra mot de av styrelsen härför beräknade beloppen 810 000, 100 000 resp. 80 000 kronor och biträder jämväl en från civilförsvarsstyrelsen inkommen framställning om anvisande av 51 000 kronor för utförande av vissa ändringsarbeten i skyddsanordningarna vid vattenverket i Norsborg.

Tillhoppa anses sålunda till statsbidrag för merkostnader vid kommunala tekniska verk för nästa budgetår böra anvisas i runt tal 1 040 000 kronor.

Vid bifall till förslagen skulle för nästa budgetår böra anvisas sammanlagt 4 525 000 (+ 1 425 000) kronor.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må till *Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 4 525 000 kronor.

174:o) **Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 180, s. 488), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

Diverse

175:o) **Statens brandinspektion: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 181, s. 489 och 490) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens brandinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels ock till Statens brandinspektion: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 194 800 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 189 300 kronor.

Departementschefen förordar att anslagsposten till arvoden åt länsbrandinspektörerna m. fl. uppräknas med 2 300 kronor. Vidare tillstyrkes, att till länsbrandinspektören i Jönköpings län och biträdet åt länssocksbrandinspektören i Gävleborgs län utgående arvoden höjs med 300 resp. 600 kronor. För ersättningar till länsbrandinspektörernas semestervikarier beräknas en ytterligare medelsanvisning med 1 500 kronor.

Med hänsyn till det anförda och med beaktande av det ökade medelsbehovet på grund av vidtagen reglering av sakkunnigarvode samt övriga

automatiska utgiftsstegringar beräknas anslaget i dess helhet till 194 800 kronor.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens brandinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

A. Riksbrandinspektören

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	31 400
2. Arvoden åt sakkunniga	33 300
3. Vissa pensionskostnader för sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	5 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	5 100
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	300

B. Länsbrandinspektörerna, länssockersbrandinspektörerna och biträden åt länssockersbrandinspektörerna

Arvoden 119 700

Summa kronor 194 800;

b) till Statens brandinspektion: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 194 800 kronor.

176:o) Statens brandinspektion: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 182, s. 490 och 491), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 1 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till Statens brandinspektion: Omkostnader för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 76 700 kronor.

177:o) Statens brandskola: Avlöningar. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 183, s. 491 och 492), vilket innebär en med 12 800 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens brandskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	31 400
2. Arvoden till styrelsens ledamöter och suppleanter, <i>förslagsvis</i>	1 900
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	153 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	12 900
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 700
	Summa kronor 201 800;

b) till *Statens brandskola: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 201 800 kronor.

178:o) *Statens brandskola: Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 184, s. 493), vilket innebär en ökning av anslaget med 2 900 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens brandskola: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 94 800 kronor.

179:o) *Bidrag till förebyggande och släckning av brand*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 185, s. 493 och 494), vilket innebär en med 115 000 kronor ökad medelsanvisning med hänsyn till belastningen, hemstället utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till förebyggande och släckning av brand* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 890 000 kronor.

180:o) *Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar*. Kungl. Maj:t har (punkt 186, s. 494 och 495) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Departementschefen erinrar om att 1958 års besparingsutredning uttalat, att ifrågavarande bidrag liksom även bidraget till kommuner för uppförande av brandstationer numera är av begränsad ekonomisk betydelse och att anslagen till dessa ändamål bör utgå ur riksstaten fr. o. m. budgetåret 1960/61. I yttranden häröver har svenska stadsförbundets styrelse och styrelsen för svenska landskommunernas förbund förklarat sig dela utred-

ningens uppfattning, medan civilförsvarsstyrelsen bl. a. anfört, att några skäl ur de synpunkter styrelsen har att företräda icke anförts för ett upphörande av statsbidragsgivningen till branddammar. Enligt styrelsens uppfattning bör i vart fall en avveckling av bidragsgivningen icke ske utan att andra garantier skapas för att branddammar framdeles kommer till utförande i tillräcklig omfattning. Styrelsen motsätter sig däremot icke, att statsbidragsgivningen till uppförande av brandstationer upphör.

I betraktande av den minskade ekonomiska betydelse för de bidragsberättigade, som statsbidragsgivningen till kommuner för anläggande av branddammar eller uppförande av brandstationer numera fått, finner departementschefen sig i rådande läge böra förorda, att båda dessa bidragsformer upphör. Departementschefen har för avsikt att inom kort föreslå Kungl. Maj:t att nu gällande bidragskungörelser upphäves. De ändringar i brandlagstiftningen, som i samband därmed må bli påkallade, torde få prövas i annat sammanhang.

I vad avser branddammar anser departementschefen sig emellertid med hänsyn till att ett stort antal dammar färdigställts och att kommunerna därvid haft anledning påräkna statsbidrag böra föreslå oförändrad medelsanvisning även för budgetåret 1960/61 för att en bidragsgivning efter behovsprövning övergångsvis skall möjliggöras. Anslaget till bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer föreslås däremot utgå ur riksstaten fr. o. m. budgetåret 1960/61.

I en inom andra kammaren av herrar *Wedén* och *Gustafsson* i Skellefteå väckt motion (II: 484) har hemställts, att riksdagen måtte besluta att det till Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar med 200 000 kronor uppförda anslaget upphör fr. o. m. budgetåret 1960/61.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen.

Utskottet. 1958 års besparingsutredning har föreslagit ett slopande av förevarande bidrag liksom av bidraget till kommuner för uppförande av brandstationer. Departementschefen har i så måtto följt utredningens förslag att han förordat, att båda dessa bidragsformer upphör men att viss bidragsgivning för förstnämnda ändamål övergångsvis skall ske även under budgetåret 1960/61. I motionen II: 484 förordas, i anslutning till utredningens förslag, att ytterligare medel härför inte anvisas.

Av civilförsvarsstyrelsens anslagsframställning inhämtas bl. a., att bristen på medel för nu ifrågakvarande ändamål — sedan för innevarande budgetår anvisade medel förbrukats — utgör i runt tal 1 570 000 kronor. På av departementschefen anförda skäl anser utskottet, att viss ytterligare bidragsgivning efter behovsprövning övergångsvis bör möjliggöras för tillgodo-

seende av här avsedda ansökningar. Utskottet avstyrker därför förevarande motionsyrkande.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 484 till *Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

181:o) *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond. Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 187—191, s. 495 och 496) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1960/61 såsom förslagsanslag anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* 9 886 000 kronor;

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond* 991 000 kronor;

c) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond* 17 578 000 kronor;

d) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond* 3 180 000 kronor;

e) till *Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark* 17 100 kronor.

182:o) *Statens utlänningskommission: Avlöningar.* Kungl. Maj:t har (punkt 192, s. 496—498) föreslagit riksdagen att till Statens utlänningskommission: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 952 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 3 045 000 kronor.

Departementschefen förordar, att den extra amanuens, som tillfälligt anställts vid kommissionen för uppgifter i samband med hjälpaktioner för flyktingar, får kvarstå jämväl under nästa budgetår, så länge tjänsten prövas oundgängligen erforderlig.

Vad beträffar biträdespersonalen räknar kommissionen med att antalet skriv- och kontorsbiträden för budgetåret 1960/61 skall kunna minskas med

åtta i förhållande till det för innevarande budgetår beräknade antalet. Vidare räknar kommissionen med att medelsbehovet för ersättningar till tillfälliga förstärkningar, övertidsersättningar och avlöningar till tjänstemän under ledighet för havandeskap, barnsörd eller längre tids sjukdom skall minska med tillhoppa 42 000 kronor samt att besparingar å 36 000 kronor skall kunna göras genom tjänstledighetsavdrag och löneklassändringar vid nyanställningar i samband med avgång eller befordran av nu anställda tjänstemän. Emot kommissionens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har departementschefen intet att erinra.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må till *Statens utlänningskommission: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 952 000 kronor.

183:o) *Statens utlänningskommission: Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 193, s. 498 och 499), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 6 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens utlänningskommission: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 274 000 kronor.

184:o) *Bidrag till världshälsovårdsorganisationen m. m.* Kungl. Maj:t har (punkt 194, s. 499—503) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till världshälsovårdsorganisationen m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 240 000 kronor.

I gällande riksstat är för ändamålet upptaget ett förslagsanslag av 1 110 000 kronor. Anslaget är avsett för bestridande av kostnaderna i anledning av Sveriges anslutning till världshälsovårdsorganisationen ävensom kostnaderna för nämnden för internationella hälsovårdsärenden samt för anordnandet av nordiska hälsovårdskurser i Göteborg m. m.

För Sveriges bidrag till världshälsovårdsorganisationen beräknas med utgångspunkt från gällande växelkurs i runt tal 1 120 000 kronor. Vidare bör anvisas omkring 40 000 kronor för bestridande av kostnaderna för resor och mistad lön åt svenska representanter vid världshälsovårdsorganisationens fjortonde möte år 1961, samt vid sammanträden med organisationens regionala kommittéer och övriga organ eller eljest i organisationens regi.

För nämnden för internationella hälsovårdsärenden beräknas oförändrat 19 600 kronor.

Kommittén för de nordiska hälsovårdskurserna i Göteborg har föreslagit viss omorganisation och utvidgning av de nordiska kurser för högre hälsovårdsutbildning, som f. n. anordnas i Göteborg. Enligt kommitténs ena alternativ skulle kursverksamheten även för nästa budgetår omfatta omkring tre månader, enligt det andra cirka sju månader. För båda alternativen föreslås anställande på heltid av bl. a. kursledare och assistent för den lokala ledningen och planläggningen av kurserna.

För egen del förordar departementschefen, att ifrågavarande kursverksamhet i enlighet med det första alternativet även för nästa budgetår bedrivs i oförändrad omfattning. Den skulle sålunda innefatta en ämbetsläkarkurs och en kurs för sanitäringenjörer. Departementschefen kan emellertid icke tillstyrka inrättande av heltidstjänster för kurserna. I stället föreslås för planläggningen och administrationen av dessa en ökad medelsanvisning med cirka 9 000 kronor. Vidare beräknas för vissa i huvudsak automatiska utgiftsstegringar omkring 8 000 kronor. För engångsanskaffning av vissa inventarier beräknas vidare 4 000 kronor. Sammanlagt uppgår kostnadsökningen till omkring 21 000 kronor. För de nordiska hälsovårdskurserna bör således för nästa budgetår anvisas (35 000 + 21 000) 56 000 kronor.

Vissa kostnader för Sveriges deltagande i nordiska metodikkommittén för livsmedel liksom sådana kostnader för av världshälsovårdsorganisationen här anordnade kurser, som skäligen bör bestridas av Sverige, torde liksom för innevarande budgetår efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall få bestridas från anslaget.

Med hänsyn till det anförda uppföres anslaget med avrundat 1 240 000 kronor.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot departementschefens beräkning av medelsbehovet för bidrag till världshälsovårdsorganisationen (WHO) och till nämnden för internationella hälsovårdsärenden.

Vidkommande de nordiska hälsovårdskurserna i Göteborg vill utskottet erinra om att dessa till en början bekostades av WHO. Sedan bidraget därifrån successivt minskat, har en allt större del av kostnaderna övertagits av de berörda länderna. Frågan om en utvidgad kursverksamhet och övergång till en permanent högskoleverksamhet slutbehandlades i november 1958 av Nordiska rådet, som därvid utfärdade en rekommendation till regeringarna (rek. nr 13/1958). Båda de av kommittén för de nordiska hälsovårdskurserna i Göteborg redovisade alternativen för omorganisation av kursledningen överensstämmer med berörda rekommendation. Med hänsyn härtill och då övriga nordiska länder, enligt vad utskottet inhämtat, är villiga bidra med sin del av kostnaderna för det minst kostsamma alternativet, anser utskottet, att Kungl. Maj:t bör ha möjlighet att utöver det belopp departementschefen föreslagit, 56 000 kronor, bidra med ytter-
13 — *Bihang till riksdagens protokoll 1960. 6 saml. Nr 11*

ligare 14 000 kronor för täckande av Sveriges andel i kostnaderna för tremånaderskurs. Utskottet föreslår riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet nu anfört.

Då departementschefen upplagit förevarande anslag med uppåt avrundat belopp finner utskottet inte skäl föreligga att på grund av detta förslag uppräknas anslaget.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) till *Bidrag till världshälsovårdsorganisationen m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 240 000 kronor;

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört angående de nordiska hälsovårdskurserna i Göteborg.

185:o) **Vissa internationella resor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 195, s. 503 och 504), vilket innebär medelsanvisning under ett anslag till resestipendier för psykiater och andra befattningshavare inom mentalsjukvården vid studier i utlandet och till vissa kostnader för internationellt hälsovårdsarbete, samt under erinran, att något anslag med ifrågasvarande rubrik ej finnes upptaget i gällande riksstat, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa internationella resor* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

186:o) **Skandinaviska undervisningssjukhuset i Korea.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 196, s. 504), vilket innebär en med 600 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skandinaviska undervisningssjukhuset i Korea* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 600 000 kronor.

187:o) **Vissa kostnader i anledning av allmänna val.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 197, s. 505), vilket innebär en ökning av anslaget med 150 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa kostnader i anledning av allmänna val* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

188:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 198, s. 505), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 200 000 kronor.

189:o) **Extra utgifter.** Kungl. Maj:t har (punkt 199, s. 505 och 506) föreslagit riksdagen att till Extra utgifter för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 205 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 150 000 kronor.

Från förevarande anslag bestrides bl. a. årliga bidrag till dels Veckholms kyrka och hospital samt hospitalssysslomannen med 1 072 kronor 57 öre, dels Veckholms församlings folkskoleväsende med 185 kronor 22 öre dels ock Vrigstads hospital med 276 kronor eller med tillhoppa 1 533 kronor 79 öre. Såsom framhållits i 1958 års statsverksproposition (XI ht s. 254) har utgången i ett dåmera vid domstol anhängiggjort tvistemål mellan Kronan och direktionen för Lidköpings barnhus angående bidrag till barnhuset bedömts bli av betydelse för ställningstagande till frågan om vilka rättsliga anspråk, som kan uppställas på fortsatt utfående av ovanberörda bidrag. Den av Kungl. Maj:t genom beslut den 15 maj 1952 förordnade särskilda utredningsmannen har numera i en den 9 september 1959 dagtecknad promemoria meddelat, att förlikning träffats i nämnda mål samt att det synes bäst överensstämna med Kronans i tvisten intagna ståndpunkt, att avveckling av ifrågavarande bidrag sker genom avlösning med engångsbelopp. Förberedande kontakter med berörda intressenter har tagits i sådant syfte. Departementschefen förordar, att avlösning sker, därest överenskommelse kan träffas med berörda parter. Avlösningens beloppets exakta storlek blir beroende av den räntefot, som därvid kan avtalas. För nu nämnda ändamål anses anslaget för nästa budgetår böra uppräknas med 36 000 kronor. För nästa budgetår räknar departementschefen vidare med en ökad belastning å anslaget med 20 000 kronor för tillgodoseende av vissa ändamål, för vilka särskilda anslag icke ansetts böra upptagas i riksstaten, bl. a. för en skrift i anledning av medicinalstyrelsens trehundraårsjubileum.

Anslaget bestämmes i enlighet med det sagda till i runt tal 205 000 kronor.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anfört och föreslagit.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 205 000 kronor.

190:o) **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 200, s. 506), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

191:o) **Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 201, s. 506), vilket innebär en minskning av anslaget med 20 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

192:o) **Viss sambandsverksamhet.** Kungl. Maj:t har (punkt 202, s. 507) föreslagit riksdagen att till *Viss sambandsverksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 753 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 273 000 kronor.

Departementschefen förordar att anslaget för nästa budgetår uppföres med 753 000 (+ 480 000) kronor.

Utskottet har under behandlingen av denna och de båda nästföljande punkterna inhämtat närmare upplysningar rörande innebörden av Kungl. Maj:ts olika förslag. Utskottet, som inte funnit anledning till erinran mot dessa, hemställer i förevarande sammanhang,

att riksdagen må till *Viss sambandsverksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 753 000 kronor.

193:o) **Anskaffning av viss sambandsmateriel.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 203, s. 507) får utskottet — under hänvisning till vad utskottet anfört under nästföregående punkt — hemställa,

att riksdagen må till *Anskaffning av viss sambandsmateriel* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 550 000 kronor.

194:o) **Viss beredskapsåtgärd.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 204, s. 507 och 508) får utskottet — under hänvisning till vad utskottet anfört under punkten 192 — hemställa,

att riksdagen må till *Viss beredskapsåtgärd* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

Uppskjutna frågor

195:o) Utskottet kommer framdeles att avgiva utlåtande beträffande nedannämnda, av Kungl. Maj:t under följande punkter framlagda förslag, nämligen

punkten 24: Anordnande av en rättsläkarstation i Göteborg;

punkten 32: Utrustning av nya mentalsjukhus m. m.;

punkten 33: Utbildning av mentalsjukvårdspersonal: Avlöningar;

punkten 56: Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasaretet m. m.;

punkten 72: Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.;

punkten 74: Bidrag till vissa Göteborgs stad tillhöriga sjukhus;

vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 15 mars 1960

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, Ivar Johansson, Birger Andersson, fröken Andersson, herrar Thun, Holmqvist, Pålsson, Rikard Svensson, fru Wallentheim, herrar Söderberg, Bertil Petersson, Edström och Källqvist; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Petterson i Degerfors, Malmborg, Jansson i Kalix, Persson i Växjö, Gustafsson i Stockholm, Svensson i Stenkyrka, Cassel, Hansson i Skegrie, Mellqvist, fru Lewén-Eliasson, herrar Gustafsson i Skellefteå, Bohman och fröken Vinge.

Särskilt yttrande

vid *punkterna 128—133* (Överståthållarämbetet: Avlöningar, Överståthållarämbetet: Omkostnader, Länsstyrelserna: Avlöningar, Länsstyrelserna: Sjukvård, Länsstyrelserna: Reseersättningar och Länsstyrelserna: *Expenser*) av fröken *Andersson*, herrar *Skoglund* i Doverstorp, *Cassel* och *Bohman*, vilka anförde:

»Såsom erinrats om i motionerna I: 394 och II: 483 föreligger vid årets riksdag förslag om den allmänna varuskattens slopande. Vi har vid behandlingen av förevarande anslag inte velat motsätta oss bifall till Kungl. Maj:ts förslag, även om vi inte kan instämma i utskottets motivering för ett bibe-

hållande av här aktuella tjänster även efter ett slopande av varuskatten. Vi anser emellertid, att nu förevarande anslag bör reduceras, om den allmänna varuskatten borttages. På grund härav förutsätter vi, att Kungl. Maj:t, därest riksdagen bifaller motionsyrkandena om skattens slopande vid utgången av år 1960, ställer anslagen till anslagsförvaltande myndigheters disposition endast i den omfattning som i förevarande motioner förordats.»

Reservationer

1) vid *punkten 48* (Karolinska sjukhuset: Avlöningar) av herrar *Edström, Källqvist, Malmborg, Gustafsson* i Skellefteå och fröken *Vinge*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 192 och II: 204 och att därför

dels andra stycket i utskottets yttrande (s. 66) bort ha följande lydelse.

»Vad departementschefen föreslagit i fråga om nya tjänster föranleder inte heller någon erinran från utskottets sida. Därutöver vill emellertid utskottet framhålla, att den förstärkning av organisationen vid karolinska sjukhusets endokrinologiska avdelning som förordats i motionerna I: 192 och II: 204 synes utskottet med hänsyn till nödvändigheten av att erhålla kompetent personal så angelägen, att den bör genomföras omedelbart. Utskottet tillstyrker därför dessa motioner. Däremot är utskottet inte berett tillstyrka yrkandet i motionerna I: 392 och II: 485.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 192 och II: 204 ävensom med avslag å motionerna I: 392 och II: 485

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för karolinska sjukhuset, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1960 och utskottet förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för karolinska sjukhuset, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 760 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	173 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	27 295 000

4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	5 585 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	620 000
	Summa kronor 37 433 000;

c) till *Karolinska sjukhuset: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 37 433 000 kronor.»

2) vid *punkten 82* (Bidrag till vanförestalter m. m.) av herr *Palsson* och fru *Wallentheim*, vilka ansett att motionerna I: 163 och II: 211 bort tillstyrkas och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande, som på s. 100 börjar med »Vidkommande yrkandet» och på s. 101 slutar med »förevarande motionsyrkande», bort ha följande lydelse:

»Vidkommande yrkandet i motionerna I: 163 och II: 211 vill utskottet, vars vederbörande avdelning genom besök vid den av Svenska vanförestvårdens centralkommitté (SVCK) bedrivna verkstaden i Blackeberg inhämtat närmare uppgifter om den där bedrivna verksamheten och tagit del av förekommande arbeten, i allt väsentligt vitsorda värdet av denna verksamhet. Utskottet anser, att bidraget till denna, i enlighet med vad SVCK föreslagit i sin anslagsframställning, bör höjas till 100 000 kronor. Utskottet tillstyrker således motionerna I: 163 och II: 211.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 163 och II: 211 till *Bidrag till vanförestalter m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 9 430 000 kronor.»

3) vid *punkten 168* (Engångsanskaffning av materiel) av herrar *Boman, Edström, Källqvist, Malmborg, Gustafsson* i Skellefteå och fröken *Vinge*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionen II: 487 och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Såsom anförts i motionen II: 487 hade civilförsvarsstyrelsen vid utgången av budgetåret 1958/59 på förevarande anslag disponibelt ett belopp av omkring 5,1 miljoner kronor. Mot bakgrunden härav och med hänsyn till nödvändigheten av att begränsa de statliga utgifterna anser utskottet, att förevarande anslag bör reduceras i förhållande till vad departementschefen föreslagit. Utskottet föreslår därför i likhet med motionärerna, att anslaget uppföres med 2 000 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionen II: 487 till *Engångsanskaffning av materiel* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor.»